

αντί

Περίοδος Β'
Τεύχος 869
Παρασκευή
19 Μαΐου 2006
Τιμή: 4 ευρώ

Βουλγαράκης:
Πού είναι
το Πακιστάν;
Ασφαλιστικό
και εταίροι
Ξε μαρκάρισμα
ο Ερντογάν
Οι συσχετισμοί
για το Ιράν
Το Φόρουμ
πέτυχε,
αλλά πότε
θα φτιαχτεί;
Παλαιστίνη:
πείνα και
εξτρεμισμός
Στέλιος
Αλεξανδρόπουλος
Αλέξης
Δαμιανός
Αγγελική
Κωσταβάρα

Βάλτος στις υποκλοπές

• **ΑΙΜΟΣ:**
Μια Ανθολογία
της Βαλκανικής
Ποίησης

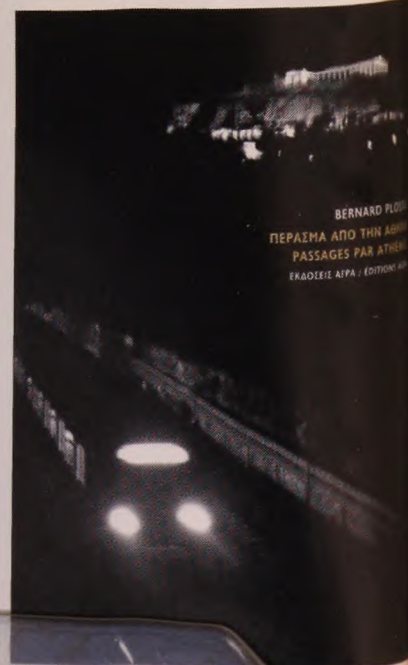
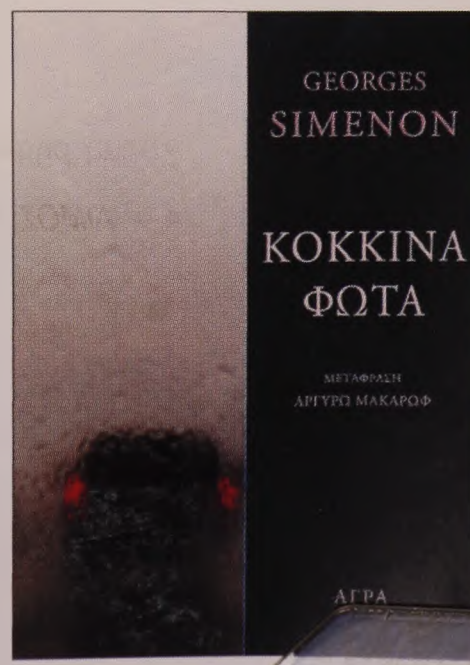
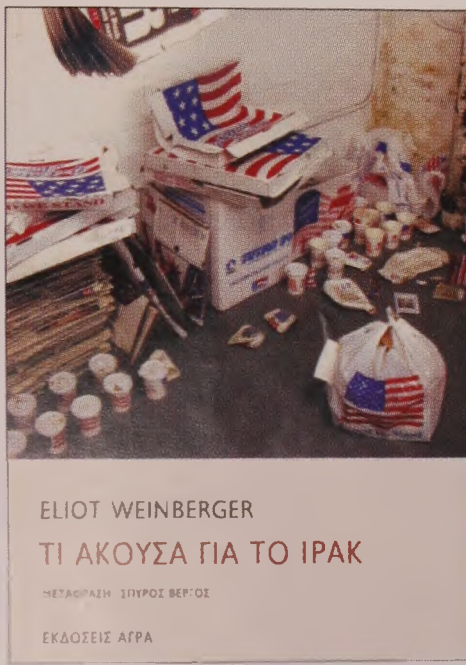
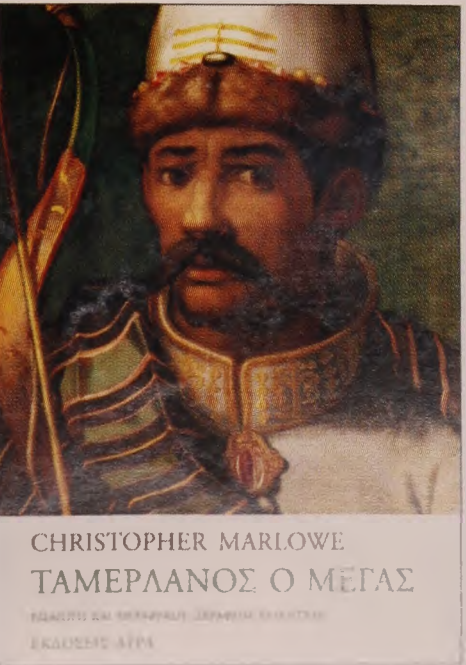
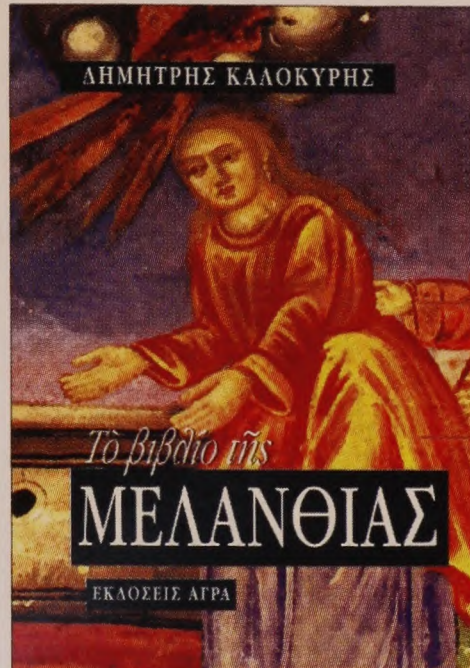
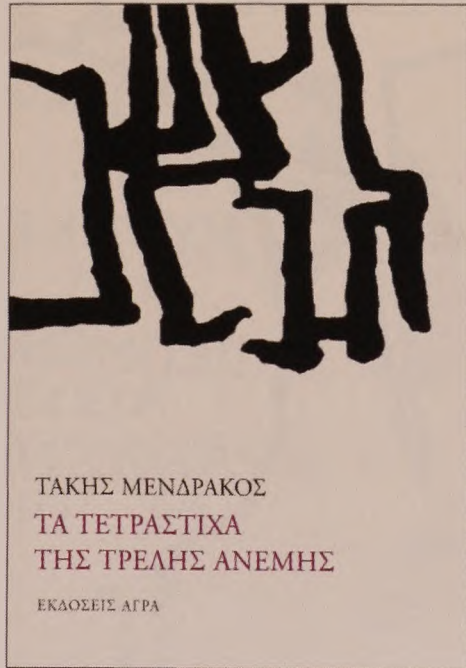
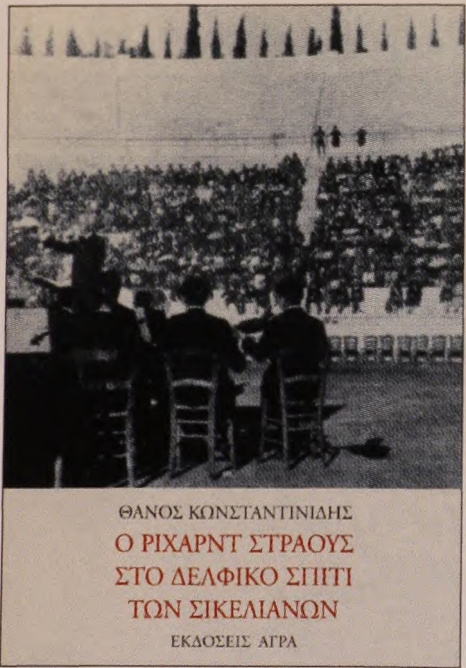
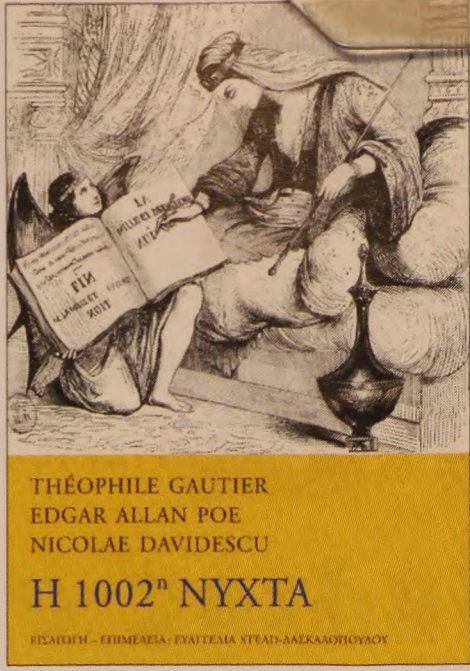
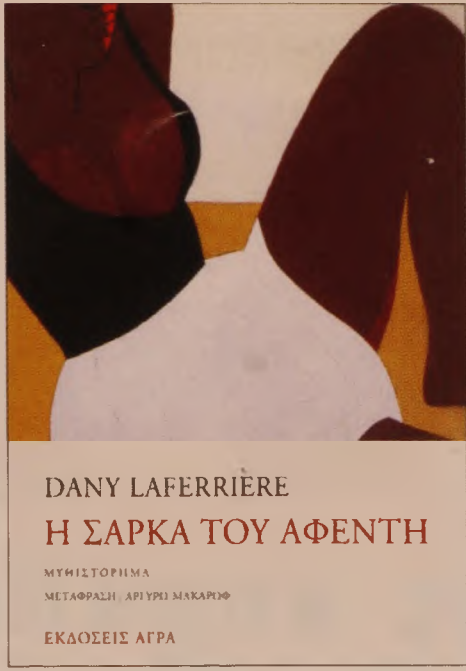
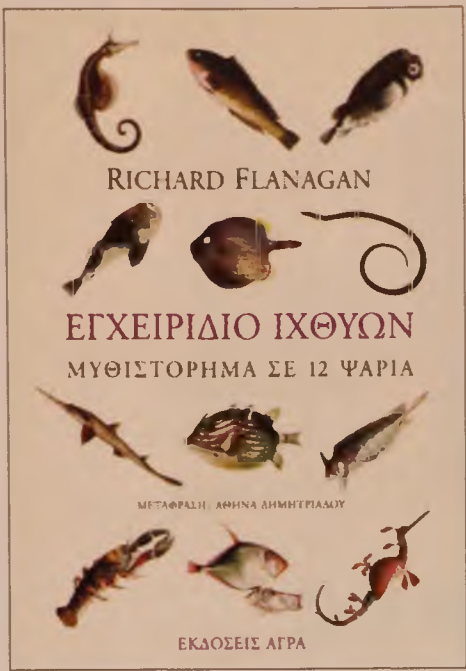

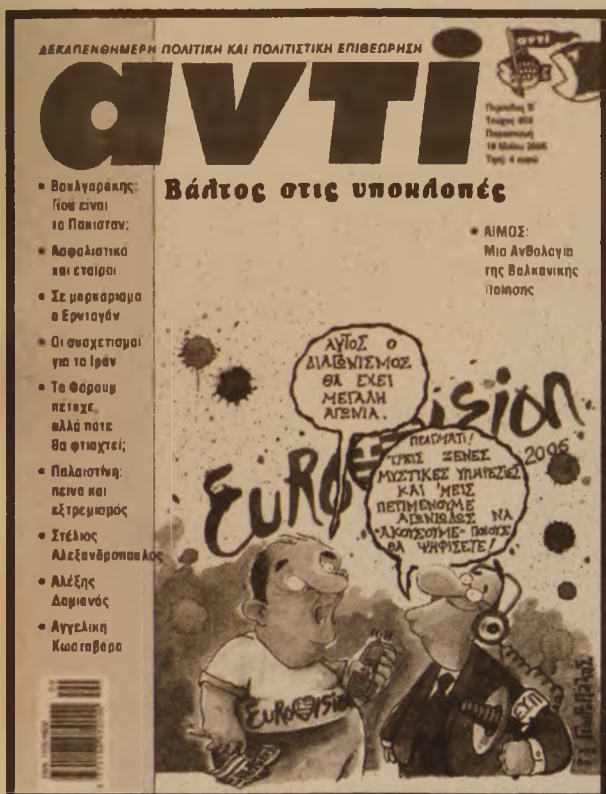
Ευρο

ΑΥΤΟΣ Ο
ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ
ΘΑ ΕΧΕΙ
ΜΕΓΑΛΗ
ΑΓΟΝΙΑ.

ΠΡΑΓΜΑΤΙ!
ΤΡΕΙΣ ΞΕΝΕΣ
ΜΥΣΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ
ΚΑΙ 'ΜΕΙΣ
ΠΕΡΙΜΕΝΟΥΜΕ
ΑΓΟΝΙΩΔΩΣ ΝΑ
"ΑΚΟΥΣΟΥΜΕ" ΠΟΙΟΥΣ
ΘΑ ΨΗΦΙΣΕΤΕ!

Περίοδος Β' • Έτος 33ο • Τεύχος 869

Παρασκευή 19 Μαΐου 2006

Τιμή τεύχους: 4 ευρώ

ΑΝΤΙ - ΠΟΛΙΤΙΚΗ

ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

Κωδικός εντύπου για τα ΕΛΤΑ: 1045

Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα

Τηλ. 210 7232713 - 210 7232819

Fax: 210 7226107

ANTI ON-LINE: <http://www.anti.gr>

e-mail: chraprou@otenet.gr

ΕΚΔΟΤΗΣ: Χρήστος Γ. Παπουτσάκης

ΚΑΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Παναγιώτης Τσάρας

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΥΛΗΣ: Νεφέλη Παπουτσάκη

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ: Τασία Ρούμπου

ΕΚΤΥΠΩΣΗ: ΤΥΠΟΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.

Λεύκης 134, Κρυονέρι, τηλ. 210 6297600

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ:

Ετήσια συνδρομή: 26 τεύχη, Εξάμηνη: 13 τεύχη

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: Εξαμ. 39 ευρώ, Ετήσια 78 ευρώ,

Οργανισμών, Τραπεζών, κ.λπ.: 200 ευρώ

Φοιτητική ετήσια: 70 ευρώ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: ΕΥΡΩΠΗ - ΜΕΣΟΓ. ΧΩΡΕΣ:

Εξαμ.: 74 ευρώ, Ετήσια: 148 ευρώ,

ΗΠΑ - ΚΑΝΑΔΑΣ - ΑΣΙΑ - ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ:

Εξαμ. 80 δολ. ΗΠΑ, Ετήσια 160 δολ. ΗΠΑ

ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ - ΕΠΙΤΑΓΕΣ: Χρήστος Παπουτσάκης

Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα

ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: 6 ευρώ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: Για τα βιβλιοπωλεία

της Αθήνας: Περιοδικό ANTI,

για τα βιβλιοπωλεία της Β. Ελλάδας:

Κέντρο του βιβλίου - Α. Πουλouκτσή και Σία Ε.Ε.

Λαοσάνη 3, Θεσσαλονίκη, τηλ. 2310 237463

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

• ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ: Ο καλός, μεγάλος Αδελφός μας	4
• Κώστας Κουφογιώργος: Γελοιογραφία	5
• ΙΑΝΟΣ: ΠΑΣΟΚ-ΝΔ: Μαζί δεν κάνουνε και χώρια δεν μπορούνε	6
• ΑΝΤΙ-ΘΕΣΕΙΣ	8
• Ημεροδότης	16
• Ρεπόρτερ: Τώρα ανακάλυψαν την... Αμερική	18
• Βασίλης Ζήσης: Υπόθεση Πακιστανών και ανεπαρκών	22
• Μάνος Στεφανίδης: Κανένα βότσαλο στη λίμνη	24
• Γ. Ανδρουλιδάκης: Το Φόρουμ πέτυχε, καιρός να φτιαχτεί κιόλας	26
• Τάσος Μπότουλας: Οι κοινωνικοί εταίροι ξεπερνούν τα πολιτικά κόμματα	28
• Κώστας Μάρκου: Στήριξη με προσδοκίες του ΣΕΒ στον Καραμανλή	30
• Τ.Κ.Δ.: Κύπρος: Καλυμμένη αγωνία στις κάλπες	31
• ΚΟΣΜΟΔΡΟΜΙΟ	32
• Τάκης Διαμαντής: Ιράν: Η λύση της κρίσης μέσα από νέους συσχετισμούς	34
• Στρατής Μοσχονήσιος: Σκληρό «μαρκάρισμα» δέχεται ο Ερντογάν	36
• Μαχμούντ Ραμάχι: Συνέντευξη στον Γιώργο Μελιγγώνη	38
• ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ	40
• Κώστας Κρεμμύδας: Για την Αγγελική Κωσταβάρα	41
• Χρήστος Χατζηιωσήφ: Στέλιος Αλεξανδρόπουλος	42
• Δημήτρης Χαρίτος: Αλέξης Δαμιανός (1921-2006)	44
• Δημήτρης Χαρίτος: Η κατασκευασμένη και η πραγματική δράση	45
• Γρηγόρης Ιωαννίδης: Η δύναμη του λόγου	47
• Ειρήνη Μ. Μουντράκη: Άγγελος Θανάτου	48
• Μάνος Στεφανίδης: Απ' το ρετιρέ κοιτώ τ' άστρα	49
• Τζοάννα Παπαδοπούλου: Τα μυστικά του εαυτού	51
• Δημήτρης Φιλιππίδης: Carlos V	52
• — : ΑΙΜΟΣ: Μια Ανθολογία της Βαλκανικής Ποίησης	54
• Τζίμης Παπανικολόπουλος: Κλασικών μεταφράσεις (...που απαιτούν μετάφραση)	56
• Λένα Τζεδάκη-Αποστολάκη: Αμίλητα, βαθιά νερά	60
• ΒΙΒΛΙΟ	63

Ο ΚΑΛΟΣ, ΜΕΓΑΛΟΣ ΑΔΕΛΦΟΣ ΜΑΣ

ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ σημερινά. Ούτε και χθεςινά. Είναι ιστορίες από τα παλιά. Με την υπόθεση των τηλεφωνικών υποκλοπών, οι ιστορίες των παρακολουθήσεων φάνηκαν σήμερα απλώς σε όλη τους την αγριότητα. Οι παρακολουθήσεις παλιά ήταν στοχευμένες στους πολιτικούς αντιπάλους. Και ήταν κάπως πρωτόγονες στις τεχνικές τους. Ποιος θυμάται τώρα πια τους τύπους με τον ανασηκωμένο γιακά της γκρίζας καμπαρντίνας και τη χαμηλωμένη ως τα μάτια ρεπούμπλικα; Τώρα πια είναι συμπαθητικές φιγούρες που συναντάς μόνον σε κόμικ.

ΣΗΜΕΡΑ οι παρακολουθήσεις είναι ευρέως διαδεδομένες, περισσότερο πολύπλοκες, εμφανώς προσβλητικές, δεν αφήνουν χώρο στην προσωπική ζωή. Ανατρέπουν βασικές αρχές της δημοκρατικής ζωής και περιγράφουν τα περίφημα ανθρώπινα δικαιώματα ως αστεϊσμούς. Οι παρακολουθήσεις εισχωρούν στα άδυτα της ιδιωτικής ζωής και αστυνομεύουν την έκφραση των όποιων σκέψεων και προβληματισμών.

ΑΣ ΤΑ ΞΕΧΑΣΟΥΜΕ όμως όλα αυτά, αγαπητοί αναγνώστες. Η εποχή μας είναι ακριβώς όπως προφητικά την περιέγραψε ο Όργουελ πριν από εξήντα χρόνια. Τέτοιες όμως γενικευτικές διατυπώσεις μάς κάνουν να ξεφύγουμε από το πραγματικό θέμα των τηλεφωνικών υποκλοπών στην Ελλάδα τα τελευταία δυο-τρία χρόνια και από την πορεία των ερευνών που διεξάγονται: ερευνών αστυνομικών, δικαστικών, αλλά και ερευνών στο πλαίσιο του κοινοβουλευτικού ελέγχου. Δεν μιλούμε γενικώς και αορίστως, δεν παρακολουθούμε την εξέλιξη κινηματογραφικής ταινίας φαντασίας. Εδώ έχουμε συγκεκριμένα γεγονότα, σε συγκεκριμένες χρονικές στιγμές, συγκεκριμένα ονόματα και, ενδεχομένως, έναν νεκρό.

ΠΑΛΙΟΤΕΡΑ οι τηλεφωνικές παρακολουθήσεις είχαν όνομα: Τόμπρας, Μαυρίκης κ.λπ. Έχουν και σήμερα όνομα, αλλά είναι ηχηρό: CIA, NSA, μυστικές υπηρεσίες των ΗΠΑ. Παλιότερα οι παρακολουθήσεις έμοιαζαν με τη διαστροφή του παρακολουθούντος από την κλειδαρότρυπα. Σήμερα είναι «τεχνολογικώς» ανεπτυγμένες και προσφέρουν στον κατάσκοπο τη δυνατότητα αποτύπωσης κάθε λεπτομέρειας. Είπαμε *κατάσκοπο*. Γιατί πόσο διαφορετική, πιο ευγενική, διατύπωση πρέπει να χρησιμοποιηθεί;

ΚΑΤΑΣΚΟΠΕΙΑ διενεργούν οι ΗΠΑ στην Ελλάδα και μάλιστα με συνεργούς έλληνες υπαλλήλους του δημοσίου. Τα μασημένα λόγια, οι «περί τριγώνου κεραιών» διατυπώσεις και τα όμοια μοιάζουν να χλευάζουν τη νοημοσύνη μας. Τους πιάσατε, κύριοι της κυβέρνησης, στα πράσα. Πείτε το λοιπόν. Μην κοπανάτε εκείνα τα αλησμόνητα περί «τριγώνου της πλατείας Μαβίλη» αντί να πείτε καθαρά «αμερικανική πρεσβεία». Και αφήστε τις δικαιολογίες ότι δεν είχατε τα πλήρη ονοματεπώνυμα και τις φωτογραφίες των κατασκόπων την «ώρα της δουλειάς».

ΒΕΒΑΙΩΣ δεν τρώνε κουτόχορτο οι πολίτες. Γνωρίζουν πολύ καλά ότι αυτές οι στενές παρακολουθήσεις της πολιτικής ζωής της χώρας μας έγιναν με την προετοιμασία της κυβέρνησης Σημίτη, τη συναίνεση της κυβέρνησης Καραμανλή και διεκπεραιώθηκαν με πράκτορες της ελληνικής –που λέει ο λόγος– ΕΥΠ για λογαριασμό και υπό την εποπτεία των μυστικών υπηρεσιών των ΗΠΑ.

ΑΥΤΟ ΕΙΝΑΙ το πρώτο κεφάλαιο. Η τρανταχτή διαπίστωση ότι οι «φίλοι και σύμμαχοι» παρακολουθούσαν όλους ανάκατα: Ακροαριστερούς, μετανάστες, πολιτικούς της δεξιάς και αξιωματικούς του στρατού.

ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ είναι ότι εμείς, ως αυτόνομη πολιτεία, δεν προχωρούμε στις έρευνες, δεν ονοματίζουμε τα γεγονότα, δεν φτάνουμε στο τέλος της διαδικασίας. Γιατί τότε θα έπρεπε, εμείς, οι Ευρωπαίοι, οι νομιμόφρονες, οι ευγενείς, οι σοφοί και πεπειραμένοι να δείξουμε με το δάχτυλο και να πούμε: Ιδού, η αμερικανική πρεσβεία είναι άντρο κατασκόπων.

ΕΙΝΑΙ ΒΑΡΙΑ τα λόγια που αποτυπώνουν την πραγματικότητα σχετικά με τις τηλεφωνικές υποκλοπές για να τα εκστομίσει ο κύριος Βουλγαράκης τότε –τον Φεβρουάριο– ή ο κύριος Πολύδωρας σήμερα. Για το λόγο αυτό ο κόσμος βάζει εναντίον της κυβέρνησης στο θέμα των υποκλοπών: Διότι παρατηρεί ότι σήμερα δεν γίνεται τίποτε ουσιαστικό στις έρευνες και ότι άπαντες μας εμπαίζουν. Τα σουσούμια του ΠΑΣΟΚ είναι γνωστά όπως είναι γνωστό ότι επί Σημίτη ξεκίνησαν όλα. Τώρα όμως τι γίνεται; Περιμένουν να περάσει ο καιρός και να ξεχαστεί το όλο θέμα;

Ε ΛΟΙΠΟΝ δεν καταλάβαν ότι τέτοια ζητήματα δεν ξεχνιούνται αλλά καταγράφονται βαθιά στη συλλογική –γραπτή και άγραπτη– μνήμη; Δεν μπορούν να θυμηθούν από τα βιβλία της Ιστορίας τα γεγονότα που έχτισαν τη συλλογική μας συνείδηση; Ο μεγάλος αδελφός που εποπτεύει και παρατηρεί δεν είναι οπωσδήποτε παντοδύναμος. Είναι έκθετος εδώ μπροστά μας. Για το δικό τους συμφέρον θα

έπρεπε να είχαν αφυπνιστεί οι πολιτικοί μας. Και να ξαναθυμηθούν την ελληνική γλώσσα που έχει πολλούς και σαφείς όρους για να διατυπώσει τα νοήματα. Πείτε το καθαρά: Οι Αμερικανοί μάς παρακολουθούν σήμερα όπως κι εμείς παρακολουθούσαμε τους πολίτες προχθές. Ήταν λάθος. Τώρα τα φανερώνουμε όλα.

ΟΜΩΣ ΑΥΤΑ τα απλά ελληνικά μοιάζουν να είναι δυσκολοπρόφερτα σήμερα. Οι πολιτικοί μας, όσο μπρούτοι κι αν φαίνονται στην πρώτη ματιά, είναι αρκετά «σοφιστικές» ώστε να αποφεύγουν τις απλές, σαφείς διατυπώσεις. Φοβούνται οι καημένοι τη δύναμη στην αλήθεια της γλώσσας. **αντί**

ΠΑΣΟΚ-ΝΔ: Μαζί δεν κάνουνε και χώρια δεν μπορούνε

Ο ΚΑΤΑΙΓΙΣΜΟΣ των πληροφοριών για τις δυο υποθέσεις που αποτελούν τα μεγαλύτερα σκάνδαλα στην –πρόσφατη τουλάχιστον– ιστορία του τόπου, δηλαδή την υπόθεση των υποκλοπών και την υπόθεση των απαγωγών Πακιστανών, συνεχίζεται, παίρνοντας δραματικές διαστάσεις. Το ίδιο, όμως, συνεχίζεται και η προσπάθεια συγκάλυψης από την πλευρά των κυβερνητικών και άλλων αρμοδίων παραγόντων, σε βαθμό που προκαλεί βάνανυσα όχι μόνο το περί δικαίου και δημοκρατίας αίσθημα των πολιτών αλλά και την απλή νοημοσύνη τους.

Στην πρώτη θέση πάντως, την εβδομάδα που πέρασε, βρισκόταν κατά κύριο λόγο το θέμα των Πακιστανών, για το οποίο οι αποκαλύψεις που δημοσιοποιήθηκαν –και μάλιστα από επίσημα χείλη– υπήρξαν παραπάνω από κατατοπιστικές για τον ρόλο των ξένων και των ελληνικών μυστικών υπηρεσιών που ενεπλάκησαν σ' αυτό. Χαρακτηριστικό το πόρισμα του εισαγγελέα Πλημμελειοδικών Ν. Δεγαίτη, ο οποίος αναφέρει ρητά ότι στις απαγωγές των Πακιστανών δράστες ήταν στελέχη των κρατικών αρχών που ενεργούσαν μάλιστα με την επίσημη ιδιότητά τους. Ο ίδιος άλλωστε ζητεί να κληθούν στην

κύρια ανάκριση δύο υψηλόβαθμα επιτελικά στελέχη της ΕΥΠ, για τα οποία διευκρινίζει ότι «μόνο ως διοργανωτές και συντονιστές της όλης επιχείρησης θα μπορούσαν να λειτουργήσουν».

Ο κ. εισαγγελέας δέχτηκε πάντως τα πειστήρια που του παρουσιάστηκαν για άλλα έξι στελέχη της ΕΥΠ που φέρονταν αναμειγμένα στις απαγωγές, για τα οποία υποχρεώθηκε να παραδεχτεί ότι είχαν «ακλόνητο άλλοθι». Ποιο ήταν το άλλοθι; Στο διάστημα που πραγματοποιήθηκαν οι απαγωγές, ο ένας από τους έξι βρισκόταν στο νοσοκομείο, όπου υποβλήθηκε σε επέμβαση που τον κράτησε εκτός υπηρεσίας για μεγάλο διάστημα και οι υπόλοιποι βρίσκονταν σε άδεια, η οποία, ειρήσθω εν παρόδω, ήταν, συμπτωματικά για όλους, διάρκειας έως και τριών μηνών.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΞΕΝΩΝ

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΟ για την υπόθεση αυτή είναι εξάλλου και ένα ακόμη σημείο του αποκαλυπτικότατου εισαγγελικού πορίσματος: Ο διευθυντής της ΕΥΠ Ι. Κοραντής φέρεται να κατέθεσε στον κ. Δεγαίτη ότι τον Ιούλιο 2005 οι βρετανικές αρχές είχαν ζητήσει από όλες τις χώρες της ΕΕ –και από την Ελλάδα– συνδρομή στις έρευνες για το

τρομοκρατικό χτύπημα που είχε σημειωθεί τότε στο Λονδίνο και ότι με βάση εκείνο το αίτημα πραγματοποιήθηκαν έλεγχοι αρκετών χιλιάδων αλλοδαπών μεταναστών. Πάντως οι ελληνικές αρχές δεν έκαναν καμία έρευνα για την ενδεχόμενη ανάμιξη στις απαγωγές του βρετανού αρχικατασκόπου Νικ Λάγκμαν που τότε βρισκόταν στην Ελλάδα, με το αιτιολογικό ότι καλύπτεται από το διπλωματικό άσυλο.

ΤΟ ΨΕΜΑ ΤΟΥ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥ

Η ΚΟΡΥΦΑΙΑ αποκάλυψη της άμεσης ανάμιξης στις απαγωγές και πρακτόρων της ΕΥΠ –όσο και αν ο κ. Κοραντής επιμένει να το αρνείται– αποτελεί ωστόσο και ένα σοβαρό πλήγμα σε βάρος ορισμένων κυβερνητικών παραγόντων και κυρίως του ίδιου του πρωθυπουργού Κ. Καραμανλή, ο οποίος είχε σπεύσει να διαβεβαιώσει τον πρόεδρο του ΣΥΝ Αλέκο Αλαβάνο ότι δεν υπήρξε καμία ανάμιξη Ελλήνων στην υπόθεση.

Το ψέμα –όπως αποκαλύφθηκε– ήταν πολύ σοβαρό και δικαίως ο κ. Αλαβάνος κατέθεσε επίκαιρη ερώτηση στη Βουλή, με την οποία, τονίζοντας την ανακολουθία των επίσημων κυβερνητικών δηλώσεων και των δικαστικών πο-

Γραφτείτε συνδρομητές στο Αντί

Το Αντί κυκλοφορεί από τη Μεταπολίτευση, συνεχίζοντας μιαν ιστορία που άρχισε μέσα στη δικτατορία. Στα τεύχη του καταγράφεται η πολιτική και πολιτιστική ζωή της χώρας.

Γραφτείτε συνδρομητές στο Αντί

για να εξασφαλίσετε τη συνεχή και αντικειμενική ενημέρωσή σας.

ρισμάτων, ζητεί από τον πρωθυπουργό να εξηγήσει τη θέση του για το θέμα των απαγωγών των Πακιστανών και ακόμα να ενημερώσει τον ελληνικό λαό για τα μέτρα που πρόκειται να ληφθούν για όσους συμμετείχαν στις απαγωγές αυτές.

ΜΙΑ ΚΑΙ ο λόγος για σκάνδαλα όμως, την εβδομάδα αυτή «έσκασε» –ξανά– το θέμα της αγοράς των ρωσικών αντιαεροπορικών συστημάτων TOR-M1, το οποίο αποστέλλεται και πάλι από τον εισαγγελέα Πρωτοδικών Π. Αθανασίου για εξέταση στην αρμόδια επιτροπή της Βουλής, παρά το γεγονός ότι υπάρχει ήδη μια απόφαση της ίδιας επιτροπής από το φθινόπωρο του 2004 που απέδιδε στους εμπλεκόμενους αποκλειστικά και μόνο πολιτικές ευθύνες και όχι ποινικές.

Γιατί επέστρεψε και πάλι και μάλιστα τώρα; Το θέμα αυτό, όπως είναι γνωστό, στρέφεται εναντίον των πρώην υπουργών Άμυνας της περιόδου ΠΑΣΟΚ, Άκη Τσοχατζόπουλου και Γιάννου Παπαντωνίου. Ίσως λοιπόν κάποιοι να σκέφθηκαν ότι έτσι θα επιφέρουν πλήγματα στο κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης. Άβυσσος η ψυχή του ανθρώπου...

Σχετικά με τα πασοκικά σκάνδαλα ωστόσο, αίσθηση προκάλεσε την περασμένη Τετάρτη η παραίτηση του γ.γ. του υπουργείου Απασχόλησης Δ. Κωστόπουλου, στην οποία υποχρεώθηκε εξαιτίας μιας ομιλίας του, λίγο πριν, στον Σύλλογο Μελών του Χρηματιστηρίου Αθηνών, όπου, αναφερόμενος στο γνωστό σκάνδαλο του Χρηματιστηρίου, είπε ότι «η ΝΔ γνώριζε υπουργούς και διοικητές τραπεζών που χειραγωγούσαν το Χρηματιστήριο και επωφελούνταν από την αγοραπωλησία μετοχών, αλλά ο Κ. Καραμανλής –τότε αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης– δεν επέτρεψε τη δημοσιοποίηση των ονομάτων τους».

ΤΟ ΑΣΤΕΙΟ είναι ότι όλα αυτά σημειώνονται ενόψει και των εκλογών για την Τοπική Αυτοδιοίκηση, που θα διεξαχθούν το ερχόμενο φθινόπωρο και για τις οποίες τα δυο μεγάλα κόμματα, ιδιαίτερα δε το ΠΑΣΟΚ, καλλιεργούν κλίμα πόλωσης. Στο κλίμα αυτό εντάχθηκε και η υποψηφιότητα της μουσουλμάνας Γκιουλμπεκιάζ Καραχασάν για την

υπερνομαρχία Ξάνθης-Καβάλας-Δράμας, που παρουσίασε, με τυμπανοκορουσίες, ο ίδιος ο αρχηγός του ΠΑΣΟΚ Γ. Παπανδρέου. Ένα προεκλογικό σόου, το οποίο τελικά του γύρισε «μπούμερανγκ», καθώς άνοιξε τους ασκούς του Αιόλου, προκαλώντας έντονες αντιδράσεις εκ μέρους πολιτικών και άλλων κύκλων και δημιουργώντας αναταραχή στην ίδια τη μειονότητα.

Πολύ περισσότερο μάλιστα, καθώς η αναταραχή αυτή συνδυάστηκε με την επίσκεψη στην τουρκική Βουλή του μουσουλμάνου βουλευτή της ΝΔ Αχμέτ Ιλχάν και το κείμενο που υπέγραψε με άλλα 605 μέλη της μειονότητας που αυτοχαρακτηρίζονται «τουρκομουσουλμάνοι». Αν και τη μεγαλύτερη ανησυχία προκαλεί η αιφνίδια επανεμφάνιση στην πολιτική σκηνή του πρώην βουλευτή Αχμέτ Φαϊκόγλου, ο οποίος «απειλεί» με τον σχηματισμό ανεξάρτητου συνδυασμού και την κάθοδο στις εκλογές για τον Δήμο Ξάνθης.

ΚΑΙ Ο ΑΝΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΣΕΒ

ΣΤΟ ΜΕΤΑΞΥ και ενώ οι συζητήσεις –και οι καβγάδες– για τα εργατικά ζητήματα, με πρώτο το ασφαλιστικό, κορυφώνονται, ο ΣΕΒ, κατά την τακτική συνέλευσή του την περασμένη Τρίτη, εξέλεξε νέο πρόεδρό του τον Δημ. Δασκαλόπουλο, αφεντικό της γαλακτοβιομηχανίας «ΔΕΛΤΑ», που αντικατέστησε στη θέση αυτή τον Οδ. Κυριακόπουλο.

Ο νέος πρόεδρος των βιομηχάνων, μιλώντας μετά την εκλογή του, εμφανίστηκε ως συναινετικός και οραματιστής, που επιδιώκει τη συγκέντρωση

στους κόλπους του Συνδέσμου του οποίου προεδρεύει το σύνολο των μεγάλων επιχειρήσεων, ασχέτως του τομέα δραστηριότητάς τους (που σημαίνει, όλοι οι βιομήχανοι και μεγαλοεπιχειρηματίες να μιλούν με μια φωνή), ενώ χαρακτήρισε έμμεσα ως άτολμες τόσο την κυβέρνηση όσο και την κοινωνία, απευθύνοντας πρόσκληση συνεργασίας στη ΓΣΣΕ και προτείνοντας τη δημιουργία μιας Μόνιμης Ομάδας Εργασίας, μέσα από την οποία θα διαμορφώνονται κοινές δράσεις και πρωτοβουλίες για την προάσπιση του «κοινού συμφέροντος» των εργοδοτών και των εργαζομένων.

Παρόντες στη Γενική Συνέλευση του ΣΕΒ ήταν μάλιστα ο Κ. Καραμανλής και ο Γ. Παπανδρέου, οι οποίοι στις ομιλίες τους ανταγωνίστηκαν ποιος θα δημιουργήσει ευνοϊκότερες συνθήκες για το επιχειρηματικό κεφάλαιο, υποσχόμενοι και οι δυο ότι σε κάθε περίπτωση το κράτος πρέπει να είναι δίπλα στις προσπάθειες των βιομηχάνων και των άλλων μεγαλοεπιχειρηματιών. Τέτοια σύμπνοια!

Γιατί όχι άλλωστε; Εδώ την περασμένη Δευτέρα ο Θόδωρος Πάγκαλος πρότεινε τον σχηματισμό κυβέρνησης συνασπισμού των δυο μεγάλων κομμάτων –ΠΑΣΟΚ και ΝΔ– στα χνάρια του γερμανικού μοντέλου. Αφού συμφωνούν σε όλα, ποιος ο λόγος να τσακώνονται;

ΙΑΝΟΣ

* Ο ΑΝΤΗΝΩΡ απουσιάζει εκτάκτως.

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

- Οι επικοινωνιολόγοι του ΠΑΣΟΚ έβγαλαν το μεροκάματό τους το προηγούμενο δεκαπενθήμερο προτείνοντας την κ. Καραχασάν ως υποψήφια για την υπερνομαρχία Δράμας-Καβάλας-Ξάνθης.
- Τα παιχνίδια με τις ψήφους της μειονότητας συνεχίζονται χωρίς οι εταίροι του δικομματισμού να δίνουν πεντάρα για την αθέατη πλευρά της σελήνης...
- Και για να έχουμε καλό ρώτημα:
- Γιατί ο Giorgos και τα «πρόθυμα» παπαγαλάκια του δεν λένε ποιος θέσπισε, και κυρίως γιατί, αυτό το εκτρωματικό θεσμικό πλαίσιο με τη συγκεκριμένη υπερνομαρχία;
- Αν όντως τους ενδιαφέρουν τα προβλήματα της μειονότητας, ας δεσμευτούν ότι θα το καταργήσουν.
- Εσείς τι λέτε, κύριε Πέτρο μας (ένας είναι ο γίγαντας της πολιτικής σκέψης), που πιάσατε πάλι δουλειά στα παράθυρα;
- Τουλάχιστον οι Ζουραροπαπαθεμελήδες είναι ειλικρινείς.
- Σπυρίδων Παπαδόπουλος. Επάγγελμα: ηθοποιός, διασκεδαστής, παραγωγός τηλεοπτικών εκπομπών.
- Αυτή τη φορά στην εβδομαδιαία εκπομπή του είχε προσκεκλημένη, στην κρατική τηλεόραση, την κυρία Φώφη.
- Η ανανέωση των εκπομπών του και για τη νέα περίοδο από τον γιουροβιζιονιστή πρόεδρο της ΕΡΤ θεωρείται δεδομένη.

ΤΑ «ΕΘΝΙΚΑ» ΘΕΜΑΤΑ

Ευτυχώς, μετά την «ακινήσια Μολυβιάτη», όπως όψιμα πολλοί την χαρακτήρισαν, τώρα βρισκόμαστε σε οργασμό παραγωγής εξωτερικής πολιτικής. Τα 'δαμε και με την Καραχασάν. Για να κόψει ποσοστά η ΝΔ από τον Καρατζαφέρη, έβαλε τα «δεξιά εξτρέμ» της ομάδας να ζητούν από την υποψήφια του Γιωργάκη να δηλώσει εάν είναι Ελληνίδα ή όχι. Τελικώς, όπως έδειξε γκάλοπ που έγινε εκείνες τις μέρες, η ΝΔ «τσίμπισε» και βγήκε με τρεις μονάδες διαφορά από το ΠΑΣΟΚ. Ουσιαστικά δηλαδή, όλο αυτό το «εθνικό παιχνίδι» παίχτηκε για μικροκομματικές σκοπιμότητες.

Βέβαια, με την προχειρότητα(;) που χειρίστηκε το θέμα ο Γιωργάκης, παραλίγο να «κάψει» την υποψηφιότητα Καραχασάν – αν δεν την «έκαψε» ήδη – αλλά ποιος ενδιαφέρεται γι' αυτήν; Άλλωστε ο στόχος ήταν αφενός να δείξει στους Αμερικανούς ότι είναι καλό παιδί και προωθεί τα δικαιώματα των μειονοτήτων, αφετέρου να κάνει μπαλιά στον Καραμανλή και να τον βγάλει από τη δύσκολη θέση με τον Καρατζαφέρη. Τελικά, είναι απίστευτο πόσο στημένο ήταν το ματς Κωστάκη-Γιωργάκη με την κ. Καραχασάν.

Ο μόνος χαμένος της υπόθεσης είναι και πάλι τα κρίσιμα εθνικά θέματα. Διότι οι υπερπατριώτες, αντί να βάλουν την ουρά στα σκέλια και να μιλήσουν για τις ολέθριες –αντίστοιχες– πολιτικές του παρελθόντος που έσπρωξαν το συνονθύλευμα όσων αποτελούν τη μειονότητα –περιλαμβανομένων και των Πομάκων– στην αγκαλιά της Άγκυρας, σφυρίζουν αδιάφορα, αναμασώντας εθνικιστικές μπαρούφες. Προφανώς όμως ξέρουν πολύ καλά ότι η κ. Καραχασάν είναι Πομάκα. Όπως γνωρίζουν κάλλιστα ότι οι Πομάκοι ουδεμία γλωσσική και πολιτισμική σχέση έχουν με την Τουρκία.

Είναι απλώς μουσουλμάνοι. Εμείς, με την απαράδεκτη πολιτική μας, τους εντάξαμε στην υπόλοιπη «μουσουλμανική μειονότητα» και στη συνέχεια με την τακτική του αποκλεισμού (μέχρι πριν από λίγα χρόνια για να πάει κανείς στα μέρη τους, έπρεπε να περάσει την «μπάρα»), τους χαρίσαμε στην Άγκυρα.

Όλα αυτά συνέβησαν τη στιγμή που οι τούρκοι στρατηγοί προκαλούσαν και πάλι στο Αιγαίο δεσμεύοντας –κατά την προσφιλή τακτική τους– περιοχές του πελάγου για ασκήσεις έρευνας και διάσωσης. Την ώρα που έβγαине το ωκεανογραφικό «Ποσειδών» για έρευνες και διαμαρτύρονταν –οι στρατηγοί και πάλι– για «ελληνικές παρανομίες». Όταν, τέλος, ο κουμπάρος Ερντογάν είναι στριμωγμένος και οι Γκρίζοι Λύκοι κάθε τόσο κάνουν συγκεντρώσεις κατά του Πατριαρχείου. Ε, εμείς αμφισβητούσαμε το αυτονόητο. Δηλαδή, εάν μια μουσουλμάνη έχει το δικαίωμα να θέσει υποψηφιότητα για τα δημόσια αξιώματα. Έτσι, κάναμε ένα μικρό δωράκι στους σκληροπυρηνικούς και αντιευρωπαϊστές της Τουρκίας, οι οποίοι το μόνο που θέλουν είναι να δείχνουν στο λαό ότι οι Ευρωπαίοι είναι αντι-μουσουλμάνοι και κατά συνέπεια δεν υπάρχει κανένας λόγος να μπει η Τουρκία στην ΕΕ.

Διερωτώμαι τελικά, μήπως τα κάνουμε όλα ετούτα για να πέσει μια ώρα αρχύτερα ο Ερντογάν. Α μπά, δεν φτάνει τόσο μακριά το μυαλό τους. Αυτοί μόνον τις ψήφους του Καρατζαφέρη θέλουν να πάρουν. Πάντως η Ντόρα, ωραία. Τσιμουδιά γι' όλα αυτά. Ε βέβαια, ασχολείται με τα σοβαρά. Με την εξωτερική πολιτική της Ελλάδας.

Π.Π.

ΕΠΕΛΑΣΗ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Επικριτικά σχόλια σε βάρος του ΥΠΕΧΩΔΕ διατυπώνει το ελληνικό τμήμα της GREENPEACE με αφορμή την υπουργική απόφαση που επιτρέπει σε βιομηχανικές μονάδες την ανεξέλεγκτη εκπομπή διοξειδίου του άνθρακα για την περίοδο

2005-2007, και μάλιστα χωρίς αυτές να επιβαρύνονται οικονομικά. Σύμφωνα με στοιχεία έκθεσης της ΕΕ σχετικά με τις περιβαλλοντικές επιδόσεις των κρατών μελών της, αποκαλύπτεται ότι η Ελλάδα επέτρεψε τη μεγαλύτερη σε

όγκο εκπομπή διοξειδίου του άνθρακα. Το ΥΠΕΧΩΔΕ πρέπει να αναθεωρήσει άμεσα την απόφασή του και να εξασφαλίσει τον περιορισμό των εκπομπών αερίων στην Ελλάδα σύμφωνα με τις οδηγίες του Πρωτοκόλλου του Κιότο.

Σως

Η ΔΙΚΗ ΜΟΥ ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ
ΉΤΑΝ ΚΑΛΥΤΕΡΗ: ΤΗΝ ΠΗΡΑΝ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟΙ
ΧΑΜΠΑΡΙ...

ΠΛΑΤΕΙΑ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΩΝ!

Ενα, δύο, τρία, πολλά συνταγματορυχεία! Η Βουλή των Ελλήνων κατέστη αληθινό νομισματοκοπείο νέων συνταγμάτων. Κάθε σύνοδο παρά σύνοδο οι εθνοπατέρες σαν *maîtres* υψηλής ραπτικής κόβουν και ράβουν τον συνταγματικό μας χάρτη σύμφωνα με την τρέχουσα μικροπολιτική ανάγκη. Θα 'λεγε κανείς πως ακούνε τα νέα του Antenna και μετά αποφασίζουν!

Την αρχή έκανε ο πολύς Βενιζέλος, ένας συνταγματολόγος πολλά βαρύς. 5%, 1%, 0% ο βασικός μέτοχος, όπως λέμε μηδέν λιπαρά. Όμως τα μείζονα θέματα, όπως λ.χ. οι σχέσεις Εκκλησίας και κράτους, παραμένουν στο απυρόβλητο. Μιαν άλλη φορά, όταν είμαστε ωριμότεροι. Βλέπετε υπάρχουν και ο Άνθιμος, ο

Καρατζαφέρης ή ο Παπαθεμελής που επηρεάζουν ψηφαλάκια. Εθνοψοφοπατέρες!

Και το χειρότερο, το εθνικά καταστροφικό: Ο αποχαρακτηρισμός των δασών και η παράδοση του φυσικού περιβάλλοντος στους λογής εμπόρους, εργολάβους και βιαστές του. Να ξαναορίσουμε, λέει, τι είναι δάσος. Λες και η Ελλάδα είναι Σκανδιναβία και λες και οι θαμνώδεις βουνοπλαγιές στα νησιά λ.χ. δεν συνιστούν χλωρίδα και μάλιστα ιδιαίτερου κάλλους. Η νέα διακυβέρνηση αγωνιά για εύκολα έσοδα και εύκολες ψήφους. Ας αντισταθούμε. Αλλιώς το φετινό καλοκαίρι θα είναι η χαρά του εμπρηστή και θα παίζεται από τους κυβερνητικούς εκπροσώπους το έργο «Ο Καραγκιόζης οικοπεδοφάγος».

Στέφανος Προτεστάκις

ΠΕΡΔΙΚΛΩΜΑΤΑ

Πώς τα καταφέρνουν και περδουκλώνονται στα ίδια τους τα σχέδια οι πανέξυπνοι εκπρόσωποι της παλαιάς και της νέας διακυβέρνησης είναι αληθινά θαύμα, μεγαλύτερο του Βησσαρίωνος. Φερ' ειπείν, οι ίδιοι που συνέλαβαν την μεγαλοφυή ιδέα της υπερνομαρχίας για να αποκλείσουν το μειονοτικό στοιχείο από κάποια θέση εξουσίας –απίστευτη χατζηβατική πολιτική που την ξεμπρόστασαν οι Βρυξέλλες– προτείνουν τώρα την κ. Καραχασάν χριστιανικομουσουλμανικότατα. Επικοινωνιακά παιχνιδάκια, δηλαδή, μιας δήθεν πρωτοπορίας, ανάλογα των πιθανών επιλογών της Έλλης Στάη ή της Άντζελας Γκερέκου στον δήμο της Αθήνας. Σοβαρότητα και συνέπεια μηδέν. Κι έπειτα οι κρετίνοι της ΝΔ ν' αναρωτιούνται με τη σειρά τους για την εθνικότητα της πομάκας υποψήφιας και τα ΜΜΕ να παίζουν τον карахасан-τζαφέρη και τα карахасан-ξεφτέρια του από πρωίας μέχρι νυκτός. Τουτέστιν Βορίδης έως αναγούλας. Μοναδική εξαίρεση η συνέντευξη της κ. Καραχασάν στην Όλγα Τρέμη και η σοβαρότατη έρευνα του Τάσου Τέλογλου σχετικά με τη μειονότητα. Α, να μην ξεχάσουμε και τον

πατέρα Δρακουμέλ Καρπαθίων με τις δηλώσεις του που στάζουν μίσος, ρατσισμό και ιερὰ εξέταση – γι' αυτό και γίνεται ανάρπαστος στα δελτία.

Για να εξηγούμαστε: Ο ΣΥΝ έχει πρωτοπορήσει εδώ και χρόνια στα θέματα ισονομίας, κατάργησης των διακρίσεων και αντιρατσιστικών επιλογών με τον Μουσταφά Μουσταφά και με άλλους μουσουλμάνους συντρόφους. Άρα είναι τουλάχιστον υποκρισία να λέγεται σοβαρά ότι το ΠΑΣΟΚ του Γιωργάκη για πρώτη φορά (sic) προέβη σε μιαν αντιδιαστική επιλογή. Αν και βέβαια είναι συχνότατο πια το φαινόμενο το ΠΑΣΟΚ ν' αντιφάσκει με το ΠΑΣΟΚ το ίδιο. Όσο για την υποψηφιότητα της κ. Καραχασάν, εύγε! αρκεί να μην εξαντληθεί σε πυροτεχνήματα εντυπώσεων και να έχει πολιτική συνέχεια. Ας μην ξεχνάμε εν προκειμένω πως οι ιδιοφυείς στρατηγικές κάποιων ελληναράδων με τις μπάρες, την αστυνόμευση και τον αποκλεισμό έριξαν αυτούς τους β' κατηγορίας πολίτες –ας μη γελιόμαστε– στην αγκαλιά της τουρκικής προπαγάνδας.

Μάνος Στεφανίδης

EUROVISION/KITΣ

Είχαμε την ατυχία όταν έκλεινε η ύλη του περιοδικού να παρακολουθήσουμε μέρος από τις πρόβες του διαγωνισμού της Eurovision. Είναι τόσο κιτς το πανηγυράκι που δεν μπορεί να συγκριθεί με τίποτε άλλο παρά μόνο με τις γιορτές της χούντας. Κύριε Χουλιάρα, έλεος...

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

- Μέχρι τις εκλογές θα έχουν παρελάσει όχι μόνον όλες οι φίρμες του ΠΑΣΟΚ αλλά και τα τσικό.
- Το σωστό να λέγεται και κυρίως να ανταμείβεται.
- Διπλάσιο ποσό από αυτό που πλήρωνε ιδιωτικό κανάλι θα τσεπώσει ο Κρόκο δίνοντας τα τηλεοπτικά δικαιώματα της ομάδας του στην ΕΡΤ.
- Με πρόχειρους υπολογισμούς που είδαν το φως της δημοσιότητας, η κρατική τηλεόραση θα μπει μέσα περίπου 6 εκατομμύρια ευρώ.
- Οι νταβατζήδες τώρα δικαιώνονται.
- Υπάρχουν εισαγγελείς ή είναι απασχολημένοι με άλλες υποθέσεις;
- Κότερα εσείς, πόρσε εμείς.
- Αυτό σκέφτηκε η επιτροπή των σοφών επί της τοπικής αυτοδιοίκησης της Χαριλάου Τρικούπη επιλέγοντας «ποροστό» υποψήφιο δήμαρχο Βουλιαγμένης κόντρα στον «κοτεράτο» νυν δήμαρχο.
- Κύριε Παπαδόπουλε, πολέμια της πλουτοκρατίας και υπέρμαχη της αξιοκρατίας, τα σέβη μας!
- Για το περίφημο βαλιτσάκι της ΕΥΠ είχαν χαλάσει τον κόσμο οι «ρεπόρτερ» του Συγκροτήματος.
- Τώρα που αποδεικνύεται ότι το είχαν προμηθευτεί οι εκσυγχρονιστές, σφυρίζουν αδιάφορα.
- Κάτι δεν πάει καλά με την «ενημέρωση» που παίρνουν από τους Πασόκους...

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

- Διαβάσαμε ότι λίστα με ονόματα 26 δημοσιογράφων που τα κονόμαγαν από το ΥΠΕΞ έχει στο συρτάρι του συγκεκριμένος εισαγγελέας.
- Ονόματα που βρέθηκαν στα «σκουπίδια» εντελώς «τυχαία».
- Θα τη δούμε ποτέ κι εμείς οι κοινοί θνητοί ή εμπίπτει στα προσωπικά δεδομένα και θα την καταπιούν;
- Στο ΥΠΕΞ πάντως αυτό που τους ενδιαφέρει—όχι πως δεν θα 'πρεπε—είναι πώς βρέθηκε η λίστα στις σακούλες των σκουπιδιών, και κάνουν γαργάρα για το εάν και γιατί μπουκώνουν τα γνωστά(;) λαμόγια.
- Η αρχή της πτώσης του στρατηγού Τσουκάτου άρχισε με την κατάθεση νομοθετικής πρότασης, επί ημερών του τ. καταλληλότερου, για τη θέσπιση ελάχιστου εισοδήματος.
- Πρόταση που είχαν συνυπογράψει 55 βουλευτές.
- Το εάν τα μάζεψαν και δήλωσαν αμέσως μετά ότι παρασύρθηκαν, είναι μια άλλη ιστορία που σχετίζεται με τη συνέπεια λόγων και έργων της εκσυγχρονιστικής σαπουνόπερας.
- Το ενδιαφέρον είναι ότι σήμερα ο Giorgos επαναφέρει την πρόταση αυτή για να περιληφθεί στις συνταγματικές τροποποιήσεις, γνωρίζοντας ότι κάτι τέτοιο δεν πρόκειται να περάσει.
- Τζάμπα μάγκας δηλαδή.
- Για άλλη μια φορά.

ΠΡΑΣΙΝΟΣ ΕΜΦΥΛΙΟΣ

Δεν έχει κυλήσει και πολύς χρόνος από τότε που σχεδόν όλοι εν χορώ και με υψηλές νότες διατείνονταν ότι το ΠΑΣΟΚ είχε εγκαταλείψει οριστικά την «εσωστρέφεια». Η λέξη αυτή κατήντησε για το ΠΑΣΟΚ συνώνυμο μιας ανεπιθύμητης ίωσης που δεν μπορεί να την καταπολεμήσει κανένα κομματικό εγχειρίδιο. Όποιος εκφράζει μίαν αντίθετη άποψη θεωρείται φορέας αυτής της εσωστρέφειας. Έχουμε και λέμε: Βενιζέλος, Πάγκαλος, Φλω-

του Δημήτρη Πετροστίδη

ρίδης, Χρυσοχοϊδης... Όσπου έρχεται ο «γιατρός», δηλαδή ο Γ. Παπανδρέου, για να επιβάλει τη θεραπευτική αγωγή. Και μέσα σ' όλα ξεπετάγεται ο Κίμων για να βροντοφωνάξει ότι «η εσωκομματική πολυμορφία είναι ζωντανία, είναι δύναμη. Δεν φοράμε αμπέχονο (sic) στο ΠΑΣΟΚ». Ε, όχι μετά το ζιβάγκο να μας ντύσουν και νεοσύλλεκτους!

Σως

ΤΑ ΣΥΝΤΕΧΝΙΑΚΑ ΜΑΣ

Είναι γνωστό ότι ο δημοσιογραφικός κόσμος περνάει μεγάλη κρίση, αλλά αυτό που συνέβη την Τρίτη 16-5-06 δείχνει τον εκπεσμό τόσο του δημοσιογραφικού κλάδου συνολικά όσο και των συνδικαλιστικών του εκπροσώπων και των παρατάξεων. Η ΕΣΗΕΑ κήρυξε εξάωρη στάση εργασίας και κάλεσε τα μέλη της να προσέλθουν σε συνέλευση που οργανώθηκε στις ολυμπιακές εγκαταστάσεις του Φαλήρου. Ελάχιστοι όμως πήγαν: περίπου 300 άτομα σε σύνολο 3.500-4.000 μελών της Ένωσης. Επιπλέον, πολλοί εξ αυτών υπέγραψαν ότι προσήλθαν, αλλά έφυγαν. Η αποχή από τις συνελεύσεις δεν είναι σημερινό φαινόμενο: αντίθετα, υπάρχει εδώ και πολλά χρόνια. Δείχνει δε

τα τρομερά αδιέξοδα του δημοσιογραφικού κλάδου και του ιδίου του συστήματος των ΜΜΕ, καθώς και την παρατεταμένη κρίση που περνάει ένας σημαντικός θεσμός της κοινωνίας μας. Τα αποτελέσματα αυτά είναι ωστόσο απολύτως αναμενόμενα. Επί δεκαπέντε χρόνια ουδείς—ούτε οι ίδιοι οι δημοσιογράφοι—έχει επιχειρήσει να βάλει φραγμό στην πολιτικοοικονομική διαπλοκή που οργιάζει στο χώρο των ΜΜΕ.

Μια κάστα μεγαλοεπιχειρηματιών που έχει δημιουργήσει τον δικό της—χαμηλότατου επιπέδου—στρατό δημοσιογραφικών αστέρων και δημοσιογράφων—«φιλιππινέζων». Είναι οι ίδιοι που από την αρχή της δεκαετίας του 1990 άνοιξαν ανεξέλεγκτα τις πόρτες και προσλάμβαναν

κάθε καρυδιάς καρύδι και στρατιές νέων δημοσιογράφων με αποκλειστικά έναν στόχο: Να ρίξουν το κόστος εργασίας, αυξάνοντας ταυτόχρονα τον όγκο παραγωγής. Έτσι διαλύθηκε η «κλειστή» συντεχνία του παρελθόντος. Και αυτό ναι μεν ήταν καλό, παράλληλα όμως προκλήθηκε εργασιακό χάος και η δυνατότητα συλλογικής παρέμβασης του κλάδου απέναντι στις ιδιοκτησίες υποβαθμίστηκε. Υπό αυτές τις συνθήκες, η διαπλοκή ανενόχλητη έκανε περίπατο και επέβαλε ασυζητητί τους όρους της, ενώ την ίδια στιγμή οι δημοσιογράφοι ήταν ικανοποιημένοι με μια θέση στα pay-roll κομμάτων, ΔΕΚΟ, υπουργείων, τραπεζών και επιχειρηματιών.

Π.Π

ΤΑ ΠΑΘΗΜΑΤΑ ΔΕΝ ΕΓΙΝΑΝ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Πανικό δείχνει η απaráδεκτη επίθεση του υπεύθυνου τύπου του ΠΑΣΟΚ κ. Αθανασάκη στον δημοσιογράφο Μάκη Τριανταφυλλόπουλο σχετικά με την κριτική που άσκησε από την εφημερίδα και την εκπομπή του για την επιλογή της κυρίας Καραχασάν ως υποψήφιας υπερνομάρχη Ξάνθης-Καβάλας-Δράμας. Καλό θα ήταν, αν

επιθυμούν να κερδίσουν κάποια στιγμή τις ψήφους του ελληνικού λαού, να μην μας γυρίζουν πίσω στις εποχές του αλήστου μνήμης «δεν δικαιούστε δια να ομιλείτε». Καλό θα κάνουν στον εαυτό τους, κακό δεν θα κάνουν...

Ας μην ξεχνούν ότι δεν είναι λωτοφάγοι οι υπήκοοι του κράτους.

Μ.Τ.

ΤΩΝ ΠΡΑΚΤΟΡΩΝ Η ΣΧΟΛΗ

Ο γεμάτος ενθουσιασμό και οίστρο λόγος του Βύρωνα εφόρμησε και στον χώρο της ΕΥΠ. Το βυρωνικό πνεύμα ετοιμάζεται να δώσει πνοή στα οράματα που έχει κατά νου γι' αυτήν την «αμαρτωλή» υπηρεσία. Στο πρόσφατο συνέδριο των συνδικαλιστών της υπηρεσίας στη Ρόδο χρησιμοποίησε παιδαγωγικές μεθόδους για να μην κακοκαρδίσει τα καλόπαιδα. Χαρακτήρισε την ΕΥΠ ως την ευγενέστερη (sic) δημόσια υπηρεσία και ευχήθηκε η φαντασία να πορευθεί χέρι με χέρι με την εξουσία. Στην πράξη πώς μεταφράζεται αυτό; Να διαβάζουν περισσότερα μυθιστορήματα των Τζων Λε Καρέ και Γκράχαμ Γκρην ή να εντρυφήσουν στα κατορθώματα του Θανάση Βέγγου ως πράκτορα 000;

Η ουσία είναι ότι οι πράκτορες που συμμετείχαν στις απαγωγές των Πακιστανών κρίνονται

μετεξεταστέοι και χρήζουν επιμορφωτικών σεμιναρίων. Εκτός των άλλων, δεν έχουν και οικολογική συνείδηση. Τόσο δύσκολο ήταν να βρουν χάρτινες αντί για πλαστικές σακούλες; Το πλαστικό αφήνει ίχνη και κρατά ζωντανή την ανάμνηση των γεγονότων, το δίχως άλλο. (Για την ώρα, καθότι τα παιδιά της ΕΥΠ παραμένουν άτακτα, ανέλαβε εισαγγελέας να τους επιτηρεί και να ελέγχει τις πράξεις τους – έτσι, διά παν ενδεχόμενο...)

Σως

ΟΙ ΧΟΥΒΑΡΝΤΑΔΕΣ ΤΗΣ ΕΡΤ

Στην ΕΡΤ είναι χουβαρντάδες κι έχουν λεφτά για πέταμα! Το έδειξαν άλλωστε με τη διοργάνωση της Eurovision και με τα υψηλά κασέ με τα οποία αμείβουν τους τηλεοπτικούς και άλλους αστέρες τους. Το νέο κατόρθωμα της ΕΡΤ είναι ότι μπαίνει δυναμικά για να διεκδικήσει με το ποσό των 7 εκ. ευρώ την αποκλειστική μετάδοση των εντός έδρας αγώνων του Ολυμπιακού την επόμενη περίοδο.

Από την άλλη πλευρά, τα ανταγωνιστικά ιδιωτικά κανάλια αισθάνονται σφόδρα ενοχλημένα. Σε σημείο ώστε να σκέπτονται σοβαρά να προσφύγουν στο ευρωπαϊκό δικαστήριο θεωρώντας ότι η ΕΡΤ παραβιάζει τους κανόνες της αγοράς. Πάντως στην ΕΡΤ δεν ανησυχούν. Ας είναι καλά ο φορολογούμενος που θα κληθεί και πάλι να πληρώσει τα ριψοκίνδυνα ανοίγματα των διοικούντων...

Σως

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ

Ο διακαώς επιζητών τηλεοπτική άδεια αρχιεπίσκοπος Χριστόδουλος βρίσκεται για μια ακόμη φορά σε δύσκολη θέση. Μετά το γουστόζικο φυλλάδιο που μοιράστηκε σε όλες τις ενορίες και κατηγορούσε την ταινία «Κώδικας Ντα Βίντσι»,

ο «άσπονδος φίλος» του, μητροπολίτης Ιωαννίνων Θεόκλητος, αντίθετος με τη γραμμή της Αρχιεπισκοπής, δήλωσε πως «πρέπει να βρίσκεται στη διακριτική ευχέρεια του κάθε αν-

θρώπου το αν θα ταφεί το σώμα του ή θα καεί». Όλα αυτά την ώρα που δικάζεται ο πρώην μητροπολίτης Αττικής Παντελεήμων για υπεξαίρεση ύψους 277.000 ευρώ κι ενώ όλοι αναρωτιούνται τι έγινε με την περίφημη «κάθαρση» στην Εκκλησία.

Μ.Γ.

ΕΠΑΝΑΛΑΜΒΑΝΩ

Είσαστε να μηνύσουμε τον Αρχιεπίσκοπο και την Ιερά Σύνοδο για σκύλευση νεκρού και για προβολή μνήμης θανόντος με αφορμή τα όσα κωμικοτραγικά συνέβησαν με τον ατυχή Βησσαρίωνα; Φαντάζεστε να έχετε ζήσει μια ζωή στην μόνωση, την άσκηση και την αφάνεια και 15 χρόνια μετά τον θάνατό σου, να γίνεται το κουφάρι σου με τις ευλογίες των Δεσποτάδων βορά στους λογής

βαρεμένους; Δεν ισχύουν εδώ τ' ανθρώπινα δικαιώματα και η προστασία της προσωπικότητας του θανόντος; Επίσης, μπορούμε όλοι να μηνύσουμε όσους

μας υποχρεώνουν να πληρώνουμε στη ΔΕΗ και την απαραίδεκτη καραγκιοζοΕΡΤ. Δεν ισχύουν εδώ ατομικά δικαιώματα και συλλογικές τακτήσεις; Σας καλώ, επαναλαμβάνω, να οργανωθούμε σχετικά.

Τζίμ Μπούκης

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

• Ας μην ξεχνάμε τις προτάσεις του Γιωργάκη στο Λαύριο για την ανασφάλιστη εργασία των νέων.

• Μάκηδες και Θεμιστοκλήδες στο ταμείο να πλερώσουν 85.000 ευρώπouλα.

• Έτσι αποφάσισε το δικαστήριο μετά τη μήνυση που τους είχε υποβάλει ο Νίκος Κωνσταντόπουλος για όσα του είχαν σούρει με αφορμή το διαζυγίο του και τις καταγγελίες για «κακοποίηση» της τ. συζύγου του, που εκπορεύτηκαν από μια μη κυβερνητική οργάνωση που λειτουργεί κάτω από την ομπρέλα του Χριστόδουλου.

• Ας πρόσεχαν! Αν και τέτοια ποσά είναι στραγάλια για τους κατοίκους της Εκάλης...

• Πώς το είπε αυτό ο Ζοσπέν για τη φίλιά με του Αμερικανούς;

• Διαβάστε την *Ελευθεροτυπία* του προηγούμενου Σαββάτου και θα κατανοήσετε γιατί ο Giorgos μίλησε με αφορμή την κυκλοφορία του βιβλίου του στο Γαλλικό Ινστιτούτο, «κόβοντας» την Αννούλα που είχε

προγραμματιστεί αρχικά να εκπροσωπήσει το «κίνημα» στο πάνελ.

• Και μια περί βιβλίων ο λόγος, οι κ.κ. Βενιζέλος και Διαμαντοπούλου ετοιμάζονται να κυκλοφορήσουν τους προσεχείς μήνες νέα τους πονήματα.

• Ίσως ο συνδυασμός με τις υψηλές θερμοκρασίες να είναι συμπτωματικός.

• Μπορεί όμως να είναι και συμβολικός.

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

- Άβυσσος η ψυχή των πασόκων.
- Αλλά και των νεοδημοκρατών.
- Από γκάφα σε γκάφα.
- Παντού άπαιχτοι.
- Χωρίς αντίπαλο με επαναλαμβανόμενα αυτογκόλ.
- Η πολιτική σκηνή της Ελλάδας βρίσκεται εγκλωβισμένη μεταξύ της παιδικής χαράς του Giorgos και του λούνα παρκ του Κώστα.
- Η Αριστερά προσπαθεί, αλλά δεν της προκύπτει.
- Όσο για τους διανοούμενους με ή χωρίς εισαγωγικά, απολαμβάνουν τα αγαθά της οχταετίας του τ. καταλληλότερου αναπολώντας τις παλιές καλές εποχές και προσδοκώντας να ανατείλει και πάλι ο πράσινος ήλιος για να πιάσουν ξανά δουλειά...

Ν. Μολ.

ΟΙ ΤΟΥΡΚΟΙ ΠΡΟ ΤΩΝ ΠΥΛΩΝ...

Όταν ο Κωνσταντίνος Καραμανλής έλεγε πριν από χρόνια ότι έξω πάμε καλά, δεν θα φανταζόταν ότι το 2006, επί κυβερνήσεως του ανεψιού του, με την Τουρκία στα πρόθυρα της Ευρώπης, οι έρευνες στο Αιγαίο, εντός μάλιστα των ελληνικών χωρικών υδάτων των 6 μιλίων θα γίνονταν υπό την επιτήρηση τουρκικής φρεγάτας. Και όμως επί υπουργίας Ντόρας Μπακογιάννη - της οικογένειας Μητσοτάκη βεβαίως, βεβαίως - η ελληνική πολιτεία απεμπόλησε ακόμα και το δικαίωμα ελέγχου της ζώνης των 6 μιλίων

Τ.Μ.

ΟΤΑΝ ΣΥΝΗΘΙΣΕΙΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΜΕΡΙΚΑΝΟΥΣ

Δεν εξηγείται αλλιώς. Ο Μιχαλάκης έχει βρεθεί σε κατάσταση υστερίας. Φαίνεται ότι κάποιοι σύμβουλοι του Γιώργου Παπανδρέου, του λένε να τον βάλει στην κατάψυξη, και γι' αυτό ο Μιχάλης Χρυσοχοϊδης κάνει τα πάντα για να δείξει ότι είναι «παπανδρεϊκότερος του Παπανδρέου». Σε συνέντευξή του στα Νέα εμφανίστηκε αυτόκλητος υπερασπιστής του Γιωργάκη και λάβρος κατά του Βενιζέλου. Τώρα, πώς και τα Νέα που συστηματικά τα «χώνουν» στον Παπανδρέου τού έδωσαν βήμα για να χτυπήσει τον Βενιζέλο, «παιδί του Συγκροτήματος», αυτό μάλ-

λον θα πρέπει να αναζητηθεί στις στενές σχέσεις που είχαν αναπτυχθεί στο παρελθόν, όταν ο Χρυσοχοϊδης ως «εξολοθρευτής» της 17N έστηνε τα επικοινωνιακά πυροτεχνήματά του. Ο Γιωργάκης όμως, μπορεί να μιλάει καλύτερα τα αγγλικά από τα ελληνικά, αλλά όταν πρόκειται για πολιτικές επιλογές, δεν είναι και τόσο «αμερικανάκι». Φαίνεται λοιπόν ότι τον Χρυσοχοϊδη, ο οποίος τα 'χε δώσει όλα στους Αμερικανούς, για να δείξει ότι είναι το καλό παιδί και να πά-

ρει το χρίσμα, δεν τον πολυπάει. Έτσι, ο πρώην υπουργός Δημόσιας Τάξης, έχει βρεθεί σε ιδιαιτέρως δυσχερή θέση. Κατά ασφαλείς πληροφορίες μάλιστα, ο ίδιος πανικοβάλλεται όταν παρουσιάζεται κάποιο αρνητικό δημοσίευμα γι' αυτόν. Ιδιαίτερα δε όταν δημοσιοποιήθηκε ότι το περίφημο βαλιτσάκι των υποκλοπών της ΕΥΠ βρισκόταν στην Υπηρεσία από την εποχή που ήταν εκείνος υπουργός Δημόσιας Τάξης, έτρεχε να μαζέψει τα αμάζευτα. Π.Π.

ΠΑΣΟΚΙΚΟΝ ΟΛΟΝ

Ψάχνουν τ' αβγά και τα πασχάλια στο ΠΑΣΟΚ! Μετά την κόντρα Βενιζέλου-Πάγκαλου, ο πληθωρικός συνταγματολόγος χαρακτήρισε την πρόταση του Γ. Παπανδρέου για απευθείας εκλογή του Προέδρου από το λαό «προσωπική» και ενεπλάκη σε μια ακόμη σύγκρουση με τον τέως γραμματέα Μ. Χρυσοχοϊδη. Ο Μ. Χρυσοχοϊδης μίλησε για προσωπικές πολιτικές και για άτομα που σφάλουν όταν λένε ότι εκπροσωπούν το

ΠΑΣΟΚ. Ο Βενιζέλος όμως, που δεν αφήνει τίποτα να πέσει κάτω, υπενθύμισε στον κ. Χρυσοχοϊδη ότι η έκφραση «όλον ΠΑΣΟΚ» ανήκε στον Ανδρέα. Έτσι, δεν έμενε άλλη λύση από το να διασπαρεί, μέσω **Ελεύθερου Τύπου**, η φήμη ότι ο Βενιζέλος επρόκειτο να διαγραφεί. Πάντως, όσοι τον ξέρουν καλά, υποστηρί-

ζουν ότι ο Βαγγέλης θα τραβήξει κι άλλο το σκοινί... Μ.Γ.

ΑΝΕΡΓΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Το πρόβλημα των ανέργων της «Κλωνατέξ» και η πρόχειρη λύση που προσπάθησε να επιβάλει η κυβέρνηση καταδεικνύει την απουσία σοβαρού πολιτικού σχεδιασμού για το θέμα της ανεργίας. Η λύση της πρόωρης συνταξιοδότησης των απολυμένων κλωστοϋφαντουργών της Νάουσας εγκαταλείφθηκε γρήγορα, αφού μια τέτοια απόφαση εύλογα θ' αποτελούσε για την κυβέρνηση ένα κακό προηγούμενο. Οι άνεργοι απ' όλες τις περιοχές της χώρας των οποίων οι βιομηχανίες είτε έκλεισαν είτε μεταφέρθηκαν στο εξωτερικό, θα ζητούσαν να τύχουν των ίδιων ευεργετικών μέτρων. Και πώς θα στήριζαν αυτό το μέτρο όταν ομολογούν ότι το ασφαλιστικό σύστημα δεν αντέχει άλλα βάρη και απαιτείται η μεταρρύθμισή του; Το να βγει ένας εργαζόμενος ηλικίας 50 χρόνων σε πρόωρη σύνταξη δεν είναι διόλου κολακευτικό ούτε για τον ίδιο ούτε και για την οικονομία. Ο εργαζόμενος αυτός για να επιβιώσει θα αναζητήσει ανασφάλιστη εργασία στερώντας μια δουλειά από έναν νεότερο. Όταν δεν

υπάρχει σοβαρό σχέδιο ανάπτυξης και προγράμματα επενδύσεων, επιλέγονται λαϊκιστικές πολιτικές που απλά αποσκοπούν να ικανοποιήσουν προσωρινά την κοινή γνώμη. Ή και να περιορίσουν τη διαρροή των ψήφων ως τις εκλογές...

Σ. Λέτσιος

ΟΙ ΕΡΕΥΝΕΣ ΠΑΝΕ ΠΕΡΙΠΑΤΟ

Το δούλεμα πάει σύννεφο. Πριν από δυο χρόνια, η ΝΔ διατυμπάνισε σε όλους τους τόνους ότι θα κάνει κάθαρση στις αμαρτωλές προμήθειες των Ενόπλων Δυνάμεων και στήθηκε μάλιστα ολόκληρη Εξεταστική Επιτροπή για να διερευνήσει ευθύνες των υπουργών Αμύνης του ΠΑΣΟΚ, Τσοχατζόπουλου και Παπαντωνίου, για το σκάνδαλο με τα ρωσικά αντιαεροπορικά συστήματα TOR. Τώρα, ο μόνος που «κρεμάει» η Δικαιοσύνη είναι ένας συνταξιούχος αξιωματικός του στρατού που υπηρετούσε στη Διεύθυνση

Εξοπλισμών του υπουργείου Αμύνης και βρέθηκε ότι πήρε 100 εκ. δρχ. Το θέμα είναι βεβαίως σοβαρό. Διότι εάν ένας απλός αξιωματικός πήρε αυτό το ποσόν, τότε τι ύψους ήταν οι μίζες που έπεσαν στους υψηλά ιστάμενους; Όμως ούτε η Εξεταστική Επιτροπή (αν μπορεί να χαρακτηριστεί έτσι το μπάχαλο που υπήρχε τότε), ούτε και η Δικαιοσύνη έδειξαν καμία διάθεση να ερευνήσουν σε βάθος την υπόθεση και να βρουν τους πραγματικά υπευθύνους όσο ψηλά κι αν βρίσκονται. Βρέθηκε ο Φουάντ αλ-Ζαγιάτ, ο

άραβας μεγαλέμπορος όπλων, μεσάζοντας για τα TOR, που ζει στην Κύπρο; Βρέθηκαν οι έλληνες επιχειρηματίες, έμποροι όπλων και κατασκευαστές που συνεργάζονταν μαζί του; Ξετυλίχτηκε το νήμα με τους λογαριασμούς στο εξωτερικό; Βρέθηκαν τα πρόσωπα (γνωστοί και μη εξαιρετέοι) που τους είχαν; Δύο χρόνια μετά την αποκάλυψη του σκανδάλου, τα πάντα παραμένουν στο σκοτάδι. Όπως άλλωστε, σε όλες τις μεγάλες υποθέσεις που έχουν αποκαλυφθεί επί κυβερνήσεως ΝΔ.

Π.Π.

DESTROY ATHENS!

Αυτός είναι, όπως διαβάζουμε, ο τίτλος της Biennale που θα γίνει του χρόνου στην Αθήνα με χρηματοδότηση της Deutsche Bank. Μετά την Cow parade που χρηματοδοτούν φιλότεχνοι γιαουρτάδες της ΦΑΓΕ και την Lacoste art στο νέο Μπενάκη που χρηματοδοτεί γαλλική εταιρεία με πολυεθνικά κεφάλαια, έπεται η Deutsche Bank για να δείξει στην Coca-Cola art πόσο πίσω είναι.

Ανάμεσα σ' όλα αυτά κινούνται δειλά ως φόντο και κάποιοι δευτερότροποι καλλιτέχνες και τριτοδεύτεροι κριτικοί οι οποίοι διεκπεραιώνουν τη λάντζα. Δηλαδή είναι το background για να στηθούνε πάρτι, κοσμικές συναντήσεις, οικονομικές συμφωνίες, εικονικοί παροξυσμοί τέχνης, αισθητικά ερζάτς κ.λπ. Κυρίως χρησιμοποιούνται για να δοθεί καλλιτεχνικό άλλοθι στους εποίκους της Εκάλης και τους εστέτ βλαστούς τους, ώστε να κάνουν ακόμη περισσότερο μπάχαλο την όποια δημιουργικότητα, να μπερδέψουν ακόμη περισσότερο ένα ήδη περδουκλωμένο από την τηλεόραση κοινό, που διόλου αθώο είναι παρά την παραδείσια άγνοιά του. Η τηλεοπτικοποίηση των πάντων, ο Τσαγκαρουσιανισμός, μετεξέλιξη του Κωστοπουλισμού, είναι εδώ, ανόητος, σνομπ, αδίστα-

χτος. Όσο για τα παιδάκια που φιλοδοξούν να... destroy Athens, τα πληροφορούμε ότι τα πρόλαβαν άλλοι, εδώ και δεκαετίες, πιο έμπειροι, πιο μαύροι και πιο πολιτικοποιημένοι. Τι θα προτείναμε; Construct κάνα pavement ρε!

Μ.Σ.

ΑΝΤΙ ΘΕΣΕΙΣ

ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΟΙ ΚΟΥΜΠΑΡΟΙ

Εντάξει, δίκιο έχει ο σημερινός ο Καραμανλής να λέει «ποιος κυβερνάει αυτό τον τόπο;». Τι να πει όμως και ο Ερντογάν, που την Παρασκευή 12 Μαΐου 2006, κι ενώ ο άνθρωπος τα 'χε συμφωνήσει με τον κουμπάρο του τον Καραμανλή και την Ντόρα για ένα «ήσυχο καλοκαίρι», χωρίς εντάσεις στο Αιγαίο, του έβγαλαν οι στρατηγοί ότι με ελληνική άδεια, το ωκεανογραφικό «Ποσειδών» είχε βγει για έρευνες στο Αιγαίο, ότι παραβίαζε τους διεθνείς κανονισμούς και νόμους, κ.ο.κ. Δηλαδή, τα

γνωστά που λένε εδώ και δεκαετίες οι Τούρκοι, αξιώνοντας κατ' αυτόν τον τρόπο τη συνδιαχείριση και το μοίρασμα του Αιγαίου. Το άκρως ενδιαφέρον είναι ότι τις κινήσεις του ωκεανογραφικού τις είχαν καταγράψει οι στρατηγοί δέκα ημέρες πριν από τη συνάντηση Καραμανλή-Ερντογάν, αλλά τις δημοσιοποίησαν την ημέρα της συνάντησης για να δημιουργήσουν πρόβλημα. Το θέμα είναι σοβαρό και δείχνει για πολλοστή φορά σε πόσο δυσχερή θέση βρίσκεται ο τούρκος πρωθυπουργός.

Να σημειωθεί πως για την Ελλάδα αλλά και για την γείτονα –και κυρίως για την καρέκλα του Ερντογάν– είναι ζωτικής σημασίας να υπάρξει ένα ήρεμο καλοκαίρι τόσο στο Αιγαίο όσο και στη Τουρκία. Ο λόγος είναι προφανής: Αν υπάρξει επεισόδιο στο Αιγαίο θα πληγεί ο τουρισμός και των δύο χωρών. Τα χειρότερα όμως ισχύουν για τον κουμπάρο, αφού έτσι κι αργά οι Κούρδοι του ΡΚΚ τις βομβιστικές επιθέσεις, δεν πρόκειται να πατήσουν στην Τουρκία. **Π.Π.**

ΑΝΑΡΧΟΑΥΓΙΤΕΣ

Όλοι αυτοί που αμαύρωσαν τη μεγάλη ειρηνική διαμαρτυρία του Ευρωπαϊκού Forum τρομοκρατώντας συγχρόνως μεγάλες μάζες πληθυσμού που δίστασαν να συμμετάσχουν, κατ' ουσίαν εκφράζουν την ίδια επιθετική κουλτούρα της «Χρυσής Αυγής». Και η ηλίθια βία τους δεν έχει καμία σχέση ούτε με τον Αναρχισμό ούτε με την Αριστερά. Είναι ένας πολιτικάντικος χουλιγκανισμός μικρονοϊκών που κοιτάνε τον αφαλό τους και νομίζουν ότι ακούν τον Μπακούιν. Επιπλέον, λειτουργώντας ως το τέλειο άλλοθι της κρατικής καταστολής, «υπογράφουν» νέες τοποθετήσεις καμερών, μεγαλύτερες προσλήψεις μπάτσων –γιατί οι υπάρχο-

ντες δεν φτάνουν–, εξάπλωση του ιερού θεσμού των σεκιουριτάδων και των γοριλών (ελληνιστί Bobby Guards). Και βέβαια όλοι αυτοί υπάρχουν μόνον όταν η Αριστερά αποφασίζει να λειτουργήσει μαζικά: σε πορείες, διαδηλώσεις, στην επέτειο της 17 Νοέμβρη κ.λπ. Στρατηγική τους είναι η καταστροφή της στρατηγικής μας και η εμπέδωση των μέτρων ασφαλείας. Όταν η ηλιθιότητα παντρεύεται τον οπορτουνισμό και η επανάσταση πηγαίνει Macdonald's. Και στο κάτω-κάτω, εντάξει με το ταξικό μίσος. Με την ταξική αγάπη τι γίνεται;

Μανωλάκης ο τ. βομβιστής

ΜΑΣ ΕΒΑΛΑΝ ΤΑ ΓΥΑΛΑ

■ αφνικά θυμήθηκαν τη γενοκτονία
■ των Ποντίων. Κάθε χρόνο έστηναν
■ πανηγύρια, αλλά αυτή τη φορά το πήραν σοβαρά τα κανάλια και έφτασαν να δείχνουν ακόμα και σκηνές από το κάψιμο της Σμύρνης, τις διώξεις των Ελλήνων της Πόλης, τη σφαγή των Ποντίων, κ.λπ. Τι εθνικές ανατάσεις! Πού ήσασταν τόσα χρόνια βρε παιδιά; Εσείς που υποστηρίζατε το σχέδιο Ανάν; Τώρα βγαίνετε από τα αριστερά; Εντάξει, κατανοητό να εκμεταλλευτεί κανείς το στρίμωγμα της Τουρκίας, με αφορμή την κάθετη και κατηγορηματική στάση της Γαλλίας ότι όποιος δεν αναγνωρίσει τη γενοκτονία των Αρμενίων, θα υφίσταται σοβαρές συνέπειες. Όμως το ισχυρό αρμενικό λόμπι, τόσο στη Γαλλία όσο και στις ΗΠΑ, δουλεύει εδώ και

χρόνια το θέμα της σφαγής των Αρμενίων. Κι εμείς εδώ θέλουμε να πετύχουμε ό,τι πέτυχαν οι Αρμένιοι, με πυροτεχνήματα;

Και κάτι ακόμα: Μετά τη διάλυση της ΕΣΣΔ, από τη στιγμή που δημιουργήθηκε το κράτος της Αρμενίας, η Τουρκία δεν έχει ανοίξει τα σύνορά της με τη χώρα ούτε καν για εμπορικές συναλλαγές. Κάτι που έχει σοβαρές συνέπειες για την οικονομία της Αρμενίας. Κι όμως, οι Αρμένιοι με σοβαρότητα και με τη συστηματική δουλειά του οργανωμένου διεθνούς δικού τους λόμπι κατάφεραν να θεωρείται ουσιαστικά η αναγνώριση της γενοκτονίας κριτήριο για την ένταξη της Τουρκίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η Ελλάδα δεν αντιμετωπίζει τα προβλήματα της Αρμενίας, ενώ είναι σα-

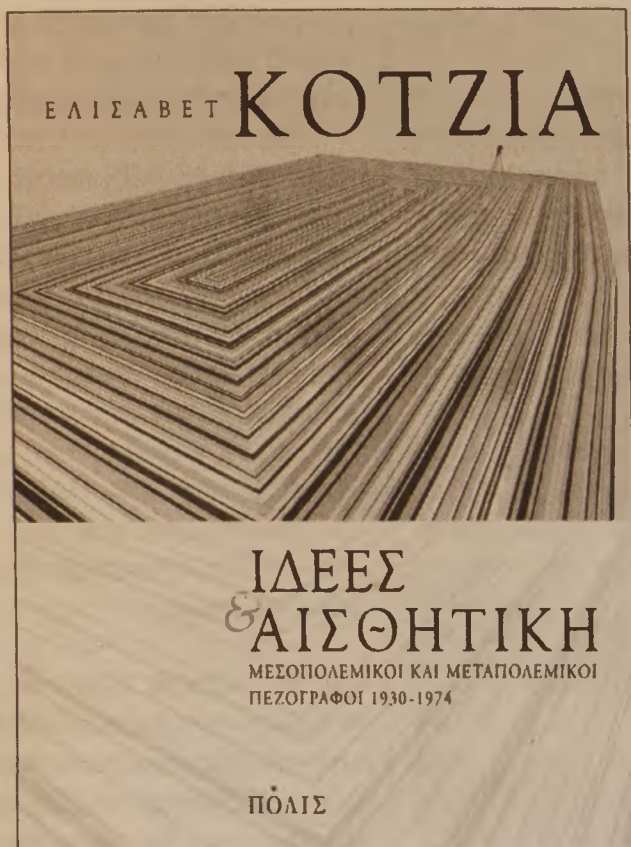
φώς ισχυρότερη χώρα. Κι όμως, οι Αρμένιοι μας έβαλαν τα γυαλιά. Ε βέβαια, όταν η Ελλάδα έχει μετατραπεί σε πασαρέλα διαγωνισμού για το ποιος πολιτικός θα δώσει περισσότερα δείγματα υπακοής στους υπερατλαντικούς εταίρους, πού να βρεθεί το σθένος για διεκδικήσεις; Αν κανείς θεωρεί ότι τακτικές τύπου Ψωμιάδη και Παπαγεωργόπουλου στη Θεσσαλονίκη αποτελούν σθεναρή στάση και προώθηση των εθνικών δικαίων, είναι βαθιά νυχτωμένος. Απλά, με εντολή του μεγάρου Μαξίμου, έχουν ξαμοληθεί όλοι οι υπερπατριώτες, μπας και κόψουν το ρεύμα Καρατζαφέρη στη Βόρεια Ελλάδα. Μπράβο τους! Αυτή είναι η σχεδιασμένη, διορατική και με στρατηγικούς στόχους ελληνική εξωτερική πολιτική. **Π.Π.**

ΕΛΙΣΑΒΕΤ

ΚΟΤΖΙΑ

ΙΔΕΕΣ & ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ

ΜΕΣΟΠΟΛΕΜΙΚΟΙ ΚΑΙ ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΟΙ
ΠΕΖΟΓΡΑΦΟΙ 1930-1974

Το 1963 ξέσπασε μια εντονότατη διαμάχη ανάμεσα στους μεσοπολεμικούς συγγραφείς Ηλία Βενέζη και Γιώργο Θεοδοκά, και τους μεταπολεμικούς Σπύρο Πλασκοβίτη και Αλέξ. Αργυρίου. «Αυτοί είναι τώρα καλά τοποθετημένοι στις θέσεις τους, στα γραφεία τους, στη ζωή. Έδωσαν ό,τι είχαν να δώσουν», είπε ο ακαδημαϊκός Ηλίας Βενέζης, σβήνοντας τους νεότερους από τον γραμματολογικό χάρτη πριν καν προφτάσουν να ωριμάσουν. «Οι έφηβοι της κατοχής μοχθούν και βιοπαλαίουν» και το

80% των βιβλίων είναι δικά τους, ανταπάντησε με οξύτητα ο Σπύρος Πλασκοβίτης.

Οι λογοτεχνικές διαμάχες ανάμεσα στους μεσοπολεμικούς και τους μεταπολεμικούς ήταν στις μετεμφυλιακές δεκαετίες του '50 και του '60 συχνές. Όχι μόνο στο χώρο των φιλελευθέρων, αλλά και στην Αριστερά – με κορυφαία τη σύγκρουση για τις Ακυβέρνητες Πολιτείες του Στρατή Τσίρκα. Τι είδους ήταν οι διαμάχες αυτές; Κάποιες από τις αναπόφευκτες αντιπαραθέσεις ανάμεσα στους πρεσβύτερους και τους νεότερους, καθώς οι πρώτοι αγωνίζονταν να μην απολέσουν τη ρυθμιστική τους εξουσία και οι δεύτεροι να διασφαλίσουν έδαφος για να κυριαρχήσουν; Ή προϊόν θεμελιωδέστερων κοσμοθεωρητικών διαφορών, ανεξαρτήτων μάλιστα από τον πολιτικοϊδεολογικό διχασμό της εποχής;

Η μελέτη πραγματεύεται τις ιδεολογικές και αισθητικές παραμέτρους των σχέσεων ανάμεσα στους μεσοπολεμικούς και μεταπολεμικούς πεζογράφους της περιόδου 1930-1974.

εκδόσεις ΠΟΛΙΣ

ΠΕΜΠΤΗ 4.5.2006 - ΤΕΤΑΡΤΗ 17.5.2006

ΠΕΜΠΤΗ 4.5.2006

- Βουλγάρικη βόμβα αμερικάνικης προέλευσης στη Σόφια: Οι γείτονές μας δήλωσαν ότι η κρατική εταιρεία τους αποχωρεί από την κοινοπραξία του αγωγού Μπουργκάς-Αλεξανδρούπολης. Στην Αθήνα σύγκρουο διαπερνά τη ραχοκοκαλιά των κυβερνητικών στελεχών. Είδατε η Ντόρα;

- Η χωρίς αντζέντα συνάντηση Καραμανλή-Ερντογάν επέφερε εκπλήξεις για την ελληνική πλευρά, καθώς ο κουμπάρος έθεσε τα θέματα για το τζαμί στην Αθήνα και για τα δικαιώματα της μουσουλμανικής μειονότητας στη Θράκη. Κοιτάξτε που αντί να απολογούνται οι Τούρκοι θα απολογούμαστε εμείς!

- Την εξώπορτα του κόμματος έδειξαν οι Σουφλιάς και Εβερτ στον υπουργό Ναυτιλίας μετά τα καραγκιοζιλίκια στο Μπαχρέιν. Στου Μαξίμου όμως το έφαγαν και αυτό. Λέτε να κοιτάχθηκαν άπαντες στον καθρέφτη;

- Αρχίζει το 4ο Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Φόρουμ στο Ελληνικό. Η ευρύτερη ελληνική αριστερά, πιστή στις παραδόσεις της, διοργανώνει και άλλα τρία φόρουμ στην Αττική. Για συνεργασίες είμαστε τώρα; Αυτό δα έλειπε!

- Πεθαίνει ο «πατέρας» της «Ευδοκίας» Αλέξης Δαμιανός.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 5.5.2006

- Ανοιχτή γραμμή με τις ΗΠΑ είχαν οι κοριοί του σκανδάλου των υποκλοπών, σύμφωνα με την ΑΔΑΕ. Ο κ. Βουλγαράκης

παραμένει υπουργός.

- Το ΠΑΣΟΚ διορίζει μουσουλμάνο δικηγόρο υποψήφια της υπερνομαρχίας Καβάλας-Δράμας-Ξάνθης. Οι ελληναράδες ξεσπαθώνουν και τα κανάλια βρίσκουν τροφή.

- Το κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης κάνει προτάσεις για το ασφαλιστικό. Ωχ!

Τι με θωρείς ακίνητος, πού τρέχει ο λογισμός σου;

ΣΑΒΒΑΤΟ 6.5.2006

- Μεγάλη διεθνής διαδήλωση στην Αθήνα στο πλαίσιο του 4ο Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Φόρουμ. Η πόλη αστυνομοκρατείται. Η εξουσία φοβάται τους διαδηλωτές της ειρήνης και ελευθερίας.

- Οι γνωστοί άγνωστοι ξαναχτυπούν. Συλλαμβάνονται 17 και 4 παραπέπονται.

- Η COSMOTE εξαγοράζει την αλυσίδα «Γερμανός». Το άλλο «παιδί» του Πάνου Γερμανού, τα ΚΑΕ, τα παίρνει η Folli-Follie.

- Ο κ. Βουλγαράκης παραμένει υπουργός.

ΚΥΡΙΑΚΗ 7.5.2006

- Τους ασκούς του Αιόλου

άνοιξε η υποψηφιότητα της κ. Καραχασάν. Οι εθνικιστικές κορόνες πέφτουν βροχή και το ΠΑΣΟΚ χωρίζεται στα δύο. Οι Τούρκοι πανηγυρίζουν για την υποψηφιότητα της τουρκάλας, όπως αποκαλούν την ελληνίδα μουσουλμάνο δικηγόρο.

- Ο κ. Βουλγαράκης παραμένει υπουργός.

ΔΕΥΤΕΡΑ 8.5.2006

- «Είμαι ελληνίδα», δηλώνει η κ. Καραχασάν προκαλώντας ακόμα ισχυρότερη κρίση στους ελληναράδες και την Εκκλησία.

- Αγελάδες πλημμυρίζουν την Αθήνα. Θέλουν μήπως κάτι να μας πουν;

- Οι Ελεγκτές Δημόσιας Διοίκησης απεφάνθησαν ότι οι Πολεοδομίες είναι πρωταθλή-

νή βάση συζήτησης στη ρωσική πρόταση για τον εμπλουτισμό του περσικού ουρανίου.

- Ο ιρανός αξιωματούχος προθυμοποιήθηκε να μας βοηθήσει ν' αναπτύξουμε κι εμείς την πυρηνική ενέργεια. Ευχαριστούμε, αλλά δεν θα πάρουμε!

- Νέα πρόκληση της Τουρκίας με άσκηση διάσωσης στο Αιγαίο. Προωθούν ντε φάκτο διχοτόμηση του αρχιπελάγους.

- Διχασμένα τα πολιτικά κόμματα από τη ρύθμιση για πρόωρη συνταξιοδότηση 150 περίπου κλωστοϋφαντουργών στη Νάουσα. Δεσπάζει η κόντρα Φλωρίδη-Βαγγέλη (είπαμε, ένας είναι ο Βαγγέλης) για το αν η αξιωματική αντιπολίτευση πρέπει να ψηφίσει την τροπολογία. Παιδιά του ΠΑΣΟΚ, και η... έχει τα όριά της!

- Ο κ. Βουλγαράκης παραμένει υπουργός.

ΤΕΤΑΡΤΗ 10.5.2006

- Νεκρή η πρωτεύουσα λόγω της γενικής απεργίας που κήρυξαν ΓΣΕΕ και ΑΔΕΔΥ για τις συμβάσεις. Οι περισσότεροι πάντως δεν κατάλαβαν την πασοκικής έμπνευσης άσκηση επαναστατικής γυμναστικής!

- Η υπουργός κ. Φάνη Πετραλιά μίλησε για μια ακόμη φορά περί επενδύσεων, που έρχονται, στον Τουρισμό. Ένα όνειρο τρελό, όνειρο απατηλό... που λέει και το γνωστό άσμα!

- Ταφόπλακα στο ΑΣΕΠ από την κυβέρνηση, η οποία με διάταξη της αποφασίζει να μην εξετάζει τις ενστάσεις για τους διαγωνισμούς προσλήψεων η ανώτατη Αρχή αλλά οι αρμόδιες ΔΕΚΟ. Δηλαδή Γιάννης κερνάει, Γιάννης πίνει. Ούτε το ΠΑΣΟΚ δεν το σκέφτηκε αυτό!

- Τελικός κυπέλλου Ελλάδας μεταξύ Ολυμπιακού και ΑΕΚ στην Κρήτη, εξ αναβολής.

- Ο κ. Βουλγαράκης παραμένει υπουργός.

ΠΕΜΠΤΗ 11.5.2006

- Χούλιγκαν της ΑΕΚ έκαναν καλοκαιρινό το πλοίο Ιεράπετρα κατά το ταξίδι της επι-

στροφής τους από την Κρήτη, όπου είχαν μεταβεί για να παρακολουθήσουν τον τελικό του κυπέλλου με τον Ολυμπιακό. Στη Ραφήνα οι αστυνομικοί, παρά την προτροπή της επίσημης ΑΕΚ, φοβήθηκαν να συλλάβουν τους πρωταίτιους και τους άφησαν να φύγουν ανενόχλητοι. Να χαίρεστε τα όργανά σας, κύριε Πολύδωρα! Μόνο να δέρνουν συνταξιούχους είναι ικανά. Συγχαρητήρια!

- Αρχίζει ο διάλογος για το ασφαλιστικό. Τα κόμματα της αντιπολίτευσης σκέπτονται αν θα παραβρεθούν. Όπως συμβαίνει συνήθως, στον ΣΥΝ αναπτύσσονται δύο διαφορετικές απόψεις με δημόσια αντιπαράθεση. Αμ πώς;

- Μετά τις προτάσεις για το ασφαλιστικό ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ κάνει προτάσεις και για τη συνταγματική αναθεώρηση. Ρε, κακό που μας βρήκε!

- Ψηφίστηκε στη Βουλή από τη Νέα Δημοκρατία και τον Συνασπισμό η τροπολογία για την πρόωρη συνταξιοδότηση των απολυμένων στη Νάουσα. ΠΑΣΟΚ και ΚΚΕ επιμένουν στην άνευ πολιτικής πολιτικής τους.

- Παρά τις νέες αποκαλύψεις στη Βουλή για τις υποκλοπές, ο κ. Βουλγαράκης παραμένει υπουργός...

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 12.5.2006

- Τα χαστούκια στον τέως υπουργό Δημόσιας Τάξης και νυν Πολιτισμού πέφτουν σαν το χαλάζι. Το εισαγγελικό πόρισμα για τις «απαγωγές» των Πακιστανών στην Αττική αποφαίνεται όχι μόνον ότι αυτές πράγματι έγιναν αλλά και ότι η κυβέρνηση το γνώριζε. Δηλαδή ο κ. πρωθυπουργός είπε ψέματα στον κ. Αλαβάνο όταν τον επισκέφτηκε και τον διαβεβαίωσε ότι δεν γνωρίζει να σύμβη απολύτως τίποτα και ότι όλα είναι σκευωρίες. Μετά απ' όλα αυτά ο κ. Βουλγαράκης παραμένει στην κυβέρνηση Κ. Καραμανλή. Δηλαδή, ας μας εξηγήσουν, πότε αποπέμπεται

κανείς από αυτή την κυβέρνηση;

- Έκτακτη συνάντηση Καραμανλή-Ερντογάν στη Βιέννη. Φαίνεται ότι ο τούρκος πρωθυπουργός τα έχει βρει σκούρα με τις δεσμεύσεις που έχει αναλάβει η χώρα του για την είσοδο της στην ΕΕ και ζητάει πίστωση χρόνου. Τα αγκάθια όμως στις σχέσεις μεταξύ των δύο χωρών μεγαλώνουν. Τώρα διαμαρτύρεται και για την ανέγερση μνημείου στη Θεσσαλονίκη για τη γενοκτονία των Ποντίων. Ας τραβήξει λίγο το αφτί του κουμπάρου του ο πρωθυπουργός. Η Τουρκία θέλει να μπει στην ΕΕ, όχι η ΕΕ στην Τουρκία!

- Βρέθηκε το μαυσωλείο της τελευταίας πτολεμαίας βασίλισσας της Αιγύπτου στο βυθό του λιμανιού της Αλεξάνδρειας. Αν μπορούσε να βρεθεί και το δεύτερο βιβλίο της Ποιητικής!

- Ο κ. Βουλγαράκης παραμένει υπουργός.

ΣΑΒΒΑΤΟ 13.5.2006

- 606 στελέχη της μειονότητας στη Θράκη, μεταξύ αυτών και ο μουσουλμάνος βουλευτής της Νέας Δημοκρατίας, υπέγραψαν κείμενο στο οποίο γίνεται λόγος περί «τουρκομουσουλμανικής μειονότητας». Πρόκειται για ανακοίνωση με αφορμή τη μετάφραση παραμυθιών σχολικών βιβλίων στην πομακική διάλεκτο. Μήπως πρέπει να τους θυμίσει κανείς πρώτον τη Συνθήκη της Λωζάνης και δεύτερον ότι είναι πολίτες του ελληνικού κράτους;

- Νέα τροπή παίρνει η υπόθεση των TOR M1 καθώς τις επόμενες μέρες θα διαβιβαστεί στη Βουλή το νέο τμήμα της δικογραφίας. Στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος και πάλι οι τέως υπουργοί Αμυνας του ΠΑΣΟΚ κ.κ. Τσοχατζόπουλος και Παπαντωνίου. Για να δούμε, θα τολμήσει αυτή τη φορά η Βουλή των Ελλήνων;

- Ο κ. Βουλγαράκης παραμένει υπουργός.

Έτσι δέλουν να μας καταντήσουν οι φίλοι του κυρίου της απέναντι φωτογραφίας. Εμείς όμως αντιστεκόμαστε ακόμα!

ΚΥΡΙΑΚΗ 14.5.2006

- Μαραθώνια πορεία Ειρήνης από την Ελληνική Επιτροπή για τη Διεθνή Ύφεση και Ειρήνη με κεντρικό σύνθημα «Εμπρός με τον λαό ενάντια στον πόλεμο και τον ιμπεριαλισμό», στα βήματα του Γρηγόρη Λαμπράκη.

- Ο κ. Βουλγαράκης παραμένει υπουργός.

ΔΕΥΤΕΡΑ 15.5.2006

- Σε διπλωματικό θρίλερ εξελίσσεται η υπόθεση του ωκεανογραφικού σκάφους «Ποσειδών», που διεξάγει σεισμολογικές και γεωφυσικές έρευνες βορείως της Κρήτης με ελληνική άδεια, καθώς οι Τούρκοι «σήκωσαν φουρτούνα» διεκδικώντας το δικαίωμα να εκδίδουν κι εκείνοι άδειες για έρευνες στο Αιγαίο.

- Μετά τη χθεσινοβραδινή πολύ καλή εκπομπή του Μάκη σχετικά με την υποψηφιότητα της κ. Καραχασάν, σκύλιασαν οι Πασόκοι. Η αλήθεια πονάει!

- Ο κ. Βουλγαράκης παραμένει υπουργός.

ΤΡΙΤΗ 16.5.2006

- Κάτι τρέχει στο Βασίλειο της Δανιμαρκίας. Ο Θ. Πάγκαλος «κτύπησε» μία μέρα πριν από την παρουσίαση του νέου βιβλίου του πολυγραφότατου Βαγγέλη με τίτλο *Αριστερά-Δεξιά, σε διακομματικό ακροατήριο*. Ο Θόδωρος δήλωσε ότι η αυτοδυναμία των κομμάτων είναι παγίδα και τάχθηκε υπέρ των συμμαχικών κυβερνήσεων. Μήπως τελικά ο τρίτος πόλος είναι πιο κοντά απ' ό,τι φανταζόμαστε;

- Δικαιώθηκε ο Φίλιππος Συρίγος και η *Ελευθεροτυπία* καθώς απορρίφθηκαν οι αγωγές εναντίων τους σχετικά με ερωτήματα που είχαν προβάλει για το «ξεπέταγμα» της Χαλκιά με

τη νίκη της από το πουθενά στα 400 εμπόδια των Ολυμπιακών της Αθήνας και άλλα τραγελαφικά κατά την περίοδο Τζέκου στον αθλητισμό μας. Όταν αποκαλυφθούν τα γεγονότα της μαύρης αυτής περιόδου, δεν θα ξέρουμε πού να κρυφτούμε!

- Αλλαγή σκυτάλης στον ΣΕΒ. Ο Δασκαλόπουλος της ΔΕΛΤΑ αναλαμβάνει το τιμόνι του Συνδέσμου Βιομηχάνων και η πραγματική ταξική μάχη είναι μπροστά μας. Ούτε στους χειρότερους εφιάλτες του πρωθυπουργού!

- Ο κ. Βουλγαράκης παραμένει ακόμα υπουργός.

ΤΕΤΑΡΤΗ 17.5.2006

- Έκθετο αφήνει το πόρισμα του εισαγγελέα Ν. Δεγαίτη τον κ. Βουλγαράκη: αναφέρει ότι οι απαγωγές Πακιστανών πραγματι έγιναν, πιθανότατα από στελέχη της ΕΥΠ. Κύριε Καραμανλή, έλεος! Δεν είναι θέμα πίεσης από τα ΜΜΕ. Φίλος σας είναι, συμβουλευστε τον. Θα σας ακούσει. Η έντιμη παραίτηση είναι πολιτικά πιο ωφέλιμη από την ατιμωτική αποπομπή.

- Η πολυαναμενόμενη ταινία *Κώδικας Ντα Βίντσι* ανοίγει το 59ο Φεστιβάλ Καννών και η κάλυψη του γεγονότος από τα ΜΜΕ είναι τεράστια. Κλάμα οι παπάδες!

- Τάμα το 'χουν στη ΝΔ, όταν κάποιος λέει την αλήθεια να προσφέρουν αμέσως ανθρωποθυσίες. Νέο θύμα ο γ.γ. του υπουργείου Απασχόλησης κ. Δ. Κωστόπουλος, που δήλωσε ότι ο πρωθυπουργός ήξερε για τα λαμόγια του ΠΑΣΟΚ αλλά έδωσε εντολή να μην δημοσιοποιηθούν τα ονόματά τους.

ΗΜΕΡΟΔΗΚΤΗΣ Δ' Ο ΠΑΚΙΣΤΑΝΟΣ

Τώρα ανακάλυψαν την... Αμερική

του Ρεπόρτερ

Οι πρόσφατες αποκαλύψεις δίνουν νέα ποιοτική διάσταση στο σκάνδαλο των υποκλοπών, καθώς φέρνουν τις έρευνες πιο κοντά στον πιθανότερο εμπνευστή των τηλεφωνικών παρακολουθήσεων στη χώρα μας, τους Αμερικανούς. Μένει τώρα στην κυβέρνηση να δείξει ότι έχει το σθένος να ξετυλίξει το νήμα μέχρι τέλους ή τουλάχιστον να εκμεταλλευτεί την αμερικανική εμπλοκή στις υποκλοπές (αδέρφια, τον πρωθυπουργό κρυφάκουγαν!) ως διαπραγματευτικό ατού, προκειμένου να αποσπάσει ανταλλάγματα σε κρίσιμους τομείς από τους υπερατλαντικούς «συμμάχους» μας.

Οχι που να το παινευτούμε, αλλά το Αντί ήταν το μόνο έντυπο που, αμέσως μετά την αποκάλυψη του σκανδάλου, επέμενε σταθερά ότι ο πιθανότερος εμπνευστής των τηλεφωνικών παρακολουθήσεων ήταν η περίφημη αμερικανική Εθνική Υπηρεσία Ασφαλείας, η NSA (National Security Agency). Εξαρχής επιμέναμε επίσης ότι δεν ήταν «κοριασμένη» μόνον η Vodafone αλλά όλες οι εταιρείες κινητής τηλεφωνίας, και ότι οι «κοριοί» δεν παρακολουθούσαν μόνον μερικές περιοχές της Ελλάδας αλλά ολόκληρη τη χώρα, στο πλαίσιο ενός πρότυπου προγράμματος για μελλοντικές παγκόσμιες εφαρμογές.

Για το πρώτο δεν υπάρχουν έως τώρα αδιάσειστα στοιχεία, αλλά ισχυρές ενδείξεις ενισχύουν τις υποψίες. Για το δεύτερο υπάρχει απόλυτη επιβεβαίωση: καταθέτοντας στη Βουλή, οι εκπρόσωποι της Αρχής Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών (ΑΔΑΕ) «έδειξαν» την NSA· παράλληλα, άφησαν εμμέσως πλην σαφώς να εννοηθεί ότι «κοριασμένη» ήταν και η TIM. Επίσης, ο διοικητής της ΕΥΠ επί ΠΑΣΟΚ κ. Αποστολίδης αποκάλυψε ότι η Cosmote είχε ανοίξει δύο γραμμές που επέτρεπαν νόμιμες συνακροάσεις στη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων και ότι οι αρχικές δοκιμές για να διαπιστωθεί αν λειτουργεί καλά το σύστημα, έγιναν στο κινητό τηλέφωνο του τεχνικού διευθυντή της εταιρείας. Βέβαια υποστήριξε ότι το σύστημα της Cosmote δεν χρησιμοποιήθηκε από την ΕΥΠ. Δεν απάντη-

σε όμως στα εύλογα ερωτήματα: Έκλεισαν ποτέ αυτές οι δύο γραμμές; Κι αφού τις άνοιξε που τις άνοιξε η εταιρεία, πού αλλού τις χρησιμοποίησε; Μήπως, κ. Διοικητά, ήταν στη διάθεση των αμερικανών πρακτόρων και των ελλήνων συνεργατών τους;

Κοντολογίς, από τα μέχρι στιγμής στοιχεία προκύπτει η εξής εικόνα: Αν οι πράκτορες δυσκολεύτηκαν κάπως να διεισδύσουν στη Vodafone για να εγκαταστήσουν τους «κοριούς» τους, στην TIM τους άνοιξαν τις πόρτες και στην Cosmote τους έστρωσαν χαλί. Όσον αφορά τη Vodafone, για μια ακόμη φορά φάνηκε πόσο μας εμπαίζει. Ενώ ο κ. Κορωνιάς διερρήγγυε τα ιμάτιά του πως δεν γνώριζε ότι είχε εγκατασταθεί στην εταιρεία του σύστημα «νομίμων» υποκλοπών από τη σουηδική Ericsson, ο κ. Αποστολίδης τον εξέθεσε, κομπάζοντας, λέγοντας στη Βουλή πως η ΕΥΠ είχε πληροφορηθεί από ξένες υπηρεσίες ότι κυρίως η Vodafone αλλά και οι άλλες εταιρείες είχαν τη δυνατότητα νομίμων συνακροάσεων.

ΕΥΡΗΜΑΤΑ

Κατά τις έρευνές της η ΑΔΑΕ ανακάλυψε ότι ένα καρτοκινητό TIM που επικοινωνούσε με κάποια καρτοκινητά-σκιάς, δηλαδή «κοριούς», της Vodafone, έκανε και δέχθηκε, στις 1, 2 και 3 Ιουλίου 2004, έντεκα κλήσεις και ένα μήνυμα από και προς δύο συγκεκριμένους αριθμούς στο Μέριλαντ των ΗΠΑ όπου ως γνωστόν βρίσκεται η έδρα της NSA. Ωστόσο, ακόμα δεν έχει διαπιστω-

θεί εάν πράγματι πρόκειται για τηλέφωνο της διαβόητης και θεωρούμενης ως ισχυρότερης και από τη CIA υπηρεσίας, γέννημα-θρέμμα της οποίας είναι και το παγκόσμιο κατασκοπευτικό δορυφορικό σύστημα «Έσελον». Η ΑΔΑΕ βρήκε ακόμα ότι στα τηλέφωνα-σκιάς στάλθηκαν έξι μηνύματα από την Αυστραλία, τη Βρετανία, τη Σουηδία και τις ΗΠΑ. Τα τρία μηνύματα από τις ΗΠΑ στάλθηκαν στο ίδιο καρτοκινητό, σε διαφορετικές ημερομηνίες. Στο ίδιο στάλθηκαν και από τη Βρετανία, τη Σουηδία και την Αυστραλία. Το εντυπωσιακό είναι, όπως επισημάνθηκε από βουλευτές της αρμόδιας για το σκάνδαλο Κοινοβουλευτικής Επιτροπής, ότι οι χώρες αυτές –πλην της Σουηδίας, όπου όμως έχει την έδρα της η κατασκευάστρια του «νόμιμου» συστήματος υποκλοπών των Vodafone και TIM– αποτελούν τον βασικό πυλώνα του «Έσελον».

«ΑΔΕΙΑΣΜΑ» ΒΟΥΛΓΑΡΑΚΗ

Η ΕΥΠ από την πλευρά της έχει βρει ότι σε καρτοκινητά-σκιάς της Vodafone έγιναν κλήσεις από τις ΗΠΑ, από την Αλβανία, καθώς και μέσω του δορυφόρου Inmarsat, που εξυπηρετεί πλοία. Στην περίπτωση της Αλβανίας δεν φαίνεται να προκύπτει κάτι σοβαρό. Ωστόσο ο νυν διοικητής της ΕΥΠ κ. Κοραντής, αναφέροντας τα στοιχεία περί ΗΠΑ και Inmarsat, «άδειασε» τον κ. Βουλγαράκη, ο οποίος εξαρχής υποστήριζε ότι οι μόνες κλήσεις που έγιναν προς τα κινητά-κοριούς ήταν από τα Βαλκάνια. Προφανώς ο πρώην υπουργός Δημόσιας Τάξης δεν ήθελε να θίξει τους Αμερικανούς και γι' αυτό αποσιώπησε τα στοιχεία.

Τα δεδομένα αυτά δίνουν νέα ποιοτική διάσταση στο σκάνδαλο των υποκλοπών, καθώς φέρνουν τις έρευνες πιο κοντά στον πιθανότερο εμπνευστή των τηλεφωνικών παρακολουθήσεων στη χώρα μας, τους Αμερικανούς. Μένει τώρα στην κυβέρνηση να δείξει ότι έχει το σθένος να ξετυλίξει το νήμα μέχρι τέλους.

ΤΟ «ΕΣΕΛΟΝ» ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ

Πάντως, ακόμα και μετά τις αποκαλύψεις αυτές, υψηλόβαθμοι αξιωματούχοι της ΕΥΠ εξακολουθούν να είναι επιφυλακτικοί ως προς το εάν πράγματι οι ΗΠΑ βρίσκονται πίσω από τις υποκλοπές, καθώς, όπως λένουν, δεν πιστεύουν ότι «σοβαροί πράκτορες τηλεφωνούσαν στα κεντρικά της NSA». Αναφερόμενοι μάλιστα στο τρίγωνο των κεραιών της κινητής τηλεφωνίας γύρω από την αμερικανική πρεσβεία, όπου βρίσκονταν οι υποκλοπείς, δεν διστάζουν να κάνουν λόγο για παραπλάνηση της κυβέρνησης από τη Vodafone. «Τα στοιχεία ότι τα καρτοκινητά-σκιές βρίσκονταν κοντά στην αμερικανική πρεσβεία μάς τα έδωσε η Vodafone», λένουν και διερωτώνται: «Γιατί οι Αμερικανοί να κάνουν κάτι τέτοιο, όταν είχαν κουβαλήσει στην Ολυμπιάδα όλο το Έσελον;». Λογικό το σκεπτικό, αλλά ποιος λέει ότι το «πειρατικό» λογισμικό στις εταιρείες κινητής τηλεφωνίας δεν συνεργαζόταν με το «Έσελον» ή δεν ήταν ένα παράλληλο προς το «Έσελον» σύστημα υποκλοπών; Πολύ περισσότερο, γιατί η ελληνική κυβέρνηση, από την πρώτη κιόλας στιγμή της αποκάλυψης του σκανδάλου, άφησε να πλανάται η εκδοχή ότι πίσω απ' όλα αυτά βρίσκεται το «ευαγές ίδρυμα» επί της Βασιλίσσης Σοφίας;

ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΣΥΓΚΑΤΑΘΕΣΗ

Το Αντί είχε εξ αρχής επισημάνει με συγκεκριμένα στοιχεία ότι τις ημέρες των Ολυμπιακών Αγώνων, με τη συγκατάθεση της κυβέρνησης, η Ελλάδα βρισκόταν υπό τον απόλυτο έλεγχο των Αμερικανών· καθώς και ότι ο τότε υπουργός Δημόσιας Τάξης κ. Βουλγαράκης όχι μόνον γνώριζε αλλά είχε δώσει και το πράσινο φως για να εγκατασταθούν στο προαύλιο του μεγάρου της Κατεχάκη, από τον Ιούλιο του 2004, επτά (7) βάν της NSA και της CIA. Το γεγονός παραδέχτηκε ενώπιον της αρμόδιας επιτροπής της Βουλής και ο πρώην επικεφαλής της ΕΥΠ κ. Αποστολίδης, ο οποίος μάλιστα ανέφερε ότι η συμφωνία συνεργασίας ΕΥΠ-CIA, η οποία -άκουσον, άκουσον!- δεν ήταν γραπτή, κλείστηκε το καλοκαίρι του 2003, επί Μ. Χρυσόχοϊδη, και ότι οι αμε-

ρικανοί πράκτορες εγκαταστάθηκαν στο προαύλιο ένα χρόνο αργότερα. Ο ίδιος είπε επίσης πως από τις πολλές επαφές που είχε με αμερικανούς παράγοντες πριν τους Ολυμπιακούς, είχε καταλήξει στην εκτίμηση (μήπως είναι βεβαιότητα, κ. Αποστολίδη;) ότι όσες χώρες διέθεταν δορυφορικά συστήματα παρακολούθησης θα τα έστρεφαν προς τη χώρα μας κατά τη διάρκεια των Αγώνων.

Μέσω του «Έσελον», τα αμερικανικά βαν στην Κατεχάκη έλεγχαν κάθε κίνηση σε στεριά, θάλασσα και εναέριο χώρο της Ελλάδας. Εκεί κατέληγε και μεγάλος όγκος πληροφοριών που συγκεντρωνόταν και επεξεργαζόταν στις έδρες της NSA και της CIA στις ΗΠΑ. Το εντυπωσιακό είναι ότι ο ελληνικός έλεγχος στα βάν ήταν ανύπαρκτος. Είναι χαρακτηριστικό ότι είχε απαγορευτεί η είσοδος εκεί ακόμα και στους ΚΥΠατζήδες-«συνδέσμους» με τη CIA, ενώ οι Αμερικανοί παρέδιδαν όταν ήθελαν ένα CD με όποιες πληροφορίες ήθελαν στην ΕΥΠ. Ουσιαστικά δηλαδή η ΕΥΠ αποτελούσε το «υπηρετικό προσωπικό» των αμερικανών πρακτόρων. Ποιος άραγε ευθύνεται γι' αυτές τις «συμφωνίες» τύπου Μπανανίας, κύριοι Χρυσόχοϊδη, Βουλγαράκη και Αποστολίδη;

Το Αντί επίσης αποκάλυψε στοιχεία σύμφωνα με τα οποία, τουλάχιστον από το 1994, πράκτορες της ΕΥΠ εκπαιδεύονταν σε σεμινάρια για υποκλοπές που οργάνωνε το FBI υπό την υψηλή εποπτεία της NSA. Επιπλέον, έφερε στο φως της δημοσιότητας καταγγελίες προς την πρώην ηγεσία του Πενταγώνου, ότι πριν από τους Ολυμπιακούς αεροσκάφος από τις ΗΠΑ με αμερικανικό προσωπικό «σάρωσε» και αποτύπωσε με λέιζερ όλη την Αθήνα, ενώ στη συνέχεια, χωρίς να ελεγχθεί

από τις ελληνικές αρχές, έφυγε για αμερικανική βάση στη Γερμανία. Ουδείς έως σήμερα γνωρίζει τι κατέγραψαν. Ακόμη, ότι πράκτορες της NIMA (Γεωγραφική Υπηρεσία ΗΠΑ), μιας πανίσχυρης υπηρεσίας που «χαρτογραφεί» και κατασκοπεύει δορυφορικά κάθε γωνιά του πλανήτη, έδρασαν στην Ελλάδα κατά την περίοδο των Αγώνων.

ΔΙΑΚΟΜΜΑΤΙΚΕΣ ΥΠΟΚΛΟΠΕΣ

Είναι ολοφάνερο ότι η κυβέρνηση της ΝΔ είχε παραδώσει τότε τη χώρα στους Αμερικανούς, υλοποιώντας τις συμφωνίες που είχε κλείσει προηγουμένως με τις ΗΠΑ η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ. Ο κ. Βουλγαράκης και ο προκάτοχός του Μ. Χρυσόχοϊδης γνωρίζουν τα πάντα γύρω από αυτή τη βρόμικη υπόθεση, διότι οι δύο τους αποκλειστικά είναι εκείνοι που φρόντισαν όλες τις τεχνικές λεπτομέρειες για να μετατραπεί η Ελλάδα σε αμερικανική βάση κατά τους Ολυμπιακούς και η Αθήνα σε πασαρέλα πρακτόρων και ατζέντηδων πώλησης συστημάτων «ασφαλείας». Σε συνθήκες λοιπόν πλήρους ασυδοσίας των ξένων πρακτόρων και των «ελλήνων υπαλλήλων» τους, το περίεργο θα ήταν να μην φυτρώσουν λογισμικά υποκλοπών στις εταιρείες κινητής τηλεφωνίας. Η «κερκόπορτα» για τις υποκλοπές άνοιξε επί κυβέρνησης Σημίτη, υπό την αφόρητη πίεση των Αμερικανών για «ασφαλείς» Ολυμπιακούς, ενώ συνεχίστηκαν με διακομματική συνεννόηση ΠΑΣΟΚ και ΝΔ, επί κυβερνήσεως ΝΔ.

Τώρα άπαντες ανακαλύπτουν ότι δεν ήταν «κοριασμένη» μόνον η Vodafone αλλά και οι υπόλοιπες εταιρείες. Το Αντί εδώ και πολύ καιρό είχε επισημάνει ότι στελέχη της ΕΥΠ έλεγαν πως ήταν πεπεισμένα ότι κοριοί τοποθετήθηκαν στην Cosmote και την TIM (η

TIM διαρρηγγνύει τα ιμάτιά της ότι είναι «καθαρή») και πως πρακτικά δεν υπήρχε περιοχή της Ελλάδας που να μην μπορούσαν να παρακολουθήσουν οι υποκλοπείς. Να σημειωθεί ότι μόνον από τα τέσσερα «κοριασμένα» κέντρα της Vodafone, οι υποκλοπείς είχαν τη δυνατότητα να παρακολουθούν συνομιλίες σχεδόν στη μισή Ελλάδα (Αττική, ζώνη κεντρικού Αιγαίου έως τα τουρκικά παράλια, και Πελοπόννησος μέχρι τα Αντικύθηρα).

Κι αυτό χωρίς να έχουν ανακαλυφθεί ακόμα οι «κοριοί» σε κέντρα της Θεσσαλονίκης, όπου αποδεδειγμένα παρακολουθούνταν πολλά τηλέφωνα σε σχέση με την τρομοκρατία, καθώς και στην Κρήτη, όπου παρακολουθούσαν τον κ. Ρουσάκη, μεταφορέα μη επανδρωμένων αεροσκαφών (UAV) από τη

Γαλλία στη Σούδα για δοκιμές. Εάν σε αυτό προστεθεί και η πεποίθηση υψηλόβαθμων παραγόντων της ΕΥΠ ότι «οι εγκέφαλοι δεν ήταν τόσο ανόητοι ώστε να παρακολουθούν μόνον τα τηλέφωνα Vodafone», τότε είναι βέβαιον ότι όλες οι εταιρείες είναι «κοριασμένες».

ΑΝΑΠΑΝΤΗΤΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

Ανεξαρτήτως όλων αυτών όμως, το σκάνδαλο των υποκλοπών πολύ λίγο έχει φωτιστεί. Μέχρι στιγμής μόνον υπόνοιες υπάρχουν για το ρόλο που έπαιξαν οι Αμερικανοί καθώς και οι εταιρείες κινητής τηλεφωνίας. Η ΕΥΠ μάλιστα, που είναι σε θέση να γνωρίζει πάρα πολλά στοιχεία –δεδομένου ότι άρχισε τις έρευνές της από το Μάρτιο του 2005, όταν έγινε γνωστή στο Μαξίμου η υπόθεση– δεν φρόντισε καν να

κινήσει τις διαδικασίες για να μάθει ποια ήταν τα τηλέφωνα που έγιναν από τις ΗΠΑ και μέσω Inmarsat προς τα καρτοκινητά. Όλα αυτά θα μπορούσε να τα βρει μέσω διεθνούς δικαστικής συνδρομής· κι όμως, δεν το έπραξε, παρότι για τις έρευνές της στην Ελλάδα είχε φροντίσει να πάρει δικαστική παραγγελία. Γιατί λοιπόν δεν φρόντισε να γίνει το ίδιο για το εξωτερικό, μέσω του υπουργείου Δικαιοσύνης;

Επίσης, κανένα στοιχείο δεν έχει βρεθεί για τον ελληνικό βραχίονα του κυκλώματος, ούτε και για τη χρονική περίοδο κατά την οποία άρχισαν οι υποκλοπές στην Ελλάδα. Διότι πολλοί μπορεί να θέλουν να πιστέψει ο ελληνικός λαός πως όλα άρχισαν με την Ολυμπιάδα, όμως υπάρχουν ισχυρές ενδείξεις ότι ο μηχανισμός των τηλε-

Οι κόντρες ΑΔΑΕ και ΕΥΠ

Αφορμή για νέες κόντρες ανάμεσα στην ΑΔΑΕ και στην ΕΥΠ έδωσαν οι πρόσφατες αποκαλύψεις της Αρχής. Συγκεκριμένα, η ΑΔΑΕ άφησε να αιωρούνται ερωτήματα γύρω από τον ρόλο της ΕΥΠ στην υπόθεση, καθώς υποστηρίζει ότι ενώ ήταν παιχνιδάκι να βρεθεί η άκρη του νήματος που οδηγούσε στις ΗΠΑ, η ΕΥΠ δεν το έκανε. Από την πλευρά της η ΕΥΠ ισχυρίζεται ότι αν και ερεύνησε τα πάντα γύρω από το καρτοκινητό της TIM, δεν ανακάλυψε κανένα στοιχείο που να κατέληγε στο Μέριλαντ.

Παράγοντες της Κατεχάκη επιρρίπτουν την ευθύνη στην TIM, για την οποία λένουν ότι αν και της ζητήθηκαν όλα τα στοιχεία –και με εισαγγελική εντολή μάλιστα– δεν τα έδωσε. Αντίθετα, λένουν, το μόνο στοιχείο που πήραν οι άνθρωποι της ΕΥΠ φεύγοντας από την TIM ήταν ότι ένα από τα 14 καρτοκινητά-σκιάς της Vodafone στις 29 Ιουνίου 2004 είχε κάνει δύο εξερχόμενες κλήσεις προς ένα κινητό της TIM. Τα ίδια είπε στη Βουλή στις 10-5-2006 και ο κ. Κοραντής, με αποτέλεσμα

να προκληθεί ταραχή στην TIM (ψυχραιμία παιδιά, έχουμε ακόμα δρόμο μπροστά μας!), η οποία μετά την κατάθεση του διοικητή αντέδρασε σπασμωδικά και, κατά πληροφορίες, ενώ αρχικώς διέδιδε ανεπίσημα ότι έδωσε προφορικά τα στοιχεία που της ζήτησε η ΕΥΠ, επειδή δεν υπήρχε εισαγγελική εντολή, αργότερα, όταν αντιλήφθηκε τη γκάφα της, έπαιρνε έναν-έναν τους δημοσιογράφους τηλεφώνω για να αλλάξει τη θέση της. Πάντως, εάν πράγματι έδωσε η TIM τα στοιχεία στην ΑΔΑΕ, όπως υποστηρίζουν στελέχη της, και όχι στην ΕΥΠ, τότε εγείρονται μείζονα ερωτήματα για την εταιρεία. Και βέβαια πρέπει να λογοδοτήσει γιατί επί ένα χρόνο απέκρυψε αυτά τα σοβαρά δεδομένα. Πάντως, εάν τα ανακάλυψε μόνη της η ΑΔΑΕ, μπράβο της. Δούλεψε καλύτερα από την ΕΥΠ. Εάν όμως τα είχε βρει και η ΕΥΠ, τότε η κυβέρνηση είναι υπόλογη διότι δεν τα έδωσε στη δημοσιότητα.

ΘΕΜΑΤΟΦΥΛΑΚΑΣ ΑΔΑΕ

Βέβαια, η ηγεσία της ΑΔΑΕ, προκειμένου να «στριμώξει» την ΕΥΠ και την

κυβέρνηση, η οποία την άφησε εκτός των ερευνών σχεδόν για έναν ολόκληρο χρόνο από τη στιγμή που το Μαξίμου πληροφορήθηκε την υπόθεση, αλλά και για να πείσει ότι είναι ο μόνος φορέας θεματοφύλακας της προστασίας του απορρήτου των επικοινωνιών στη χώρα μας, ξεπερνάει πολλές φορές τα όρια της υπερβολής. Έτσι, ο κ. Λαμπρινόπουλος έπλεξε ένα πέπλο μυστηρίου γύρω από «ύποπτα» κινητά και σταθερά τηλέφωνα που έκαναν κλήσεις προς τα καρτοκινητά-«κοριοί», λέγοντας ότι πρέπει να διερευνηθούν περαιτέρω, αφού η ΕΥΠ δεν έκανε και σε αυτή την περίπτωση σωστά τη δουλειά της. Στην πραγματικότητα, κάθε άλλο παρά για ύποπτα τηλέφωνα πρόκειται. Μάλιστα ερευνήθηκαν από την ΕΥΠ και ουδέν σοβαρό βρέθηκε. Μεταξύ των άλλων, ο κ. Λαμπρινόπουλος στη Βουλή αναφέρθηκε σε «τρεις τηλεφωνικούς αριθμούς συνδρομητών της Vodafone που ανήκουν στην ανώνυμη τεχνική εταιρεία ΚΑΣΥ-ΑΤΕ και οι οποίοι έχουν επικοινωνήσει με δύο τηλέφωνα-σκιάς».

Ειδικότερα δε, «έχουν γίνει τρεις συν-

φωνικών παρακολουθήσεων στήθηκε ήδη από το 2000, με πρόφαση την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας και ότι κατά τους Ολυμπιακούς, αλλά και μετά, απλά κορύφωσε τη δράση του. Κανείς δεν είναι άλλωστε τόσο αφελής ώστε να πιστέψει ότι οι αμερικανοί πράκτορες έψαχναν μόνοι τους διασυνδέσεις εντός των εταιρειών κινητής τηλεφωνίας για να τοποθετήσουν τους κοριούς ή ότι εμφανίζονταν σε αυτές και ζητούσαν να τους ανοίξουν τα λογισμικά υποκλοπών. Κάτι τέτοιο δεν μπορεί να έγινε παρά μόνον σε στενή συνεργασία με Έλληνες οι οποίοι και τις απαραίτητες γνωριμίες είχαν και –πολύ πιθανόν– την επίσημη ταυτότητα κρατικής αρχής κρατούσαν στα χέρια τους όταν ζητούσαν να κάνουν υποκλοπές.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΕΥΠ

Φως δεν έχει πέσει επίσης και στο ρόλο που διαδραμάτισε η ΕΥΠ, καθώς και άλλα κρατικά ή παρακρατικά κέντρα. Φερ' ειπείν, για λογαριασμό ποίων χρησιμοποίησαν οι ΚΥΠΑτζήδες την πολυσυζητημένη «βαλίτσα» των υποκλοπών (σύστημα GSM-XP), που λειτούργησε και στους Ολυμπιακούς, αλλά «δοκιμαζόταν» από την ΕΥΠ ήδη από εποχής Χρυσοχοϊδη; Ακόμη, συνδέονται με τις υποκλοπές τα δύο τζιπ BMW που προμηθεύτηκε η ΕΥΠ, σε καθένα από τα οποία υπήρχε εξοπλισμός υποκλοπών αξίας 600.000 ευρώ; Ένα από τα τζιπ λέγεται ότι οδηγούσε –μάλιστα μερικές φορές το έπαιρνε και στο σπίτι του– στέλεχος της ΕΥΠ προερχόμενο από τον Στρατό, το οποίο «φωτογραφή-

θηκε» (από το περιβάλλον του άλλοτε υπουργού Αμύνης Σπ. Σπηλιωτόπουλου) ότι μαζί με άλλους ΚΥΠΑτζήδες είχαν στήσει φάμπρικα υποκλοπών. Και γι' αυτούς τους αξιωματικούς, όπως και για την κάλυψη που λέγεται ότι είχαν από υψηλόβαθμο στέλεχος της Ρηγίλλης, ουδέν έχει διευκρινιστεί.

Κοντολογίς, όσα έχουν μέχρι σήμερα αποκαλυφθεί για το σκάνδαλο των υποκλοπών, είναι απλά η κορυφή του παγόβουνου. Το χειρότερο είναι ότι, όπως όλα δείχνουν, η κυβέρνηση οδηγεί την υπόθεση σταθερά προς το κουκούλωμα. Τουλάχιστον παλιότερα είχε δοθεί ένας Μαυρίκης ή ένας Τόμπρας στη δημοσιότητα. Τώρα, ολόκληρο «ελληνικό Γουατεργκέιτ» και δεν θ' ανοίξει ούτε μύτη;

δέσεις: στις 28 Αυγούστου, στις 7 Νοεμβρίου και στις 18 Νοεμβρίου 2004, εκ των οποίων μάλιστα η πρώτη διήρκεσε 15 ολόκληρα λεπτά». Από την πλευρά της η ΕΥΠ απαντά ότι το 2005 ερεύνησε την υπόθεση με τον Καταναλωτικό Συνεταιρισμό της Αγροτικής Τράπεζας και διαπίστωσε ότι ο ΚΑΣΥ-ΑΤΕ είχε χορηγήσει σε υπαλλήλους του κινητά Vodafone. Ένα από αυτά είχε λογιστής στη Στερεά Ελλάδα, ο οποίος όταν τον προσέγγισαν από την ΕΥΠ είπε ότι το άτομο που παλαιότερα είχε το καρτοκινητό ήταν πελάτης του και ότι πράγματι το κάλεσε, αλλά δεν απαντούσε. Για τα 15 λεπτά «συνομιλίας» είπε ότι μάλλον κατά λάθος πατήθηκε η επανάκληση ενώ είχε το κινητό στην τσάντα του.

Άνθρωποι της ΕΥΠ αναφέρουν επίσης ότι το ίδιο διαπιστώθηκε και στην περίπτωση μίας ηλικιωμένης γυναίκας από νησί του Αιγαίου, που αν και φαινόταν να έχει τηλεφωνήσει σε καρτοκινητόσκι από το σταθερό της τηλέφωνο, το τηλεφώνημα δεν βρέθηκε να έχει καταγραφεί ούτε στον τηλεφωνικό λογαριασμό της. Γεγονός που κάνει τους ίδιους να πιστεύουν ότι το λογισμικό των υποκλοπών είχε τη δυνατότητα να τρυπώνει σε διάφορα άσχετα κινητά και σταθερά τηλέφωνα, χωρίς να αφήνει ίχνη, είτε για παραπλάνηση είτε για να υπερδεύονται τα ίχνη του.

ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

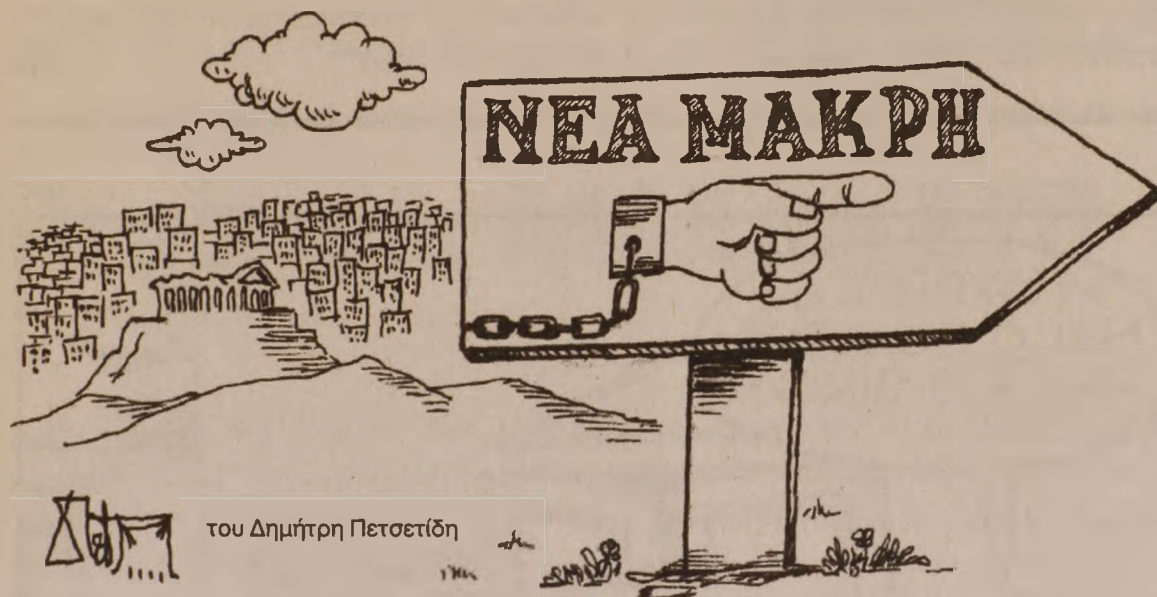
Εν κατακλείδι: Από την ανάλυση των αριθμών και των κλήσεων από και προς τα κινητά-κοριούς, καθώς και από τις έρευνες της ΑΔΑΕ, λίγα θα αποκαλυφθούν. Πόσο μάλλον καθώς το λογισμικό είχε τη δυνατότητα να

κρύβεται και να παραπλανά. Εάν δεν βρεθούν οι πραγματικοί «κοριοί» εντός της χώρας μας και δεν μιλήσει η ΕΥΠ για το τι πραγματικά έχει στα χέρια της, ουδέποτε θα μαθευτεί τι πραγματικά έχει συμβεί και ποια ήταν τα μέλη του κυκλώματος.

Υπόθεση Πακιστανών και ανεπαρκών

του Βασίλη Ζήση

Το έχουμε ξαναγράψει: Όπως είπε ο Αϊνστάιν, δύο πράγματα δεν έχουν όρια, το σύμπαν και η ανθρώπινη βλακεία. Για το δεύτερο τουλάχιστον, η ρήση του μεγάλου επιστήμονα επιβεβαιώνεται πλήρως στην υπόθεση των απαγωγών των Πακιστανών. Η νόμιμη πρακτική επιβάλλει να γίνεται η σύλληψη από ένστολα αστυνομικά όργανα με την παρουσία εισαγγελέως και όλους τους τύπους. Στην περίπτωση αυτή κανείς δεν θα έλεγε τίποτα, λόγω των περιστάσεων και, κυρίως, επειδή πρόκειται για «σκούρους αλλοδαπούς». Προτίμησαν όμως να το κάνουν «πρακτορικά», φοβούμενοι τις αντιδράσεις των ΜΜΕ· έτσι έσκαψαν μόνοι το λάκκο τους.

Η υπόθεση των απαγωγών Πακιστανών από έλληνες και βρετανούς πράκτορες δείχνει την ασυδοσία των κατασταλτικών μηχανισμών και των μυστικών υπηρεσιών, οι οποίες στο πλαίσιο της made in USA παγκόσμιας εκστρατείας κατά της τρομοκρατίας έχουν καταστήσει καθημερινή πρακτική τις «μυστικές επιχειρήσεις» (cover operations). Είτε αποδειχθεί από την εισαγγελική έρευνα ότι οι απαγωγές έγιναν από την ΕΥΠ είτε όχι, μικρή σημασία έχει πλέον. Γιατί το ουσιώδες στην υπόθεση αυτή, όπως και στην υπόθεση των υποκλοπών, είναι η διολίσθηση του δυτικού πολιτικού συστήματος προς τον αυταρχισμό και το κουτσούρεμα των δημοκρατικών δικαιωμάτων συνολικά. Και αυτό είναι που πρέπει πρωτίστως να προβληματίζει.

ΠΛΗΡΗΣ ΥΠΟΤΑΓΗ

Ειδικότερα στην ελληνική περίπτωση, αποδεικνύεται η πλήρης υποταγή της προηγούμενης κυβέρνησης ΠΑΣΟΚ, αλλά και της σημερινής, της ΝΔ, στους αμερικανοβρετανικούς σχεδιασμούς. Καταδεικνύεται επίσης η στενή συνεργασία της ΕΥΠ και γενικότερα των κρατικών υπηρεσιών σε μυστικές επιχειρήσεις κατά τις οποίες καταπατάται βάνουσα κάθε έννοια νομιμότητας. Πρακτική που εγκαινίασαν μετά την 11η Σεπτεμβρίου οι ΗΠΑ και ακολουθούν πλέον κατά πόδα σχεδόν όλες οι «συμμαχικές» μυστικές υπηρεσίες. Όλα αυτά ωστόσο δεν θα πρέπει να οδηγήσουν στην υποβάθμιση του φαινομένου του συντηρητικού φονταμενταλισμού, καθώς και των πυρήνων που διατηρεί διεθνώς, φυσικά και στα Βαλκάνια (Βοσνία, Κοσσυφοπέδιο, Αλβανία, Τουρκία).

ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΟ ΧΑΟΣ

Ανεξαρτήτως αυτού, ειδικά στην υπόθεση των Πακιστανών προκύπτει και ένα σοβαρό πολιτικό ζήτημα: Η εικόνα του απίστευτου χάους και της «σκόρπιας διαδήλωσης» που έδωσε και συνεχίζει να δίνει η γαλάζια κυβέρνηση. Επικοινωνιακά αλλά και ουσιαστικά απαράδεκτοι, το Μαξίμου και ο πρώην υπουργός Δημόσιας Τάξης Γ. Βουλγαράκης που χειρίστηκε την υπόθεση, προσπαθούν σήμερα να καλύψουν την ανεπάρκειά τους, αναγνωρίζοντας εμμέσως ότι έγιναν απαγωγές και ανακρίσεις, με την αιτιολογία ότι αυτό έπρεπε να γίνει διότι επιβάλλεται από τις συμφωνίες, μυστικές και δημόσιες, που υπάρχουν στην ΕΕ για την αντιμετώπιση της «τρομοκρατίας».

Το χειρότερο είναι ωστόσο ότι «γαλάζια» στελέχη που με τον ένα ή τον άλλο τρόπο εμπλέκονται στην υπόθεση, στρέφουν τώρα το δάκτυλο προς την κατεύθυνση Καραμανλή, υποδεικνύοντας εκείνον ως υπεύθυνο για το πολιτικό κόστος που εισέπραξε η κυβέρνηση. Μάλιστα, μετά τη δημοσιοποίηση του πορίσματος Λινού την προηγούμενη εβδομάδα, το οποίο –επικριτικά– επιρρίπτει ευθύνες στην ΕΥΠ για τις απαγωγές, πετούν τώρα το μπαλάκι στον πρωθυπουργό λέγοντας ότι εκείνος έδωσε τις σχετικές εντολές στον Γ. Βουλγαράκη για να συνεργαστεί με τους Βρετανούς. Κάτι που, όπως εξηγούν, έγινε μετά τη βομβιστική επίθεση με 52 νεκρούς στο Λονδίνο, τον Ιούλιο του 2005, και αφού το ζήτησε προσωπικά από τον έλληνα πρωθυπουργό ο βρετανός ομόλογός του Τόνι Μπλερ.

Ούτε λίγο ούτε πολύ δηλαδή, δημιουργείται η εντύπωση ότι ο Γ. Βουλγαράκης εισέπραξε το πολιτικό κόστος, επειδή ήθελε να καλύψει τον Κ. Καραμανλή που επιθυμούσε συνεργασία και επιχειρήσεις υπό πλήρη μυστικότητα. Τα ίδια λέγονται και για την υπόθεση των υποκλοπών: καταλογίζουν στον πρωθυπουργό ότι εκείνος έδωσε τις κεντρικές πολιτικές κατευθύνσεις για τον χειρισμό της. Και σε αυτή την περίπτωση παρουσιά-

ζουν τον Γ. Βουλγαράκη ως το θύμα που πρόταξε τα στήθη του για να προστατεύσει τον πρωθυπουργό του. Εύκολη και βολική εξήγηση για τον κ. Βουλγαράκη βέβαια, αλλά αποστομωτικό το επιχείρημα ότι γι' αυτούς τους λόγους ο Κ. Καραμανλής τον έσωσε στον ανασχηματισμό και τον αντάμειψε δίνοντάς του το «ασφαλές» υπουργείο Πολιτισμού. Με την ευκαιρία, παρατηρώ ότι το Συγκρότημα δεν «κτυπάει» καθόλου Βουλγαράκη στο θέμα των υποκλοπών. Έχει μήπως καμία σχέση αυτό με το Μέγαρο;

ΑΝΘΡΩΠΙΝΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ

Εάν πάντως τα πράγματα είναι έτσι όπως τα περιγράφουν οι «γαλάζιοι», τότε δημιουργούνται εύλογα ερωτήματα για τις ικανότητες των ανθρώπων του Μεγάρου Μαξίμου. Όχι βέβαια ότι ο Γ. Βουλγαράκης είναι άμοιρος ευθυνών. Το αντίθετο. Η εικόνα του όμως ελάχιστα απέχει από τη συνολική της κυβέρνησης. Για την ακρίβεια, αποτελεί καθρέφτη του μπάχαλου που επικρατεί στην πολιτική ηγεσία της χώρας. Για τον ίδιο τι να πει κανείς; Χειρίστηκε επιεικώς απογοητευτικά την υπόθεση των Πακιστανών και αναδείχθηκε σε πρωταθλητή της γκάφας. Πρέπει να ζει κανείς σε άλλον πλανήτη για να νομίζει ότι στην εποχή του Internet και των ταχύτατων αποκαλύψεων δεν θα γίνονταν γνωστές οι απαγωγές. Κι όμως, αυτός από την πρώτη στιγμή μιλούσε για «αποκυήματα της φαντασίας και προβοκάτσια».

Προφανώς δεν διδάχθηκε τίποτε από τον προκάτοχό του Μιχάλη Χρυσόχοϊδη, ο οποίος βάφτιζε «φιλικές συναντήσεις» τις ανακρίσεις που έκαναν οι Βρετανοί και η Αντιτρομοκρατική Υπηρεσία και τις μαζικές προσαγωγές μελών κυρίως του αντιδικτατορικού αγώνα, στο πλαίσιο των ερευνών για τη 17Ν. Βέβαια, ο μόνος από την αξιωματική αντιπολίτευση που στήριξε τον Γ. Βουλγαράκη στις δύσκολες στιγμές που πέρασε τότε, ήταν ο Μ. Χρυσόχοϊδης. Δεν μπορώ να καταλάβω όμως γιατί ο «εξολοθρευτής» της 17Ν «το γύρισε» στις υποκλοπές και έλεγε ότι το περίφημο βαλιτσάκι των υποκλοπών της ΕΥΠ το πήρε η κυβέρνηση της ΝΔ, αφού επί υπουργίας του το έδωσαν οι Αμερικανοί στους ΚΥΠατζήδες.

ΚΑΤΑ ΝΤΟΡΑΣ

Ο Γ. Βουλγαράκης πάντως δεν πλήρωσε μόνον για τους Πακιστανούς. Δεν είχε προλάβει να εξαπολύσει επίθεση κατά της Ντόρας (έκανε και κάτι σωστό) και να αυτοχρισθεί δελφίνος για την αρχηγία της ΝΔ στην μετά-Καραμανλή περίοδο (χάσαμε, Γιώργο!), και άρχισε να δέχεται το ένα πλήγμα μετά το άλλο. Επανεμφάνιση του «Επαναστατικού Αγώνα» με θεαματική βομβιστική επίθεση στο Σύνταγμα, απαγωγές Πακιστανών, απόδραση του ρώσου κρατούμενου Μαξίμ Ζελίν, δολοφονία των δύο αστυνομικών συνοδών του και τελικώς αυτοκτονία του δραπετή, με αποκορύφωμα τις υποκλοπές, οπότε πλέον δεν μπορούσε να κρατηθεί ούτε λεπτό στην ηλεκτρική καρέκλα του υπουργού Δημόσιας Τάξης.

Σε κάθε περίπτωση, το εντυπωσιακό με τους Πακιστανούς είναι ότι για μια υπόθεση που παρόμοιές της σημειώνονται κατά δεκάδες κάθε χρόνο στις χώρες της Δ. Ευρώπης και όχι μόνον δεν ανοίγει ρουθούνι αλλά αντίθετα οι κυβερνήσεις τις διαφημίζουν κιόλας, στην Ελλάδα η κυβέρνηση βρέθηκε με την πλάτη στον τοίχο. Και μάλιστα ενώ ήταν γνωστό ότι αυτή η τακτική ακολουθήθηκε κατά κόρον επί κυβέρνησης Σημίτη και ότι οι ανακρίσεις και οι προσαγωγές μεταναστών, κυρίως από τη Μέση Ανατολή και την Κεντρική Ασία, δεν άρχισαν πέρυσι το καλοκαίρι αλλά χρόνια πριν από τους Ολυμπιακούς.

Παρόμοια «μαντρώματα», ειδικά μελών παλαιστινιακών και άλλων μεσανατολικών οργανώσεων, είχαν γίνει και κατά τις δεκαετίες του '80 και '90. Ουδέποτε όμως τέτοιας έκτασης όπως πέρυσι. Ενδεικτικά είναι τα στοιχεία που έδωσε ο ίδιος ο Γ. Βουλγαράκης στη Βουλή. Τον Ιούλιο και τον Αύγουστο του 2005 οι ελληνικές αρχές ασφαλείας πραγματοποίησαν 5.432 ελέγχους αλλοδαπών σε όλη την Ελλάδα: Στις αστυνομικές αρχές προσήχθησαν 2.172, συνελήφθησαν 1.221 και απελάθηκαν έξι (οι απαγωγές λέγεται ότι έγιναν γύρω στις 15 Ιουλίου).

Στην περίπτωση της απαγωγής περίπου 30 Πακιστανών, η ΕΥΠ και οι «συνάδελφοί» της της ΜΙ6 ερευνούσαν τις σχέσεις με την αλ-Κάιντα ενός τουλάχιστον Πακιστανού που ζει στην Ελλάδα

και ενδεχόμενες διασυνδέσεις άλλων συμπατριωτών του με ύποπτο για την τρομοκρατική ενέργεια στην Αγγλία.

ΒΡΕΤΑΝΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

Στελέχη της ΕΥΠ παραδέχονται ότι οι Βρετανοί τούς ζήτησαν να ερευνήσουν για συγκεκριμένα πρόσωπα και να διασταυρώσουν πληροφορίες, αλλά δεν δέχονται ότι έκαναν απαγωγές για το λόγο αυτό. Πάντως το πρόσωπο που ο Βρετανοί είχαν δώσει ως ύποπτο για μέλος της αλ-Κάιντα, είναι μεταξύ εκείνων που απήχθησαν. Τα ίδια στελέχη υποστηρίζουν ότι δεν προέκυψε κανένα ενοχοποιητικό στοιχείο για το συγκεκριμένο άτομο. Ισχυρίζονται επίσης ότι δύο κλήσεις που η ΜΙ6 πίστευε πως έγιναν από την Ελλάδα προς βομβιστή στην Αγγλία, δεν διαπιστώθηκε ότι έγιναν από τη χώρα μας.

Το ότι η ΕΥΠ έκανε τις απαγωγές κατόπιν οδηγίας των Βρετανών δεν πρέπει να ξενίζει. Απλά έρχεται να επιβεβαιώσει ότι οι ελληνικές υπηρεσίες είναι παραμάγαζο των Αμερικανών και των Άγγλων. Επιπλέον, τα πρόσωπα που έλαβαν μέρος στη μυστική επιχείρηση δείχνουν ότι η Ελλάδα αποτελεί σημαντική βάση των δυτικών μυστικών υπηρεσιών. Το γεγονός ότι ο Λάνγκμαν, ο πράκτορας της ΜΙ6 που βρέθηκε στο Παρίσι όταν σκοτώθηκε (ή δολοφονήθηκε) η Νταϊάνα, ήταν σταθμάρχης στην Ελλάδα και αναφέρθηκε ότι βρίσκεται πίσω από τις απαγωγές, δείχνει ότι στη βρετανική πρεσβεία της Αθήνας δεν υπηρετούν τυχαία πρόσωπα. Για τον ίδιο λέγεται ακόμη ότι έπαιξε σημαντικό ρόλο στις έρευνες για τη 17Ν μετά τη δολοφονία του στρατιωτικού ακολούθου της Βρετανίας Στήβεν Σόντερς προ πενταετίας. Στελέχη της ΕΥΠ, τέλος, λένουν ότι στο σταθμαρχείο της ΜΙ6 στην Ελλάδα έχουν βρεθεί πράκτορες που είχαν υπηρετήσει προηγουμένως σε περιοχές νευραλγικής σημασίας για τα αμερικανοβρετανικά συμφέροντα. Το ίδιο ισχύει και για τους Αμερικανούς, οι οποίοι αποδεδειγμένα διεξήγαγαν και συνεχίζουν να κάνουν μυστικές επιχειρήσεις στη χώρα μας, ενώ είναι γνωστό ότι για τις ανακρίσεις υπόπτων χρησιμοποιούν και τη βάση της Σούδας.

Κανένα βότσαλο στη λίμνη

του Μάνου Στεφανίδη

Δολοφόνοι κι αγύρτες.
Κι αδίστακτοι δημοκόποι κι
αχαλίνωτοι έμποροι.
Πουλώντας πλαστικά όνειρα
στον κόσμο.
Θανάσης Κωσταβάρας

Η γνωστή ιστορία επαναλαμβάνεται ως φάρσα. Σε δημιουργική λογιστική καταφεύγει και ο κ. Αλογοσκούφης, κατήγγειλε προχτές το Έθνος, προκειμένου να υπερβεί τις δημοσιονομικές ελλείψεις και να ισορροπήσει έναν ανοικονόμητο προϋπολογισμό. Δηλαδή διά της μετεμψυχώσεως του κ. Χριστοδουλάκη το ηττηθέν εκσυγχρονιστικό μπλοκ είναι πάλι εδώ ενωμένο δυνατό, εφόσον τα δύο κόμματα εξουσίας μοιάζουν, στην παρακμή τους, όλο και περισσότερο ταυτίζοντας όχι τις πολιτικές τους –αυτές είναι πια αδιαχώριστες σαν σιαμαίες– αλλά το επικοινωνιακό τους προφίλ. Όλα για την εικόνα, την ατάκα, το δελτίο των 8, το στρατηγικό εύρημα που θ' αποφέρει ψήφους, την τηλεοπτική, τελικά, διαχείριση της καθημερινότητας.

Τι κι αν βοά η ελληνική κοινωνία για την ανάγκη αλλαγών και μεταρρυθμίσεων, τι κι αν πρωτοστατούν τα πλέον αδικημένα τμήματά της στο αίτημα για αληθινές ανατροπές και αποσκορακισμό των παλαιών, των καταδικασμένων νοοτροπιών, η

ΝΔ έχει μπλεχθεί στην ίδια της την προεκλογική ρητορεία σαν την κάμπια στη ρητίνη του πεύκου. Προεκλογικός μαξιμαλισμός, μετεκλογική ένδεια και παράλληλα πασιφανής αδυναμία για να ενεργοποιηθεί ο αργόσυρτος κρατικός μηχανισμός και να ενισχυθεί η παραγωγικότητα ενός τόπου που παράγει μόνον συνταξιούχους. Σ' ένα ραγδαία μεταμορφούμενο διεθνές σκηνικό, η Ελλάδα με το καταφανώς υποδεέστερο έμπυχο δυναμικό της σ' όλο το πολιτικό φάσμα, ζει και αναπνέει σε ρυθμούς του '60. Φαντάζεστε άλλο κράτος της ΕΕ στο οποίο βαρύνονται πολιτικό λόγο και επίδραση στο εκλογικό σώμα να έχουν ονόματα σαν της Φώφης, του Χριστόδουλου, του Βαρβιτσιώτη και υιού, του Κακαουνάκη κ.λπ.; Η ευήθεια της συντήρησης και το οπισθοδρομικό δόγμα «μη θίγετε τα κακώς κείμενα» και «κανένα βότσαλο στη λίμνη για τον φόβο πιθανών τρικυμιών» αποτελούν τους φωτεινούς προβολείς δράσης της κυβέρνησης αλλά και της αντιπολίτευσης, μείζονος ή ελάσσονος.

ΝΕΟΤΣΙΦΛΙΚΑΔΕΣ ΚΑΙ ΛΟΙΠΟΙ

Τι «προοδευτικό» συνταγματικά προτείνει η ΝΔ; Περαιτέρω αποχαρκτηρισμό των ελαχιστοποιημένων δασικών εκτάσεων για ακόμη

πιο χυδαία δήωση του φυσικού περιβάλλοντος –αλλά και κατάπτυστη ψηφοθηρία–, φαλκίδευση του ΑΣΕΠ με διάφορες κερκόπορτες ως και κατάργησή του στις ΔΕΚΟ, χριστοδούλειο πανεπιστήμιο και περαιτέρω μείωση των εργασιακών και ασφαλιστικών δικαιωμάτων. Τι θέλει το ΠΑΣΟΚ; Να μην θιγεί ο κρατικός-κυβερνητικός συνδικαλισμός και να διατηρηθούν ακέραια τα ποпуλιστικά συνθήματα, έστω κι αν αυτά οδήγησαν τη χώρα στο σημερινό τέλμα. Ο αγροτικός κόσμος είναι βαθύτατα διχασμένος σε υπερπρονομιούχους και παρίες λόγω της αντιπαραγωγικής κατασπατάλησης των επιδοτήσεων επί δύο δεκαετίες, με ορατά αποτελέσματα την ερημοποίηση της υπαίθρου και τον εμφύλιο ανάμεσα σε νεοτσιφλικάδες που ζουν εκμεταλλευόμενοι τα φτηνά αλβανικά χέρια και στους χιλιάδες απελπισμένους που βλέπουν την παραγωγή τους ν' απαξιώνεται χρόνο με το χρόνο. Α, και να σκεφτεί κανείς ότι εκατομμύρια ρίζες ελιές –το πολυτιμότερο αγροτικό προϊόν παγκοσμίως– σταδιακά «εξαγριώνονται» από την εγκατάλειψη. Και να σκεφτεί κανείς ότι χιλιάδες οικογένειες μεταναστών ζουν από το μάζεμα των καρπών τους, δουλειά που απαξιώνουν οι βλαστοί των ελληνικών οικογε-

νειών, υποψήφιοι στα ΤΕΙ άλλωστε, με εισαγωγικό βαθμό όμως κάτω από τη βάση. Κάποια μάγουλα στην ελληνική κοινωνία δεν χρειάζονται μόνο θωπίες αλλά και χαστούκια. Όχι μόνο συνθήματα αλλά και αλήθειες. Αυτόν τον ρόλο θα ήθελα για μια πρωτοπόρα αριστερά. Να μη φοβάται τη σύγκρουση με κατεστημένα συμφέροντα και νοοτροπίες ή εύκολο αριστερό λαϊκισμό. Και αντί να καταγγέλλει γενικόλογα, να προτείνει κιόλας ασκώντας ενεργό, δημιουργική πολιτική. Μια πολιτική που θα αμφισβητεί τα μικροσυντεχνιακά συμφέροντα. Ο «λαός» αντιμετωπιζόμενος ως «αφηρημένη έννοια» είναι κάτι το συγκεκριμένα φασιστικό.

ΤΟ ΞΕΦΤΙΣΜΑ...

Σήμερα στην Ελλάδα οι πάντες κάνουν αντιπολίτευση. Ακόμη και οι εκάστοτε κυβερνώντες. Είπαμε. Είναι πολύ πιο εύκολο. Μπορούν να υπάρξουν νέες θέσεις εργασίας χωρίς ανάπτυξη και μπορούν να συμπιεσθούν οι αρνητικοί δείκτες χωρίς παράλληλη ύφεση; Είναι δυνατόν να ισχύσει εργασιακή ειρήνη με όλες τις εκκρεμότητες ανοιχτές πάντα από την πλευρά των αδυνάτων; Από το ασφαλιστικό ως το ωράριο και τη μερική απασχόληση, ως τις αυξήσεις ανάλογα με τον τιμάριθμο; Η παρακμή που ψηλαφούμε ένα

ΥΓ. Το περίφημο πια μότο της «επανίδρυσης του κράτους» μπορεί να θεωρηθεί και για τον υπόγειο συντηρητισμό του, ας το ξαναπούμε, και για τον αφελέστατο βολонταρισμό ως το πιο επιτυχημένο ανέκδοτο της δεκαετίας.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ: Ιπποδάμου 7, Πλατεία Πλαστήρα, ΠΑΓΚΡΑΤΙ Τ.Κ.11635, Τηλ/Fax:210- 7516213

Το Κοινωνικό Φόρουμ πέτυχε, καιρός να φτιαχτεί κιόλας

Το βράδυ του προπερασμένου Σαββάτου (6/5), μετά το τέλος της πορείας του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Φόρουμ, στις παρέες που μαζευόμασταν από δω κι από κει, το κεντρικό θέμα συζήτησης ήταν ποιες διαδηλώσεις που έχουν γίνει κατά καιρούς στην Αθήνα θα μπορούσαν να συγκριθούν σε μέγεθος με κείνη που μόλις είχαμε ζήσει. Κάποιοι θυμήθηκαν τη συγκέντρωση ενάντια στο σχέδιο Γιαννίτση για το ασφαλιστικό τον Απρίλη του 2001. Ίσως μάλιστα, έλεγαν, εκείνη η διαδήλωση να ήταν ακόμη μεγαλύτερη. Αρκετοί αναφέρθηκαν σε διάφορες αντιπολεμικές διαδηλώσεις για το Ιράκ ή για τη Γιουγκοσλαβία. Μεγάλες διαδηλώσεις κι' αυτές. Όσοι πρόσφατα περάσαμε τα 30, μνημονεύσαμε τη διαδήλωση του Γενάρη του 1991, την επαύριο της δολοφονίας του καθηγητή Νίκου Τεμπονέρα από κυβερνητικούς τραμπούκους της ΟΝΝΕΔ. Είχαμε και τότε, όπως και τώρα, σταματήσει το ανούσιο μέτρημα, για να αναγγείλουμε «100.000 διαδηλωτές», επιχειρώντας λιγότερο ή περισσότερο ασυναίσθητα να καταγράψουμε τη γενιά μας στην Ιστορία. Οι παλιότεροι απάντησαν άμεσα, μιλώντας για τις πρώτες μεταπολιτευτικές διαδηλώσεις του Πολυτεχνείου ή ακόμα και για προδικτατορικές διαδηλώσεις, τον Ιούλη του '65.

Τελικά μας βγήκαν πολλές. Πολλές οι διαδηλώσεις ανάλογου ή μεγαλύτερου μεγέθους με τούτη του Φόρουμ στην Αθήνα. Και εκεί σχεδόν μελαγχολήσαμε. Η αίσθησή μας ότι αυτή η διαδήλωση είχε κάτι το ιδιαίτερα ξεχωριστό έμενε μετέωρη. Έως ότου συνειδητοποιήσαμε κάτι: Όλες οι παλαιότερες διαδηλώσεις αυτού του μεγέθους στις οποίες είχαμε αναφερθεί είχαν μια πολύ συγκεκριμένη αφορμή: ένα κυβερ-

νητικό μέτρο, μια επέτειο, έναν πόλεμο σε εξέλιξη. Υπήρξαν η απόκρουση της κοινωνίας σε ένα μπαλάκι που της πέταξε η εξουσία. Τη διαδήλωση του Σαββάτου, αντίθετα, η κοινωνία, ή έστω ένα ενεργό κομμάτι της, την είχε προετοιμάσει, την είχε οργανώσει και την είχε πραγματοποιήσει από μόνη της, χωρίς να προηγηθεί κάποια πολύ σαφής και αντιληπτή «πρόκληση» από τη μεριά της εξουσίας. Κάποιες δεκάδες χιλιάδες ανθρώπων πήραν το λόγο όχι γιατί τους ζητήθηκε, όχι γιατί θίχτηκε άμεσα το τάδε ή το δείνα τακτό κεκτημένο τους (οικονομικό, πολιτικό ή ηθικό), αλλά γιατί θεώρησαν ότι είναι καιρός πια να πάρουν το λόγο. Αυτή είναι μια μεγάλη κατάκτηση όχι ειδικά του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Φόρουμ της Αθήνας αλλά των Φόρουμ γενικά και, ακόμα περισσότερο, του κινήματος της «εναλλακτικής παγκοσμιοποίησης» συνολικά.

Ως εδώ καλά. Τα νέα είναι ευχάριστα. Ο κόσμος κατέβηκε μαζικά σε μια διαδήλωση για να επανακτήσει από την πλευρά του το ιδιοφυές σύνθημα «Ένας άλλος κόσμος είναι εφικτός» (που ξεκίνησε σαν μια απλή αφίσα του ισπανικού συνδικάτου CGT και κατέληξε να γίνει το μότο εκατομμυρίων ανθρώπων σε όλο τον κόσμο). Συμμετείχε και στις συζητήσεις του Φόρουμ, ίσως όχι τόσο μαζικά (στην Ελλάδα δεν είμαστε και πολύ συνηθισμένοι σε εκδηλώσεις που πραγματοποιούνται μακριά από το κέντρο της Αθήνας), αλλά συμμετείχε. Η ίδια η διοργάνωση του Φόρουμ άλλωστε βασίστηκε στην εθελοντική δουλειά εκατοντάδων ανθρώπων, που ήδη αποτελούν μια μαγιά για το κοινωνικό κίνημα και, δίχως αμφιβολία, η εμπειρία αυτή τους καθιστά πιο και μάχιμους και πιο αισιόδοξους. Μήπως λοιπόν με τόσα ευχάριστα μηνύματα από τη διοργάνωση του Κοινωνικού Φόρουμ

ανοίγει ο δρόμος για να φτιαχτεί κιόλας Κοινωνικό Φόρουμ στην Ελλάδα; Γιατί, αν μη γελιόμαστε, αυτό που είδαμε πριν από δύο εβδομάδες να συμβαίνει στην Αθήνα, ήταν πάρα πολύ ωραίο αλλά δεν ήταν ένα Κοινωνικό Φόρουμ με την κυριολεκτική έννοια του όρου.

Η ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗ ΙΣΧΥΣ ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ

Αυτό που επιβεβαιώθηκε για μια ακόμη φορά από τις 4 έως τις 7 του Μάη στην Αθήνα, ήταν η αριθμητική ισχύς της αριστεράς. Και, ακόμα περισσότερο, ότι ο κόσμος ετούτος, που συγκροτεί αυτή την ισχύ, έχει καταρχήν τη διάθεση να σηκωθεί από τον καναπέ του και να κάνει κάτι. Τι; Εδώ ξεκινά το πρόβλημα. Η ουσία της ίδρυσης των Κοινωνικών Φόρουμ, που είναι η συνομοσπονδopoίηση των κοινωνικών κινήματων με σκοπό την εκφορά ενός -στοιχειώδους έστω- ενιαίου λόγου που θα καλεί τις κοινωνίες των πολιτών να ενωθούν για να περάσουν από το μερικό στο γενικό, βίωσε και πάλι μια ολική αντιστροφή ελληνικού τύπου. Δεν ήταν οι κινήσεις κοινωνικής παρεμβατικότητας που αναζητήσαν μια διέξοδο προς τα πολιτικά προτάγματα, αλλά το αντίθετο: ένα δοσμένο -αφηρημένο έστω- πολιτικό (αριστερό) πρόταγμα προσπαθούσε με τεχνητό τρόπο να πείσει ότι αποτελεί ταυτόχρονα και τον φορέα της παρεμβατικότητας των πολιτών. Σεβαστή η επιθυμία, αλλά αυτό το πράγμα δε γίνεται.

Τη Δευτέρα μετά το Φόρουμ, ο Αλέκος Αλαβάνος ανακοίνωσε περιχαρής ότι ο Συνασπισμός παρουσίασε το Σάββατο το μεγαλύτερο μπλοκ της ιστορίας του από τότε που μετατράπηκε σε ενιαίο κόμμα. Πολύ ωραία και μπράβο του για το ωραίο μπλοκ του, που ήταν όντως τεράστιο. Μήπως όμως, αντί να αυτοαποθεώνεται, ο

πρόεδρός του θα ήταν προτιμότερο να προβληματιστεί λίγο σχετικά; Διότι αν όλη αυτή η φασαρία έγινε για να πιαστεί στο φιλότιμο ο συνήθης ψηφοφόρος του Συνασπισμού και να διαδηλώσει πίσω από τα πανό του, μάλλον από την κυοφορία βουνού γεννήθηκε πάλι ποντίκι. Το είπαμε και θα το ξαναπούμε: το πρόβλημα της αριστεράς, και δη της σύγχρονης, δεν είναι να αποδείξει ή να επιβεβαιώσει ότι έχει 250.000 οπαδούς. Αυτούς τους έχει και το επιβεβαιώνει μια χαρά κάθε 4 χρόνια, άσχετα αν το ελληνικό εκλογικό σύστημα με την απάτη του ορίου του 3% καταγράφει τους 251.000 ως πολιτική νίκη και τους 249.000 ως πολιτική ήττα. Το πρόβλημα της ελληνικής αριστεράς είναι ότι όσο θα αυτοπαρουσιάζεται ως ο «πωλητής» του κοινωνικού κινήματος, θα καταδικάζει τον εαυτό της σε μια μίζερη αυτοαναφορικότητα. Όσο οι κοινωνικές παρεμβατικές ομάδες δεν αυτονομούνται, δεν αναλαμβάνουν την πρωτοβουλία των κινήσεων και δεν μετατρέπονται στο βασικό φορέα άσκησης πολιτικής –σε μικροκοσμική έστω κλίμακα– της κοινωνίας για τον εαυτό της, η αριστερά είναι καταδικασμένη. Είναι καταδικασμένη γιατί στερείται μια τεράστια δυνητική δεξαμενή για τις ιδέες της, εξουδετερώνει έναν καλό αγωγό με την κοινωνία και καταλήγει τελικά να κυνηγά την ουρά της. Η οποία ουρά, όσο μεγάλη κι αν είναι, το πολύ-πολύ να κουνιέται ζωηρά όταν θέλει να εκφράσει τη χαρά της (όπως συνέβη στο Φόρουμ) και να κρύβεται ανάμεσα στα σκέλια όταν θέλει να εκφράσει τη θλίψη ή το φόβο της (όπως συμβαίνει σχε-

δόν κάθε φορά που πρέπει να εκφραστεί μια συγκεκριμένη εναλλακτική πρόταση οικονομικής, κοινωνικής και πολιτικής οργάνωσης).

ΚΟΙΝΩΝΙΕΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ

Γιατί ο κόσμος που συνέρρευσε το προπερασμένο Σάββατο στο Πεδίο του Άρεως δεν προτίμησε τα μπλοκ των κοινωνικών κινήσεων και κινημάτων και των κινήσεων πολιτών, αλλά προτίμησε τις πολιτικές και κομματικές σημαίες, είτε αυτές ήταν του Συνασπισμού είτε ήταν του Μ-Α ΚΚΕ; Μια εύκολη απάντηση είναι γιατί έτσι έχει συνηθίσει. Στην Ελλάδα έχουμε μάθει μια ζωή να εκφράζουμε τις κοινωνικές μας ανησυχίες μέσα από «το κόμμα» (που παρά τις περί του αντιθέτου δοξασίες δεν είναι «ένα», είναι πάρα πολλά τα άτιμα): οτιδήποτε άλλο λοιδορείται και υποτιμάται. Έτσι, διοργανώνουμε Κοινωνικό Φόρουμ για να γεμίσουμε τους δρόμους σφυροδρέπανα και να διακηρύξουμε την επαναστατική αλήθεια (που κι αυτή επίσης την έχει πατήσει από την άποψη ότι δεν είναι «μία»). Κάθε τι λιγότερο από αυτό χαρακτηρίζεται ματαιοπονία, ασυνείδητα ακόμα και από εκείνους που προνόησαν να αφαιρέσουν τα σφυροδρέπανα από τα πανό τους. Η λεπτομέρεια ότι με αυτόν τον τρόπο χαρακτηρίζεται επί της ουσίας ματαιοπονία και η ίδια η λειτουργία και η υποσταση των Κοινωνικών Φόρουμ μάλλον ηθελημένα λησμονείται.

Ένας βαθύτερος λόγος όμως είναι η παντελής απουσία συνδικαλιστικών δομών στο πλαίσιο της εκτός ΚΚΕ αριστεράς, αλλά και στην Ελλάδα συνολικά. Από το 1990 και μετά σε όλη την

Ευρώπη αναπτύχθηκε ένα νέο συνδικαλιστικό κίνημα, απεγκλωβισμένο από τις συμπληγάδες πέτρες του κρατικού «κίτρινου» συνδικαλισμού από τη μία και του κομματικού «κόκκινου» από την άλλη. Συνδικάτα όπως τα SUD στη Γαλλία, η CGT στην Ισπανία, τα Cobas στην Ιταλία, έγιναν η αιχμή του κοινωνικού κινήματος στις χώρες τους: και εύλογα, γιατί τα κυριότερα κοινωνικά προβλήματα εξακολουθούν να συνδέονται πεισματικά με την εργασία. Στην Ελλάδα το συνδικαλιστικό κίνημα εκπροσωπήθηκε στο Κοινωνικό Φόρουμ από την ΑΔΕΔΥ και τον Πολυζωγόπουλο. Αμέσως-αμέσως ένας προνομιακός για την κοινωνική συμμετοχή χώρος νεκρώνει και, ακόμα περισσότερο, γίνεται αντιπαθής προς την ελληνική κοινωνία. Αντίστοιχα μικρή είναι φυσικά και η παρουσία της «κοινωνίας των πολιτών», την οποία η ελληνική αριστερά για πάρα πολλά χρόνια σαμποτάρizε ανοιχτά, θεωρώντας την κάτι σαν δούρειο ίππο του συστήματος μέσα στον Οίκο των Καθαρών Ιδεών.

Προφανώς και δεν ήταν το Φόρουμ που θα έλυνε όλα ετούτα τα ζητήματα, τα οποία ταλανίζουν την ελληνική αριστερά, άλλοτε λιγότερο και άλλοτε περισσότερο, εδώ και 90 χρόνια. Όμως είναι μάλλον χρήσιμο να γίνονται αυτές οι διαπιστώσεις μετά από μια επιτυχημένη για την αριστερά παρουσία, όπως ήταν αυτή του Φόρουμ, όταν το μυαλό είναι καθαρό και η πολιτική διαύγεια μεγαλύτερη. Δεν πρέπει άλλωστε να μας διαφεύγει ότι το Φόρουμ αυτό μετριέται ως επιτυχημένο από εμάς τους ίδιους και με γνώση των συνολικότερων προβλημάτων που υπάρχουν. Οι ξένες αντιπροσωπείες έφυγαν από την Αθήνα μάλλον προβληματισμένες από το γεγονός ότι είδαν για πρώτη φορά το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Φόρουμ να αναφέρεται όχι σε κάποια ζωντανά κοινωνικά κινήματα αλλά σε συγκεκριμένα πολιτικά κόμματα. Εμείς γνωρίζουμε ότι στην Ελλάδα δεν θα μπορούσε, για την ώρα, να είναι αλλιώς και προσπερνάμε τα πρόβλημα. Μάλλον καλώς λοιπόν θεωρούμε ότι το Κοινωνικό Φόρουμ πέτυχε. Τώρα που πέτυχε όμως, καιρός είναι και να φτιαχτεί.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΑΝΔΡΟΥΛΙΔΑΚΗΣ

Οικονομία: Οι κοινωνικοί εταίροι ξεπερνούν τα πολιτικά κόμματα

του Τάσου Μπότουλα

Η πορεία της ελληνικής οικονομίας εξελίσσεται πλέον σε μια πραγματικά θλιβερή ιστορία. Όλες οι μεταπολιτευτικές κυβερνήσεις προσπάθησαν με λαϊκιστικούς τρόπους να διαχειριστούν τα οικονομικά της χώρας προσβλέποντας μόνο στο άμεσο εκλογικό τους συμφέρον, αδιαφορώντας πλήρως για την καμένη, με όλη τη σημασία της λέξης, γη που θα παρέδιδαν στους επόμενους διαχειριστές. Η αδιαφορία για την μετέπειτα πορεία της οικονομίας έφτασε στο απόγειό της κατά την πρώτη κυβέρνηση Σημίτη, η οποία εκτιμούσε ότι παρέλαβε καμένη γη από την κυβέρνηση Παπανδρέου, θεωρώντας το δικό της ΠΑΣΟΚ σαν κάτι τελείως διαφορετικό από εκείνο του ιδρυτή του.

του Κ. Κουφογιώργου

Σήμερα, η κυβέρνηση της ΝΔ ακροβατεί μεταξύ των απαιτήσεων του ΣΕΒ, των ντιρεκτίβων της ΕΕ και των προεκλογικών της υποσχέσεων. Οι αριθμοί δεί-

χνουν ότι τα διάφορα οικονομικά μεγέθη κινούνται με καλύτερους ρυθμούς από τους αντίστοιχους -εφιαλτικούς- της προηγούμενης πενταετίας, τότε που το ΠΑΣΟΚ απομονώνοντας το μέ-

γεθος της ανάπτυξης προσπαθούσε να πείσει ότι έχτισε μια δυνατή οικονομία.

Η ΣΧΕΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΑΡΙΘΜΩΝ

Η οικονομία δεν είναι αριθμοί ατάκτως ερριμμένοι από τους οποίους τραβάμε εν είδει κλήρου αυτόν που μας συμφέρει και τον παρουσιάζουμε στο αμαθές ακροατήριο. Τα πάντα συνδέονται απόλυτα μεταξύ τους - το ξέρουν όλοι, αλλά δεν τολμούν να μας το πουν ανοιχτά. Το αντιλαμβάνονται όμως οι καταναλωτές, μισθωτοί και συνταξιούχοι, που πηγαίνουν στη λαϊκή, στο σούπερ-μάρκετ, στα καταστήματα και βλέπουν τις τιμές καθημερινά να αυξάνουν ενώ οι μισθοί τους μένουν καθηλωμένοι σε ανεπίτρεπτα για τα ευρωπαϊκά δεδομένα επίπεδα. Ευρωπαϊκά δεδομένα που δείχνουν τις τιμές να είναι πάνω-κάτω ίδιες σ' όλες τις χώρες, με τους ελληνικούς μισθούς να κατέχουν την τελευταία θέση στη λίστα, και με διαφορά.

Οι εξαγγελίες των εκάστοτε κυβερνήσεων μοιάζουν με τα περίφημα πενταετή πλάνα της Σοβιετικής Ένωσης, που πάντα εξαγγέλλονταν και πάντα πεύχαιναν αλλά μόνο στα χαρτιά.

Μετά τη λαίλαπα ΠΑΣΟΚ, η ελληνική οικονομία είναι σήμερα η ασθενέστερη και με διαφορά από τις υπόλοιπες των χωρών μελών της ΕΕ. Δεν χρειαζόταν καμιά απογραφή για να το αποδείξει αυτό. Μια βόλτα με τα πόδια έξω από τα ερμητικά κλειστά γραφεία της Χαριλάου Τρικούπη να έκαναν τα μεγαλοστελέχη της αξιωματικής αντιπολίτευσης, θα το καταλάβαιναν. Τα υπόλοιπα είναι... παραμύθια της Χαλιμάς.

Δυστυχώς ο χρόνος δεν γυρίζει πίσω. Ό,τι έγινε έγινε. Τα χρήματα από τα Ευρωπαϊκά Πακέτα που φαγώθηκαν

δεν πρόκειται να επιστρέψουν και να επενδυθούν σωστά.

Το ΠΑΣΟΚ καλά θα κάνει να πάψει να κοροϊδεύει. Για το ότι ορισμένοι δεν είναι στη φυλακή, πρέπει να ευγνωμονούν τις υπόλοιπες πολιτικές δυνάμεις.

Το ζήτημα είναι πώς θα πορευτεί οικονομικά ο τόπος από εδώ και στο εξής. Τι είδους οικονομία θέλουμε αλλά και τι είδους οικονομία μπορούμε να αναπτύξουμε. Αυτά όλα δεν γίνονται αποσπασματικά με τον κάθε υπουργό της όποιας κυβέρνησης να προσπαθεί να βάλει τη δική του σφραγίδα στην οικονομία. Η κατάσταση δεν είναι στο παρά πέντε αλλά στο και μισή.

ΟΠΟΥ ΦΥΓΕΙ ΦΥΓΕΙ

Τίποτα δεν λειτουργεί, όλοι φεύγουν για τις βαλκανικές χώρες. Ακόμα και επιχειρήσεις όπως τα τυπογραφεία προτιμούν να επενδύουν εκτός Ελλάδας και να πληρώνουν μεταφορικά για να φέρουν το τελικό προϊόν τους πίσω.

Οι λύσεις δεν μπορούν να δοθούν χωρίς συζήτηση. Τα πολιτικά κόμματα πρέπει να συνειδητοποιήσουν ότι δεν απευθύνονται σε μωρά παιδιά. Δεν μπορούν πλέον να χαλιναγωγούν τους ανθρώπους και να τους σερβίρουν ό,τι εκείνα θέλουν πιστεύοντας ότι θα το καταπιούν αμάσητο. Χωρίς προτάσεις, χωρίς διεξοδικές και επώδυνες συζητήσεις η χώρα δεν πρόκειται να βγει από το αδιέξοδο.

Δυστυχώς όμως φαίνεται ότι ελάχιστοι έχουν συνειδητοποιήσει τη βαθιά δομική κρίση που διέρχεται η ελληνική οικονομία. Ζώντας μέσα στον φανταστικό τους μικρόκοσμο, στελέχη, βουλευτές και υπουργοί αρνούνται να δουν πίσω από τα παράθυρα των πολυτελών τους γραφείων.

Τραγικό δείγμα τέτοιου τύπου συμπεριφοράς, το ασφαλιστικό: ένα ζήτημα για την αδιέξοδη πορεία του οποίου οι πρώτες φωνές είχαν ακουστεί ήδη πριν από τη δικτατορία. Αναλογιζόμενη όμως το περιβόητο πολιτικό κόστος, καμία κυβέρνηση δεν προσπάθησε να δώσει ουσιαστικές λύσεις. Όλες, με εκ του προχείρου μέτρα, παρέπεμπαν τις λύσεις στις μελλοντικές γενιές. Οι μελλοντικές γενιές

όμως κάποτε φτάνουν. Και εμείς έχουμε την «τύχη» να είμαστε η «μελλοντική» εκείνη γενιά που πρέπει να βρει τις λύσεις.

ΧΩΡΙΣ ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Τα νοσηρά φαινόμενα που παρουσιάζονται δεν προϋδεάζουν για τίποτε καλό, καθώς τα κόμματα αρνούνται ακόμα και αυτόν καθαυτόν τον διάλογο, προφασιζόμενα ειλημμένες αποφάσεις. Στη χώρα που γέννησε τη διαλεκτική συζήτηση, οι σύγχρονοι έλληνες πολιτικοί έπαψαν όχι μόνο να σκέπτονται αλλά και να συζητούν. Κανένας δεν θέλει να αναλάβει οποιαδήποτε ευθύνη, όχι μόνο παίρνοντας αποφάσεις αλλά ούτε και προτείνοντας μια λύση. Φοβάται μην γίνει κατά λάθος δεκτής και οι όποιες επικρίσεις στραφούν εκ των υστέρων εναντίον του.

Πορευόμενη όμως έτσι η Ελλάδα θα περιθωριοποιηθεί οικονομικά, θα αποδυναμωθεί πολιτικά και οι κοινωνικές ανισότητες θα ενταθούν, καθώς η χαμηλή ανταγωνιστικότητα συνεπάγεται ανεξέλεγκτη αύξηση της ανεργίας.

Οι θεωρητικές διαπιστώσεις του πρωθυπουργού για τα αποτελέσματα της οικονομικής πολιτικής που εφαρμόζει η κυβέρνηση, μπορεί να ακούγονται ωραία, αλλά δεν έχουν κανένα ουσιαστικό αντίκρισμα στην καθημερινότητα των πολιτών. Επίσης, οι αναφορές στο σχέδιο της κυβέρνησής του για την αξιοποίηση και πλήρη απορρόφηση των κονδυλίων του Δ' ΚΠΣ, με την επανάληψη της εξαγγελίας για τη δημιουργία αξιόπιστου και απλού συστήματος διαχείρισης των κοινοτικών και εθνικών πόρων, και την ενοποίηση των 13 διοικητικών περιφερειών σε πέντε επιτελικές διαχειριστικές αρχές που θα συνεργάζονται στενά με τις διοικητικές περιφέρειες, τη Νομαρχιακή και την Τοπική Αυτοδιοίκηση, μόνο χαμόγελα οίκτου πλέον προκαλούν.

ΞΑΦΝΙΚΗ ΥΠΕΡΒΑΣΗ

Και ενώ τα πολιτικά κόμματα αναλύσκονται στα ίδια και τα ίδια ο νέος πρόεδρος του ΣΕΒ κ. Δ. Δασκαλόπουλος άνοιξε ένα παράθυρο διαλόγου τονίζοντας ότι το κοινωνικό κράτος μπορεί να είναι βιώσιμο και να υπάρξει μόνο αν χρηματοδοτείται από το εθνικό πα-

ραγωγικό πλεόνασμα και όχι με δανεικά ή ευρωπαϊκές επιδοτήσεις. Απευθυνόμενος μάλιστα στην ηγεσία της ΓΣΕΕ είπε ότι «επικράτησαν τα λίγα που μας χωρίζουν και όχι τα πολλά που μας ενώνουν και αυτό είναι μια κοινή μας αποτυχία» και πρότεινε τη δημιουργία μιας Μόνιμης Ομάδας Εργασίας ΣΕΒ και ΓΣΕΕ.

«Μας τρομάζει η μείωση της ασφάλειας που μας παρείχε, μέχρι σήμερα, το έθνος κράτος», είπε χαρακτηριστικά. Δίνοντας δε το προσωπικό του στίγμα τόνισε: «με μισές δουλειές και με μισές κουβέντες, μια κοινωνία δεν μπορεί να βρει σήμερα τη θέση της στον καινούργιο σκληρό κόσμο».

Από τα λόγια του κ. Δασκαλόπουλου αλλά και από τη μαζική συμμετοχή στις εκδηλώσεις του 4ου Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Φόρουμ που έγινε την περασμένη εβδομάδα στην Αθήνα γίνεται φανερό ότι οι κοινωνικές τάξεις προσπαθούν να βρουν σημεία προσέγγισης έξω και πάνω από τα πολιτικά κόμματα. Η γαλλική και γενικότερα η ευρωπαϊκή εμπειρία βρίσκει επιτέλους πρόσφορο έδαφος και στην ελληνική κοινωνία, η οποία για άλλη μια φορά φαίνεται ότι ξεπερνά τους πολιτικούς της ταγούς.

Τα γεγονότα δείχνουν ότι σύντομα θα υπάρξουν εξελίξεις. Ας ελπίσουμε ότι σήμερα βρισκόμαστε στο πάτο του πηγαδιού και ως εκ τούτου δεν μπορούμε να πάμε πιο χαμηλά.

Τρίμηνη Επιθεώρηση

Εκπαιδευτικών

Θεμάτων

**Σύγχρονη
Εκπαίδευση**

Το έγκυρο επιστημονικό
περιοδικό

**26 χρόνια "Σύγχρονη Εκπαίδευση":
μαχητική, συνεπής και
συνεχής παρουσία
στον εκπαιδευτικό χώρο**
για ενημέρωση στις εξελίξεις των
Επιστημών της Αγωγής

Σύγχρονη Εκπαίδευση

Τ.Θ. 250 85 - 100 26 Αθήνα

e-mail: sygekp@hol.gr

Τηλ. 210-88.23.762

Στήριξη με προσδοκίες του ΣΕΒ στον Καραμανλή

του Κώστα Μάρκου

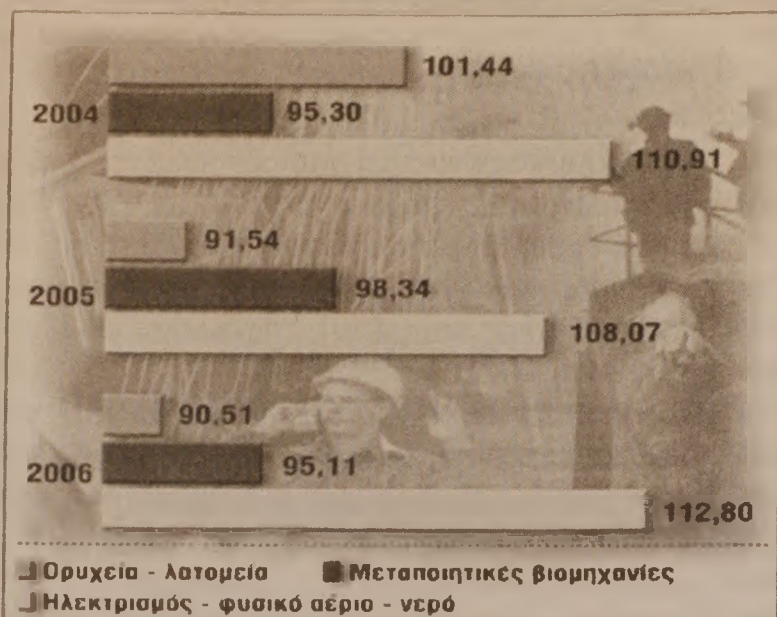
Η Ετήσια Τακτική Συνέλευση των Μελών του ΣΕΒ, που πραγματοποιήθηκε στις 16 Μαΐου στο Μέγαρο Μουσικής, σηματοδότησε το τέλος μιας εποχής: της εποχής Κυριακόπουλου ή αλλιώς της εποχής των εύκολων εντυπώσεων. Μια εξαετία στο μεγαλύτερο μέρος της οποίας ο ΣΕΒ, με ελάχιστο κόπο, είχε εξασφαλίσει την σιωπηρή αλλά σταθερή συμμαχία του σημιτικού ΠΑΣΟΚ και μέσω αυτής είχε επιτύχει μια αναπάντεχα μακρά εργασιακή ειρήνη αλλά και ποικίλες παροχές. Τα πράγματα με τη ΝΔ δεν εξελίχθηκαν εξ αρχής τόσο θετικά όσο ήλπιζε η «γαλάζια καρδιά» των βιομηχάνων, καθώς αντί για τα δώρα που αφειδώς τους υποσχέθηκε προεκλογικά, τους επεφύλαξε εκπλήξεις.

Οι συνεχείς και σπασμωδικές ταλαντεύσεις της οικονομικής πολιτικής της ΝΔ μεταξύ παραχωρήσεων και περικοπών προς το ιδιωτικό κεφάλαιο και η εμφανής ανικανότητα της πλειοψηφίας του οικονομικού επιτελείου της κυβέρνησης ενόχλησαν τους βιομηχάνους, που από τις χρυσές εποχές των υπερκερδών της κεφαλαιαγοράς – με τις ευλογίες Σημίτη –, προσγειώθηκαν στην πραγματικότητα της ύφεσης, με ζημιόγόνες και μη ανταγωνιστικές επιχειρήσεις ή ακόμη και με επιχειρήσεις-κελύφη, από τις οποίες δεν μπορούν να απαλλαγούν ανώδυνα και με τις ευλογίες της κυβέρνησης την οποία στήριξαν.

ΜΟΝΟΔΡΟΜΟΣ

Το πρόβλημα για τον ΣΕΒ είναι ότι, παρά την όποια δυσφορία, η στήριξη της ΝΔ μοιάζει μονόδρομος, καθώς η πλευρά Παπανδρέου δεν εμπνέει καμιά εμπι-

ΔΕΙΚΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

στοσύνη στον επιχειρηματικό κόσμο. Διότι ο ΣΕΒ, ο οποίος εκπροσωπεί περί τις 5.000 επιχειρήσεις που απασχολούν περισσότερους από 500.000 εργαζόμενους, στην εποχή Κυριακόπουλου αναλώθηκε στη θεωρητικολογία περί αναγνώρισης της ανταγωνιστικότητας, με μια εντελώς τεχνοκρατική αντίληψη.

ΑΣΤΟΧΙΑ ΛΟΓΩΝ ΚΑΙ ΠΡΑΞΕΩΝ

Είναι γεγονός ότι ο πρώην πρόεδρος του ΣΕΒ δεν χαρακτηριζόταν πάντα από ευστοχία λόγων και δράσεων, ενώ αρκετές φορές προκάλεσε και άλλες τόσες αναγκάστηκε να ανασκευάσει δηλώσεις και κριτικές. Ο νέος πρόεδρος Δ. Δασκαλόπουλος έχει μέχρι σήμερα διατηρήσει ένα σχετικά χαμηλό προφίλ, που σε σχέση με τον Οδ. Κυριακόπουλο πιθανόν να φαίνεται λιγότερο πληθωρικό, ίσως όμως προφυλάξει τον ΣΕΒ από περιττές εντάσεις.

Όποιος κι να είναι ωστόσο ο νέος πρόεδρος του ΣΕΒ, αναλαμβάνει σε μια αρκετά ρευστή εποχή, τόσο όσον αφορά την οικονομία (διεθνή και εθνική) όσο και τις ζυμώσεις στο πολιτικό πεδίο. Σε ό,τι αφορά τώρα την πορεία της ίδιας

τη βιομηχανίας, τα στατιστικά στοιχεία, τα οικονομικά αποτελέσματα πολλών εταιρειών, καθώς και τα πάγια προβλήματα του κλάδου δεν δίνουν μεγάλο περιθώριο αισιοδοξίας: Ο Γενικός Δείκτης Βιομηχανικής Παραγωγής σημειώνει σχεδόν κάθε μήνα πτώση σε σχέση με τον αντίστοιχο μήνα του 2005.

Δεν είναι λίγοι πλέον οι βιομήχανοι που βλέπουν τις επιχειρήσεις τους να μην είναι πια ανταγωνιστικές ή να συρρικνώνονται και αρκετοί είναι εκείνοι που σχεδιάζουν να εγκαταλείψουν τη χώρα ή ακό-

μη και να προχωρήσουν σε αλλαγή επιχειρηματικής δραστηριότητας. Οι βιομήχανοι αυτοί έχουν κάθε λόγο να πιέζουν τον ΣΕΒ, αλλά και την κυβέρνηση, για το κατάλληλο θεσμικό πλαίσιο σε σχέση με το εργασιακό τους δυναμικό.

Αρκετοί βιομήχανοι με δηλώσεις τους κατηγορούν πλέον ευθέως την κυβέρνηση για εχθρική στάση προς την ιδιωτική πρωτοβουλία. Θεωρούν ότι η κυβέρνηση θα πρέπει να προχωρήσει άμεσα σε μεταρρυθμίσεις για απελευθέρωση της αγοράς, να κάνει τις απαραίτητες αλλαγές στις ΔΕΚΟ, να προωθήσει τις αποκρατικοποιήσεις και να δώσει λύσεις στα εργασιακά, ακόμη και πριν τις εκλογές – ωστόσο, η λύση του ασφαλιστικού έχει μετατεθεί με σιωπηρή συναίνεση όλων των κοινωνικών φορέων για μετά τις εκλογές. Συνεπώς, η νέα διοίκηση θα αναγκαστεί να αντιμετωπίσει τα εργασιακά ζητήματα πολύ πιο σύντομα απ' ό,τι θα ήθελε, και αυτό παρά την ύποπτα εύκολη και επιφανειακή εργασιακή ειρήνη που εξασφάλισαν οι πρόσφατες διαπραγματεύσεις μεταξύ ΣΕΒ και ΓΣΕΕ για τη γενική συλλογική σύμβαση εργασίας.

Κύπρος: Καλυμμένη αγωνία στις κάλπες

Υπό τη σκιά νέων εξελίξεων στο κυπριακό ζήτημα, που, καθώς τα γεγονότα «τρέχουν», δεν αποκλείεται να εκδηλωθούν στο προσεχές διάστημα με στόχο μια τελική λύση, διεξάγονται στην Κυπριακή Δημοκρατία, μεθαύριο Κυριακή, οι νέες βουλευτικές εκλογές, οι οποίες, παρά την αδιαφορία που δείχνει το εκλογικό σώμα, κουρασμένο από τις πολιτικές εντάσεις των τελευταίων χρόνων, είναι ωστόσο πολύ σημαντικές –σχεδόν καθοριστικές– για το μέλλον της Μεγαλονήσου.

Οι εκλογές της Κυριακής είναι βεβαίως οι πρώτες που διεξάγονται μετά την ένταξη της χώρας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, την 1η Μαΐου 2004. Είναι όμως και οι πρώτες μετά το δημοψήφισμα που διεξήχθη την 24η Απριλίου 2005, ταυτόχρονα μεταξύ των Ελληνοκυπρίων και των Τουρκοκυπρίων για την αποδοχή ή όχι του περίφημου «σχεδίου Ανάν». Ένα δημοψήφισμα, το απορριπτικό αποτέλεσμα του οποίου, από την πλευρά των Ελληνοκυπρίων, εξακολουθεί να βαραίνει στις διεθνείς σχέσεις της Κυπριακής Δημοκρατίας, αλλά και στο εσωτερικό της.

Στο πλαίσιο αυτό, είναι γεγονός ότι, πίσω από τις κεφάτες προεκλογικές συγκεντρώσεις των κομμάτων, στις οποίες επιδιώχθηκε να δοθεί ένας γιορτινός τόνος με την πρόσκληση γνωστών τραγουδιστών από την Ελλάδα, όλοι γνωρίζουν ότι καθοριστικό στοιχείο στην τελική κρίση των ψηφοφόρων, αλλά και πρόκριμα για τις επόμενες πολιτικές εξελίξεις στην Κύπρο, θα είναι ακριβώς οι υποθήκες που έβαλαν τα πολιτικά κόμματα με τη στάση που τήρησαν στο περσινό δημοψήφισμα.

Συγκεκριμένα, από το εκλογικό αποτέλεσμα της Κυριακής θα κριθεί η σύνθεση της νέας Βουλής, η οποία στη συνέχεια θα καθορίσει τον συσχετισμό των δυνάμεων των κομμάτων και τελικά το νικητή των επόμενων προεδρικών εκλογών, το 2008.

Και βεβαίως, ο νέος πρόεδρος θα είναι εκείνος που θα χαράξει την πολιτική της χώρας στα μεγάλα θέματα και κυρίως στο μόνιμο αγκάθι που αφορά στο τελικό «στάτους» της Κύπρου. Που σημαίνει ότι το παιχνίδι παίζεται ανάμεσα στην πολιτική που έχει χαράξει και εφαρμόζει ο Τάσσος Παπαδόπουλος, δηλαδή την πολιτική του «όχι» στα τετελεσμένα, τα χρονοδιαγράμματα και τα «καπελώματα» από τρίτους, και από την άλλη στην πολιτική του «ναι», δηλαδή στην αποδοχή κάποιας βελτιωμένης έκδοσης του «σχεδίου Ανάν», με την έννοια ότι το παλιό έχει ήδη απορριφθεί τελεσίδικα.

Έτσι, κεντρικό πρόσωπο εξακολουθεί να παραμένει ο σημερινός πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας, ο οποίος ωστόσο, ανάλογα με τις συνθήκες που θα δημιουργηθούν, είναι δυνατό σε δυο χρόνια να έχει αντίπαλο τον σημερινό εταίρο του, Δημ. Χριστόφια, ηγέτη του ΑΚΕΛ, ή κάποιον άλλο που θα επιλεγεί ως υποψήφιος από τα άλλα κόμματα και τους συνδυασμούς που θα δημιουργηθούν.

Στο επίπεδο αυτό, χαρακτηριστική είναι η πληροφορία ότι

εδώ και καιρό έχει αρχίσει –και συνεχίζεται, φυσικά– μια εκστρατεία αποδυνάμωσης του ΔΗΚΟ και του Τάσσου Παπαδόπουλου, με τη βοήθεια οργανωμένων ομάδων και «μη κυβερνητικών οργανώσεων», που πληρώνονται από δυτικά «ταμεία», ανάλογα με εκείνα που είχαν «στηθεί» για την προετοιμασία των έγχρωμων επαναστάσεων στις πρώην Σοβιετικές Δημοκρατίες.

Όπως είναι ήδη γνωστό από δημοσίευμα της εφημερίδας *Το Θέμα*, αντίστοιχη απόπειρα είχε γίνει και την περίοδο του περσινού δημοψηφίσματος από μια ειδική υπηρεσία των ΗΠΑ, την οποία στις αρχές αυτής εβδομάδας επιβεβαίωσε και ο αμερικανός πρεσβευτής στη Λευκωσία, δηλώνοντας μάλιστα ότι είναι υπερήφανος για την αμερικανική αυτή πρωτοβουλία, που συνέτεινε στο να πληροφορηθούν οι Τουρκοκύπριοι για τα οφέλη που θα είχαν αν ψήφιζαν υπέρ του «σχεδίου Ανάν».

Στο εκλογικό επίπεδο πάντως, πρωταγωνιστικό ρόλο φαίνεται ότι παίζουν το ΑΚΕΛ και το ΔΗΣΥ του Νίκου Αναστασιάδη, τα οποία συναγωνίζονται για την πρωτιά, γύρω στο 30-35% των ψήφων (οι σφυγμομετρήσεις φέρνουν πρώτο το ΑΚΕΛ, αλλά δεν αποκλείονται οι εκπλήξεις καθώς ο Δ. Χριστόφιας απογοήτευσε πολλούς οπαδούς του κόμματος με τις παλινωδίες του σχετικά με το περσινό δημοψήφισμα). Από την άλλη ο Τ. Παπαδόπουλος και το ΔΗΚΟ επιδιώκουν να ανεβάσουν το ποσοστό τους σε υψηλότερα επίπεδα και να φτάσουν το 20%, ώστε ο κύπριος Πρόεδρος να εξασφαλίσει αργότερα καλύτερες συμμαχίες που θα τον βοηθήσουν να παραμείνει στην εξουσία.

Ακολουθούν τα μικρότερα κόμματα, όπως η ΕΔΕΚ του Βάσου Λυσσαρίδη (με ηγέτη σήμερα τον Γιαννάκη Ομήρου) και το Ευρωπαϊκό Κόμμα (ΕΚΟ), τα οποία θα εξασφαλίσουν μικρά ποσοστά (γύρω στο 5-6%), θα επιχειρήσουν ωστόσο να παίξουν ρυθμιστικό ρόλο στις διεργασίες που θα γίνουν αργότερα από τους «μεγάλους» με στόχο την εξουσία.

Τ.Κ.Δ.

κοσμο δρομιο

ΣΕΡΒΙΑ: ΘΑ ΑΠΟΣΧΙΣΤΕΙ ΤΟ ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟ;

Σε μια δύσκολη περίοδο για το Βελιγράδι (το «πάγωμα» της ευρωπαϊκής πορείας, εξαιτίας του προβλήματος με τον σερβοβόσνιο φυγόδικο στρατηγό Ράτκο Μλάντις και οι συνεχιζόμενες διαπραγματεύσεις για το Κοσσυφοπέδιο έχουν βάλει τους Σέρβους κυριολεκτικά στη γωνία), μεθαύριο Κυριακή καλείται ο λαός του Μαυροβουνίου να αποφασίσει, μέσα από ένα δημοψήφισμα που έχει οργανωθεί εδώ και τουλάχιστον ένα χρόνο, αν θα παραμείνει η πρώην αυτή γιουγκοσλαβική Δημοκρατία συνδεδεμένη με τη Σερβία στο νέο κράτος που έχει δημιουργηθεί με το όνομα Δημοκρατία Σερβίας-Μαυροβουνίου.

Υπέρ του «Ναι» στο δημοψήφισμα πρωτοστατεί ο πρωθυπουργός του Μαυροβουνίου Μίλο Τζουγκάνοβιτς, μια αμφιλεγόμενη προσωπικότητα που αναρριχήθηκε στην εξουσία με την υποστήριξη της πρώην υπουργού

Εξωτερικών των ΗΠΑ Μαντλίν Ωλμπράιτ κατά την περίοδο των νατοϊκών βομβαρδισμών στη Γιουγκοσλαβία το 1999. Την εποχή εκείνη μάλιστα, η ίδια η Ωλμπράιτ είχε θέσει το θέμα της απόσχισης και του Μαυροβουνίου από την τότε «μικρή Γιουγκοσλαβία», σαν μια απειλή, περισσότερο όμως σαν τιμωρία σε βάρος του Σλόμπονταν Μιλόσεβιτς.

Αντίθετα με τους υποστηρικτές του «Ναι», που εκτιμάται ότι αντιπροσωπεύουν ποσοστό μεγαλύτερο του 50%, οι υποστηρικτές του «Όχι», κυρίως οπαδοί του Σοσιαλιστικού Κόμματος, δείχνουν να έχουν χάσει πολλή από τη δύναμη που διέθεταν όταν για πρώτη φορά ο Τζουγκάνοβιτς άρχισε τον αγώνα για την ανεξαρτησία. Παρ' όλα αυτά, το δημοψήφισμα διεξάγεται μέσα σε υπερβολική ένταση, που φτάνει ακόμα και σε συγκρούσεις μεταξύ

οπαδών των δυο πλευρών.

Στο Βελιγράδι ωστόσο πληθαίνουν εκείνοι που αντιμετωπίζουν με ανεκτικότητα και ακόμα με αδιαφορία την πιθανότητα στο δημοψήφισμα της Κυριακής να υπερτερήσει το «Ναι». Ήδη, υπάρχουν πολλοί που εκφράζουν την άποψη ότι έτσι κι αλλιώς το Μαυροβούνιο τα τελευταία χρόνια λειτουργεί ως αυτόνομη οντότητα. Έτσι, το μόνο πρόβλημα που βλέπουν από μια ενδεχόμενη απόσχιση του Μαυροβουνίου, είναι το γεγονός ότι με τον τρόπο αυτό η Σερβία θα αποκοπεί από κάθε πρόσβαση στη θάλασσα.

Παρ' όλα αυτά, χάρη στην επιμονή της σερβικής πλευράς, η διεθνής κοινότητα έχει αποδεχτεί το αίτημα της επανάληψης του δημοψηφίσματος, μετά από τρία χρόνια, στην περίπτωση που οι ψήφοι υπέρ του «Ναι» δεν φτάσουν τουλάχιστον το 55%.

ΓΑΛΛΙΑ ΚΑΙ ΣΤΟ ΒΑΘΟΣ ΛΥΚΟΣ;

Στη βαθιά ανυποληψία στην οποία είχε καταπέσει το γαλλικό πολιτικό σύστημα από τις κοινωνικές «σφαλιάρες» του τελευταίου χρόνου («όχι» στο δημοψήφισμα για το ευρωσύνταγμα, ταραχές στα προάστια, κίνημα ενάντια στη Σύμβαση Πρώτης Πρόσληψης), ήρθε να προστεθεί η απίστευτη ιστορία του Clearstream, που παρουσιάζει μια ζοφερή εικόνα μεσαιωνικής φαυλότητας της γαλλικής ελίτ. Ένα σκάνδαλο στο οποίο είναι δύσκολο να ξεχωρίσεις το θύτη από το θύμα και τον αμνό από το λύκο. Σύμφωνα με την επικρατέστερη εκδοχή, το περιβάλλον των Σιράκ-Ντε Βιλπέν προσπάθησε να εμπλέξει τον εσωκομματικό αντίπαλο Σαρκοζί σε μια υπόθεση δολιοφθοράς με προμήθειες από εμπόριο όπλων και έστησε ένα ολόκληρο κατασκοπευτικό δίκτυο αποτελούμενο από δικαστικούς και αξιωματικούς του στρατού για να το πετύχει. Σύμφωνα με την εναλλακτική εκδοχή,

ο Σαρκοζί ο ίδιος έστησε ένα δίκτυο για να παρουσιάσει τους Σιράκ και Ντε Βιλπέν ως ένοχους συνωμοσίας και να κρύψει κάτι που πραγματικά έκανε. Μέχρι να βρεθεί η αλήθεια, όλοι μαζί αγαπημένοι παραμένουν στα τρία πιο κρίσιμα πόστα της γαλλικής εκτελεστικής εξουσίας! Και όπως κινήματα σαν αυτό το Μάη ενισχύουν και αναζωογονούν την αριστερά, συμπτώματα διαφθοράς της δημοκρατίας σαν ετούτα, κάνουν παραδοσιακά τη γαλλική ακροδεξιά να χαίρεται, όπως ο λύκος στην αναμπουμπούλα.

ΙΤΑΛΙΑ ΜΕ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΗ ΠΡΟΕΔΡΟ

Τελικά, η αντικομμουνιστική υστερία, οι κραυγές και το γκροτέσκο πολιτικό θέατρο του Σίλβιο Μπερλουσκόνι δεν έπιασαν τόπο. Έτσι, μετά από μαραθώνιες διαβουλεύσεις και διαδοχικές ψηφοφορίες με τρεις κατά σειρά υποψηφίους, η νέα ιταλική Βουλή, η οποία προέκυψε από τις πρόσφατες εκλογές που έφεραν στην εξουσία την κεντροαριστερά του Ρομάνο Πρόντι, κατάφερε να εκλέξει ως νέο Πρόεδρο της χώρας τον 80χρονο Τζόρτζιο Ναπολιτάνο, ιστορικό στέλεχος του ιταλικού Κομμουνιστικού Κόμματος.

Ο Ναπολιτάνο, που είναι ο 11ος κατά σειρά Πρόεδρος της Ιταλίας, σηματοδοτεί με την εκλογή του και μια θριαμβευτική πρωτιά για τις προοδευτικές δυνάμεις της χώρας του, καθώς είναι ο πρώτος κομμουνιστής που εκλέγεται στο ανώτατο αυτό αξίωμα, γεγονός που ενισχύει ακόμα περισσότερο την παρουσία της ιταλικής Αριστεράς, μετά την εκλογή του Φάουστο Μπερτινότι στη θέση του προέδρου της Βουλής, ενώ αναμένεται να εξασφαλίσει και μερικά σημαντικά υπουργεία στη νέα κυβέρνηση.

Το θέμα είναι όμως ότι ο Ρομάνο Πρόντι, ο οποίος, έχοντας ξεπεράσει τα πολιτειακά ζητήματα, πήρε ήδη από τον νέο Πρόεδρο την εντολή σχηματι-

σμού κυβέρνησης, έχει τώρα να αντιμετωπίσει τα προβλήματα της διακυβέρνησης, που δεν θα είναι καθόλου λίγα ούτε εύκολα: Από τη μία έχει τα προβλήματα διαχείρισης της εξουσίας, καθώς διαθέτει μια ουσιαστικά ανίσχυρη πλειοψηφία στη Βουλή, ενώ στηρίζεται σε έναν συνασπισμό πολλών και διαφορετικών μεταξύ τους δυνάμεων. Από την άλλη έχει τα συσσωρευμένα προβλήματα που κληρονομεί από την κυβέρνηση του Σίλβιο Μπερλουσκόνι και τα οποία έχουν επιδεινωθεί ήδη, χειροτερεύοντας ακόμα περισσότερο την κατάσταση της οικονομίας της χώρας. Επιπλέον, έχει να αντιμετωπίσει την αντιπολίτευση του «καβαλιέρε», ο οποίος σκοπεύει να δημιουργεί συνεχώς προβλήματα στη νέα κυβέρνηση, ελπίζοντας σε μια πρόωγη κατάρρευσή της.

ΛΙΒΕΡΙΑ «ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΗ» ΚΤΗΝΩΔΙΑ

Χαστούκι σε ολόκληρη τη διεθνή κοινότητα αποτελεί η είδηση που κυκλοφόρησε την περασμένη εβδομάδα για φαινόμενα βιασμών ανηλίκων στη Λιβερία, από μέλη διεθνών ανθρωπιστικών αποστολών που βρίσκονται στη χώρα για να συμβάλουν, τάχα, στην αντιμετώπιση των προβλημάτων που έχουν δημιουργηθεί από τις ένοπλες συγκρούσεις των τελευταίων χρόνων.

Οι βιασμοί ενήλικων και ανήλικων γυναικών δεν ήταν άγνωστοι στη Λιβερία, καθώς σημειώνονταν σε όλο το διάστημα των συγκρούσεων, εξαιτίας των οποίων πολλές χιλιάδες άνθρωποι υποχρεώθηκαν να εγκαταλείψουν τα σπίτια τους και να καταφύγουν σε γειτονικές χώρες.

Με τον τερματισμό των συγκρούσεων και την έλευση των διεθνών αποστολών όμως, οι πρόσφυγες άρχισαν να επιστρέφουν στα σπίτια τους, οπότε τη θέση των ντόπιων βιαστών πήραν τα μέλη των αποστολών αυτών. Με αντάλλαγμα το φαγητό που πρόσφεραν, βίαζαν κατά συρροή τα ανήλικα παιδιά που υποτίθεται ότι είχαν αποστολή να προστατεύουν. Το ίδιο γινόταν άλλωστε και στα σχολεία που στήθηκαν, και στα οποία οι δάσκαλοι βίαζαν παιδιά με αντάλλαγμα την καλύτερη βαθμολογία.

ΒΕΝΕΖΟΥΕΛΑ ΗΠΑ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΤΣΑΒΕΣ

Η «κόντρα» με τις ΗΠΑ που έχει ξεκινήσει από ορισμένες λατινοαμερικανικές χώρες, διευρύνεται καθώς η «ανταρσία» των χωρών αυτών παίρνει μεγαλύτερες διαστάσεις από τον συνεχώς εντεινόμενο παγκόσμιο πόλεμο για την εξασφάλιση, από τις μεγάλες βιομηχανικές χώρες, όλο και περισσότερων πηγών ενεργειακών πόρων.

Τελευταία εξέλιξη μέχρι στιγμής αποτελεί η απόφαση της Ουάσιγκτον να τιμωρήσει τον «αντάρτη» πρόεδρο και κύριο υποκινητή του αντιαμερικανικού μετώπου Ούγο Τσάβες, κηρύσσοντας εμπάργκο στις πωλήσεις όπλων προς τη Βενεζουέλα.

Κύρια αιτία υπήρξε η συμφωνία που έκανε πρόσφατα ο Τσάβες με τον ομόλογό του της Βολιβίας Έβο Μοράλες και τον ηγέτη της Κούβας Φιντέλ Κάστρο για στενή συνεργασία των τριών χωρών στον τομέα του πετρελαίου (να σημειωθεί ότι μεταξύ άλλων ο Κάστρο διεκδικεί το δικαίωμα να πραγματοποιήσει έρευνες για πετρέλαιο στην Καραϊβική Θάλασσα, το οποίο του αρνούνται παράνομα οι Αμερικανοί).

Πριν από αυτό, είχε προηγηθεί η απόφαση του Μοράλες να εθνικοποιήσει τις πηγές πετρελαίου της Βολιβίας, πράγμα που προκάλεσε έντονες αντιδράσεις από την πλευρά μεγάλων εταιρειών από διάφορες χώρες, ακόμα και από τη Βραζιλία, που ιδεολογικά στέκεται στο πλευρό των ανταρτών ηγετών της Λατινικής Αμερικής.

Ιδιαίτερα ο Τσάβες όμως, που εκπροσωπεί την πέμπτη χώρα σε μέγεθος παραγωγής πετρελαίου στον κόσμο και ο οποίος σε κάθε ευκαιρία κατηγορεί και χλευάζει τους Αμερικανούς, αποτελεί το «κόκκινο πανί» για την Ουάσιγκτον. Αυτό δικαιολογεί την απόφαση του εμπάργκο όπλων και κυρίως ανταλλακτικών, ανάμεσα στα οποία είναι εκείνα για τα 277 μαχητικά αεροσκάφη (τα 177 αμερικανικά) που διαθέτει η χώρα του. Μόνο που ο Τσάβες δεν έκανε και πάλι πίσω. Αντίθετα, κατηγορήσε τους Αμερικανούς για αυτοκρατορική συμπεριφορά και απείλησε να πουλήσει τα αεροσκάφη του στο... Ιράν, πράγμα που φυσικά προκάλεσε νέο πονοκέφαλο στην Ουάσιγκτον.

Ιράν: Λύση της κρίσης μέσα από νέους παγκόσμιους συσχετισμούς

του Τάκη Διαμαντή

Τα τύμπανα του πολέμου, που εδώ και αρκετούς μήνες χτυπούσαν τον ξέφρενο ρυθμό τους, φαίνεται σαν να σίγησαν. Οι κύριοι πρωταγωνιστές του δράματος που εκτυλίσσεται με επίκεντρο το πυρηνικό πρόγραμμα του Ιράν, υποχρεώθηκαν να χαμηλώσουν τους τόνους και να αρχίσουν, φαινομενικά τουλάχιστον, την αναζήτηση συμβιβαστικών λύσεων. Μια αναζήτηση, ωστόσο, η οποία, ακόμα και στην περίπτωση που είναι αληθινή, δεν πρόκειται να είναι ούτε απλή ούτε εύκολη.

Ο υπουργός Εξωτερικών της Ρωσίας Sergei Lavron (αριστερά) με τον κινέζο Πρόεδρο Hu Jintao (δεξιά) κατά τη συναντησή τους στο Πεκίνο στην οποία συζήτησαν την πιθανή εισδοχή του Ιράν στη Συνθήκη της Σαγκάης.

Ουσιαστικά η διαμάχη είναι ανάμεσα στο Ιράν και τις ΗΠΑ και ξεκινά από την επιθυμία της Τεχεράνης να αποκτήσει τη δυνατότητα εμπλουτισμού ουρανίου. Η ίδια ισχυρίζεται ότι το θέλει για ειρηνικούς σκοπούς, δηλαδή για την παραγωγή ενέργειας. Η Δύση όμως απαντά με έναν δικό της ισχυρισμό, ότι ουσιαστικά το Ιράν θέλει να αποκτήσει πυρηνικά όπλα.

Ο ισχυρισμός των Δυτικών, που απορρέει από την Ουάσιγκτον και έχει «περάσει» μέσω των μηχανισμών προπαγάνδας και των διεθνών οργανισμών που η ίδια ελέγχει, δεν είναι βεβαίως τυχαίος.

Αντίθετα υπάρχει επίγνωση του γεγονότος ότι το Ιράν περιβάλλεται, έτσι κι αλλιώς, από χώρες όπως το Ισραήλ, το Πακιστάν και η Ινδία, οι οποίες, με την ανοχή των Αμερικανών, διαθέτουν ήδη πυρηνικά όπλα, ενώ στην ίδια πορεία βρίσκεται και η Τουρκία, ανεξάρτητα αν εκείνη προτιμά αυτή τη στιγμή να συμμαχήσει με το Ιράν εξαιτίας του κουρδικού ζητήματος, το οποίο παίρνει ήδη εκρηκτικές διαστάσεις. Οπότε δεν θα ήταν παράλογο να θέλει και η Τεχεράνη να αποκτήσει τέτοια όπλα.

Σύμφωνα με την προπαγάνδα που έχει καλλιεργηθεί στη Δύση, το Ιράν, ως χώ-

ρα με θεοκρατικό καθεστώς που στηρίζεται αποκλειστικά στον θρησκευτικό φανατισμό, έχει δημιουργήσει τρομοκρατικούς μηχανισμούς που έχουν αναπτυχθεί σε ολόκληρο τον κόσμο, διαθέτει στρατιές εκπαιδευμένων «καμικάζι» που είναι έτοιμοι να αναλάβουν δράση εναντίον στόχων της Δύσης, επηρεάζει άμεσα τους Σιίτες του Ιράκ συντηρώντας την αναταραχή στη χώρα αυτή κι εμποδίζοντας τον εκδημοκρατισμό της, και τώρα επιχειρεί να χρησιμοποιήσει τα κοιτάσματα του πετρελαίου που διαθέτει για τη επίτευξη πολιτικών στόχων.

Από την άλλη πλευρά, η Τεχεράνη δεν μπορεί να ξεπεράσει το πρόβλημα από το εμπάργκο που, με ευθύνη της Ουάσιγκτον, της έχει επιβληθεί από το 1980, ούτε και την άμεση υποστήριξη των Αμερικανών κυρίως αλλά και των υπόλοιπων Δυτικών προς το Ιράκ του Σαντάμ Χουσεΐν κατά τον πολυετή πόλεμο ανάμεσα στις δύο χώρες, καθώς και την εν γένει στάση της Δύσης απέναντί της από την επανάσταση του 1979 μέχρι σήμερα.

Μέσα σ' αυτό το σκηνικό, θα πρέπει να προστεθεί και η ανάγκη των ΗΠΑ να επιβάλουν την κυριαρχία τους στη ευρύτερη περιοχή της Μέσης Ανατολής και της Κεντρικής Ασίας. Γεγονός που θα δικαιολογούσε την ανάληψη ενός εγχειρήματος παρόμοιου με εκείνα της εισβολής στο Αφγανιστάν και στο Ιράκ, στο πλαίσιο -τάχα- του «πολέμου κατά της διεθνούς τρομοκρατίας» που έχει ξεκινήσει ο αμερικανός πρόεδρος με αφορμή τις τρομοκρατικές επιθέσεις της 11ης Σεπτεμβρίου 2001.

Μόνο που αυτή τη φορά η Ουάσιγκτον είναι αρκετά «στριμωγμένη», για να αναλάβει πρωτοβουλίες με σκοπό την εφαρμογή ενός τέτοιου σχεδίου, ανεξάρτητα αν αυτό έχει ήδη ετοιμαστεί από τις αρμόδιες υπηρεσίες του Πενταγώνου και της CIA εδώ και τουλάχιστον τρία χρόνια. Και αυτό διότι:

- Αυξάνουν συνεχώς οι αντιδράσεις στο εσωτερικό των ΗΠΑ, όπου η δημοτικότητα του προέδρου Μπους έχει φτάσει μόλις στο 30%, κυρίως εξαιτίας της ανεξέλεγκτης κατάστασης που έχει δημιουργηθεί στο Ιράκ μετά την εισβολή του 2003 και την οποία οι Αμερικανοί και οι σύμμαχοί τους πληρώνουν καθημερινά με αίμα αλλά και με πολλά εκατομμύρια δολάρια που επιβαρύνουν τον αμερικανικό προϋπολογισμό.

- Οι ευρωπαϊκές χώρες, με νωπές ακόμα τις εντυπώσεις από το κλίμα που δημιουργήθηκε μετά την εισβολή στο Ιράκ, με την αυξανόμενη αντίδραση της κοινής τους γνώμης, αλλά και με δεδομένα τα εσωτερικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν ορισμένες από αυτές, όπως η Βρετανία και η Γαλλία, δεν θέλουν μεν να έλθουν σε νέα ρήξη με τις ΗΠΑ, ωστόσο δείχνουν μάλλον απρόθυμες να τις ακολουθήσουν σε μια νέα πολεμική περιπέτεια.

- Παρόμοια στάση τηρούν εξάλλου και πολλές από τις χώρες του εκτός Ευρώπης «κλαμπ των προθύμων», που διαπιστώνουν ότι στην περίπτωση του Ιράν διακυβεύονται πολύ μεγαλύτερα συμφέροντα, τα οποία «αγγίζουν» έμμεσα και τις εθνικές τους οικονομίες. Εξέλιξη που μπορεί να σημαίνει και την αρχή της πτώσης των ΗΠΑ από τη θέση του κυρίαρχου στον πλανήτη, την οποία διεκδικεί μεθοδικά η Ουάσιγκτον εδώ και πάνω από έναν αιώνα.

ΤΕΧΝΗΤΗ Η ΚΡΙΣΗ

Εκείνο που γίνεται ολοένα και πιο φανερό σε όλους, είναι ότι η κρίση αναφορικά με το πυρηνικό πρόγραμμα του Ιράν είναι καθαρά τεχνητή και έχει σκοπό να «νομιμοποιήσει» την επιθετικότητα των Αμερικανών και όσων τους ακολουθήσουν σε έναν ενδεχόμενο «πόλεμο», κυρίως όμως να καλύψει έναν άλλο πόλεμο που διεξάγεται ήδη σε παγκόσμιο επίπεδο, με αντικείμενο την ενέργεια.

Είναι γνωστό άλλωστε ότι όλες οι βιομηχανικά ανεπτυγμένες χώρες της Ευρώπης και της Ασίας έχουν ήδη σοβαρές επενδύσεις στο πετρέλαιο και το φυσικό αέριο του Ιράν και βεβαίως δεν θέλουν να τις χάσουν, όπως συνέβη ήδη στο Ιράκ.

Από την άλλη πλευρά, η Ρωσία και η Κίνα, κύριοι υπερασπιστές της Τεχερά-

νης στο Συμβούλιο Ασφαλείας, έχουν αρχίσει επίσης να παίζουν το δικό τους παιχνίδι στην παγκόσμια σκακιέρα, επιβάλλοντας σιγά σιγά τους όρους τους, όπου φυσικά εντάσσουν και το Ιράν, ως αποδέκτη μιας σειράς τεράστιων επενδύσεων εκ μέρους τους.

ΣΤΗ ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΗΣ ΣΑΓΚΑΗΣ

Στο πλαίσιο αυτό, είναι σημαντικό το μήνυμα που στέλνουν οι δυο αυτές χώρες προς κάθε κατεύθυνση, συζητώντας ήδη την ένταξη και του Ιράν –μαζί με την Ινδία– στη Συνθήκη της Σαγκάης, την οποία ίδρυσαν το 1996, σε συνεργασία με το Καζακστάν, το Ουζμπεκιστάν, το Τατζικιστάν και το Κιργιστάν, ως αντίβαρο στις επιδιώξεις των ΗΠΑ στην Κεντρική Ασία.

Έτσι δεν είναι τυχαίο ότι τον τελευταίο καιρό τόσο η υπουργός Εξωτερικών των ΗΠΑ Κοντολίζα Ράις όσο και ο αντιπρόεδρος Ντικ Τσέινι, σε μια προσπάθεια να αποκλείσουν το ρωσικό πετρέλαιο και το φυσικό αέριο από την αγορά της Ευρώπης, κατήγγειλαν τη Ρωσία ότι δημιουργεί μονοπώλιο και χρησιμοποιεί το πετρέλαιο για πολιτικούς λόγους, ενώ λίγο πριν ο πρόεδρος Μπους, σε επίσκεψή του στο Νέο Δελχί, υποσχέθηκε στους Ινδούς κάθε βοήθεια, ακόμη και στο πυρηνικό τους πρόγραμμα (το οποίο είναι αποδεδειγμένα πολεμικό), προκειμένου να εμποδίσουν την κατασκευή του αγωγού που θα μεταφέρει πετρέλαιο και φυσικό αέριο από το Ιράν στον Ινδικό Ωκεανό.

Παρ' όλα αυτά, η Ουάσιγκτον, υποχρεωμένη από το κλίμα που διαμορφώνεται διεθνώς σε βάρος της, ανέβαλε τα επιθετικά της σχέδια εναντίον του Ιράν, χαμηλώνοντας ταυτόχρονα τους τόνους στις δηλώσεις των αμερικανών αξιωματούχων, διατηρώντας ωστόσο ανοιχτή την προοπτική μιας ενδεχόμενης στρατιωτικής ενέργειας, με επιχείρημα την καχυποψία της Δύσης απέναντι στην ιρανική ηγεσία και τη σκόπιμη παρερμηνεία ορισμένων ευρημάτων της Διεθνούς Υπηρεσίας Ατομικής Ενέργειας (ΙΑΕΑ).

Την ίδια στιγμή, η Ευρώπη, θέλοντας να συμβάλει στην προσπάθεια εκτόνωσης της κρίσης, διαμόρφωσε την περασμένη Δευτέρα, στη συνάντηση των υπουργών Εξωτερικών, ένα πλαίσιο

πρότασης που προσφέρει μια σειρά οικονομικά, εμπορικά και άλλα κίνητρα στην Τεχεράνη, ακόμη και την παροχή τεχνογνωσίας για την ανάπτυξη πυρηνικής ενέργειας για ειρηνική χρήση, προκειμένου να την πείσουν να δεχτεί να θέσει το πυρηνικό της πρόγραμμα υπό τον πλήρη έλεγχο του ΟΗΕ (μια εναλλακτική πρόταση που παραμένει πάντως σε ισχύ είναι και η προσφορά της Ρωσίας να πραγματοποιούνται τα ιρανικά πυρηνικά πειράματα σε ρωσικό έδαφος).

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ

Η Τεχεράνη από την πλευρά της, χρησιμοποιώντας τις συνήθειες απειλής της, απορρίπτει οποιαδήποτε πρόταση που θα την υποχρεώνει να σταματήσει το πυρηνικό της πρόγραμμα, το οποίο επιμένει ότι θα συνεχίσει. Παράλληλα όμως ο πρόεδρος Μαχμούντ Αχμαντινετζάντ, με μια επιστολή του προς τον αμερικανό ομόλογό του, προσπάθησε να αλλάξει το σκηνικό, ενώ άφησε να εννοηθεί ότι θα ήταν διατεθειμένος να δεχτεί μια συνάντηση με τον Τζορτζ Μπους, πράγμα που δέχτηκε με ικανοποίηση –και κάποια ελπίδα αποφυγής της σύγκρουσης– η κοινή γνώμη και μέρος του πολιτικού κόσμου των ΗΠΑ, απέρριψε όμως η κυβέρνηση.

Μια άλλη επιτυχία του Αχμαντινετζάντ υπήρξε πάντως ένα κείμενο υποστήριξης στο Ιράν που υπέγραψαν το περασμένο Σάββατο στο Μπαλί επτά μουσουλμανικές χώρες –Ινδονησία, Πακιστάν, Νιγηρία, Τουρκία, Μαλαισία, Αίγυπτος και Μπαγκλαντές– στο πλαίσιο μιας συνάντησης κορυφής με θέμα την περιφερειακή συνεργασία. Στο κείμενο αυτό, οι επτά χώρες, ορισμένες από τις οποίες θεωρούνται σύμμαχοι των ΗΠΑ, υποστηρίζουν μεταξύ άλλων το δικαίωμα των χωρών να αναπτύσσουν πυρηνική ενέργεια για ειρηνική χρήση.

Ωστόσο οι τελικές αποφάσεις για την στάση που θα τηρήσει η Δύση πιστεύεται ότι θα ληφθούν στην προγραμματισμένη για σήμερα, Παρασκευή 19/5, συνάντηση των εκπροσώπων των πέντε μονίμων μελών του Συμβουλίου Ασφαλείας –ΗΠΑ, Βρετανίας, Γαλλίας, Ρωσίας, Κίνας– και της Γερμανίας, οι οποίοι θα συζητήσουν με βάση και την συμβιβαστική πρόταση των υπουργών Εξωτερικών της ΕΕ.

Σκληρό «μαρκάρισμα» δέχεται ο Ερντογάν

Η πολιτική κρίση που «ψήνεται» εδώ και πολύ καιρό στη γειτονική Τουρκία, παίρνει όλο και μεγαλύτερες διαστάσεις. Το γεγονός αυτό μάλιστα αντανakλάται στην εξωτερική της πολιτική, η οποία, κατά πάγιο τρόπο, αποτελεί τον καθρέφτη της εσωτερικής κατάστασης που διέρχεται εκάστοτε η χώρα. Και αυτή τη φορά, όπως τις περισσότερες άλλωστε στο παρελθόν, η κρίση αφορά στην αντίθεση μεταξύ της πολιτικής και της στρατιωτικής ηγεσίας της χώρας, μια κρίση που, για άλλη μια φορά, δημιουργεί για τη γείτονα συνθήκες ενός επικίνδυνου απομονωτισμού.

Ενα από τα προαπαιτούμενα για την συνέχιση της πορείας που διαγράφει η Τουρκία με στόχο την ένταξή της στην Ευρωπαϊκή Ένωση, είναι βεβαίως η υιοθέτηση μιας σειράς συγκεκριμένων μεταρρυθμίσεων σε διάφορους τομείς. Οι μεταρρυθμίσεις αυτές θα αποτελέσουν μάλιστα τον κύριο άξονα που θα καθορίζει τον ρυθμό των ενταξιακών της διαπραγματεύσεων με την ΕΕ. Είναι φανερό όμως ότι οι μεταρρυθμίσεις δεν προχωρούν, γεγονός που έχει αρχίσει να προκαλεί εκνευρισμό στις Βρυξέλλες, φέρνοντας σε δύσκολη θέση ακόμα και χώρες που θεωρούνται φίλιες της Άγκυρας.

Χαρακτηριστικότερο ίσως γεγονός αποτελούν οι πρόσφατες δηλώσεις του επιτρόπου της Κομισιόν, αρμόδιου για τη διεύρυνση, Όλι Ρεν, ότι, δηλαδή, η έκθεση που υποχρεούται να υποβάλει το ερχόμενο φθινόπωρο σχετικά με το πόσο ανταποκρίνεται η Άγκυρα στις ευρωπαϊκές απαιτήσεις, κάθε άλλο παρά ευνοϊκή θα είναι για την Τουρκία.

Με αφορμή τις δηλώσεις αυτές εξάλ-

λου, «ξύπνησαν» σε ορισμένους ευρωπαίους ηγέτες οι αντιρρήσεις που είχαν εκφραστεί κατά τις συζητήσεις της 3ης Οκτωβρίου 2005, για την έναρξη των τουρκικών διαπραγματεύσεων. Έτσι, η γερμανίδα καγκελάρια Άγκελα Μέρκελ βρήκε την ευκαιρία, σε δηλώσεις της την περασμένη εβδομάδα, να τονίσει την ανάγκη να καθοριστούν τα σύνορα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενώ, επαναφέροντας το θέμα του «ευρωσυντάγματος», επεσήμανε ότι σ' αυτό θα πρέπει να αναφέρονται οι χριστιανικές ρίζες των Ευρωπαίων. Επισήμανση η οποία, χωρίς η κ. Μέρκελ να την αναφέρει ρητά, διαχωρίζει την Τουρκία από την Ευρώπη και άρα εκφράζει έμμεσα την αντίθεση της καγκελαρίου στην τουρκική ενταξιακή πορεία.

ΠΟΙΟΣ ΔΕΝ ΘΕΛΕΙ ΠΟΙΟΝ

Με δεδομένη ωστόσο τη σημερινή κατάσταση της Τουρκίας, το ερώτημα που τίθεται είναι: Τελικά η Ευρώπη δεν θέλει την Τουρκία ή η Τουρκία έχει χάσει πλέον κάθε ενδιαφέρον για την Ευρώπη; Απ' ό,τι φαίνεται δε, μάλλον το

δεύτερο ισχύει, αν όχι για τον πρωθυπουργό Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν και την κυβέρνησή του, τουλάχιστον για μια μεγάλη μερίδα της τουρκικής κοινής γνώμης, αλλά και κύκλους της πολιτικής και της στρατιωτικής ηγεσίας.

Είναι φανερό ότι η κοινή γνώμη έχει απογοητευτεί από τη γενικότερη κατάσταση που επικρατεί στη χώρα, σε συνδυασμό με τις διεθνείς συγκυρίες, οι οποίες δημιουργούν εχθρικά αισθήματα έναντι των ΗΠΑ και των συμμάχων τους, ενώ για ορισμένους στρατηγούς οι μεταρρυθμίσεις θεωρείται ότι στρέφονται κατά της στρατιωτικής ηγεσίας, στο βαθμό που περιορίζουν τη δυνατότητά της να διατηρήσει το ρόλο του ρυθμιστικού παράγοντα που παίζει εδώ και έναν αιώνα.

Πέρα από αυτό, οι στρατηγοί δείχνουν να ενοχλούνται όλο και περισσότερο από τις παρεμβάσεις του Ερντογάν, οι οποίες απορρέουν από τις αρχές του πολιτικού Ισλάμ, καθώς και από τη στάση που τηρεί σε ορισμένα βασικά εθνικά θέματα, όπως για παράδειγμα το Κουρδικό, στο οποίο ήδη έχουν αναλάβει πρωτοβουλίες, στέλ-

νοντας στρατεύματα στις νοτιοανατολικές περιοχές της χώρας, ενώ διεξάγουν συνεννοήσεις με τους Ιρανούς για την ανάληψη από κοινού επιχειρήσεων εναντίον των Κούρδων στο βόρειο Ιράκ.

Για να προλάβει τα χειρότερα, ο τούρκος πρωθυπουργός προσπαθεί να εκφράζει σκληρότερες θέσεις και να παίζει, με διάφορα μέσα και κυρίως με τη μόνιμη σύμμαχό του, την Ουάσιγκτον, διάφορα παιχνίδια στα αποκαλούμενα εθνικά θέματα, ανάμεσα στα οποία περιλαμβάνονται φυσικά οι ελληνοτουρκικές σχέσεις και το Κυπριακό, πράγμα που είδαμε τις τελευταίες ημέρες με τις άμεσες και έμμεσες πιέσεις προς την Αθήνα και τη Λευκωσία.

Η διαμάχη στρατού-πρωθυπουργού παίρνει όμως μεγαλύτερες διαστάσεις, καθώς εμπλέκεται σ' αυτήν και το κεμαλικό πολιτικό κατεστημένο, το οποίο διάκειται εχθρικά έναντι του Ερντογάν, στο πρόσωπο του οποίου βλέπει απλώς τον ηγέτη ενός ισλαμικού κόμματος.

ΠΡΟΚΛΗΣΗ ΜΠΑΪΚΑΛ

Στο πλαίσιο αυτό, ο αρχηγός του Ρεπουμπλικανικού Λαϊκού Κόμματος και ηγέτης της κοινοβουλευτικής αντιπολίτευσης Ντενίζ Μπαϊκάλ ζήτησε ανοιχτά, την περασμένη Δευτέρα, τη διεξαγωγή πρόωρων εκλογών, ώστε να αποτραπεί μια εκλογή του Ερντογάν στη θέση του Προέδρου της Δημοκρατίας, την οποία είναι βέβαιο ότι θα διεκδικήσει.

Συγκεκριμένα, η εκλογή του Προέδρου πρέπει να γίνει κανονικά τον Μάιο του 2007, ενώ το Νοέμβριο του ίδιου χρόνου πρέπει να διεξαχθούν οι επόμενες βουλευτικές εκλογές. Κατά τον Μπαϊκάλ λοιπόν, οι βουλευτικές εκλογές πρέπει να προηγηθούν του Μαΐου, ώστε «ο νέος πρόεδρος να εκλεγεί από ένα ανανεωμένο κοινοβούλιο».

Ο Μπαϊκάλ κατηγόρησε μάλιστα τον Ερντογάν ότι «δεν πιστεύει και δεν σέβεται το Σύνταγμα της χώρας», χρησιμοποιώντας ως επιχείρημα το γεγονός ότι το Κόμμα Δικαιοσύνης και Ανάπτυξης του Ερντογάν επιχειρεί να αλλάξει ορισμένα συνταγματικά άρθρα.

ΣΤΡΑΤΗΣ ΜΟΣΧΟΝΗΣΙΟΣ

ΤΟ... ΧΑΡΑΚΙΡΙ ΤΟΥ ΓΙΩΡΓΑΚΗ

Η πανηγυρική παρουσίαση της κ. Γκιουλμπεκιάζ Καραχασάν ως υποψήφιας του ΠΑΣΟΚ για την υπερνομαρχία Ξάνθης-Καβάλας-Δράμας, εκ μέρους του προέδρου του κόμματος, μπορεί να χαρακτηρίστηκε από μερίδα του φιλικού προς αυτόν Τύπου ως «πρωτοπορία» και ως «μία ακόμα ρήξη» του Γιωργάκη. Στην ουσία όμως δεν ήταν παρά ένα ακόμη «σόου» στο πλαίσιο της αντιπολιτευτικής τακτικής που ακολουθεί ο ίδιος και το κόμμα του και το οποίο έχει ως στόχο να «βάζει στη γωνία» την κυβέρνηση της ΝΔ σε κάθε ευκαιρία και με κάθε τρόπο.

Που σημαίνει ότι ο κ. Παπανδρέου, μαζί με κάποιους συμβούλους του, αποφάσισε να προκαλέσει απλώς τη Νέα Δημοκρατία, γνωρίζοντας εκ των προτέρων ότι η επιλογή της κ. Καραχασάν θα επέσυρε τις «εθνικές» κραυγές μερίδας των κυβερνητικών στελεχών, πράγμα που έγινε και φυσικά άνοιξε τους ασκούς του Αιόλου. Κατ' αρχήν, στην επιλογή αυτή αντέδρασαν βεβαίως κάποια στελέχη, λίγα ευτυχώς, της ΝΔ και μαζί οι γνωστοί «εθναμήντορες» από την πολιτική και την Εκκλησία (Καρατζαφέρης, Παπαθεμελής, Άνθιμος κ.λπ.). Αντέδρασαν όμως και στελέχη του ΠΑΣΟΚ, τα οποία είδαν με «μισό μάτι» την επιλογή του κ. Παπανδρέου.

Εκλογικά, η επιλογή Καραχασάν είναι βέβαιο ότι δεν προσφέρει τίποτε στο ΠΑΣΟΚ. Πριν απ' όλα διότι, όπως θα έπρεπε να γνωρίζουν ο κ. Παπανδρέου και οι σύμβουλοί του, η υπερνομαρχία Ξάνθης-Καβάλας-Δράμας, μαζί με τις αντίστοιχες της Αττικής και του Έβρου, υπήρξε επίτευγμα του ίδιου του ΠΑΣΟΚ, επί υπουργίας Κώστα Σκανδαλίδη, ακριβώς για να αποτρέπεται η εκλογή μειονοτικών υποψηφίων.

Λογικότερο θα ήταν λοιπόν να επιλέξει την κ. Καραχασάν ως υποψήφια για τη νομαρχία Ξάνθης και να άφηνε τη διεκδίκηση της υπερνομαρχίας σε κάποιον άλλο. Δεν έκανε όμως έτσι. Προτίμησε τη ρήξη – με ποιον άραγε; Διότι είναι βέβαιο ότι η κ. Καραχασάν δεν πρόκειται να εκλεγεί και αυτό το δείχνουν οι αντιδράσεις της τοπικής κοινωνίας των νομών της Ξάνθης, της Καβάλας και της Δράμας, στην οποία η υποψήφια υπερνομάρχης είναι σχεδόν άγνωστη.

Από την άλλη πλευρά, αν εξαιρέσουμε την Ξάνθη, στους άλλους δυο νομούς η μειονότητα δεν διαθέτει ικανό αριθμό ψήφων που να δικαιολογούν την κάθοδο υποψηφίου από τη μειονότητα, πράγμα γνωστό άλλωστε, αφού αυτό ήταν και το σκεπτικό της δημιουργίας της υπερνομαρχίας.

Ο Γ. Παπανδρέου λοιπόν, στο όνομα της δυναμικής αντιπολίτευσης, αποφάσισε να κάνει αυτό που στη χώρα του ανατέλλοντος ηλίου αποκαλείται «χαρακίρι», θυσιάζοντας τόσο το κομματικό συμφέρον όσο και το όποιο πολιτικό μέλλον της εκλεκτής του, κ. Καραχασάν, αλλά και καταφέροντας να υποβαθμίσει την όποια συζήτηση για τα τεράστια προβλήματα που αντιμετωπίζει η ευρύτερη περιοχή της Θράκης και να την μετατρέψει σε μέρος της ελληνοτουρκικής διένεξης!

Όσο για τους γνωστούς «εθναμήντορες» που διαμαρτύρονται για την επιλογή του κ. Παπανδρέου, μια απάντηση είναι το αίσθημα της ντροπής που προκαλούν τέτοιες δηλώσεις στα μέλη της ελληνικής μειονότητας στην Αλβανία, οι οποίοι εκλέγονται δήμαρχοι, νομάρχες ή βουλευτές και διορίζονται και υπουργοί. Και ας μη προτάσσουν τη Συνθήκη της Λωζάνης, την οποία τόσο η Τουρκία όσο και η Ελλάδα κάνουν κατά καιρούς... σουρωτήρι και θυμούνται να την επικαλεσθούν μόνο όταν αισθάνονται ότι θίγονται τα εθνικά συμφέροντα της μιας ή της άλλης πλευράς.

Τ.Κ.Δ.

«Η πείνα φέρνει τον εξτρεμισμό και το ριζοσπαστισμό», προειδοποιεί ο κ. Μαχμούντ Ραμάχι, γραμματέας του παλαιστινιακού κοινοβουλίου και ένας από τους αρχηγούς της Χαμάς στη Δυτική Όχθη, καλώντας

την Ευρώπη και τις ΗΠΑ να άρουν τον οικονομικό αποκλεισμό εις βάρος της Παλαιστίνης. Την ίδια ώρα, χαρακτηρίζει τη συνεργασία της κυβέρνησης της Χαμάς με τον πρόεδρο Μαχμούντ Αμπάς ικανοποιητική και προαναγγέλλει την έναρξη εθνικού διαλόγου για τη συμμαχία όλων των παλαιστινιακών δυνάμεων. Επίσης, στη συνέντευξη που παραχώρησε ο κ. Ραμάχι στο Αντί, τονίζει ότι η Χαμάς δεν προτίθεται να αναγνωρίσει το Ισραήλ υπό τις παρούσες συνθήκες, αλλά είναι θετική στο διάλογο.

γό, αφού τώρα ο πρωθυπουργός και ο πρόεδρος ανήκουν σε διαφορετικές παρατάξεις. Όμως, αν και μας πήρε περίπου δύο μήνες να βρούμε μια φόρμουλα συνεννόησης, θα χαρακτηριζα πλέον τη συνεργασία μας ικανοποιητική.

• Από την άνοδο της Χαμάς στην εξουσία, στις εκλογές της 25ης Ιανουαρίου, η διεθνής κοινότητα επέβαλε οικονομικό εμπάργκο στην Παλαιστίνη. Πώς μπορεί ο οικονομικός αποκλεισμός της Παλαιστίνης, εφόσον συνεχιστεί, να επηρεάσει την κυβέρνηση της Χαμάς;

— Βλέπουμε αυτό το μποϊκοτάζ ως τιμωρία του παλαιστινιακού λαού, επειδή εξέλεξε δημοκρατικά τους εκπροσώπους του στην κυβέρνηση. Έχουμε πραγματικά εκπλαγεί με αυτές τις εξελίξεις, αφού ήταν οι ΗΠΑ και η Ευρώπη που ζητούσαν δημοκρατία. Και τώρα που έχουμε εκλέξει κυβέρνηση με διαφανείς, δημοκρατικές διαδικασίες,

Μαχμούντ Ραμάχι: «Η πείνα φέρνει τον

Τη συνέντευξη πήρε ο Γιώργος Μελιγγώνης

• Τον τελευταίο καιρό έχουν σημειωθεί πολλές ένοπλες συγκρούσεις μεταξύ μελών της Φατάχ και της Χαμάς και όλο και περισσότεροι πλέον μιλούν για ενδεχόμενο εμφυλίου πολέμου στην Παλαιστίνη. Υπάρχει πράγματι τέτοιο ενδεχόμενο;

— Λυπούμαστε πολύ για ό,τι συμβαίνει στην Παλαιστίνη. Τέτοιες συγκρούσεις έχουν συμβεί αρκετές φορές και στο παρελθόν, αλλά πάντα διαπραγματευόμαστε και σταματούν. Οπότε, δε νομίζω πως υπάρχει ενδεχόμενο εμφυλίου πολέμου. Εξάλλου, όπως είδατε, τις τελευταίες ημέρες έχει εξομαλυνθεί η κατάσταση. Μπορούμε να λύσουμε τα προβλήματά μας χωρίς να κάνουμε εμφύλιο πόλεμο.

• Η βασική διαφορά της Χαμάς με τη Φατάχ έχει να κάνει με τον έλεγχο των δυνάμεων ασφαλείας;
— Το βασικό πρόβλημα δεν είναι οι δυ-

νάμεις ασφαλείας. Το πρόβλημα υπάρχει μεταξύ του πρωθυπουργού και του προέδρου Αμπάς. Όπως ξέρετε, στην Παλαιστίνη έχουμε τέσσερα σώματα δυνάμεων ασφαλείας. Ο συνταγματικός νόμος ορίζει πως τα δύο ελέγχονται από τον πρόεδρο και τα άλλα δύο από τον πρωθυπουργό. Όμως ο πρόεδρος Αμπάς έχει τον έλεγχο και των τεσσάρων σωμάτων. Εκεί υπήρχε το πρόβλημα. Πάντως ο πρόεδρος και ο πρωθυπουργός έχουν συμφωνήσει να διαιρεθούν οι δυνάμεις ασφαλείας όπως ακριβώς ορίζει το Σύνταγμα.

• Εσείς θα χαρακτηρίζατε τη συνεργασία της κυβέρνησης της Χαμάς με τον πρόεδρο Μαχμούντ Αμπάς καλή;

— Ο πρόεδρος και ο πρωθυπουργός συζητούν όλα τα θέματα. Βέβαια ο πρόεδρος δε θα ήθελε να χάσει μέρος της εξουσίας του από τον πρωθυπουρ-

μας τιμωρούν. Η διεθνής κοινότητα όμως πρέπει να έχει υπόψη της ότι ο οικονομικός αποκλεισμός θα έχει ως αποτέλεσμα την πείνα του παλαιστινιακού λαού. Και η πείνα φέρνει εξτρεμισμό και ριζοσπαστισμό, κάτι που δεν θα επηρεάσει αρνητικά μόνο τους Παλαιστίνιους, αλλά και τη σταθερότητα της περιοχής συνολικά.

• Δηλαδή, αν το μποϊκοτάζ παραταθεί και συνεχιστεί η εξαθλίωση του παλαιστινιακού λαού, μπορεί οι Παλαιστίνιοι να κηρύξουν και τρίτη Ιντιφάντα;

— Ναι, ακριβώς. Η Χαμάς αναδείχθηκε κυβέρνηση δημοκρατικά. Αυτή ήταν η θέληση του λαού. Αν όμως ο λαός καταλάβει ότι η δημοκρατία δεν τους ωφελεί, τότε πολύ εύκολα θα επανέλθει στο ριζοσπαστισμό και την αντίσταση. Άλλωστε, δεν θα υπάρχει εναλλακτική λύση αν συνεχιστεί το εμπάργκο.

• Δηλαδή αυτό που λέτε είναι ότι η Δύση σας προέτρεπε να διεξαγάγετε

δημοκρατικές εκλογές, αρκεί το αποτέλεσμα των εκλογών να ήταν βολικό γι' αυτή;

— Ακριβώς. Εμείς υιοθετήσαμε τη δυτική αξία της δημοκρατίας, αλλά η ίδια η διεθνής κοινότητα την υπονομεύει. Την ίδια ώρα που δέχονται τη δημοκρατία στο Ιράκ, δεν δέχονται τη δημοκρατία στην Παλαιστίνη. Πρέπει όμως να γίνει κατανοητό ότι τώρα δεν είμαστε απλώς η Χαμάς. Είμαστε οι νόμιμοι εκπρόσωποι του παλαιστινιακού λαού και πραγματικά καταδικάζουμε ό,τι συνέβη στους Δίδυμους Πύργους, τη Μαδρίτη, το Λονδίνο και, πρόσφατα, στην Αίγυπτο.

• Έχει λεχθεί ότι από τότε που η Χαμάς έγινε κυβέρνηση, είναι πια υποχρεωμένη να γίνει μετριοπαθέστερη και να αναγνωρίσει εντέλει το Ισραήλ. Εσείς θα συζητούσατε ένα τέτοιο ενδεχόμενο στο εγγύς μέλλον και υπό ποιους όρους;

υπ' αυτόν τον όρο θα δεχτεί το Ισραήλ να συμμετάσχει ξανά σε ειρηνευτικές συνομιλίες. Σκοπεύετε να αποκηρύξετε τη βία;

— Υπάρχει μεγάλη διαφορά μεταξύ του τι συμβαίνει έξω από τη χώρα και μέσα στη χώρα. Φυσικά και καταδικάζουμε τα χτυπήματα διεθνώς, αλλά πρέπει να αναγνωρίσετε στους Παλαιστίνιους το δικαίωμα να αντιστέκονται και να διεκδικούν τις περιοχές που τώρα τελούν υπό κατοχή.

• Όταν ο τέως πρωθυπουργός του Ισραήλ Αριέλ Σαρόν πήρε την πρωτοβουλία να αποσύρει τους εποικισμούς από τη Δυτική Όχθη και τη Λωρίδα της Γάζας, όλοι έλεγαν ότι «τώρα είναι η σειρά των Παλαιστινίων να προβούν σε κάποια κίνηση καλής θέλησης». Είστε διατεθειμένοι για κάτι τέτοιο;

— Καταρχάς, όταν ο κ. Σαρόν συζητήσε με την Παλαιστίνη Αρχή για την απόσυρση, η Χαμάς δεν ήταν στην κυ-

Μαχμούντ Αμπάς, ο πρωθυπουργός, όλοι οι παλαιστίνιοι αρχηγοί και οικονομικοί παράγοντες και θα συζητηθεί όχι μόνο το ενδεχόμενο συγκρότησης κυβέρνησης εθνικής ενότητας, αλλά και όλα τα θέματα που απασχολούν τον παλαιστινιακό λαό.

• Ο διάσημος ισραηλινός συγγραφέας Αμός Οζ έχει υποστηρίξει ότι «το σημαντικό δεν είναι να βρούμε τίνος φταιξιμο είναι το παλαιστινιακό πρόβλημα, αλλά να βρούμε μια λύση σε αυτό και να μπορέσουν οι δύο λαοί να συνυπάρξουν». Συμφωνείτε;

— Συμφωνώ εν μέρει. Όντως πρέπει να κοιτάξουμε το μέλλον, αλλά απαραίτητη προϋπόθεση του μέλλοντος είναι το παρελθόν. Οι Παλαιστίνιοι, με την ψήφο εμπιστοσύνης που παρείχαν στη Χαμάς, έδειξαν ότι η Χαμάς είναι μέρος του μέλλοντος. Και τώρα δεν σας μιλάω ως μέλος της οργάνωσης Χαμάς, αλλά ως μέλος του πολιτικού φορέα Χαμάς.

Προφανώς και θέλουμε τη λύση του

εξτρεμισμό και το ριζοσπαστισμό»

— Το Ισραήλ είναι πλέον η μόνη χώρα του κόσμου χωρίς σταθερά σύνορα. Ο κόσμος ζητά από εμάς να αναγνωρίσουμε μια τέτοια χώρα, χωρίς πρώτα να ξεκαθαρίσουμε ποια είναι τα σύνορά της και ποια τα σύνορα της Παλαιστίνης. Όταν διευθετηθεί το θέμα των συνόρων, τότε θα μπορούσαμε να συζητήσουμε το θέμα της αναγνώρισης του Ισραήλ.

Για παράδειγμα, ο εποικισμός στη Δυτική Όχθη δεν έχει σταματήσει ούτε για μία ημέρα. Αν αναγνωρίσουμε το Ισραήλ τώρα, θα είναι σαν να του παραχωρούμε την περιοχή αυτή. Ούτε φυσικά μπορούμε να αναγνωρίσουμε τα σύνορα με το τείχος που χτίζεται τώρα στην Ιερουσαλήμ. Αν το Ισραήλ δεχτεί να αποσυρθεί στα σύνορά του πριν το 1967, την ίδια στιγμή θα συζητήσουμε την αναγνώρισή του.

• Αν και λίγο νωρίτερα αποδοκιμάσατε τις τρομοκρατικές επιθέσεις ανά τον κόσμο, εσείς οι ίδιοι αρνείστε να αποκηρύξετε τη βία, παρόλο που μόνο

βέρνηση. Όμως, την ίδια ώρα που οι Ισραηλινοί αποσύρθηκαν από το 40% της Δυτικής Όχθης, χτίζουν ένα τείχος με το οποίο καταπατούν περίπου το 60% της γης που ανήκει σε εμάς. Για το λόγο αυτό δεν μπορούμε να δεχτούμε τη μονομερή αποχώρηση. Πρέπει να γίνει μία διμερής συζήτηση και το Ισραήλ να αποσυρθεί στα σύνορα του 1967.

• Πριν μερικές ημέρες, παλαιστίνιοι κρατούμενοι σε ισραηλινές φυλακές, προεξάρχοντας του Μαρουάν Μπαργκούτι, ζήτησαν με επιστολή τους τη σύσταση παλαιστινιακής κυβέρνησης εθνικής ενότητας. Πώς το σχολιάζετε;

— Όλες οι παλαιστινιακές παρατάξεις συμφωνούν με την επιστολή των κρατουμένων συντρόφων μας. Γι' αυτό το σκοπό, στις 24 Μαΐου θα ξεκινήσουμε εθνικό διάλογο στην Παλαιστίνη, επειδή όλοι μας θέλουμε τη συμμαχία των παλαιστινιακών δυνάμεων. Στον διάλογο αυτό θα συμμετάσχει ο πρόεδρος

προβλήματος και επιθυμούμε την ειρηνική και ασφαλή συνύπαρξη με όλους τους γείτονές μας. Όμως, αν το Ισραήλ και η διεθνής κοινότητα συνεχίσουν να μας αγνοούν επιδεικτικά, παρόλο που είμαστε πλέον νόμιμοι εκπρόσωποι του παλαιστινιακού λαού, τότε δε θα μπορέσουμε να φτάσουμε ποτέ σε συμφωνία. Πρέπει επιτέλους όλοι να καταλάβουν ότι δεν υπάρχει εναλλακτική λύση. Θα πρέπει να συζητήσουν και μαζί μας για τη λύση του προβλήματος.

Στην αντίπαλη παράταξη, τη Φατάχ, δόθηκαν δεκατρία χρόνια για να δοκιμάσει τις δυνάμεις της και το πρόβλημα δε λύθηκε. Έτσι, στις πρόσφατες εκλογές ο παλαιστινιακός λαός έδωσε στη Χαμάς την ευκαιρία να κυβερνήσει. Τρίτο κόμμα στην Παλαιστίνη δεν υπάρχει. Οι Ισραηλινοί θα πρέπει να μιλήσουν και με εμάς.

Εμείς θέλουμε να συνομιλήσουμε και με τις ΗΠΑ και με τον ΟΗΕ και με την Ευρώπη, ώστε να τεθούν εγγυητές στις συνομιλίες.

Επισημαίνουμε

Πλάκα δεν έχει;

Ολίγα για την Αισθητική της γιαιούρτης

Χαρούμενη τέχνη. Τι πιο αισιόδοξο και εφησυχαστικό για τις δύσκολες μέρες που ζούμε; Συγκατανεύουσα, διακοσμητική, ανάλαφρη τέχνη με υψηλούς χορηγούς και παράλληλα parties, events, κοσμικότητες, φωτογραφίες και νίπς. Το τελευταίο που ενδιαφέρει συνήθως σε τέτοιες περιπτώσεις είναι οι καλλιτέχνες και το έργο τους. Σ' αυτές τις μαζικές, οργανωμένες από διαφημιστικά γραφεία εκδηλώσεις με τα τρελά λεφτά και τα υψηλά budgets οι καλλιτέχνες είναι συνήθως το άλλοθι και παίρνουν τα λιγότερα. Δηλαδή τίποτε. Έχουν όμως την ευκαιρία να συναγελαστούν στα εγκαίνια με την τάδε τ.β.-περσόνα και να φωτογραφηθούν ευτυχείς εφόσον όλα στήνονται έτσι ώστε να καταστούν ευκολότερα τηλε-υλικό. Η προϊούσα «τηλεορασιοποίηση» όχι μόνο της καθημερινότητας αλλά και των ανατροπών της –ό,τι δηλαδή συνήθως αποκαλούμε τέχνη– είναι πια πραγματικότητα. Μια πραγματικότητα που, ω του θαύματος, δεν υπάρχει.

Μεγάλα μουσεία λοιπόν δίνουν τους χώρους τους, όπως οραματίστηκε ο Μέγας Πέτρος Τατούλης, στις βαρυσήμαντες εταιρείες για να διοργανώσουν την προβολή των προϊόντων τους με πρόσχημα κάποια μικρά ή μεγαλομεσαία ονόματα εικαστικών. «Πλάκα θα 'χει», σκέφτονται οι πολλοί. Μόνο που εκτός από πλάκα δεν έχει τίποτε άλλο. Σκέφτομαι πως είναι εύκολο να μετατρέψεις το αίθριο ενός νεότευκτου δημοφιλούς μουσείου σε disco. Ευκολότερο ακόμη να το κάνεις στριπτιζάδικο. Με δέκα καλλονές από τα καλλιστεία του Antenna ή τα strip shows της Συγγρού έκλεισε η δουλειά. Το δύσκολο είναι να κάνεις στον χώρο αυτό μεγάλα εικαστικά γεγονότα, video προκλήσεις, happenings κ.λπ. που εκτός της φαντασμαγορίας να λένε και κάτι ακόμη που να μην είναι προσβλητικό. Τουλάχιστον.

Κροκόδειλοι, αγελάδες, ενζενί των Β. Προαστείων, φιλότεχνοι γιάπηδες, party animals, t.v. victims είναι really happy σ' αυτά τα παρα-εικαστικά δρώμενα, με happier τους απελπισμένους καλλιτέχνες που συμμετέχουν και happiest τους sponsors που αναβαθμίζουν έτσι τα προϊόντα τους. Τη βραδιά των κροκοδείλιων δακρύων και των χαζοχαρούμενων γελώτων τίμησε και ο υπουργός Πολιτισμού. Ο Botero, το big event των απανταχού κοσμικών, έπεται.

Κι έτσι η τέχνη μας, χωρίς «μεγάλη αναταραχή και καθόλου θαυμάσια κατάσταση» όπως ήταν ο τίτλος της θαυμάσιας έκθεσης του Δημήτρη Ζουρούδη πριν λίγα χρόνια στη γκαλερί 7, σταδιακά καταλαμβάνεται από τους art-funs που μορφώθηκαν με τα κείμενα του Π. Κωστόπουλου και του Στ. Τσαγκαρουσιάνου και τα κοριτσάκια των νεόπλουτων, φιλότεχνων μπαμπάδων που, όπως είναι η μόδα, παρακολούθησαν τα σεμινάρια τέχνης των Sotheby's και των Christies και πλέον γνωρίζουν πως το μαύρο χρώμα μπορεί να επενδυθεί εκ του ασφαλούς σ' έναν Ακριθάκη ή μια Χρύσα. Όλοι αυτοί οι χαρούμενοι εστέτ δημιουργούν πλέον ένα καινούργιο καθεστώς που ξεφεύγει από οποιαδήποτε χαριτωμένη κοινοτοπία περιγράψει ένας κριτικός ή αναμασήσει κάποια σχολή Καλών Τεχνών. Ελλείψει αληθινών γεγονότων και μουσείων σπάμε πλάκα με ερζάτς καταστάσεις, εν γνώσει μας. Εξάλλου η Πλάκα είναι το πιο βαρυσήμαντο αισθητικό γεγονός που συμβαίνει στον τόπο μας την τελευταία δεκαετία. Αληθινή μπουλντόζα ισοπεδωμένων αισθητικών πληροφοριών. Ό,τι κι αν αυτό σημαίνει συμβολικά ή πραγματικά. Ή όπως θα έλεγαν και οι καλλιτέχνες της «Άνω πόλης», διαρκώς αντιστεκόμενοι: Η πραγματικότητα δεν είναι πραγματική.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΥΜΕ

• Την Τετάρτη 24 Μαΐου, στις 8.30 το βράδυ, η **Αλίκη Καγιαλόγλου**, ολοκληρώνοντας το τρίπτυχο των εμφανίσεών της στο Μουσείο Μπενάκη της οδού Πειραιώς, θα ερμηνεύσει γνωστά και αγαπημένα τραγούδια από τον διεθνή και τον ελληνικό κινηματογράφο, σε μουσική των Μίκη Θεοδωράκη, Σταύρου Ξαρχάκου, Μάνου Χατζιδάκι, M. Jaubert, Alex North, Astor Piazzolla, D. Raksin, Nino Rota, κ.ά. Μαζί της ο πιανίστας **Φρίξος Μόρτζος** και ο κιθαρίστας **Μιχάλης Σουρβίνος**. Εισιτήρια προπωλούνται στο Μουσείο Μπενάκη (Κουμπάρη 1, στο Κολωνάκι, και Πειραιώς 138) και στο Ωδείο Φιλ. Νάκας (Ιπποκράτους 41). Όσοι πιστοί προσέλθετε!

• **Επισκεφθείτε** την έκθεση «**Ερνέστο Τσε Γκεβέρα: Ο Φωτογράφος**».

Περιλαμβάνει 238 φωτογραφίες που τράβηξε ο Τσε από το 1951 ως το 1963 στις

περιπλανήσεις του ανά τον κόσμο, καθώς και προσωπικά του αντικείμενα, από το Κέντρο Μελετών Τσε Γκεβέρα της

Αβάνας. Η έκθεση, που άνοιξε στις 2 Μαΐου στην Αθήνα (οργάνωση: New Star, Αριστείδου 13, Καλλιθέα, τηλ.: 210-9512991), θα παραμείνει στην Ελλάδα πέντε μήνες, καθώς έχει προγραμματιστεί να μεταφερθεί και στη Θεσσαλονίκη, το Ηράκλειο, την Πάτρα και τα Γιάννενα.

• Την περασμένη Πέμπτη, 18 Μαΐου, στο Μέγαρο Εϋνάρδου (Αγ. Κωνσταντίνου 20 και Μενάνδρου) εγκαινιάστηκε έκθεση παλαιών χαρτών της Πελοποννήσου από τη συλλογή του Αρχείου Χαρτογραφίας του Ελληνικού Χώρου του ΜΙΕΤ, με τίτλο: **Πελοπόννησος. Χαρτογραφία και Ιστορία, 16ος-18ος αιώνας**. Θα διαρκέσει μέχρι 29/9.

• **Δείτε** την έκθεση ζωγραφικής του **Σταύρου Ιωάννου**, με τίτλο «Διαδρομή [Όρος]», που γίνεται στο art-act (Σφαέλου 3 & Ν. Σολιώτη 33, πίσω από τον Άρειο Πάγο, Λ. Αλεξάνδρας) έως τις 28 Μαΐου.

• Στην **πρεμιέρα** της νέας ταινίας του **Αγγελου Αμπάζογλου** «Θάνατος στην αρχαία αγορά», που θα γίνει στο Σινέ Ψυρρή (Σαρρή 40) την Τετάρτη 31 Μαΐου (10 μ.μ.), ο σκηνοθέτης και οι συγγραφείς **Πέτρος Μάρκαρης**, **Jakob Arjouni** και **Yasmina Khadra** θα συζητήσουν με το κοινό για τις αλλαγές που επιφέρουν η μετανάστευση και η παγκοσμιοποίηση στον κοινωνικό ιστό των σύγχρονων ευρωπαϊκών μεγαλουπόλεων.

Μάνος Στεφανίδης

Αγγελική Κωσταβάρα

Μια συμβολή για να ξαναμπεί η ποίηση στο κέντρο της ανθρώπινης ουσίας

Ο δρόμος προς την ελευθερία έχει συχνά ως αφετηρία τον πόνο, τη στέρηση, τη δυστυχία ή την αρρώστια και ερωτοτροπεί με το θάνατο. Γι' αυτό προϋποθέτει τη σκληρότητα προς τον εαυτό, για την επίτευξη ενός σκοπού. Δηλαδή, ενώ σ' αυτές τις περιπτώσεις, που σε χτυπάει αναπάντεχα το κακό, υπάρχει έντονα ο κίνδυνος της αποδιοργάνωσης, της χαλάρωσης όλων των αμυντικών λειτουργιών του ανθρώπου, αντίθετα για κάποιους επισυμβαίνει μια συσπείρωση, μια εξαλλαγή όλης της ζωής προς την πνευματικότητα. Λες κι αυτή είναι η δυνατότερη θωράκιση, για να μην καταρρεύσει κανείς και κατρακυλήσει προς το χαμό, έγραφε η Αγγελική Κωσταβάρα, στον Μανδραγόρα, για τον Ηλία Πετρόπουλο, τον Σεπτέμβρη του 1997 («Σημεία ελευθερίας και πνευματικότητας για μια νοητή βιογραφία»). Λίγο καιρό αργότερα ήρθε να συμμετάσχει, μαζί όπως πάντα με τον ποιητή Θάνο Κωσταβάρα, στη συντακτική ομάδα του περιοδικού. Στον ίδιο χώρο, Καλύμνου 31 & Ιθάκης, έγινε και η τελευταία μας συνάντηση την Τρίτη 16 Ιανουαρίου 2006, λίγο πριν την είσοδό της στο νοσοκομείο. Λείψαμε για ένα μεγάλο διάστημα εκτός Ελλάδος και με την επιστροφή μας η Αγγελική δεν έδωσε σημεία ζωής στις καθιερωμένες μας Τρίτες. Το γεγονός ότι ουδέποτε είχε απουσιάσει χωρίς έγκαιρη ειδοποίηση, μας έβαλε σε δικαιολογημένες σκέψεις. Δεν ξέραμε ότι μόλις τον Δεκέμβρη είχε υποβληθεί σε μια κρίσιμη επέμβαση. Κι όμως στο ίδιο διάστημα συζητούσε στην Πάτρα με τον νέο ποιητή και συνεργάτη μας Γιάννη Αλεξανδρόπουλο το ενδεχόμενο επανέκδοσης της Ανθολογίας της γενιάς του '90. Μια υπόθεση που χαιρόταν έως τέλους, καθώς η ανθολογία συνδύαζε δυο σημαντικές για την Αγγελική παραμέτρους: την ποίηση και τους νέους

δημιουργούς, δυο πράγματα που πίστευε και στηριζε.

Η Αγγελική το πάλεψε μέχρι τέλους και μάλιστα με επιτυχία, γιατί δεν υπέκυψε ακόμα και στη διαφαινόμενη μοιραία κατάληξη, γιατί κράτησε για τον εαυτό της και τον Θάνο όλο το βάρος, δίχως να αιτήσεται συμπόνια και δίχως να επιβαρύνει με πόνο τους φίλους και το περιβάλλον της, γιατί διεκδικούσε το δικαίωμά της στην τέχνη, στα γραφτά της, στα διαβάσματά της, ακόμα και τις τελευταίες ώρες, προσπαθώντας να ξεγελάσει τους γιατρούς και να γυρίσει στο χώρο της. Ήταν αποφασισμένη να το ξεπεράσει, γι' αυτό και δεσμευόταν να παραδώσει συνεργασία της στον Αντώνη Φωστιέρη για τον Αναγνωστάκη, αναλαμβάνοντας το ρίσκο να εκτεθεί, ακόμα και να κακοχηρακτηριστεί για την (αντικειμενική και ανυπέρβλητη) ...ασυνέπιά της. Τα έφερε εις πέρας πέρσι στο Συμπόσιο Ποίησης στην Πάτρα, παρά τα προβλήματα της υγείας της. Κανείς δεν κατάλαβε το παραμικρό. Μονάχα ο Θάνος, με τον οποίο άλλωστε τη συνέδεαν πολλά και σπουδαία από τα χρόνια της πρώτης τους επαφής, στα μέσα του 1969, στο ιατρείο του, όπως πάντα στην οδό Νικηταρά, όπου συναντήθηκαν, ενδεχομένως και με την αφορμή των λογοτεχνικών συγκεντρώσεων, τις περίφημες Τετάρτες. (Υπάρχουν σχετικές αναφορές ακόμα και από τον Μάριο Χάκκα στα Άπαντά του).

Η Αγγελική μολονότι διέθετε πολύ υλικό, μεγάλη ευαισθησία και σφαιρικές γνώσεις στο χώρο της ευρωπαϊκής και ελληνικής σύγχρονης ποίησης, δίστασε να εμφανιστεί προς τα έξω. Ίσως να τη συγκρατούσε και το όνομα του Θάνου, να ήθελε να αποφύγει κακόπιστα σχόλια και αμφιβολίες για το ποιος θα ήταν ο πραγματικός συγγραφέας των κειμένων της. Πάντως η πρώτη της προφορική εισήγηση, αφο-

ρούσε το έργο του Χάκκα, λίγους μήνες μετά το θάνατό του, στην αίθουσα «Ωρα» του Ασαντούρ Μπαχαριάν. Το πρώτο της κείμενο δημοσιεύθηκε είκοσι χρόνια μετά στη Λέξη, τον Σεπτέμβριο του 1994, στο αφιέρωμα για τον ποιητή Μίλτο Σαχτούρη. Στο Σαχτούρη έμελλε να είναι και η τελευταία της δουλειά: το αφιέρωμα που ανέλαβε να επιμεληθεί για λογαριασμό του Αντί με αφορμή το θάνατό του. «Έχουμε πολλά να κάνουμε με το Αντί, –μας έλεγε στον Μανδραγόρα– είναι πολύ καλός ο Χρήστος, θα ετοιμάσουμε πολλά αφιερώματα...». Ήταν τα σχέδιά της σε μια από τις τελευταίες μας επισκέψεις στο νοσοκομείο. Με την έννοια αυτή ας θεωρηθεί και το σημερινό κείμενο όχι ως νεκρολογία –κάτι αταίριαστο με την Αγγελική– αλλά ως υλοποίηση της επιθυμίας και των σχεδιασμών της για νέα κείμενα, νέους προβληματισμούς και νέες ιδέες στο χώρο της τέχνης του λόγου. Το χρειαζόμαστε περισσότερο από κάθε άλλη φορά.

ΚΩΣΤΑΣ ΚΡΕΜΜΥΔΑΣ

Στέλιος Αλεξανδρόπουλος

Στις 3 Μαΐου 2006 πέθανε στο γραφείο του στο Πανεπιστήμιο Κρήτης ο αναπληρωτής καθηγητής πολιτικής επιστήμης Στέλιος Αλεξανδρόπουλος. Οι συνθήκες κάτω από τις οποίες συνέβη το γεγονός οδήγησαν όλο το Πανεπιστήμιο σε μια πρωτοφανή κρίση με απρόβλεπτες συνέπειες. Ο Στέλιος Αλεξανδρόπουλος είχε καταγγείλει παρατυπίες στη διαδικασία επιλογής των μεταπτυχιακών φοιτητών του τμήματός του υποστηρίζοντας ότι έγιναν αδιαφανώς, με συναλλαγές ανάμεσα σε συγκεκριμένες πολιτικές παρατάξεις και τους υπεύθυνους του προγράμματος. Από τότε άρχισε μια δίωξη εναντίον του που κατέληξε στην παραπομπή του στο Πειθαρχικό Συμβούλιο των ΑΕΙ. Η παραπομπή έγινε κρυφά, εν αγνοία του συνόλου της πανεπιστημιακής κοινότητας και κοινοποιήθηκε στον ενδιαφερόμενο τη Μεγάλη Τετάρτη όταν όλοι απουσίαζαν για τις διακοπές του Πάσχα.

Ο Στέλιος Αλεξανδρόπουλος υπήρξε αγωνιστής της Αριστεράς στα δύσκολα χρόνια της Δικτατορίας, μέλος του ΚΚΕ, και για αρκετό διάστημα εργάστηκε δίπλα στον Χαρίλαο Φλωράκη. Από το ΚΚΕ αποχώρησε μαζί με άλλους συντρόφους του προς το τέλος της δεκαετίας του 1970. Αποσύρθηκε από την ενεργό πολιτική και για ένα διάστημα δούλεψε σαν δικηγόρος· παράλληλα ασχολήθηκε με τη συγγραφή της διδακτορικής του διατριβής σχετικά με τα κοινωνικά κινήματα. Στο Πανεπιστήμιο Κρήτης έζησε όλη τη ζωή του ως ερευνητής και πανεπιστημιακός δάσκαλος. Ο Στέλιος Αλεξανδρόπουλος υπήρξε για σύντομο διάστημα συνεργάτης του Αντί. Ήταν ένα αγέρωχος, τίμιος και αδιαπραγμάτευτος αγωνιστής. Θα τον θυμόμαστε πάντοτε και θα τιμάμε τη μνήμη του. Στη συνέχεια δημοσιεύουμε το κείμενο του καθηγητή της Ιστορίας Νεοτέρων Χρόνων στο Τμήμα Ιστορίας-Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης κ. Χρήστου Χατζηιωσήφ για τους χειρισμούς της ακαδημαϊκής κοινότητας στο Πανεπιστήμιο.

ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΚΑΙ ΗΘΙΚΗ

Ο πρότανης κ. Ι. Παλλήκαρης, σε πρόσφατο άρθρο του στην εφημ. *Ελευθεροτυπία* της 10.4.06, το οποίο φιλοδοξούσε να είναι βαθυστόχαστο, καλούσε την πανεπιστημιακή κοινότητα να παράξει «γεγονότα ηθικά». Σήμερα έχουμε το γεγονός, η ηθική αναμένεται.

Το γεγονός είναι σκληρό. Θάνατος. Για αυτόν που το υπέστη, για τους οικείους

του, αλλά και για αυτούς τους ίδιους που έθεσαν σε κίνηση την αλληλουχία των συμβάντων που οδήγησαν στο θάνατο του Στέλιου Αλεξανδρόπουλου. Κανένας δεν επιτρέπεται να ισχυρισθεί ότι οι αξιωματούχοι αυτοί του πανεπιστημίου μας εκτός από την ακαδημαϊκή εξουδετέρωση –ζητούσαν την «οριστική απόλυση»– του Στέλιου Αλεξανδρόπουλου

αποσκοπούσαν και στη βιολογική του εξόντωση. Όπως γράφει όμως ο κ. πρύτανης, εκτός από τον ποινικό κώδικα πρέπει να υπάρχει και ο «ηθικός κώδικας». Οπωσδήποτε υπάρχει η πολιτική ευθύνη. Γιατί πολιτική νόμιζαν ότι ασκούσε με τις καταγγελίες των ενεργειών τους ο Σ. Αλεξανδρόπουλος, πολιτική ήταν η δίωξη που κίνησαν εναντίον του. Στην πολιτική υπάρχουν και «απρόβλεπτα», και όταν αυτά επέρχονται, ο πολιτικός που ατύχησε, γιατί τα προκάλεσε, συνάγει τα αναγκαία συμπεράσματα: Παιρατείται.

Όμως, οι διοικούντες το Πανεπιστήμιο Κρήτης και οι παρατρεχάμενοί τους δεν ατύχησαν μόνον, αλλά και εξύβρισαν τη μνήμη του νεκρού. Ενώ ο κ. πρύτανης σε ιερατική γλώσσα μάς καλούσε στις 5.5.06 να αποδώσουμε την «ιερή τιμή στο σκήνωμα του συναδέλφου μας που έφυγε», το πρυτανικό συμβούλιο του οποίου προΐσταται είχε σπεύσει την προηγούμενη με ψήφισμά του να προσβάλει τη μνήμη του συναδέλφου. Ο Στέλιος Αλεξανδρόπουλος υπηρέτησε το Πανεπιστήμιο Κρήτης περίπου επί μια δεκαπενταετία, το πρυτανικό συμβούλιο του προσμετρά μόνον την τετραετία του αναπληρωτή καθηγητή. Τα υπόλοιπα χρόνια της υπηρεσίας του σε άλλες βαθμίδες, για τους νεόκοπους αναπληρωτές και καθηγητές του πρυτανικού συμβουλίου, φαίνεται ότι δεν μετράνε, αφού δεν οδηγούν σε αξιώματα. Αλλά η προσβολή της μνήμης του Στέλιου

Αλεξανδρόπουλου δεν σταμάτησε εκεί· συνέχισαν την έριδά τους και μετά τον θάνατο του αντιπάλου τους περιορίζοντας με μικρότητα τη συμβολή του «...στην ανάπτυξη του ιδρύματος ιδιαίτερα κατά τα πρώτα χρόνια της λειτουργίας του», υπονοώντας ότι αυτή σταμάτησε όταν διαφώνησε μαζί τους.

Πολιτική και ηθική ευθύνη δεν έχει μόνον η πρυτανεία. Έχουν όλοι όσοι αδιαφόρησαν ή εσιώπησαν μπροστά στην προσπάθεια του Στέλιου

Αλεξανδρόπουλου να επιτύχει την επανόρθωση των εμφανών παρατυπιών και ίσως παρανομιών. Φυσικά η ίδια ευθύνη βαρύνει και όσους τις εκάλυψαν και συναίνεσαν στην παραπομπή του.

Πολιτική ευθύνη έχουν όσοι εξακολουθούν να ελίσσονται αποφεύγοντας

να πάρουν θέση μπροστά σε ανήκουστα γεγονότα.

Πολιτική ευθύνη έχουν όσοι κατ' εξακολούθηση προωθούν στις πρυτανικές αρχές πρόσωπα με βάση την αρχή «άσπρη γάτα - μαύρη γάτα, φθάνει να πιάνει τα ποντίκια», με κριτήριο δηλαδή την υποστήριξη των υποψηφίων από πολιτικούς και οικονομικούς παράγοντες εντός και εκτός πανεπιστημίου, αδιαφορώντας για τα υπόλοιπα στοιχεία της προσωπικότητάς τους.

Πολιτική ευθύνη έχουμε και όσοι αδιαφορούμε για την προώθηση αναλόγων προσώπων, οχυρούμενοι πίσω από την προτεραιότητα του εργαστηρίου, του προγράμματος, της μελέτης, της προσωπικής ακαδημαϊκής προκοπής μας.

Πολιτική ευθύνη έχουν και

οι φοιτητές που εμπλέκονται, όταν δεν πρωταγωνιστούν, σε τέτοιες διαδικασίες.

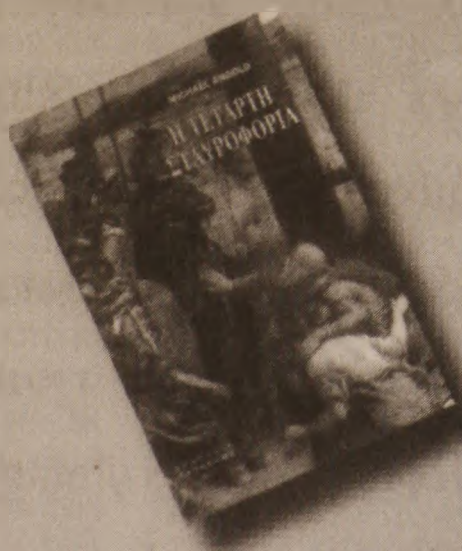
Μέσα σε δύο χρόνια οι κυρίες και οι κύριοι του πρυτανικού συμβουλίου ακολουθώντας κοντόφθαλμες, προσωπικές και εκδικητικές στρατηγικές έφθασαν το άλλοτε επιτυχημένο νέο πανεπιστήμιο να παρουσιάζεται σαν προβληματικό ίδρυμα και το αφήνουν να διασύρεται στα μάτια της κοινής γνώμης.

Η μόνη υπηρεσία που μπορούν να προσφέρουν ακόμη στο Πανεπιστήμιο Κρήτης είναι η παραίτησή τους.

Το μόνο καθήκον των μελών του Πανεπιστημίου Κρήτης αυτή τη στιγμή είναι να τη ζητήσουν.

Παραιτηθείτε.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΧΑΤΖΗΙΩΣΗΦ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ MICHAEL ANGOLD

Καθηγητής Βυζαντινής Ιστορίας στο Πανεπιστήμιο του Εδιμβούργου

Η ΤΕΤΑΡΤΗ ΣΤΑΥΡΟΦΟΡΙΑ

Μετάφραση Αθανάσιος Ν. Κονδύλης, επιμέλεια Χαρ. Α. Μπάλας, σχ. 80, σελίδες 368 με 6 χάρτες και 11 έγχρωμες εικόνες εκτός κειμένου, βιβλιογραφία και ευρετήριο

Η πτώση της Κωνσταντινούπολης στους Βενετούς και στους στρατιώτες της Τέταρτης Σταυροφορίας τον Απρίλιο του 1204, ήταν ένα από τα κεντρικά γεγονότα του Μεσαίωνα. Σήμαινε ότι είχαν τελειώσει οι ημέρες του Βυζαντίου ως μεγάλης δύναμης και επιβεβαίωσε το γεγονός ότι οι Δυτικοί θα κυριαρχούσαν

στην Ανατολή. Το βιβλίο εξετάζει πόσο σημαντική ήταν η Τέταρτη Σταυροφορία στην ιστορία της Ανατολής. Το βασικό θέμα είναι η αντιπαλότητα του Βυζαντίου με τη Δύση μέσα στο πλαίσιο των Σταυροφοριών. Οι διαφορές ως προς τα συμφέροντα είχαν ως αποτέλεσμα να επιβαρυνθεί σύντομα αυτή η αντιπαλότητα με αμοιβαία έλλειψη εμπιστοσύνης. Το 1204, η κορύφωση της όξυνσης επέφερε κοσμογονικές αλλαγές δημιουργώντας καταστάσεις που δύσκολα μπορούσαν να γίνουν αντιληπτές ακόμη και δυο χρόνια πριν, όταν η Τέταρτη Σταυροφορία ξεκίνησε από τη Βενετία.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΠΑΔΗΜΑ
Από το 1960

Προσφορά στον Πολιτισμό και στην Παιδεία
Ιπποκράτους 8 Αθήνα Τηλ.: 210.36.27.318
www.papadimasbooks.gr • papadimas@atp.gr

Αλέξης Δαμιανός (1921-2006)

Ο χρόνος είναι με το μέρος του

Την Πέμπτη 4 Μαΐου μας «αποχαιρέτησε», σε ηλικία 85 χρονών, ο Αλέξης Δαμιανός, από καρκίνων πνευμόνων, αφού, επιπλέον, τα τελευταία χρόνια η άνοια του είχε στερήσει ό,τι πιο σημαντικό διέθετε· το πολυέδρο και πρωτεϊκό του μυαλό. Η παρουσία της γυναίκας του, της αφοσιωμένης Άρτεμης, και των δυο του γιων στάθηκε ο παρηγορητικός γλυκασμός στη δοκιμασία τόσο από την αρρώστια όσο και από την τραγική απώλεια της κόρης του Χριστίνας.

Η τελευταία δημόσια εμφάνισή του θα πρέπει να ήταν τον Οκτώβριο του 2004 στο Πυθαγόρειο της Σάμου, καλεσμένος του Μεσογειακού Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ. Όσοι είχαν τη μεγάλη τύχη να παραβρεθούν το βράδυ στη γιορτή της λήξης της διοργάνωσης, 6 Οκτωβρίου, θα είναι αδύνατον να ξεχάσουν την 83χρονη φιγούρα του Δαμιανού να σηκώνεται και να χορεύει το ζεϊμπέκικο της «Ευδοκίας», που προς τιμήν του άρχισε να το παίζει η ορχήστρα της γιορτής. Το χόρευε με τρόπο ιεροτελεστίας, αναφωνώντας κάθε τόσο, με τη χαρακτηριστική του φωνή: Έλα, χάρε! Στα 4-5 λεπτά που διάρκεσε η μυσταγωγία μάς έδωσε μια τελευταία αναλαμπή του μεγαλείου του. Τώρα πια που «έφυγε» γνωρίζουμε καλά πως το σπουδαιότερο επίτευγμα του Αλέξη Δαμιανού ήταν ο ίδιος ο Αλέξης Δαμιανός. Η συχνά ακόμα και αντιφατική πολυπραγμοσύνη του βίου και του έργου του δημιούργησαν τελικά μια «περσόνα» εντυπωσιακή, στα όρια του ανεπανάληπτου. Σπαταλήθηκε, θα μπορούσε να πει κανείς, προκειμένου να χορτασθεί η ακόρεστη ανάγκη του ανταπόκρισης στο πληθωρικό κάλεσμα της ζωής. Ο συγγραφέας θεατρικών έργων, ο σεναριογράφος κινηματογραφικών ταινιών, ο σκηνοθέτης, ο ηθοποιός, ο βιολογικός καλλιεργητής γης, όλα ήταν υποκρίσεις και ρεπλικές του Δαμιανού. Ο ίδιος ήταν πά-

Η τελευταία φωτογραφία του Αλέξη Δαμιανού στην τελευταία δημόσια εμφάνισή του, στο Πυθαγόρειο της Σάμου. Οκτώβριος 2004. Μαζί του η γυναίκα του Άρτεμις Καπασακάλη και ο επιστήθιος φίλος του Λάκης Παπαστάθης.

ντοτε κάτι περισσότερο, πιο αυθεντικό, από αυτά. Χωρίς ιδιαίτερη δυσκολία ο αναγνώστης ή ο θεατής, οι οποίοι τύχαινε να τον γνωρίζουν προσωπικά, αναγνώριζαν σ' αυτόν, τον Ευριπίδειο και Ελισαβετιανό και ταυτόχρονα χοϊκό Αλέξη Δαμιανό.

Στάθηκε τυχερός να τον ζήσω συχνά από κοντά και κάποιες φορές για μέρες ολόκληρες. Μίλαγε πολύ, πλούσια και παθιασμένα. Μίλαγε τον λόγο των μύθων και των αρχετύπων. Ο λόγος των βυζαντινών υμνωδιών και των αρχαίων τραγικών γινόταν ένα αμάλγαμα με το λόγο της φαντασίας, του αφορισμού, της αμφισβήτησης, κάποτε-κάποτε δε και της πονηριάς. Ανατολίτης παραμυθάς (μ' όλο που η καταγωγή του ήταν από τα ορεινά χωριά του Σουλίου) από τη μια, και δυτικότροπος ορθολογιστής από την άλλη. Με δυνατή μνήμη, γερή παιδεία και γεμάτη εμπειρίες διαδρομή – γινόταν, τελικά, δώρο το να τύχεις συνομιλητής μαζί του.

Παρ' όλο ότι το κινηματογραφικό του

έργο ήταν τρεις, όλες κι όλες, μεγάλου μήκους ταινίες κι ένα (ξεχασμένο) τηλεοπτικό σήριαλ («Πατούχας»), επίμονη δίνεται έμφαση στον κινηματογραφιστή Δαμιανό, επισκιάζοντας έτσι την άλλη, τη μακρόχρονη και ασύγκριτα μεγαλύτερη σε όγκο (απ' ό,τι με τον κινηματογράφο) ενασχόλησή του με το θέατρο. Δεν θα πρέπει να είναι δίχως δικαιολογία. Κάποιοι έσπευσαν – τώρα με τον θάνατό του – να τον χαρακτηρίσουν «Πατριάρχη του νέου ελληνικού κινηματογράφου». Αυθαίρετη υπερβολή και ανακριβής. Όταν π.χ. το 1966 ο Αλέξης Δαμιανός παρουσίαζε την πρώτη του ταινία-μετεωρίτη «Μέχρι το πλοίο», ο Γρηγόρης Γρηγορίου κιόλας από το 1951 είχε παρουσιάσει το «Πικρό ψωμί», ο Μιχάλης Κακογιάννης είχε ήδη παρουσιάσει τις πιο σημαντικές του ταινίες, ο Νίκος Κούνδουρος το 1955 πρόβαλε τη «Μαγική πόλη», τον επόμενο χρόνο τον «Δράκο» και το 1963 τις «Μικρές Αφροδίτες». Ένα χρόνο πιο μπροστά από τον Δαμιανό, ο Θό-

δωρος Αγγελόπουλος ξεκινούσε με την «Αναπαράσταση». Και για να μην είμαστε επιλήσμονες, από άλλες προελεύσεις και με άλλους αισθητικούς και κοινωνικούς προορισμούς, το ίδιο είχε συμβεί με το μεγαλύτερο και πιο αξιόλογο μέρος του έργου των Γιώργου Τζαβέλλα, Αλέκου Σακελλάριου και Γιάννη Δαλιανίδη.

Η μέχρι σήμερα ανεξαγόραστη αξία της κινηματογραφικής προσφοράς του Αλέξη Δαμιανού βρίσκεται στο ότι με τις δυο πρώτες ταινίες του έδειξε καθαριστικά, σαν πυξίδα, τον δρόμο που όφειλε να ακολουθήσει ο ελληνικός κινηματογράφος αν ήθελε να είναι κοινωνικά, ιστορικά και εθνικά χρήσιμος. Αυτό δεν συνέβη. Οι μέχρι σήμερα σποραδικές απομιμήσεις παρέμειναν απλά και σποραδικές και απομιμήσεις. Φέτος κλείσανε 40 χρόνια από την πρώτη προβολή του «Μέχρι το πλοίο». Πάνω στην επέτειο «έφυγε» και ο δημιουργός της ταινίας. Γι' αυτό λέμε ότι ο Δαμιανός στάθηκε ένας διάττων για τον ελληνικό κινηματογράφο, έτσι για να υπενθυμίζει στην ένοχη (όχι μόνο κινηματογραφικά) συνείδησή μας την πολιτιστική μας ακηδία. Δεν υπάρχει άλλη εξήγηση γιατί αυτή η εμμονή στο κινηματογραφικό «πέρασμα» του Δαμιανού, το οποίο –άδικα– έσπρωξε αισθητά πιο πίσω το θεατρικό. Αυτός πρέπει να είναι ο λόγος που για απροσδιόριστο χρονικό διάστημα θα στεκόμαστε σ' αυτή την άλλη «αφετηρία», η οποία έμεινε χωρίς άλλους «δρομείς», στο πάθος και την οδύνη της «Ευδοκίας» και στην –όπως την επανακρίνει ο χρόνος– οπωσδήποτε σημαντικότερη «Μέχρι το πλοίο». Για να ξέρουμε ότι αυτές οι δυο δημιουργίες μάς έδειξαν πώς πρέπει να «διαβάζουμε» τον τόπο μας, την εποχή, τα προβλήματά της, κρατημένοι μακριά από την καθολική λεχριτοσύνη της ελληνικής γκλαμουριάς, που βρίσκει «φωλιά» σε πολύ μεγάλο μέρος του σύγχρονου ελληνικού κινηματογράφου. Και δεν είναι τα τεχνικά ημαρτημένα και ο σχετικός σκηνοθετικός ερασιτεχνισμός που θα «σκιάζουν» την αξία τους, γιατί είναι η ποιήση που τα έχει εμποτίσει και αυτή η αξία που τους εξασφαλίζει τη διαχρονική υπεροχή τους.

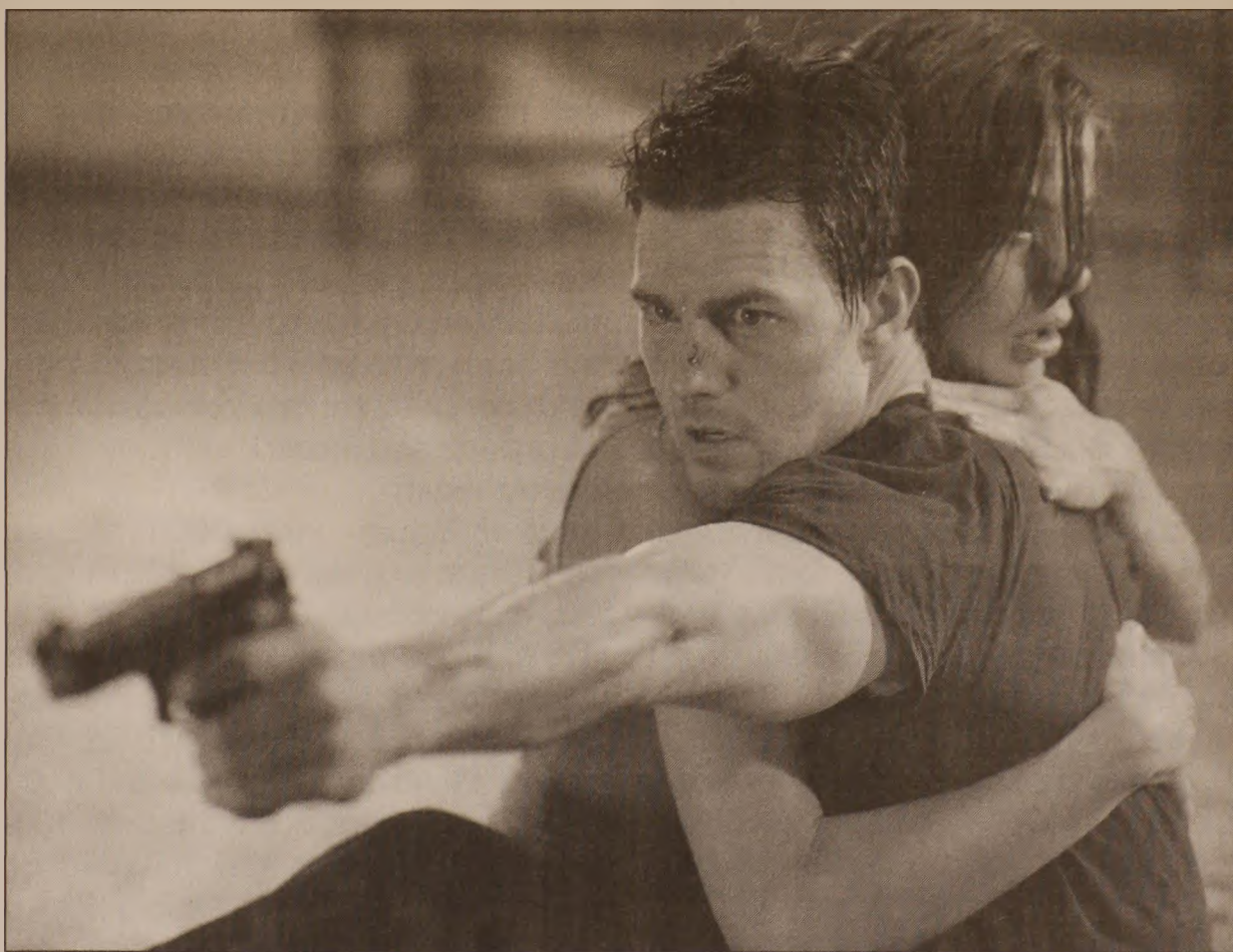
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΑΡΙΤΟΣ

κινηματογράφος

Η κατασκευασμένη και η πραγματική δράση

ΤΖ. ΤΖ. ΕΪΜΠΡΑΜΣ: Μ:Ι:3 - ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΗ ΑΠΟΣΤΟΛΗ 3, ΒΕΡΝΕΡ ΧΕΡΤΣΟΓΚ: GRIZZLY MAN

Να δυο ταινίες που η μια θέτει ερωτήματα και ταυτόχρονα απαντά στα ερωτήματα που θέτει η άλλη. Η πρώτη είναι υποδειγματική στην τήρηση των κανόνων του κινηματογράφου δράσης (δίχως να απεμπολεί και τη στοιχειώδη δραματοουργία), χρησιμοποιώντας όλα τα μέσα που προσφέρει η τεχνολογία. Πρόκειται για την *Μ:Ι:3*, τρίτη επανάληψη της *Επικίνδυνης αποστολής*. Η άλλη, το *Grizzly Man*, είναι μια δουλειά του γνωστού γερμανού δημιουργού Βέρνερ Χέρτσογκ και ανήκει στο εναλλακτικό είδος κινηματογράφου που είναι το ντοκιμαντέρ.

Και στην τρίτη *Επικίνδυνη αποστολή* ο Τομ Κρουζ μάχεται τον κίνδυνο, ανδρώπινη ρεπλίκα της τεχνολογίας.

Τρίτη, λοιπόν, κινηματογραφική επανάληψη της *Επικίνδυνης αποστολής*, με διαφορετικό κάθε φορά σκηνοθέτη αλλά με μόνιμο και στις τρεις ταινίες τον

Τομ Κρουζ, έναν απ' τους πιο συνεπείς ηθοποιούς της αμερικανικής κινηματογραφικής βιομηχανίας και πρότυπο επαγγελματικής συνέπειας. Κακά τα ψέματα: Ο κινηματογράφος

Ο Τίμοθου Τρέντγουελ δεν κατάλαβε ότι η «γλώσσα» των ανθρώπων και η «γλώσσα» της φύσης δεν είναι συμβατές.

ως τέχνη του εντυπωσιασμού, της δράσης και του σασπένς ξεκίνησε. Έτσι κυριάρχησε στα 110 χρόνια της ζωής του ως η κατεξοχήν λαϊκή τέχνη. Ο άνθρωπος και οι αναμετρήσεις του με τον διαρκή κίνδυνο, ο οποίος όμως υπερβαίνει το αδύνατο. Αίτημα, άλλωστε, όλων των θρησκειών και όλων των μυθολογιών.

Σήμερα το ελιξίριο αυτό γίνεται αποδεκτό όταν αφηγείται σύγχρονες ιστορίες-προφητείες (τι άλλο έκανε ο Ιούλιος Βερν ή ο Τζαίημς Μποντ;) για τις αυριανές δυνατότητες της τεχνολογίας. Ο κάθε φορά καινούργιος και πιο δυνατός εχθρός (πάντοτε εκπρόσωπος του κακού) αντιμετωπίζεται από τον ατρόμητο πράκτορα Ήθαν Χαντ με τη συνδρομή ακόμη πιο αποτελεσματικής τεχνολογίας. Η ιστορία διαδραματίζεται –μνήμες Τζαίημς Μποντ– στην Αμερική, τη Γερμανία, το Βατικανό και την Κίνα. Αυτή τη φορά δεν είναι η «Θεός σχωρέσ' την» Σοβιετική Ένωση, αλλά ο αναπτυσσόμενος γίγαντας της Κίνας. Το πνεύμα του κακού το εκπροσωπεί με εκπληκτικό ερμηνευτικό τρόπο ο γνωστός μας πλέον από την ενσάρκωση του Τρούμαν Καπότε (Όσκαρ Α' ανδρικού ρόλου) Φίλιπ Σέιμουρ Χόφμαν. Ο Τομ Κρουζ, καλύτερος απ' ό,τι και στις δυο προηγούμενες ταινίες της σειράς.

Την ταινία την προτείνουμε για την

άψογη χρήση των τεχνικών μέσων και των δυνατοτήτων των ψηφιακών εφέ. Η δράση, στα όρια της αληθοφάνειας μέσα στο πραγματικό περιβάλλον, όντως σε ταξιδεύει στην έκπληξη – κάπου κοντά στο θαυμασμό, γιατί είναι πραγματικό επίτευγμα. Όλη η έναρξη της ταινίας και η σεκάνς στο Βατικανό αφοπλίζουν κάθε μεμψιμοιρία του τύπου: *καλά, παραμυθάκια...* Ναι, παραμυθάκια, που όμως δεν θα πάσουν να ζητιούνται ποτέ. Κάτω απ' αυτό το μαγικό χαλί δεν υπάρχει τίποτε άλλο, αλλά και δεν χρειάζεται. Αυτά ήταν να σου δώσει ετούτο το «Ταξίδι στην Ιθάκη».

Από τη διαμετρικά αντίθετη πλευρά το ντοκιμαντέρ και ο γνωστός γερμανός σκηνοθέτης Βέρνερ Χέρτσογκ, στη διάθεση του οποίου βρέθηκε ένα τεράστιο σε διάρκεια υλικό βίντεο λήψεων το οποίο είχε τραβήξει σε διάστημα 13 συνεχών χρόνων ο Τίμοθου Τρέντγουελ, ένας αποτυχημένος ηθοποιός και απεξαρτημένος χρήστης ουσιών και αλκοόλ, στο Εθνικό Πάρκο Κάταμαϊ της Αλάσκας. Κάτι σαν άλλος Σαούλ που ξαφνικά μετατρέπεται σε Απόστολο των Εθνών, ο Τρέντγουελ περνάει σ' αυτό το μακρύ χρονικό διάστημα κάθε καλοκαίρι σε μια έρημη τοποθεσία όπου διαβιόη καφέ αρκούδα, είδος σαρκοβόρο και καθόλου φιλικό έναντι του ανθρώπου. Έχει στήσει ένα αντίσκηνο και δύο μηχανή

νές βίντεο, όπου «τραβάει» τον εαυτό του άλλοτε να φλυαρεί για το παρελθόν του κι άλλοτε για τον έρωτά του για τη φύση, αφού ήδη έχει αυτοανακηρυχθεί σε πρώτης τάξεως οικολόγο και βέβαια προστάτη των καφέ αρκούδων από τους κυνηγούς. Όμως η «άγρια» φύση ούτε από οικολογία ξέρει ούτε καταλαβαίνει ότι οι άνθρωποι χωρίζονται σε καλούς φίλους της «άγριας» φύσης και κακούς. Η φύση δεν γνωρίζει. Το ρήμα είναι ανθρωπομορφικό. Ο μακαρίτης ο Δαρβίνος μάς τα έχει εξηγήσει όλα. Όταν πεινάει, αγωνίζεται να φάει· κι όταν με το ένστικτό του το ζωντανό αισθάνεται ότι κινδυνεύει, πάλι αγωνίζεται. Ο Τρέντγουελ μας άφησε ένα πλούσιο υλικό με τελικό κόστος την ίδια του τη ζωή. Αυτό το υλικό παραδόθηκε στον Χέρτσογκ να το ξεσκαρτάρει, να το βάλει σε μια χρονική σειρά. Ο Χέρτσογκ αναζήτησε ταυτόχρονα ανθρώπους που γνώρισαν τον Τρέντγουελ και που μπορούσαν να φωτίσουν αυτόν τον γραφικό από μια πλευρά, αλλά και ονειροπόλο πιονιέρο μιας άλλης σχέσης του ανθρώπου με τη φύση και με τις λειτουργίες της. Ετούτη η δράση που αποθανάτισε ο Τρέντγουελ είναι πραγματική, σε άκρα αντίθεση με την άλλη, τη φανταστική του Τομ Κρουζ.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΑΡΙΤΟΣ

Θεατρο

Η δύναμη του λόγου

MARTIN SERMAN: ΡΟΟΥΖ – ΟΛΥΜΠΙΑ ΔΟΥΚΑΚΗ, ΦΕΣΤΙΒΑΛ «ΘΕΑΤΡΟ ΠΕΡΑ ΑΠΟ ΤΟ ΟΡΙΑ», ΘΕΑΤΡΟ ΙΛΙΣΙΑ

Η Ολυμπία Δουκάκη είναι χωρίς καμιά αμφιβολία ένα από τα ιερά τέρατα της σύγχρονης αμερικανικής σκηνής. Το υποκριτικό της ύφος στηρίζεται –πού αλλού;– στις επιταγές του ρεαλισμού όπως αυτός καλλιεργείται εξήντα χρόνια τώρα από το αμερικανικό θέατρο και τον κινηματογράφο, με επίκεντρο πάντα το περίφημο Actors' Studio. Ωστόσο η ίδια η προσωπικότητα της Δουκάκη αποδεικνύει μια ακόμη συνέχεια: την μακρά παράδοση του Νέου Κόσμου που ζητά από τους αστέρες του να αντικαθιστούν τους ευρωπαίους διανοούμενους στην αντίδραση της κουλτούρας απέναντι στις δομές εξουσίας. Έντονα πολιτικοποιημένη και σχεδόν πάντα ενεργή, η Δουκάκη εκπέμπει επί σκηνής την αίσθηση μιας σχεδόν διακονικής λειτουργίας του ηθοποιού.

Το μονόλογο της Ρόουζ τον γνωρίσαμε πριν από λίγα χρόνια μέσα από τη σπουδαία μεταφορά του στη σκηνή μας από την Αντιγόνη Βαλάκου. Ωστόσο χάρη στο φεστιβάλ «Θέατρο πέρα από τα όρια» μας δόθηκε τώρα η ευκαιρία να παρακολουθήσουμε στο ίδιο έργο του Μάρτιν Σέρμαν και την πρώτη διδάξασα, την Ολυμπία Δουκάκη, να μετουσιώνει σε σοφία το χρονικό της Ρόουζ, της τυχαίας εβραιοπούλας από τη Ρωσία. Αυτή η σχεδόν ανώνυμη, η τυπική περίπτωση της Ρόουζ του Σέρμαν συμπυκνώνει όλη την οδύσσεια, την ψυχική και σωματική, της εβραϊκής φυλής κατά τη διάρκεια του εικοστού αιώνα, από τη Ρωσία, την Πολωνία, τη Γερμανία, την Παλαιστίνη και την Αμερική, μέχρι πίσω στο Ισραήλ και πίσω πάλι στον Νέο Κόσμο.

Κι ωστόσο η Ρόουζ της ιστορίας θα παραμείνει μέχρι τέλους μια άπατρις. Κι αυτό γιατί ανάμεσα στις πολλές πατρίδες θα αναζητά πάντα και θα τις λείπει πάντα η μία και μόνη πατρίδα των παιδι-

κών της χρόνων. Η Ρόουζ θα κουβαλά μαζί της πάντα, πνευματικά, σχεδόν με τη μορφή της θρησκείας, την ιδέα ενός τελικού τόπου προορισμού. Ωστόσο όσο η ίδια και η φυλή της θα πλησιάζουν στην υλοποίηση της αρχικής ιδέας της γης της Επαγγελίας, τόσο η Ρόουζ θα συνειδητοποιεί πόσο η ιδέα αυτή απέχει από την αρχική πρόθεση. Η αληθινή πατρίδα που θα αντικαταστήσει την ιδέα του παραδείσου δεν μπορεί να αποκτηθεί χωρίς βία, αίμα και άδικο. Και αν τα όπλα είναι ικανά να κατακτήσουν και να περιφρουρήσουν έναν τόπο εγκατάστασης και μια εθνική περηφάνια, ζητούν για αντάλλαγμα πίσω τον παράδεισο εκείνο των παιδικών ονείρων.

Αν υπάρχει μια κατάληξη σε αυτό το αιώνιο ταξίδι της Ρόουζ δεν είναι άλλη από τη διαπίστωση πως τελικός προορισμός και μόνη πατρίδα του ανθρώπου είναι ο άνθρωπος. Αυτό άλλωστε που κάνει το ταξίδι της εβραϊκής φυλής πανανθρώπινο και τόσο ενδεικτικό για όλους μας από τόσες πολλές πλευρές είναι ότι περιλαμβάνει τη διαρκή

φυγή, τον διαρκή διωγμό και τον διαρκή πόθο της ανθρώπινης ιστορίας εν γένει για επιστροφή.

Η ερμηνεία βέβαια της Ολυμπίας Δουκάκη είναι πράγματι πέρα και πάνω από κριτική. Ήταν μια εμπειρία για τους θεατές του Ιλίσια να βλέπουν μια γυναίκα να ταξιδεύει στους ανοιχτούς ορίζοντες του κόσμου, παραμένοντας συνεχώς καθιστή, και να διαγράφει κύκλους στο χρόνο, μένοντας διαρκώς καθηλωμένη στη στάση του «σίβα», του τελετουργικού μνημόσυνου των Εβραίων. Το μυαλό μας τρέχει στη σκέψη ότι και η ίδια η Δουκάκη φέρει πάνω της τα γονίδια της οδύσσειας που την κάνουν να επικοινωνεί βαθιά με τη μαρτυρία της φυλής της Ρόουζ. Δεν σημαίνει αυτό ότι υπάρχουν εδώ εκλεκτικές συγγένειες – σημαίνει ότι η ύπαρξη τέτοιων διαδρόμων καθιστά την ερμηνεία της Δουκάκη πεφωτισμένη.

Εκείνο που εντυπωσιάζει ασφαλώς είναι ότι η Δουκάκη επιλέγει να μειώσει τον σκηνικό αντίκτυπό της, παρεμβάλλοντας στη σχέση της με το κοινό το τέχνασμα της ανάγνωσης του μονολόγου της. Εύρημα που αρχικά ξενίζει, και το οποίο, για να είμαι ειλικρινής, δεν μου έγινε μέχρι τέλους απολύτως κατανοητό. Υποθέτω ότι αυτή η «παραξενιά» βρίσκεται εκεί για να απομακρύνει το μονόλογο από την παγίδα του μελό και για να δώσει στην ατμόσφαιρα την αίσθηση της μαρτυρίας, ενώ βέβαια δίνει την ίδια στιγμή και κάποιες λύσεις στην κίνηση του ηθοποιού. Ωστόσο ίσως η εξήγηση βρίσκεται αλλού: στην ίδια τη σύλληψη και στη μέθοδο που ακολουθεί ο αμερικανικός ρεαλισμός. Ο ρεαλισμός αυτός κακώς εννοήθηκε σαν τρόπος να κάνεις τα πράγματα επί σκηνής, αισθήματα ή λόγια, να μοιάζουν «αληθινά». Καθόλου δεν είναι έτσι. Στόχος του αμερικανικού ρεαλισμού είναι τα πάντα όχι να μοιάζουν αληθινά αλλά να γίνονται σημαντικά. Το αναλόγιο της Δουκάκη γίνεται έτσι κατανοητό σαν το εύρημα που δίνει βάθος και φως στην ερμηνεία της. Η Ρόουζ είναι βέβαια, και θα μπορούσε να είναι, ένα πραγματικό ιστορικό πρόσωπο. Αυτό όμως δεν αρκεί. Πρέπει η παρουσία της για να είναι σημαντική να φωτιστεί με εκείνο το φως της σοφίας που πηγάζει από την πρώτη ύλη της καταγραφής και παίρνει την τελική της δύναμη με το λόγο.

ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ

βιβλιοθήκη του ναυτίλου

Χαρ. Τριχούπη 28, 106 79 Αθήνα
Τηλ.: 210 36 16 204
Fax: 210 36 16 369
nafbooks@otenet.gr

Άγγελος Θανάτου

ANGEL OF DEATH ΤΟΥ JAN FABRE ΣΤΗΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ

Στις 12, 13 και 14 Μαΐου, ο Jan Fabre παρουσίασε στην Κωνσταντινούπολη μια από τις λιγότερο «προκλητικές» δουλειές του, το *Angel of Death* (Άγγελος Θανάτου, παραγωγή του 2003), στο πλαίσιο της Τέταρτης Πολιτιστικής Ολυμπιάδας και ταυτόχρονα του 15ου Διεθνούς Θεατρικού Φεστιβάλ Κωνσταντινούπολης. Αυτή δεν είναι η πρώτη συνάντηση του βέλγου καλλιτέχνη με το τουρκικό κοινό, αφού είχε πάρει μέρος και στις Μπιενάλε του 1992 και του 2001 στην ίδια πόλη.

Ο Jan Fabre είναι ζωγράφος, γλύπτης, θεατρικός συγγραφέας, σκηνοθέτης, χορογράφος και σχεδιαστής. Με σπουδές στο Δημοτικό Ινστιτούτο Διακοσμητικών Τεχνών και στη Βασιλική Ακαδημία Καλών Τεχνών στην Αμβέρσα, αρχίζει να γράφει τα πρώτα του θεατρικά το 1976 και να κάνει τις πρώτες του σόλο περφόρμανς. Το 1977 μετονόμασε το δρόμο που ζούσε σε «οδό Jan Fabre», κατασκεύασε μια αναμνηστική πλάκα που έγραφε «Εδώ ζει και δουλεύει ο Jan Fabre» και την τοποθέτησε στο σπίτι των γονιών του, κατ' αναλογία με την πλακέτα στο σπίτι του Van Gogh στον ίδιο δρόμο. Το 1978 έφτιαχνε πίνακες με το ίδιο του το αίμα στη διάρκεια της σόλο περφόρμανς του *Το σώμα μου, το αίμα μου, το τοπίο μου*. Το πρώτο του εργαστήριο, *Η μύτη* (1979), ήταν μία τέντα στον κήπο των γονιών του όπου με τη βοήθεια ενός μικροσκοπίου έκανε πειράματα με έντομα.

Στην πρώτη του διεθνή περφόρμανς *Χρεώστε μας αργότερα* (1979) στη Νέα Υόρκη έκαιγε τα χρήματα που του έδινε το κοινό και με τις στάχτες τους έγραφε τη λέξη *ΧΡΗΜΑ*. Στο Άμστερνταμ, στο The Bic-Art Room (1980), κλειδωνόταν σε έναν λευκό κύβο γεμάτο αντικείμενα τα οποία ζωγράφιζε επί τρεις ημέρες και τρεις νύχτες με μπλε στυλό μπικ. Από το 1980 ξεκίνησε την καριέρα του ως σκηνοθέτης και σκηνογράφος. Για τον διάκοσμο *Ουρανός της απόλαυσης* (*Heaven of Delight*) της οροφής του Βασιλικού Παλατιού των Βρυξελλών τιμήθηκε με πολλά βρα-

βεία. Έχει λάβει μέρος σε σημαντικά γεγονότα και έχει κάνει πολλές ατομικές εκθέσεις σε Άμστερνταμ, Βρυξέλλες, Γάνδη, Ελσίνκι, Λισαβόνα, Στουτγάρδη, Ανόβερο, Φραγκφούρτη, Μόναχο, Τόκιο, Νέα Υόρκη, Παλέρμο, Βαρκελώνη, Μαδρίτη, Λυών και Παρίσι. Το 2004 έκανε μια περφόρμανς με την Μαρίνα Αμπράμοβιτς στο Παρίσι όπου κυριάρχησε το σύνθημα: «Η τέχνη είναι ο θρίαμβος της ταπεινότητας».

Από το τέλος της δεκαετίας του '70 είναι επίσης και κινηματογραφιστής, με αποκορύφωμα της πορείας του την εγκατάσταση *Άγγελος Θανάτου* (2003). Η εγκατάσταση βίντεο/περφόρμανς *Άγγελος Θανάτου* είναι η συνάντηση τριών καλλιτεχνικών προσωπικοτήτων: του Andy Warhol, του σημαντικού χορογράφου και σκηνοθέτη του Μπαλέτου της Φραγκφούρτης William Forsythe και του Jan Fabre.

Όπως αναφέρεται στο σημείωμα της παράστασης, η μεταμόρφωση του σώματος, η αυθεντικότητα, η ομορφιά του γένους (και του ερμαφρόδιτου επίσης), η διπλή ταυτότητα, η αντίθεση του να είσαι καλλιτέχνης ισορροπώντας ανάμεσα στη δημοσιότητα, τη δόξα και την επιθυμία για ανωνυμία και απόσυρση εκτίθενται με τη μορφή μιας ζωντανής εγκατάστασης. Το σώμα, που σε όλες του τις μορφές αποτελεί για τον βέλγο καλλιτέχνη αντικείμενο έρευνας από τις αρχές της δεκαετίας του '80 μέχρι σήμερα, είναι για μια ακόμη φορά στο επίκεντρο του προβληματισμού του, όπως ακριβώς στο *The Crying Body* και το *Glowing Icons*.

Ο Andy Warhol ενέπνευσε στον Φαμπρ τον Άγγελο Θανάτου το 1996. Το έργο έχει υπότιτλο «ένας μονόλογος για έναν άντρα, μια γυναίκα ή έναν ερμαφρόδιτο» και είναι αφιερωμένο στον Forsythe, τον πρωτοπόρο χορογράφο και εξαιρετο χορευτή. Ο Φαμπρ διέγνωσε μια συγγένεια ανάμεσα στους δύο αυτούς καλλιτέχνες, ξεκινώντας από τη φυσική όψη.

Το κοινό τοποθετείται ανάμεσα σε τέσσερις τεράστιες επιβλητικές οθόνες που σχηματίζουν ένα τετράγωνο χώρο. Στο κέντρο της εγκατάστασης, του τετραγώνου, υπάρχει μια μικροσκοπική σκηνή ενώ οι θεατές κάθονται σε όλες τις πλευρές στο πάτωμα. Επάνω στη σκηνή βρίσκεται η χορεύτρια Ivana Jozic από την Κροατία ως «Αφηγήτρια σε πρώτο πρόσωπο» που συνδιαλέγεται με τον κινηματογραφημένο William Forsythe κάνοντας χρήση όχι μόνο του λόγου αλλά και της κίνησης. Ο χορογράφος εμφανίζεται στις οθόνες, φορώντας μονάχα ένα εσώρουχο, να χορεύει ανάμεσα στις κολόνες και τις βιτρίνες και να ερμηνεύει το ζοφερό κείμενο του Άγγελου Θανάτου κινηματογραφημένος στο Μουσείο Ανατομίας του Μονπελλιέ. Αυτές οι κινηματογραφημένες εικόνες συνδιαλέγονται και μεταξύ τους: διαφορετικά σημεία απαλείφονται ή προβάλλονται από διαφορετική γωνία λήψης.

Ο σαξοφωνίστας Eric Sleichim, από το διάσημο Κουαρτέτο Blindman, κλήθηκε να συνθέσει κάτι καινούργιο για την περφόρμανς. Οι ωμοί, απόκοσμοι ήχοι του βαρύτονου σαξόφωνου κατευθύνουν τη φωνή της περφόρμερ στον πραγματικό χρόνο καθώς ο Sleichim παίζει ζωντανά ως μουσικός παρτενέρ αυτού του πολύπλευρου διαλόγου. Η μουσική προσθέτει μια ιδιαίτερη σημασία στο σύνολο της παράστασης υπογραμμίζοντας το κείμενο και ενισχύοντας τη δεξιοτεχνία των εικόνων.

Ο Άγγελος Θανάτου έχει αποτελέσει πηγή έμπνευσης και άλλων καλλιτεχνών όπως το θέατρο του Άμστερνταμ ZID στην παράσταση *VINCENT & IK*.

ΕΙΡΗΝΗ Μ. ΜΟΥΝΤΡΑΚΗ

Απ' το ρετιρέ κοιτώ τ' άστρα

Α. ΒΟΥΡΛΟΥΜΗΣ, Π. ΙΕΡΕΜΙΑΔΗΣ, ΤΑΤΟΟ, ΔΗΜΟΣΙΟΫΠΑΛΛΗΛΙΚΟ ΡΕΤΙΡΕ

*Αφήσατε, αφήσατε
των συνθημάτων τους κρουνοί να
τρέξωσιν
έως ότου μας πνίξουν.
Είναι ευτυχής ο θάνατος
μόνον όταν αποθνήσκομεν ζώντες.
Σαν Κάλβος*

ΑΣΤΡΑ

Αγαπώ εκείνη την τέχνη που δρα υπογείως, εκτός των κυρίαρχων θεσμών, πέρα από τη λογική των «τεκμηριωτικών» εκθέσεων που γράφουν «ιστορία», και που ανατρέπει μ' έναν ήσυχο παφλασμό τα στερεότυπα των σχολών Καλών Τεχνών, των Πινακοθηκών και των λογής ινστρουκτόρων τους.

Υπάρχει μια γκαλερί κάτω από την Ακρόπολη, η ΑΣΤΡΑ, που διοργανώνει πάντα εκθέσεις με άποψη, εκτός συντεταγμένης πρωτοπορίας και γι' αυτό άκρως ανατρεπτικές. (Για όποιον βέβαια δεν συγχέει την avantgarde με την επικοινωνιακή φασαρία, τους χορηγούς ή το κρατικό γούστο όπως το εκφράζουν οι επιτετραμμένοι στο ΥΠΠΟ curators). Εκεί λοιπόν είδαμε οργανωμένες από την Ελένη και τον Σωκράτη Κουγέα πρώτα την μικρή αναδρομική του Ανδρέα Βουρλούμη (1910-1997) κι έπειτα τους «Άη Γιώργηδες» του Πέρη Ιερεμιάδη. Αμφότερες οι εκδηλώσεις όμνυαν σε μιαν προσωπική αισθητική που εκκινεί από τα πράγματα του άμεσου κόσμου και που στο τέλος μεταμορφώνει τον κόσμο αυτό σε ποιητική πρόταση.

Ο Βουρλούμης έζησε πάντα στη σκιά μεγεθών όπως ο Τσαρούχης, ο Μαυ-

ροΐδης ή ο Μόραλης και μόνο το 1990 με την αναδρομική που του οργάνωσε ο Δημ. Παπαστάμος στην Εθνική Πινακοθήκη φάνηκε όχι το εύρος αλλά κυρίως το βάθος της δουλειάς του. Ήταν τότε που η Πινακοθήκη εργαζόταν μεθοδικά για τη μελέτη και προβολή της ελληνικής τέχνης κι όχι για πυροτεχνηματικές εκδηλώσεις που ενθουσιάζουν τους αφελείς ή τους κοσμικούς αλλά δεν πλατύνουν τη γνώση ούτε οξύνουν την ευαισθησία ως προς την εντόπια καλλιτεχνική μας παραγωγή. Το εγχώριο μάθημα της ιστορίας της τέχνης μας.

Ο Βουρλούμης υπήρξε οξύς και συνάμα υπερευαίσθητος παρατηρητής των οπτικών φαινομένων, τα οποία μεταγράφονταν από τη γαιώδη παλέτα του σε εύρυθμες χρωματικές αφηγήσεις. Τα πρόσωπα των οικείων του, τα αντικείμενα του προσωπικού του χώρου και τέλος όλη αυτή η ζούγκλα των εντυπώσεων που ξανοιγόταν από την Κηφισιά ως το Παγκράτι –την αγαπημένη του διαδρομή– αποτελούσαν τα μόνιμα θέματά του. Οι πίνακές του, μικρά μονόπρακτα που κορυφώνονταν κατά περίπτωση, όπως συμβαίνει με τον «Σιφνιό βιολιστή» της Εθνικής Πινακοθήκης που έχει ξύλινο πόδι. Μαζί με την Ιφιγένεια Λαγάνα, τον Γ. Μανουσάκη, την Νίκη Καραγάτση και την Κούλα Μαραγκοπούλου ο Βουρλούμης συγκροτεί ένα σώμα αθηναϊολατρών ζωγράφων που καταγράφοντας τον οικείο χώρο μπορούν να του μεταλαμπαδεύσουν την ισχύ ενός ολόκληρου κόσμου. Το ιερό, μ' άλλα λόγια, στα ασήμαντα μικροσυμβάντα της γειτονιάς.

Έργο του Ανδρέα Βουρλούμη.

Πέρης Ιερεμιάδης, Άη Γιώργης.

Ο Ιερεμιάδης πάλι, με χρώματα-χώματα από τον Υμηττό και κόλλες που παρασκευάζει ο ίδιος, προσεγγίζει πανάρχαιες ζωγραφικές διαδικασίες ή μοτίβα φτιάχνοντας τον ήρωα-άγιο μιας παράδοσης που μάχεται σθεναρά για την ύπαρξή της. Ο ίδιος σχηματοποιεί, αφαιρεί, παραλλάσσει και αναδιαρθρώνει το θέμα του κάθε φορά με ανανεωμένη ευρηματικότητα. Λαϊκή τέχνη και Matisse, λόγια και προνεωτερικά στοιχεία συνθέτουν μια ζωγραφική χειροποίητη, διόλου εγκεφαλική αλλά και βαθύτατα πνευματική. Ο Βουρλούμης και ο Ιερεμιάδης έχουν φτάσει σε λύσεις διόλου ευκαταφρόνητες ακόμα και για τους ρέκτες της πιο ανανεωμένης φόρμας ακολουθώντας έναν δρόμο ταπεινότητας και σιωπής. Εφορώντας το σύμπαν των απλών πραγμάτων αποκαλύπτουν πόσο ηδύ είναι το οράν.

ΤΑΤΟΟ-ΡΕΤΙΡΕ

Η Νάντια Αργυροπούλου στην Antiochou art είχε μια εξαιρετική ιδέα. Να ζητήσει από μια δεκαπενταριά καλλιτέχνες του συρμού ή μη να τις φτιάξουν έργα ως τατουάζ, ενθυμούμενη πως η πρώτη-πρώτη ζωγραφική ξεκίνησε ως στιγματογραφία πάνω στο

ανθρώπινο δέρμα. Σαν προσευχή, σαν ιαχή, σαν μεταμόρφωση. Σήμερα, εποχή υπέρβασης των στατικών εικόνων, η ιερότητα της εικόνας είναι ένα ζητούμενο. Η παρουσία του Νάνου και της Marie Wilson-Βαλαωρίτη στη συλλογική αυτή προσπάθεια ανεβάζει σαφώς το επίπεδό της πέραν ενός επιπέδου εντυπώσεων.

«Πώς εξασφαλίζεται η διαύγεια ανάμεσα στην ταχύτητα και τη διάρκεια;», αναρωτιέται η ομάδα του Δ.Ρ. στο 8ο δελτίο τύπου της, το προτελευταίο της περιοδικής αυτής έκδοσης, συνοδευόμενο και από CD. Η ομάδα «Δημοσιοϋπαλληλικό ρετιρέ», που σχηματίστηκε το 1984 από τους Ντάνη Τραγόπουλο, Αλεξάνδρα Κατσιάνη και Θανάση Χονδρό, είναι ό,τι δηλώνει. Οι Κατσιάνη-Χονδρός είναι δημόσιοι υπάλληλοι –φιλολόγοι γαρ– και η «Άλλη πόλη» το διαμέρισμά τους στην οδό Μελενίκου 34 της Θεσσαλονίκης. Η ομάδα τους δραστηριοποιήθηκε σε γιασιά, λαϊκές αγορές, τόπους συναθροίσεων, κάνοντας μια λαϊκή-διαδραστική μοντέρνα τέχνη εκτός γκαλερί, μουσείων ή οικονομικών παρεμβολών. Ζουν τη ζωή τους ποιητικά πληρώνοντας εξ ιδίων τα έντυπα ή τα cd που κυκλοφορούν και εντάσσοντας στο ίδιο έργο μουσική,

οπτική ποίηση, θεατρική δράση, εικαστικά περιβάλλοντα, αυτοσχεδιασμό και προπαντός ομαδικότητα. Το εξώφυλλο, λ.χ., του τελευταίου cd έφτιαξε η κόρη του ζευγαριού. «Τίποτε δεν είναι πιο παρόν απ' όσα έχω χάσει», διαβάζουμε στο κείμενο και έπειτα ακούμε την Αλεξάνδρα να τραγουδά «Μην ψάχνεις, πληθυντικό δεν έχει η εξουσία». Στον ελλαδικό χώρο θεωρώ μοναδικό το ζευγάρι της «Άλλης πόλης» και για τον πρωτοποριακό όγκο δουλειάς του και για την συνέπειά του να ζει επί δεκαετίες εντός-εκτός. Νομίζω πάντως πως οι ίδιοι έχουν συνειδητοποιήσει βαθιά ότι οι θορυβοποιοί έρχονται και παρέρχονται. Από την εποχή του Σύνδεσμου για τη Σύγχρονη Τέχνη με τον Χαΐνη και τον Κοκκινίδη έχουμε να δούμε τόσο ζωντανή και τόσο ψαγμένη προσπάθεια. Ιδού μερικά τελευταία δείγματα γραφής-φωνής και μουσικής επανεγγραφής του Δ.Ρ.: «Η πραγματικότητα είναι ένα σύστημα αξιολόγησης. Ουρλιάζαμε πάντα. Πάντα ευγενικά. Χωρίς θόρυβο. Η νύχτα δεν σβήνει τη μέρα. Το γοητευτικό με την πραγματικότητα είναι που δεν υπάρχει πέρα από τη μουσική. Τι άλλο μας μένει;»

ΜΑΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΙΔΗΣ

Τα μυστικά του εαυτού

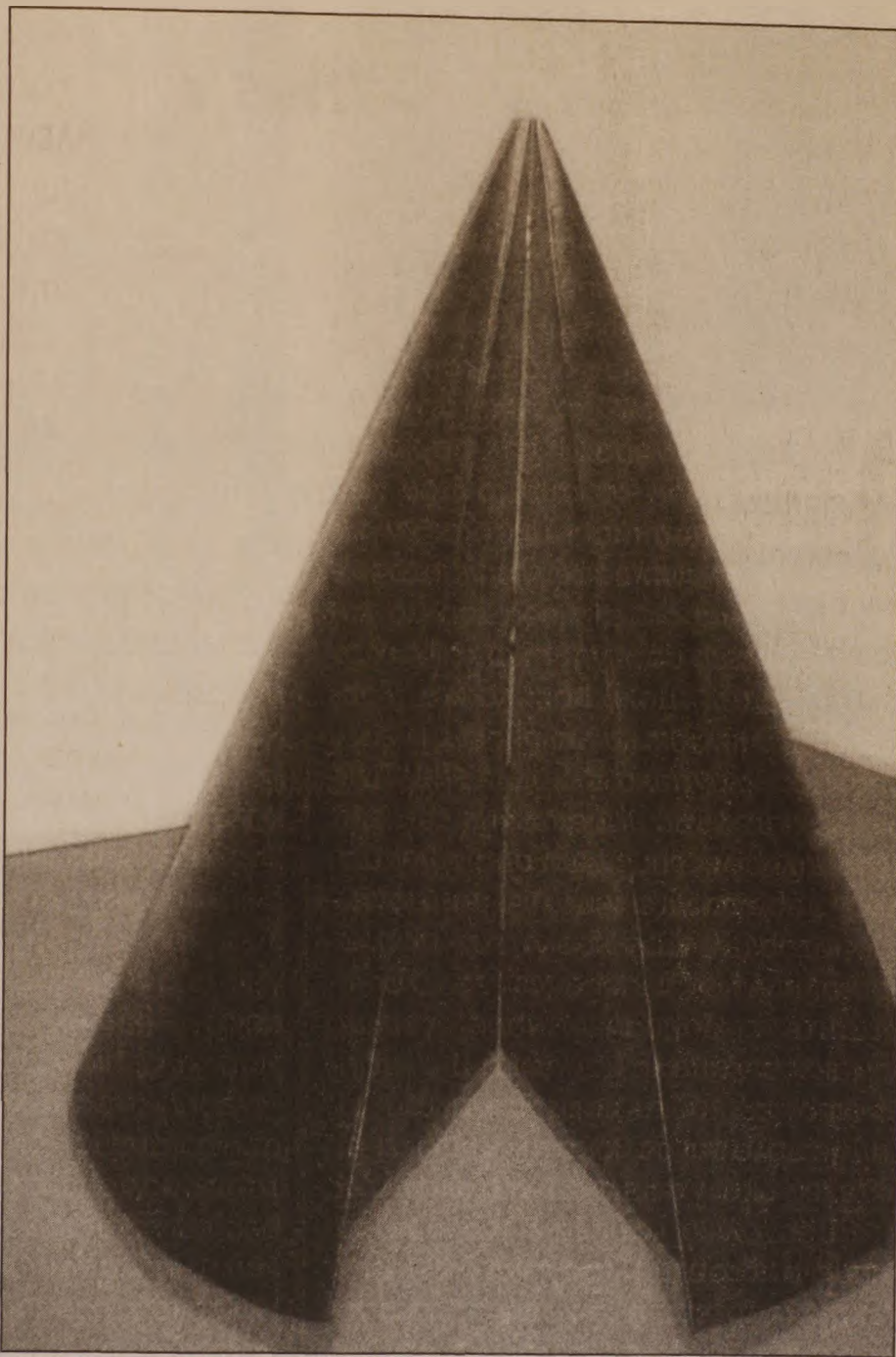
ΤΡΕΙΣ ΒΕΛΓΟΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΕΣ ΣΤΟΝ ΤΕΧΝΟΧΩΡΟ «ΤΟ ΜΗΛΟ»

Με την ευκαιρία της έκθεσης της Mireille Lienard, της Laurence Dervaux και του Philippe Dubit στην Αθήνα, στη γκαλερί «Το Μήλο», θα θέλαμε να παρατηρήσουμε ότι οι τρεις αυτοί καλλιτέχνες μάς παρουσιάζουν, καθένας με διαφορετικό τρόπο, μια ιδέα με το ίδιο τους το είναι. Με δεξιοτεχνία, παρουσιάζουν ανθρώπινα πορτρέτα τα οποία δείχνουν ότι είμαστε εύθραστοι, και τα έργα τους μεταφράζουν την απογοήτευση του ανθρώπινου όντος και εκείνη την πλευρά του ατόμου που συχνά είναι κρυμμένη ή κρυφή.

Η Mireille Lienard (1963) προτείνει ότι η ταυτότητά μας είναι συχνά διχασμένη ανάμεσα στο ego το οποίο συγκροτείται από τις εμπειρίες μας, από την ίδια μας την πολιτισμική καταγωγή, και το alter, την τυπική συνέπεια των αναφερόμενων της αντιμετώπισης ενός ξένου πολιτισμού: το καινούργιο μας απόκτημα. Στο έργο της χρησιμοποιεί λέξεις που έχουν να κάνουν με τον πολιτισμό, την εθνικότητα, την ιστορία, τις συνήθειες, τα χαρακτηριστικά σημεία, την ιδεολογία και τα συστήματα αξιών. Αυτός ο εσωτερικός πόλεμος που υφίσταται για τα πρόσωπα που βρίσκονται ανάμεσα σε διαφορετικούς πολιτισμούς, ο οποίος μπορεί επίσης να αναπτύξει διακριτά μέρη τα οποία προσφέρουν μια πλήρη και αρμονική μορφή. Επιχειρεί να μας δείξει ότι αυτή η πολιτισμική «μαθητεία» που υπάρχει όταν μας περιβάλλει ένας άλλος πολιτισμός, μας επιτρέπει τελικά να βρούμε τα κλειδιά και, μεταφορικά, ν' ανοίξουμε τις πόρτες.

Κατά πρώτο λόγο, το έργο του Philippe Dubit (1945) είναι μια μελέτη για την σχέση ανάμεσα στον «πραγματικό» χώρο που αντιλαμβανόμαστε και τον δισδιάστατο χώρο του σχεδίου και της τέχνης. Επηρεασμένος από τον Serge Poliakoff και τον Nicholas de Stael, ο Dubit είναι ένας ζωγράφος που έχει μια σκοτεινή και κρυφή πλευρά. Με τις γραμμές, τα περιγράμματα και τις παράδοξες φόρμες, παίζει με το μολυβοκάρβουνο για να προσδώσει ένα μυστήριο κι ένα βάθος στην εικόνα. Η οπτική αντίληψη, κυρίως όσον αφορά τη δική μας αντίληψη του ανθρώπινου σώματος, αποδομείται και τα προβλήματα του χώρου σιγά σιγά μετασχηματίζονται. Ο Dubit αποστασιοποιείται από το αντικείμενο ουσιαστικά και διανοητικά, και πραγματοποιεί ένα έργο όπου οι φόρμες, το χρώμα, και οι σχέσεις είναι καθαρή δημιουργία.

Όταν βλέπουμε το έργο της Laurence Dervaux (1962) αναρωτιόμαστε αν κάνει επιτηδευμένα κακότεχνα ή λεπτεπίλεπτα σχέδια. Πρόκειται για ένα έργο που μας δείχνει, με μια σπουδή γεμάτη ακρίβεια, την επιστημονική διάσταση του ανθρώπινου σώματος. Εκ πρώτης όψεως, τα σχέδιά της με μελάνι είναι θηλυκά, ευαίσθητα, και μοιάζουν με δαντέλα, με λουλούδια, με κοχύλια, ή με φτερά. Στην πραγματικότητα, είναι πορτρέτα των λεπτομερειών των μυών του ανθρώ-

Έργο της Mireille Lienard.

που. Η Dervaux ζωντανεύει έτσι τις γραμμές της ζωής και την ανθρώπινη σφραγίδα με μια ευαισθησία που μας γοητεύει με το παράδοξό της.

Ως θεατές απέναντι στο έργο της Mireille Lienard, του Philippe Dubit και της Laurence Dervaux, ερχόμαστε αντιμέτωποι με τα μυστικά μας, με το σώμα μας, με τον πολιτισμό μας, με τις αντιλήψεις μας και τις προσωπικές μας αξίες, κι αναγκαζόμαστε να κοιτάξουμε στον καθρέφτη μ' ένα βλέμμα που επιδιώκει να ξεπεράσει την πρώτη ματιά και ν' ανιχνεύσει τα κρυμμένα μονοπάτια «προς εαυτόν». Κάτι μάλλον σπάνιο στην τρέχουσα εικαστική γλώσσα.

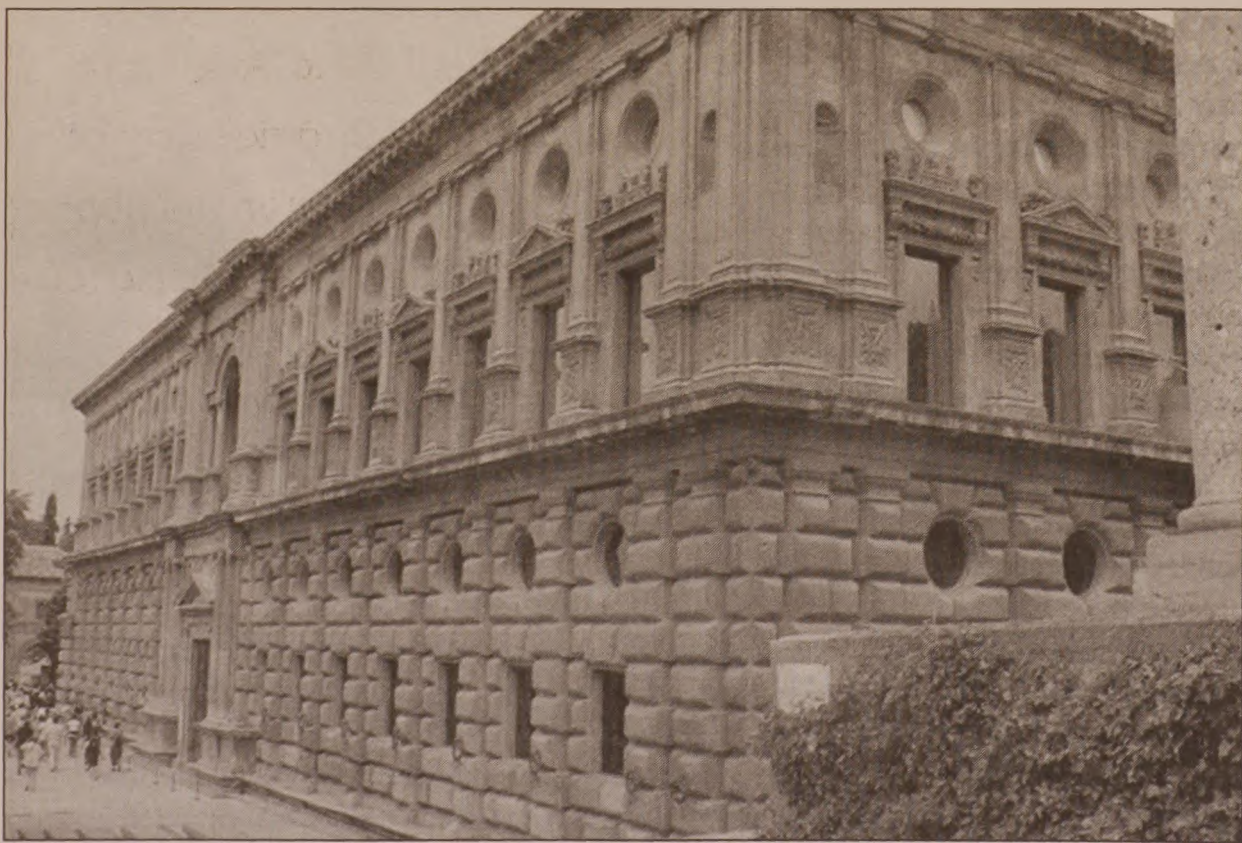
ΤΖΟΑΝΝΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

αρχι ΤΕΚΤΟ ΝΙΚΗ

Carlos V

μνήμη Αλέξανδρου Στ. Καλλιγά

Ίσως η κορυφαία στιγμή στις μέρες της Ανδαλουσίας, η επίσκεψη στην Αλάμπρα της Γρανάδας, το πιο διάσημο ανακτορικό σύμπλεγμα κτηρίων και κήπων που άφησε πίσω της η μακραίωνη αραβική κατοχή της Ιβηρικής χερσονήσου. Η περιπλάνηση σε αυτούς τους μαγικούς χώρους, όσες εικόνες από πριν και να έχεις δει, όσες περιγραφές και να έχεις διαβάσει, είναι αλησμόνητη. Άξιζε όλο τον κόπο να πάει κανείς να στηθεί από τις έξι το πρωί στην ουρά ώστε να εξασφαλίσει ένα πολύτιμο εισιτήριο γι' αυτόν τον μαυριτανικό παράδεισο.

Διακόσια χρόνια χτιζόταν το σύνολο της Αλάμπρας, το πλησιέστερο ανάλογο των Ουρανών, με διαδοχικές επεμβάσεις και προσθήκες από αρχιτέκτονες και συνεργεία τεχνιτών, που άγγιζαν το τέλειο. Όταν έπεσε και η Γρανάδα,

τελευταία αραβική επικράτεια, σε χριστιανικά χέρια, οι γνωστοί μας βασιλείς από τα ταξίδια του Κολόμβου, Φερδινάνδος και Ισαβέλλα, κληρονόμησαν ένα ανυπέρβλητο αριστούργημα που η φήμη του θα διαιωνιζόταν παρ' όλες τις σκόπιμες καταστροφές

και την εγκατάλειψη που θα επακολουθούσε. Σήμερα πάντως αποτελεί τον αριθμό ένα κράχτη του ισπανικού τουρισμού – κάτι σαν τη δική μας Ακρόπολη.

Το 1516 ανέβηκε στο θρόνο ο διάδοχός τους Κάρολος Α΄ και σύντομα φρόντισε να μετονομαστεί σε Κάρολο Ε΄, διεκδικώντας μια ακόμα πιο ένδοξη από τους γονείς του ευρωπαϊκή καριέρα, γεμάτη εκστρατείες, κατακτήσεις, πλούτη και κάποτε αντιστροφές της μοίρας. Αλλά αυτά ανήκουν στους ιστορικούς – εμείς έχουμε άλλη αφορμή να τον μνημονεύουμε. Καθώς κανείς βαδίζει σε ένα στενό πέρασμα δίπλα σε τείχη και αμυντικά κτίσματα της Αλάμπρας, ξαφνικά, σε ένα πλάτωμα και διαγώνια, αντικρίζει τα ανάκτορά του, ένα εντελώς ξένο στο περιβάλλον του επιβλητικό κτήριο χτισμένο το 1526.

Το τέλειο αυτό ορθογώνιο βρίσκεται στο κέντρο του ανακτορικού συγκροτήματος της Αλάμπρας, σε επίτηδες άμεση σύγκρουση με τη δομή των φημισμένων αραβικών κτισμάτων γύρω του. Έχοντας κατεδαφίσει ό,τι προϋπήρχε στη θέση του, το άψογο τετράγωνο του παλατιού κολλάει βίαια στην νταντέλα των αραβικών περιγραμμάτων. Είναι καθαρά αναγεννησιακής έμπνευσης και δεν κάνει καμιά υποχώρηση προς τα αραβικά συνθετικά και διακοσμητικά στοιχεία που κυριαρχούν γύρω του. Εξωτερικά, οι πυραμιδοειδείς εξάρσεις της λιθοδομής στη βάση του κτηρίου επιτείνουν το βαρύ, εχθρικό ύφος του. Κάθε υποψία χάρης και διάθεσης παι-

χνιδιού με τη διαφάνεια, τον ήχο του νερού, τις συνεχείς εναλλαγές εντυπώσεων έχει σκόπιμα αφαιρεθεί. Γεωμετρική καθαρότητα, μπρουταλισμός, βιαιότητα – ίσως όλα αυτά να είναι τελικά αλληλένδετα. Κάπου εκεί μέσα κρύβονται οι ρίζες του απολυταρχισμού, του μετέπειτα φασισμού.

Εσωτερικά όμως το τετράγωνο μετασχηματίζεται σε κυκλικό αίθριο, πλαισιωμένο με στοά, όπου δύο συμμετρικά κλιμακοστάσια ανεβάζουν στον όροφο και δημιουργούν νέες, εξαισίες γεωμετρικές αντιθέσεις, χρησιμοποιώντας οξείες γωνίες, με το τετράγωνο σχήμα. Περιπατάς στην κυκλική στοά στον όροφο και έχεις την αίσθηση κυρίως του κενού. Η υπόλοιπη μάζα του κτηρίου έχει διαλυθεί, το τεράστιο βαρύ κτίσμα έχει εξαφανιστεί. Πάλι εδώ η τυραννική γεωμετρική καθαρότητα, αυτή τη φορά με αντίστροφο αποτέλεσμα. Το κρίσιμο λοιπόν στοιχείο ήταν η διαχείριση της μάζας.

Να πρόκειται για μια συνειδητή, έστω αδέξια, απάντηση στις αραβικές αυλές, με τον μεθυστικό συνδυασμό νερού και βλάστησης;

Το παλάτι δεν ολοκληρώθηκε και δεν κατοικήθηκε ποτέ. Ο Κάρολος, με όλα τα τυχόν του ονόματα, έπαιζε μακριά στην μεγάλη ευρωπαϊκή σκακιέρα, δεν τον απασχολούσε πια η επαρχιακή Γρανάδα. Μάλλον εκεί οφείλεται και η επιβίωση των ενοχλητικών για την καθολική Ισπανία αραβικών κτισμάτων

της Αλάμπρας. Έτσι διατηρήθηκε ως τις μέρες μας ανόθευτη από τη χρήση η εγκεφαλική σύλληψη του σχεδίου του παλατιού. Σήμερα μάλιστα λειτουργεί στους μισούς χώρους του ισόγειου του το Μουσείο της Αλάμπρας, με επιλεγμένα ευρήματα από τα αραβικά ανάκτορα. Στην αίθουσα II μάλιστα έχει αφαιρεθεί σε ένα σημείο το δάπεδο κάνοντας ορατές τις αραβικές κατασκευές που προϋπήρχαν σε χαμηλότερη στάθμη.

Είναι μεγάλη ειρωνεία ότι εκ των υστέρων αποκαταστάθηκαν σχολαστικά όλα τα περιφρονημένα αραβικά κτίσματα της Αλάμπρας εμπλουτισμένα με τα νερά τους και τους κήπους τους, ότι ακόμα και το ισόγειο του παλατιού του Καρόλου μαγαρίστηκε με δείγματα της προηγούμενης κουλτούρας, ότι παντού κυριαρχεί η σοφία εκείνης της ηδονιστικής ατμόσφαιρας που λάτρεψαν οι άραβες κυρίαρχοι του τόπου. Ο λεπτός παφλασμός του νερού από σιντριβάνι σε κάποια αυλή, τα αραβουργήματα που κατρακυλούν σαν αφρός από τις οροφές, όλο αυτό το τόσο εύθραυστο και εφήμερο όνειρο χτισμένο με φθαρτά υλικά, και όμως τόσο αιώνιο, επιζεί σήμερα έστω ταριχευμένο για χάρη του τουρισμού, κάνοντας αντίστοιχα το στιβαρό ανάκτορο του Καρόλου να μοιάζει με απλή χαρτοκοπτική.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΦΙΛΙΠΠΙΔΗΣ

Κάτι το «ωραίο»

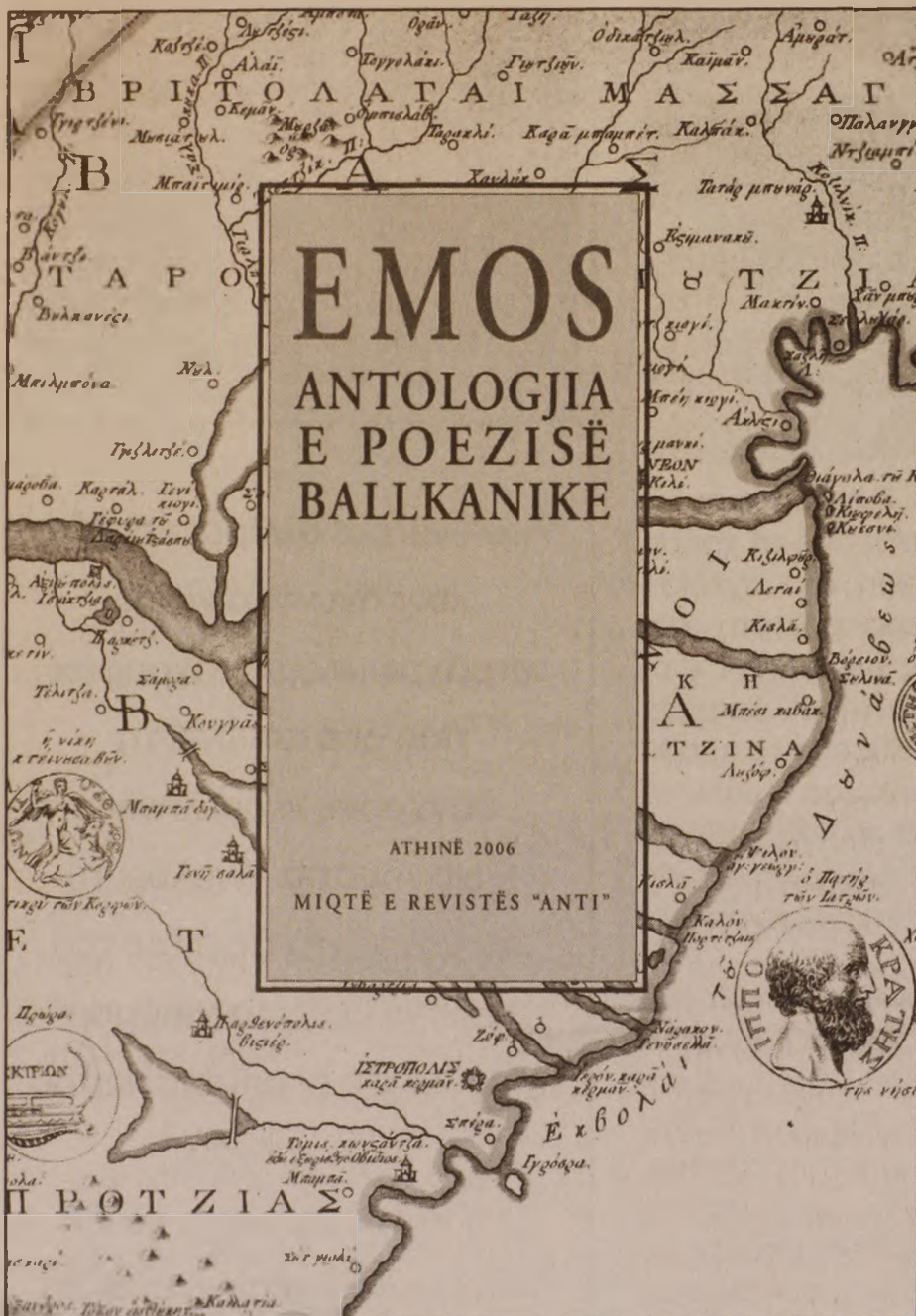
Λεύκωμα με άρθρα, μελέτες και πάνω από χίλιες τετράχρωμες φωτογραφίες, που αποτυπώνει τη σύγχρονη νεοελληνική κακογουστιά. Αναλύει το κιτς, αναζητά τις ρίζες του και σχολιάζει με χιούμορ τις χιλιάδες περιπτώσεις του φαινομένου.

Για την πολιτική, την κοινωνική συμπεριφορά, τη διακόσμηση, το σινεμά, το θέατρο, την τηλεόραση, το αυτοκίνητο, το σπίτι, το γραφείο...

Κεντρική διάθεση:
Δημοχάρους 60,
115 21 Αθήνα,
τηλ.: 210-72.32.819

ΑΙΜΟΣ

Ανθολογία της Βαλκανικής Ποίησης

Η ιστορία άρχισε πριν από 13 χρόνια, το Μάρτη του 1993 στους Δελφούς, όπου σε μια συνάντηση με θέμα «Βαλκάνια: Εθνικοί πολιτισμοί και κοινό μέλλον. Οι διανοούμενοι των Βαλκανίων εναντίον του πολέμου», ο βούλγαρος ποιητής Στέφαν Γκέτσεφ κατά την ομιλία του (5.3.93) «έριξε την ιδέα» για την έκδοση μιας ανθολογίας για τη βαλκανική ποίηση.

Λίγες μέρες μετά, στο τεύχος 517 (19.3.93, σ. 54) το Αντί δημοσίευσε το σύντομο κείμενο του ποιητή που ακολουθεί:

«Να γνωρίσουμε πριν μιλήσουμε»

• Ένας βούλγαρος ποιητής προτείνει στους λαούς των Βαλκανίων να επικοινωνήσουν μέσω της ποίησης

Μετά τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο η Βουλγαρία βρέθηκε ξανά από την πλευρά των ηττημένων. Και βέβαια η προπαγάνδα μας έλεγε ότι δεν φταίει η δική μας πολιτική αλλά

οι άλλοι, και πρώτα απ' όλα οι γείτονές μας.

Το 1925 ήμουν 14 χρονών έφηβος. Είχα ήδη αρχίσει να γράφω ποιήματα και ήμουν βέβαιος ότι οι ποιητές μας ήταν οι καλύτεροι. Λίγο αργότερα βρήκα σ' ένα περιοδικό ένα άρθρο για τη γιουγκοσλαβική ποίηση. Αναφέρονταν μάλιστα και μερικά ποιήματα σύγχρονων τότε γιουγκοσλάβων ποιητών: Γιόβαν Ντούτσιτς, Τιν Ούγιεβιτς, Ίβο Άντριτς, Μιρ Κρλέζα, Γούσταβ Κρίκλετς και άλλων. Έμεινα έκπληκτος. Τι ωραία ποίηση!

Αυτό προκάλεσε μια μικρή επανάσταση στην εφηβική μου ψυχή. Ένας λαός που έχει τέτοιους τρυφερούς και πνευματικούς ποιητές μπορεί να είναι κακός;

Βρήκα μία ανθολογία γιουγκοσλαβικής ποίησης κι άρχισα να μαθαίνω και τη γλώσσα. Και τότε διαμορφώθηκε στη συνείδησή μου η ιδέα πως οι λαοί παγιδεύονται απ' όσους χτίζουν υλικά και πνευματικά τείχη για να τους χωρίζουν. Αυτό βέβαια δεν είναι κάτι νέο, αλλά για μένα τότε ήταν.

Το ίδιο έγινε κι όταν ήρθα στην Ελλάδα το 1936 και γνώρισα τους έλληνες ποιητές, τον Καβάφη, τον Σολωμό, τον Κάλβο και τους νεότερους, όπως ο Σεφέρης κ.ά.

Σας βεβαιώ ότι εδώ δε συνάντησα παρά μόνο συμπάθεια για τον δήθεν εχθρό, τον Βούλγαρο. [Είχα υποσχεθεί πως θα κάνω ό,τι μου ήταν μπορετό για να γνωρίσει ο λαός μου την εξαίσια ελληνική ποίηση. Οι δυο ανθολογίες της νέας ελληνικής ποίησης που δημοσίευσα στη Βουλγαρία μετά τον πόλεμο αποδεικνύουν πως κράτησα το λόγο μου.]

Αργότερα ήρθε η γνωριμία μου με τη ρουμανική ποίηση, διαμέσου μεταφράσεων δυστυχώς. Θαύμαζα και θαυμάζω την ποίηση του Αργέζι, του Ντόινας, του Στανέσκου και άλλων.

Θυμάμαι με πόση υπερηφάνεια έμαθα ότι ο Τριστάν Τσάρά, τον οποίο γνωρίζω προσωπικά, ο Ισιδώρα Ισοπού, ο Ιονέσκο ήταν δικοί μας, βαλκανικά ταλέντα. Το ίδιο χάρηκα κι όταν πήραν το Νόμπελ ο Άντριτς, ο Σεφέρης και ο φίλος μου ο Ελύτης.

Σκέφτομαι: Γιατί να μην εκδώσουμε μιαν ανθολογία βαλκανικής ποίησης, στις σχετικές γλώσσες και ταυτόχρονα σε μετάφραση; Είμαι βέβαιος ότι, ανεξάρτητα από τις τοπικές παραδόσεις και τις διάφορες ξένες επιρροές, υπάρχει μια κοινή ατμόσφαιρα, ένα ίσως κοινό πνεύμα.

Είμαι σίγουρος πως αυτά που μας ενώνουν είναι περισσότερα από αυτά που μας χωρίζουν. Αλλά για να γίνει αυτό κοινή συνείδηση πρέπει να περάσουμε έναν απλό αλλά δύσκολο δρόμο: να προσπαθήσουμε να καταλάβουμε πριν κρίνουμε, να προσπαθήσουμε να γνωρίσουμε πριν μιλήσουμε, και όχι μόνο τους άλλους αλλά και τον εαυτό μας.

ΣΤΕΦΑΝ ΓΚΕΤΣΕΒ

Σε λίγες ημέρες, στη Διεθνή Έκθεση Βιβλίου στη Θεσσαλονίκη θα γίνει η παρουσίαση του τόμου της Ανθολογίας ΑΙΜΟΣ στην αλβανική γλώσσα. Αμέσως μετά θα ακολουθήσει ο τόμος στη ρουμανική και εν συνεχεία στην ελληνική γλώσσα. Μέχρι το καλοκαίρι ελπίζουμε ότι θα κυκλοφορήσουν και οι τόμοι στις άλλες βαλκανικές γλώσσες.

Τι είναι όμως αυτή η Ανθολογία;

Η Ανθολογία Βαλκανικής Ποίησης «ΑΙΜΟΣ» συγκεντρώνει δείγματα από τους αναγνωρισμένους, τους κλασικούς ποιητές των χωρών της χερσονήσου του Αίμου.

Η πολιτισμική ενότητα των χωρών της χερσονήσου του Αίμου αποδεικνύεται από τα κοινά αναγνωριστικά στοιχεία στη λαϊκή παράδοση: στην ποίηση, το τραγούδι, το χορό, τα έθιμα, τις παραδόσεις και τα ενδυματολογικά στοιχεία.

Ποικίλες ιστορικές συγκυρίες συνέδεσαν τους λαούς της χερσονήσου του Αίμου και ανέπτυξαν αίσθημα αλληλεγγύης μεταξύ τους, εξαιτίας και του κοινού οθωμανικού ζυγού· πολιτικές διαφορές που ανέκυψαν κατά τον 20ό αιώνα δημιούργησαν διάσταση μεταξύ των κρατών, επηρεάζοντας και τη σχέση των λαών, χωρίς όμως να κατορθώσουν να καταλύσουν την αίσθηση κοινότητας. Παράλληλα, καλλιεργήθηκε σειρά μυθευμάτων για τις δήθεν σοβαρές «διαφορές» των λαών, που θα πρέπει να απομυθοποιηθούν.

Ωστόσο, η επικοινωνία μεταξύ των λαών εξακολουθεί να είναι δυσχερής, κυρίως εξαιτίας του γλωσσικού φράγματος, το οποίο εμποδίζει να διαπιστωθεί ο κοινός βαλκανικός πολιτισμός που βρίσκεται στις ρίζες όλων των λαών της χερσονήσου του Αίμου. Γιατί είναι γεγονός ότι οι λαοί που ζουν γύρω από τη ραχοκοκκαλιά του Αίμου έχουν ελάχιστη γνώση των ιδιαιτεροτήτων των γειτόνων τους. Οι οδοί της μεταξύ τους πολιτιστικής επικοινωνίας περνούν συνήθως μέσω Παρισιού, Λονδίνου, Μόσχας ή Βερολίνου. Οι Έλληνες δεν γνωρίζουν ούτε τον Μαυροβούνιο Νεγκός, ούτε τον Αλβανό Φίστα, ούτε τον Ρουμάνο Εμι-

νέσκου, ούτε την Βουλγάρα Ελισαβέτα Μπαγκριάνα — όλοι κλασικοί ποιητές των γειτονικών χωρών. Αλλά ούτε και ο Σολωμός, λ.χ., είναι βέβαιο ότι είναι γνωστός στους γύρω λαούς. Εντούτοις υπάρχει μια πολύ μεγάλη ποιητική παράδοση που η γνωριμία και η κατανόησή της θα εμπλουτίσει τη λογοτεχνική ζωή κάθε χώρας και θα βοηθήσει την προσέγγιση των βαλκανικών λαών.

Η έκδοση της Ανθολογίας Βαλκανικής Ποίησης ΑΙΜΟΣ επιδιώκει τη συμβολική άρση αυτής της δυσχέρειας επικοινωνίας και πιστεύουμε πως θα αποτελέσει ένα πρώτης τάξεως πολιτιστικό γεγονός. Απέναντι στη διαμορφούμενη κυριαρχία των μεγάλων γλωσσών, η Ανθολογία Βαλκανικής Ποίησης «ΑΙΜΟΣ» αποτελεί μια έμπρακτη χειρονομία πιστοποίησης της σημασίας, της αυτοτέλειας αλλά και της πολιτισμικής ιδιαιτερότητας των μικρών γλωσσών της Ευρώπης που αξίζει να υποστηριχθούν.

Παράλληλα, αξίζει να επισημανθεί και ο χρηστικός ρόλος μιας ανθολογίας όπως αυτή, που θα μπορεί να διοχετευθεί σε πανεπιστημιακές σχολές και να αξιοποιηθεί ως διδακτικό εγχειρίδιο, αλλά και να καταστεί μοχλός κινητοποίησης νέων ενδιαφερόντων για τη γνώση της γλώσσας και της λογοτεχνίας των βαλκανικών λαών. Η υλοποίηση της Ανθολογίας Βαλκανικής Ποίησης «ΑΙΜΟΣ» δημιουργεί μια νέα αντίληψη πολυπολιτισμική, που αντιπαράτίθεται στις τάσεις ομογενοποίησης.

Τέλος, η πολύγλωσση διαμόρφωση της Ανθολογίας Βαλκανικής Ποίησης «ΑΙΜΟΣ» αποτελεί μια νέα, εντελώς πρωτότυπη ιδέα.

ΤΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΗΣ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑΣ

- Στην Ανθολογία «ΑΙΜΟΣ» έχει ενταχθεί ορισμένος αριθμός ποιημάτων (τρία έως πέντε) από έναν περιορισμένο αριθμό (έως δώδεκα) ποιητών κάθε γλώσσας της χερσονήσου του Αίμου. Ως γλώσσες της περιοχής έχουν κατ' αρχήν καθορισθεί η αλβανική, η βοσνιακή, η βουλγαρική, η ελληνική, η ρουμανική, η σερβική, η σλαβομακεδονική. Τα επιλεγμένα ποιήματα δημοσιεύονται στη γλώσσα του πρωτοτύπου και έχουν συγχρό-

νως μεταφραστεί σε όλες τις άλλες γλώσσες που ανθολογούνται.

- Την ευθύνη για την επιλογή ποιητών, ποιημάτων και μεταφραστών έχει αναλάβει για κάθε γλώσσα μια αντίστοιχη εθνική επιτροπή αποτελούμενη από τρία έως πέντε μέλη με εγνωσμένη ακαδημαϊκή και πνευματική προσφορά. Η ελληνική εθνική επιτροπή καταρτίστηκε από τους Παν. Μουλλά, ομότιμο καθηγητή Νεοελληνικής Φιλολογίας στο ΑΠΘ, Νάσο Βαγενά, καθηγητή Νεοελληνικής Φιλολογίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αλέξανδρο Αργυρίου, κριτικό και ιστορικό της λογοτεχνίας, και Άντεια Φραντζή, καθηγήτρια Νεοελληνικής Φιλολογίας στο ΑΠΘ.

- Η εισαγωγή της ανθολογίας περιλαμβάνει μεγάλο απόσπασμα από τον «Θούριο» του Ρήγα, ως ένα πρώιμο ποιητικό κείμενο που εκφράζει την κοινότητα των βαλκανικών λαών. Στα τέλη του 18ου αιώνα ο Ρήγας Βελεστινλής, καλούσε όλους τους λαούς των Βαλκανίων, Αλβανούς, Έλληνες, Τούρκους, Βούλγαρους, Σέρβους, Μαυροβούνιους να ενωθούν, να ξεσηκωθούν εναντίον της τυραννίας του Σουλτάνου και να δημιουργήσουν μια βαλκανική δημοκρατική Ομοσπονδία.

- Περιλαμβάνονται επίσης οι παραλλαγές του δημοτικού τραγουδιού «Του Νεκρού Αδελφού» όπως παρουσιάζεται στις διάφορες εκδοχές του στις υπό ανθολόγηση γλώσσες.

- Επίσης, υπάρχει μια σύντομη παρουσίαση της ιστορίας κάθε εθνικής ποιητικής παράδοσης στον 19ο και τον 20ό αιώνα, μεταφρασμένη σε όλες τις υπόλοιπες γλώσσες, όπου γίνεται αναφορά σε σχολές, επιδράσεις, άλλους σημαντικούς ποιητές, κ.λπ.

- Ένα σύντομο εργοβιογραφικό σημείωμα, ερμηνευτικά σχόλια και σημειώσεις για τα ανθολογούμενα ποιήματα, καθώς και το πορτρέτο του ανθολογούμενου ποιητή συνοδεύει τη δημοσίευση των ποιημάτων του και στις επτά γλώσσες.

- Εκτυπώνονται ήδη επτά διαφορετικοί τόμοι· καθένας περιέχει το σύνολο των κειμένων στη γλώσσα του τόμου (άλλος τόμος για την ελληνική, άλλος για τη βουλγαρική, άλλος για την αλβανική κ.λπ.).

Κλασικών μεταφράσεις (...που απαιτούν μετάφραση)

του Τζίμη Παπανικολόπουλου

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μία καθ' όλα αξιέπαινη προσπάθεια να μεταφραστούν στη νεοελληνική όσο το δυνατόν περισσότερα κείμενα των αρχαίων κλασικών – προσπάθεια βεβαίως ιδιωτική και γι' αυτό αξιέπαινη, μια και το επίσημο κράτος ασχολείται με πράγματα που δεν έχουν σχέση με τα εθνικά του επιτεύγματα αλλά με την εθνική του φασαρία. Έτσι λοιπόν, ανάμεσα στους κορυβαντιώντες συγκλητικούς και τους αλαλάζοντες υπηκόους αναπτύσσεται ευτυχώς η αξιολογή αυτή πρωτοβουλία και αποκλειστικά σ' αυτήν οφείλουμε σημαντικά κέρδη, τα αποτελέσματα όμως υπήρξαν άνισα τόσο, που η προχειρότητα αρκετών μεταφράσεων να είναι αδικαιολόγητη. Ξέρω πως πάνω σ' αυτό οι εκδότες θα έχουν να πουν πολλά και ως ένα σημείο δίκαια, όμως εγώ δεν θα ασχοληθώ εδώ με το δίκιο τους αλλά με κάποια συγκεκριμένα μεταφραστικά ατοπήματα. Τα παραδείγματα που ακολουθούν είναι χαρακτηριστικά.

* * *

Αρχίζω με τον Διογένη τον Κυνικό, ΣΤ' Βιβλίο του Διογένη Λαέρτιου (*Φιλοσόφων βίων και δογμάτων συναγωγή*), παράγραφος 50. Το αρχαίο κείμενο:

«Ερωτηθείς (ο Διογένης) ποτε υπό τυράννου ποίος εἴη αμείνων χαλκός εις ανδριάντα, ἔφη, “αφ’ οὐ Ἀρμόδιος καὶ Ἀριστογείτων ἐχαλκεύθησαν”»,

μεταφράζεται απλά κατά λέξη, χωρίς να συνοδεύεται από κανένα σχόλιο:

«Ερωτηθείς κάποτε υπό τυράννου, ποιος χαλκός είναι καλύτερος για χύσιμο ανδριάντων, “ο χαλκός που χύθηκαν ο Ἀρμόδιος και ο Ἀριστογείτων” απάντησε».

Ο νεοέλληνας αναγνώστης προφανώς αισθάνεται βλαξ, από τη στιγμή που παραδέχεται ότι ο Διογένης ήταν ευφυής. Τι το ιδιαίτερο όμως κρύβεται πίσω από τη φράση του Διογένη;

Το μύθο των τυραννοκτόνων επινόησε η δημοκρατική παράδοση των Ελλήνων, τα πράγματα όμως έγιναν εντελώς διαφορετικά και η εξιστόρησή τους από τον Θουκυδίδη δια φωτίζει πλήρως τον υπαινιγμό του Διογένη. Όταν πέθανε ο Πεισίστρατος, τύραννος έγινε ο μεγαλύτερος γιος του, ο Ιππίας, ο δε μικρότερος, ο Ίππαρχος, ερωτεύτηκε τον ωραίο Ἀρμόδιο. Εκείνος τον απέτρεψε, και όταν ο Ίππαρχος για να τον εκδικηθεί πρόσβαλε την αδελφή του, ο Ἀρμόδιος εκμυστηρεύτηκε τα πάντα στον εραστή του Ἀριστογείτονα. Οι

δύο εραστές οργισμένοι αποφάσισαν τότε μαζί με άλλους δημοκρατικούς Αθηναίους να εκδιώξουν τους Πεισιστράτιδες, την τελευταία όμως στιγμή τα πράγματα πήραν άλλη τροπή και το αποτέλεσμα ήταν οι «τυραννοκτόνοι» να μη σκοτώσουν τελικά τον τύραννο Ιππία αλλά τον αδελφό του Ίππαρχο που τους είχε προσβάλει και κάθε άλλο παρά τύραννος ήταν. Η τυραννίδα όπως ήταν επόμενο συνεχίστηκε με δικαιολογημένη σκληρότητα από τον Ιππία, και καταλύθηκε τρία χρόνια αργότερα (510) από τους Λακεδαιμονίους.¹

Ο μεταφραστής λοιπόν από τη στιγμή που αδυνατεί να αποδώσει το σκώμμα του Διογένη, είναι κατ' αρχήν υποχρεωμένος στο σχόλιό του τουλάχιστον να δια φωτίσει τα πράγματα, και δεύτερον, οφείλει να κρατήσει στη μετάφρασή του το ρήμα «χαλκεύω» του αρχαίου κειμένου, δεδομένου ότι και σήμερα χρησιμοποιείται κυρίως με τη δεύτερη σημασία του, εκείνην του «πλαστογραφώ». Μεταφράζοντας το «εχαλκεύθησαν» με το «χύθηκαν» δεν δια φωτίζει τον αναγνώστη και έμμεσα δηλώνει την άγνοιά του.

Σε μεταγενέστερη μετάφραση άλλος μεταφραστής² αποδίδει το «εχαλκεύθησαν» με το «σφυρηλατήθηκαν», βελτιώνοντας μεν το «χύθηκαν», αλλ' όχι την ουσία του πράγματος.

* * *

Στο ίδιο βιβλίο του Δ. Λαέρτιου και στην παράγραφο 38 διαβάζουμε πάλι για το Διογένη:

«εν τῷ Κρανείῳ ἡλιουμένῳ αὐτῷ Ἀλέξανδρος ἐπιστάς φησιν, “αἰτησόν με ὁ θέλεις”. Καὶ ὅς “ἀποσκότησόν μου” φησί.»

Και στη μετάφραση:

«Μια μέρα που liaζόταν στο Κράναιο, τον συνάντησε ο Ἀλέξανδρος και τον ρώτησε τι ήθελε να του δώσει, “παράμερισε από τον ήλιο”, του είπε».

Άλλος πάλι μεταφραστής αποδίδει ως εξής την απάντηση του Διογένη:

«Τραβήξου, ώστε να μη μου κρύβεις τον ήλιο».

Διαβάζοντας και τη μια και την άλλη μετάφραση, ο απλός αναγνώστης αναρωτιέται γιατί τάχα η απάντηση του Διογένη ήταν σπουδαία τόσο, που χρειάστηκε να αναφερθεί σ' αυτήν ο Λαέρτιος. Ευτυχώς όμως υπάρχει εκείνο το αρχαίο: «ἀποσκότησόν μου», και διασώζεται έτσι μαζί με το λογοπαίγνιο, το πνεύμα του Κυνικού. Είπε δηλαδή ο Διογένης στον Ἀλέξανδρο: «Μη με σκοτίζεις».³

* * *

Στο *Γοργία* του Πλάτωνα λέει ο Καλλικλής στο Σωκράτη:
«Φιλοσοφία γαρ τοι εστιν, ω Σώκρατες, χαρίεν, αν τις αυτού μετρίως άψηται εν τη ηλικία· εάν δε περαιτέρω του δέοντος ενδιατρίψη, διαφθορά των ανθρώπων» (Γοργίας, 484 D).

Και ο μεταφραστής αποδίδει το κείμενο ως εξής:
«Διότι η φιλοσοφία, Σωκράτη, είναι κάτι τι το ωραίον, αν κανείς την σπουδάσει εις μέτριον βαθμόν και την προσήκουσαν ηλικίαν. Εάν όμως ασχοληθεί με αυτήν περισσότερον του πρέποντος γίνεται διαφθορά των ανθρώπων».

Στη συνέχεια ο Καλλικλής εξηγεί στο Σωκράτη για ποιους λόγους η φιλοσοφία μπορεί να γίνει κατά τη γνώμη του διαφθορά των ανθρώπων, εκείνο όμως που δεν καταλαβαίνει ο αναγνώστης είναι γιατί η φιλοσοφία «...είναι κάτι τι το ωραίον, αν κανείς τη σπουδάσει εις **μέτριον** βαθμόν»!

Αλλά, το «μετρίως» εδώ, είναι το αρχαίο «μέτρα» του Ηράκλειτου, το «μηδέν άγαν» του Χίλωνος, το «παν μέτρον άριστον» των αρχαίων και όχι το «παν μέτριον άριστον»... του Σκαρίμπα. Όστε λοιπόν η φιλοσοφία είναι κατιτί το ωραίον αν ασχοληθεί μαζί της κανείς «με μέτρο» και όχι «εις μέτριον βαθμόν». Ο Καλλικλής είχε κάποιες απόψεις αντίθετες με εκείνες του Σωκράτη αλλά δεν ήταν κι ανόητος.

* * *

Είναι φορές που η παράλειψη ενός «και» μπορεί να δημιουργήσει σοβαρά προβλήματα όχι μόνο στην κατανόηση του κειμένου αλλά και στην απλή διαδικασία της ανάγνωσης. Στο απ. 60 του Ηράκλειτου:

«οδός άνω, κάτω, μία και ωυτή»,
και παρά την επισήμανση του Kirk ότι «δεν είναι το “άνω” και το “κάτω” καθ’ εαυτά που ταυτίζονται, αλλά η “οδός” που συνδέει τα δύο άκρα», ο μεταφραστής αποδίδει ως εξής τον απλό συλλογισμό του Εφέσιου σοφού:

«ο ανήφορος είναι κατήφορος».
Αν όμως ο δυστυχής αναγνώστης προσθέσει ένα «και» στην παραπάνω φράση, ο Ηράκλειτος θα πάψει να είναι «αινιγτής» (: να λέει αινίγματα):

«Ο ανήφορος είναι **και** κατήφορος».

* * *

Η *Ποιητική* του Αριστοτέλη είναι ένα βιβλίο που κακοπάθησε τόσο πολύ με τις διάφορες μεταφράσεις, ώστε είναι προτιμότερο να το διαβάσει κανείς στο πρωτότυπο αν έχει σφοδρή επιθυμία να το καταλάβει καλύτερα. Η Ακαδημία μας παρέδωσε μια μετάφραση του Σίμου Μενάρδου, από τις αμαρτίες της οποίας οι νεότεροι μεταφραστές δεν μπόρεσαν να απαλλαγούν εντελώς. Θα πρέπει να προσθέσω ακόμα ότι για το σχολιασμό του συγκεκριμένου έργου, επιβάλλεται εκτός των άλλων και μία θεατρική όσφρηση των πραγμάτων.

Στο έκτο κεφάλαιο της *Ποιητικής* αφού δοθεί ο ορισμός της Τραγωδίας, ορίζονται στη συνέχεια τα μέρη της και λίγο πιο κάτω (: «διωρισμένων δε τούτων» –δηλ. των έξι στοιχείων της Τραγωδίας– 1450 b, 20) διατυπώνεται η άποψη πως:

(1450 a, 18).

Ο Σ. Μενάρδος μεταφράζει:

«μέγιστον όμως τούτων είναι η πλοκή των πραγμάτων», πράγμα για το οποίο δεν φαίνεται να ανησυχεί ο Συκουτρής του οποίου οι σημειώσεις παρακολουθούν κατά πόδας τη μετάφραση. Το ίδιο θα επαναληφθεί και παρακάτω (1450 a, 37 και 1450 b, 27), έκτοτε δε οι περισσότεροι μεταφράζουν το «σύσταση των πραγμάτων» με το: «πλοκή των πραγμάτων».

Αλλά η πλοκή είναι συστατικό του μύθου και μόνο, διότι: «σύστασις των πραγμάτων» = το ομού τιθέναι, η σύνθεση, η διοργάνωση, με άλλα λόγια **ο τρόπος που στέκουν τα πράγματα** το ένα δίπλα στο άλλο. Λίγο πιο κάτω (1450 a, 21) θα συναντήσουμε τη σωστή φράση με την οποία δηλώνεται η πλοκή: «...της συστάσεως του μύθου» = η αφήγηση, τα περιστατικά, η εξέλιξη, και βέβαια η πλοκή.

Συμπέρασμα: Άλλο η σύσταση του μύθου και άλλο η σύσταση των πραγμάτων. Ο Τ. Λιγνάδης διακρίνει σωστά αυτά τα δύο πράγματα στο βιβλίο του με τον (ατυχή) τίτλο «Το ζών και το τέρας» όταν ισχυρίζεται πως η σύσταση των πραγμάτων είναι το ίδιο το έργο.

Ο μύθος λοιπόν έχει πλοκή, τα πράγματα έχουν μέγεθος (όχι διάρκεια αλλά βάρος, και προκειμένου για την Τραγωδία, ανάστημα), και αφού αυτό το μέγεθος προσδιοριστεί, θα πρέπει στη συνέχεια τα «πράγματα» **να αντιπαρατεθούν** για να υπάρξουν, μια και εδώ πρόκειται για θέατρο. Κι αυτή ακριβώς η αντιπαράθεση, αυτός ο τρόπος δηλαδή σύμφωνά με τον οποίο θα βρεθούν αντιμέτωπα τα πράγματα (= η «πράξις» και ο «βίος» των ανθρώπων), αποτελεί το «μέγιστον» στην Τραγωδία. Σύσταση λοιπόν των πραγμάτων είναι η αντιπαράθεσή τους, και όχι η πλοκή.

* * *

Ίσως δεν είναι άσκοπο να συνεχίσει κανείς με κάποιες ακόμα παρατηρήσεις πέρα από περιορισμένες φιλολογικές επισημάνσεις και περισσότερο σχετικές με το «μέγεθος» της μετάφρασης. Χρησιμοποιώ τη λέξη «μέγεθος» και όχι τη λέξη «νόημα» για ένα λόγο που στη συνέχεια θα εκθέσω με σαφήνεια.

Στον *Οιδίποδα Τύραννο* και στο σημείο που εντείνεται ο διάλογος ανάμεσα στον Οιδίποδα και τον Κρέοντα, ο Χορός παρεμβαίνει προσπαθώντας να ηρεμήσει τα πνεύματα με αυτά τα λόγια:

«...φρονείν γαρ οι ταχείς ουκ ασφαλείς» (στ. 617)

Ο Γ. Θέμελης μεταφράζει κατά λέξη:

«οι βιαστικοί κρίση δεν έχουν».

Μόνο που εδώ δεν πρόκειται για βιαστικούς (βιαστικός π.χ. μπορεί να είναι κάποιος στις καθημερινές του ασχολίες ή κάποιος άλλος που καθυστέρησε), αλλά για κάτι πιο σημαντικό. Παρ’ όλο που η ευφυΐα του Οιδίποδα βεβαιώνεται από τον ιερέα (στ. 31-39) αλλά και από τη διαλογική ταχύτητα του έργου, εντούτοις ο ήρωας είναι ένας τυφλός ελάχιστα διαφορετικός από τον Τειρεσία. Ο H.D.F. Kitto παρατηρεί πως ο Οιδίποδας «...όντας ευφυής μπορεί να ξέρει πόσο κάνουν δύο και δύο... μα όσο κι αν ο συλλογισμός είναι βάσιμος, το συμπέρασμα είναι λάθος. Στην απόλυτη βεβαιότη-

τά του σαρώνει τα πάντα... έχει μεγάλη πεποίθηση στην ίδια του την κρίση, αλλά καθώς παρατηρεί ο Χορός: «οι γρήγοροι στη σκέψη δεν είναι ασφαλείς». Και συνεχίζει ολοκληρώνοντας: «Ποιο είναι το νόημα; Η ύβρη ούτε τις περασμένες πράξεις του εξηγεί, ούτε την επερχόμενη πτώση του. Υπάρχει ωστόσο ένας σίγουρος κρίκος ανάμεσα στην παρελθούσα δράση και στην τωρινή: η τύφλα του έξυπνου ανθρώπου, η σφαλερή αυτοπεποίθησή του, όταν οι περιστάσεις είναι απατηλές».⁴

Ωστε λοιπόν: «οι γρήγοροι στη σκέψη δεν είναι ασφαλείς» και όχι «οι βιαστικοί κρίση δεν έχουν». Είναι μια φράση-κλειδί, με την οποία αποκαλύπτεται το βαθύτερο νόημα της τραγωδίας του Οιδίποδα, μιας τραγωδίας που ουσιαστικά πραγματεύεται την πτώση του ευφυούς. Είναι η σκηνική εικονογράφηση του ανθρώπου που κυριαρχεί στη Σκηνή με τη λάμψη της ευφυΐας του, μα τελικά βγαίνει από τα παρασκήνια βυθισμένος στη φρίκη και το σκοτάδι.

Στη σωστή μετάφραση, πάντα πρέπει να λογαριάζεται το ιδιαίτερο φορτίο που αποκτά η λέξη του Ποιητή τη συγκεκριμένη στιγμή, γιατί τότε μόνο μπορεί να πλησιάσει κανείς το «μέγεθος» του πρωτότυπου όπως τόνισα στην αρχή.

* * *

Θα μπορούσα να συνεχίσω με πολλά παραδείγματα ακόμη, από τον Στοβαίο, τον Λουκιανό, τον Επίκτητο, το Μ. Αυρήλιο κ.λπ., αλλά και από την *Παλατινή Ανθολογία* (εκεί πρόκειται για πραγματική κατεδάφιση), για να δείξω ότι εκτός από την εξειδικευμένη γνώση απαιτείται και μια άλλη πολύτροπη, με περισσότερη γλωσσική τόλμη και στέρεη φαντα-

σία, και που αντί να ξεκοκκαλίζει το πρωτότυπο με σχολαστικότητες ή παιδαριώδεις ακριβολογίες, θα ήταν προτιμότερο να ανατρέχει σε αντίστοιχα φραστικά σχήματα προκειμένου να διασώσει το ύφος του Συγγραφέα αλλά και να μεταγράψει την πολύπλοκη σύνταξη του αρχαίου κειμένου σε ευανάγνωστα γλωσσικά σχεδιάσματα. Στόχος όμως αυτού του σημειώματος είναι να επισημάνει κάποιες εμφανείς απροσεξίες που άλλοτε οδηγούν σε ανεπίτρεπτες παρανοήσεις και άλλοτε καταλήγουν σε κωμικά αποτελέσματα.

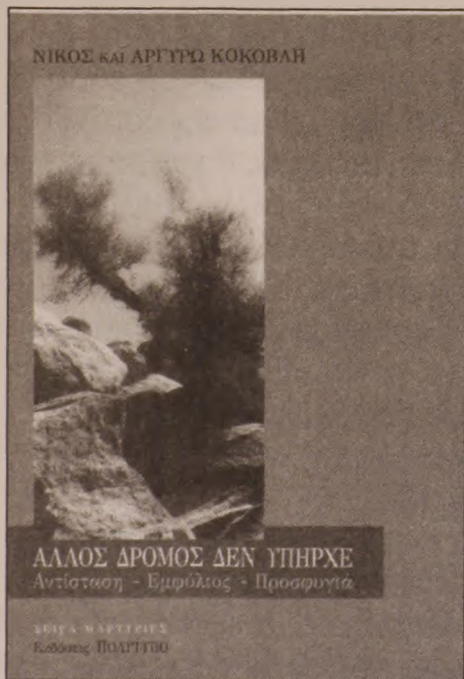
Οι μεταφράσεις των κλασικών μας, πρέπει οι περισσότερες να ξαναγίνουν – από το αρχαίο κείμενο και όχι από ξένες μεταφράσεις. Η γλωσσική μας διαίσθηση συγκροτεί προϋπόθεση για δημιουργικούς συνειρμούς και μεταφραστικές αντιστοιχίες, και θα δικαιωθούμε, αν στην κεκτημένη αυτή αρετή προσθέσουμε λίγη αφιλόκερδη προσπάθεια.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Θουκυδίδης, Α'20, και εκτενέστερα: ΣΤ'54-59.
2. Η αναφορά σε ονόματα θα εμείωνε τις προθέσεις του παρόντος αλλά και την αξία κάποιων μεταφραστών που η συνολική τους εργασία θα ήταν άδικο να κριθεί με αφορμή κάποιες παρανοήσεις ή λάθη.
3. Το περιστατικό αναφέρει και ο Πλούταρχος στον «Αλέξανδρο» με τη φράση: «από του ηλίου μετάστηθι», ενώ στο «Περί φυγής» –του ιδίου– διαβάζουμε: «του δε... σμικρόν αποσκοτίσαι κελεύσαντος». Με την έννοια «μη μου κρύβεις τον ήλιο» το επεισόδιο καταγράφεται από τον Κικέρωνα, τον Αρριανό, τον Σιμπλικίο, κ.λπ.
4. H.D.F. Kitto, *Αρχαία Ελληνική Τραγωδία* (μτφρ. Λ. Ζενάκος), σελ. 238-239.

Κ Υ Κ Λ Ο Φ Ο Ρ Ε Ι

Νίκος και Αργυρώ Κοκοβλή:

ΑΛΛΟΣ ΔΡΟΜΟΣ ΔΕΝ ΥΠΗΡΧΕ

Αντίσταση - Εμφύλιος - Προσφυγιά

Η ιστορία του Νίκου και της Αργυρώς Κοκοβλή όπως την ζωντανεύουν οι ίδιοι. Ξεκινά από την προσφυγιά της Μικράς Ασίας και συνεχίζει στα χρόνια της Κατοχής και της Αντίστασης στην Κρήτη. Αρχίζουν οι διώξεις, ο Εμφύλιος, το κυνηγητό των διαλυμένων τμημάτων του Δ.Σ. με τη δεκαεξάχρονη παρανομία σε σπηλιές και κρύπτες στα βουνά των Λευκών Ορέων, η δραματική απόδραση στην Ιταλία. Το περιπετειώδες ταξίδι μέσω Ελβετίας, Αυστρίας και Ουγγαρίας μέχρι την ΕΣΣΔ. Η άφιξη στην Τασκένδη. Η αποκάλυψη της σοβιετικής πραγματικότητας. Οι περιορισμοί. Επιστροφή στην πατρίδα ύστερα από 14 χρόνια. Μια απίστευτη σε δραματικά γεγονότα ανθρώπινη ιστορία που πρέπει να γνωρίζει κάθε πολίτης. Ένα μάθημα εγκάρτερησης και ανθρωπιάς.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΛΥΤΥΠΟ

Δημοχάρους 60, Αθήνα 115 21

τηλ: 210-7232819, φαξ: 210-7226107, e-mail: chrapou@otenet.gr

Κώστας Πασχάλης

Βασίλης Ραφτούδης

1914-1948

.....

Άνοιξη του 1948, ένα ασύλληπτο δράμα ξετυλίγεται στα βουνά της Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης.

Οι μαχητές του Δημοκρατικού Στρατού Ελλάδας (ΔΣΕ) πολεμούν ηρωικά, αλλά απεγνωσμένα.

Οι δυνάμεις του κυβερνητικού στρατού είναι ασύγκριτα υπέρτερες και υπερσύγχρονα εξοπλισμένες. Θα υπάρξουν λάθη και αδυναμίες από τη μεριά του ΔΣΕ στη διεξαγωγή του αγώνα.

Το μάτι, όμως, του "επαγρυπνητή" θα πέσει στον λαϊκό αγωνιστή, τον ήρωα του Αλβανικού μετώπου και της Εθνικής Αντίστασης, Βασίλη Ραφτούδη.

Σε άθλια κατάσταση από την "ανακριτική διαδικασία" παραδίδεται στον στρατιωτικό διοικητή του Αρχηγείου Θράκης, υποστράτηγο του ΔΣΕ, Λάμπρο Κανακαρίδη. Καπιτεργάτης στο επάγγελμα, από τα παλαιότερα στελέχη του ΚΚΕ, γνωστός για την βιαιότητα του χαρακτήρα του, θα διαβάσει την απόφαση.

"Είμαι αθώος" θα φωνάξει ο Ραφτούδης, αλλά οι σφαίρες του εκτελεστικού αποσπάσματος διαπερνούν ήδη το ανυπεράσπιστο κορμί του.

Ήταν μόνο 34 χρονών.

.....

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Φιλίστωρ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: ΣΠΥΡΟΣ ΜΑΡΙΝΗΣ, Σόλωνος 76, τηλ. 210-3648170

Αμίλητα, βαθιά νερά

**Ρέα Γαλανάκη,
Αμίλητα, βαθιά νερά. Η
απαγωγή της Τασούλας,
Μυθιστορηματικό χρονικό.
Καστανιώτης, Αθήνα 2006.**

Με τον τίτλο *Αμίλητα, βαθιά νερά. Η απαγωγή της Τασούλας* και την ένδειξη «Μυθιστορηματικό χρονικό» κυκλοφόρησε, το Μάρτιο του 2006 από τις εκδόσεις Καστανιώτη, το τελευταίο βιβλίο της Ρέας Γαλανάκη. Πρόκειται για ένα πολυσέλιδο βιβλίο 435 σελίδων το οποίο πραγματεύεται μια αληθινή ιστορία απαγωγής που συνέβη στην Κρήτη στις αρχές της δεκαετίας του 1950. Ήδη από τον τίτλο η συγγραφέας δηλώνει την οπτική και τις προθέσεις της: Μέσα από την απαγωγή μιας γυναίκας, θα ασχοληθεί με μια ιστορία σιωπών που φτάνει στα «βαθιά». Δηλαδή, με μια ιστορία νοοτροπιών. Η διαπραγμάτευση αυτή θα γίνει με όρους λογοτεχνικούς. Γιατί αν με τη λέξη χρονικό δηλώνεται «η έκθεση ιστορικών γεγονότων κατά χρονολογική σειρά» με τη λέξη μυθιστορηματικό αναιρούνται οι αυστηροί και περιοριστικοί όροι ως προς την ιστορική εξιστόρηση του παρελθόντος. Η ιστορία της απαγωγής θα φωτιστεί από τις λογοτεχνικές συμβάσεις και θα τεθεί κάτω από τις αναπαραστάσεις ή τις διαθλάσεις της μυθιστορηματικής τεχνικής. Έτσι, το ιστορικό γεγονός θα χρησιμεύσει ως μέρος της μυθιστορηματικής ανάπλασης ενός πραγματικού κόσμου, ενώ τα φυσικά πρόσωπα θα πάρουν τα χαρακτηριστικά των λογοτεχνικών ηρώων. Η ερμηνεία της εποχής, των κινήτρων και των πράξεων των ανθρώπων θα αναλυθούν και θα φωτιστούν μέσα από τη διπλή οπτική της ιστορίας και της λογοτεχνίας. Καθώς στις αποσκευές της η Ρ. Γαλανάκη, παράλληλα

με τις ειδικές γνώσεις του ιστορικού/αρχαιολόγου αλλά και του δόκιμου λογοτέχνη, έχει την εμπειρία παρόμοιας γραφής από προηγούμενα βιβλία της, μένει να εξετάσει κανείς τον τρόπο που οργάνωσε και διαχειρίστηκε αυτή τη φορά το υλικό της.

Το θέμα του βιβλίου εντάσσεται στη βασική και διαχρονική τριάδα θεμάτων (Έρωτας - Χρόνος - Θάνατος) της παγκόσμιας λογοτεχνίας, ειδικότερα σε αυτό του Έρωτα. Στην περίπτωση της Ρ. Γαλανάκη προστίθεται και το θέμα της απαγωγής, επιλογή που του προσδίδει πρωτοτυπία και ευρηματικότητα. Το εύρημα της απαγωγής –με τη σύγκρουση που αυτή συνεπάγεται– δίνει τη δυνατότητα στη συγγραφέα να ανιχνεύσει τα κίνητρα των πράξεων των ηρώων της, να διερευνήσει την πολυπλοκότητα της ανθρώπινης ύπαρξης και να αναδείξει τα χαρακτηριστικά ενός μικρόκοσμου σε μια κρίσιμη εποχή. Για την εξέταση του θέματος και τη συλλογή της πρώτης ύλης η συγγραφέας στηρίχτηκε σε πλούσιο αρχειακό υλικό, το οποίο παραθέτει αναλυτικά στο επίμετρο, στο τέλος του βιβλίου. Το μεγαλύτερο μέρος του υλικού αυτού προέρχεται από δημοσίευτο, ιδιωτικό αρχείο και αυτό είναι καλό να το λάβει υπόψη του ο αναγνώστης. Όπως επίσης θα είναι καλό για την ωφέλεια μιας «επαρκούς ανάγνωσης», για να παραφράσουμε τη γνωστή ρήση του Γ. Σεφέρη, ο αναγνώστης να μελετήσει προσεκτικά τις υπόλοιπες αρχειακές πηγές που χρησιμοποίησε η συγγραφέας, τις γραπτές πηγές και τα δημοσιεύματα του ηλεκτρονικού και του έντυπου τύπου (τοπικού και κεντρικού), την επιτόπια έρευνα σε όλους τους χώρους που διαδραματίστηκε η ιστορία καθώς και τις προφορικές συνεντεύξεις. Η επεξεργασία των πηγών έγινε με συστηματικό και μεθοδικό τρόπο καθώς και με αλληπάλληλες

διασταυρώσεις έτσι που η ένταξή τους στην πλοκή και την εξέλιξη του μυθιστορηματικού χρονικού να γίνεται αβίαστα και να παρουσιάζει την αναγκαία αληθοφάνεια για την αναπαρασταση του κόσμου που η Ρ. Γαλανάκη θέλει να οικοδομήσει. Η ειδικότερη ενασχόλησή μου με θέματα ιστορίας με οδήγησε στο να μελετήσω το υλικό αυτό πριν από την ανάγνωση του βιβλίου, γεγονός που μου επέτρεψε τη βαθύτερη κατανόηση αλλά και τη μεγαλύτερη απόλαυση του βιβλίου.

Το περιεχόμενο του μυθιστορηματικού χρονικού είναι το ακόλουθο: Τον Αύγουστο του 1950, στο Ηράκλειο της Κρήτης έξω από το σινεμά «Όαση», ο τριαντατετράχρονος Κώστας Κεφαλογιάννης ή Κουντόκωστας, ήρωας της αντίστασης και αδελφός του βουλευτή του Λαϊκού κόμματος Εμμ. Κεφαλογιάννη, απάγει, από έρωτα, την εικοσάχρονη Τασούλα, κόρη ενός από τους αρχηγούς της αντίστασης και βουλευτή του κόμματος των Φιλελευθέρων Γ. Πετρακογιώργη. Με τη βοήθεια συνεργών του τη μεταφέρει στον Ψηλορείτη, στο βουνό που βρίσκεται το χωριό καταγωγής του, τα Ανώγεια, και την κρύβει σε κάποια από τις σπηλιές. Η απαγωγή προκαλεί την σφοδρή αντίδραση της οικογένειας της απαχθείσας. Το θέμα παίρνει γρήγορα μεγάλες διαστάσεις με τη συσπείρωση γύρω από τα αντιμαχόμενα μέρη συγγενών, φίλων, συγχωριανών και συναγωνιστών από τα χρόνια της κατοχής. Σε πολύ σύντομο διάστημα το ζήτημα της απαγωγής αποκτά δημόσιο χαρακτήρα μέσα από τα συστηματικά δημοσιεύματα του τύπου, τις συγκεντρώσεις πολιτών στο Ηράκλειο, τις κεντρικές πολιτικές αποφάσεις, την κινητοποίηση της κρατικής μηχανής και την παρέμβαση της Εκκλησίας. Δυνάμεις καταστολής μεταφέρονται στον Ψηλορείτη, όπου γίνονται εκτεταμένες άκαρπες έρευνες,

ενώ συστήνονται επιτροπές για την επιστροφή της κοπέλας στην οικογένειά της. Μετά από σύντομη παραμονή στο βουνό, το ζευγάρι παντρεύεται στη Μονή Διοσκουρίου, παραδίδεται στις αρχές και μεταφέρεται στην Αθήνα. Η οικογένεια της κοπέλας δεν αναγνωρίζει το γάμο υποστηρίζοντας ότι η Τασούλα είναι ανήλικη και ότι τόσο η απαγωγή όσο και ο γάμος έγιναν υπό καθεστώς πραγματικής αλλά και ψυχολογικής βίας. Ο Κουντόκωστας συλλαμβάνεται, δικάζεται και καταδικάζεται σε φυλάκιση. Στο διάστημα της φυλάκισής του η Τασούλα φιλοξενείται σε σπίτια της οικογένειας Κεφαλογιάννη στην Αθήνα, αλληλογραφεί με τον Κ. Κεφαλογιάννη και τον επισκέπτεται στη φυλακή. Τρεις μήνες μετά την αποφυλάκισή του το ζευγάρι επιστρέφει στο Ηράκλειο όπου και χωρίζει. Η Τασούλα επιστρέφει στην οικογένειά της και ο γάμος ακυρώνεται από τα δικαστήρια.

* * *

Η δομή του βιβλίου αποτελείται από τέσσερα άνισα μέρη, ένα επίμετρο και μια φωτογραφία.

Μέρος πρώτο: Δυο λόγια για τον αναγνώστη, σελίδες 7-9. Στο προλογικό μέρος ο αφηγητής εξηγεί στον αναγνώστη το ενδιαφέρον του για το θέμα, ορίζει το περιεχόμενο του και προσδιορίζει τις παραμέτρους κατά την σύνθεσή του, καταθέτει τις ιδεολογικές-συγγραφικές του αρχές καθώς και τις αρχές της ποιητικής του. Με λιτότητα, ακρίβεια, αμεσότητα διατυπώνονται οι βεβαιότητες του αφηγητή για την αξία του εγχειρήματος και την αυταξία της λογοτεχνίας, επισημαίνονται οι δυσκολίες και το άχθος της σύνθεσης ενώ η συχνή χρήση αποφαιτικών λέξεων ή εκφράσεων ορίζει αντιθετικά την άποψη του αφηγητή ενισχύοντάς την. Παράλληλα, παρουσιάζονται οι βασικές ιδέες και τα φραστικά μοτίβα που θα συνοδεύσουν το βιβλίο ως το τέλος: η επίκληση στον αναγνώστη (το alter ego της συγγραφέως), η «ιστορία πάθους-πένθους», τα αθέατα και ανείπωτα, ο εθιμικός κώδικας τιμής, η απουσία νικητή και νικημένου, τα αμίλητα, βαθιά νερά, η σιωπή. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η επίκληση του αφηγητή στον αναγνώστη, επίκλη-

ση που λειτουργεί ως αποστροφή στον εαυτό του, καθώς ο αφηγητής δεν είναι ο αντικειμενικός κριτής πραγμάτων και ανθρώπων, ο «παντογνώστης» αφηγητής. Αποποιείται την αφηγηματική σιγουριά της τριτοπρόσωπης έκθεσης για την αβέβαιη σχέση της υποκειμενικής συμμετοχής στο αφήγημα, εκφράζοντας, έτσι, όχι απλά μια αφηγηματική τεχνοτροπία αλλά μια ιδεολογική στάση. Ο αφηγητής συνδέει το αφήγημα με την προσωπική του ιστορία και διαδρομή, επιθυμεί «να δει πιο καθαρά τις ψυχές, τα κίνητρα, τις συγκρούσεις, τον χρόνο και τον τόπο» των ηρώων του αλλά το ίδιο επιθυμεί και για τον ίδιο. Στην προσπάθειά του αυτή αντικατοπτρίζεται στην ψυχή του αναγνώστη αλλά και ταυτίζεται με αυτόν, στον οποίο εξάλλου απευθύνεται πολύ συχνά, μέχρι και την ακροτελεύτια φράση του βιβλίου: «Μες στη δική σου την ψυχή, εννοώ, αναγνώστη».

Μέρος δεύτερο: Μάιος του 1941· μια ιστορία πριν από την ιστορία, σελίδες 11-35. Στις είκοσι πέντε σελίδες του δεύτερου μέρους, χωρισμένες σε πέντε μικρότερες ενότητες, δομείται το πλαίσιο της ιστορίας καθώς παρουσιάζονται οι συνιστώσες της αφήγησης: ο χώρος, ο χρόνος, τα πρόσωπα. Με επίκεντρο τη Μάχη της Κρήτης, το Μάιο του 1941, δίνονται τα σημαντικά γνωρίσματα των δύο ανδρικών κεντρικών προσώπων που πρόκειται να συγκρουστούν στο εγγύς μέλλον, παρουσιάζονται αδρομερώς τα υπόλοιπα πρόσωπα των οικογενειών και σκιαγραφείται το πρόσωπο της κεντρικής ηρωίδας, ενώ –μέσα από τα μοτίβα του πολέμου και της οδυνηρής απώλειας προσφιλούς προσώπου– διαγράφονται οι χαρακτηριστές τους και το αξιακό τους σύστημα. Τα πρόσωπα δρουν σε χρόνο προκαθορισμένο, όπως δίδεται στον τίτλο αλλά και στην αρχή του κεφαλαίου «Εννιά χρόνια και τρεις μήνες πριν από την απαγωγή», ο οποίος, όμως, συντμείται ή διαστέλλεται από τις ανάγκες της αφήγησης. Επιπρόσθετα οι χρονικές ασυμφωνίες, οι «αναλήψεις» και οι «προλήψεις» διευρύνουν τα χρονικά όρια της αφήγησης ως τις μέρες μας, ενώ παράλληλα δίνουν τη δυνατότητα στον αφηγητή να ιχνηλατήσει

αρχές, ιδέες, νοοτροπίες και πρακτικές των κατοίκων της Κρήτης. Ο χώρος της αφήγησης, πολυεπίπεδος, κυρίως έξω χώρος, αγκαλιάζει το νησί της Κρήτης στη διαχρονία του και τη συγχρονία του, ενώ στα επόμενα κεφάλαια ο χώρος του βιβλίου θα γίνει οικουμενικός. Από τα τοπωνύμια του ελληνικού χώρου και τα μικροτοπωνύμια της Κρήτης ή της Αθήνας στη σημειολογία των αναφορών για τη Μ. Ανατολή, τη Β. Αφρική, την Ευρώπη και την Αμερική. Η δήλωση του χώρου γίνεται χωρίς αναλυτικές περιγραφές, με λόγο ακριβή, π.χ. «έπαιζε κούκλες με την πιο μικρή της αδερφή έξω από το σπίτι τους στις Μοίρες, ένα κεφαλοχώρι σε μια εύφορη πεδιάδα κοντινή στις νοτιοανατολικές πλαγιές του όρους Ψηλορείτης», «σ' ένα αγροτόσπιτο που άσπριζε στην άκρη ενός αμπελιού με σουλτανίνα, είχε και μια μικρή κρεβατίνα ραζακί σταφύλι πάνω από την πόρτα». Παράλληλα, η σύνθεση του χώρου λειτουργεί πολλαπλασιαστικά για την διερεύνηση του θέματος καθώς αυτός ορίζεται μέσα από τη δράση των προσώπων, όπως π.χ. «εξάγοντας ακόμη και μέχρι το Τριέστι τους καρπούς της Μεσσαράς», «έβγαινε από το αμάξι σε κάθε χωριό δικό του, για να κεράσει μια ρακή στο πόδι μες στο καφενείο των Βενιζελικών», «Έφαγε, ήπια και κοιμήθηκε στη ζεστασιά ενός σωρού με άχυρα», «χώθηκαν μέρα μεσημέρι σ' ένα στενάκι στο Ηράκλειο, μέσα στην αγορά», «στο σπίτι της, που ήταν στην άκρη του χωριού, κατέφυγε».

Μέρος τρίτο: 1950-1952· πολλές ιστορίες για την ίδια την ίδια ιστορία, σελίδες 37-393. Το τρίτο, μεγαλύτερο αλλά και ουσιαστικότερο μέρος του βιβλίου, φτιαγμένο περίτεχνα με κέντημα φιλοβελονιάς, συγκροτείται από εκατό μικρές ενότητες που συνθέτουν δώδεκα κεφάλαια. Στο μέρος αυτό θα δοθεί ολόκληρη η ιστορία με τις διαφορετικές εκδοχές της, θα σχηματιστούν οι χαρακτήρες και θα φωτιστούν τα κίνητρα των πράξεων, θα εντοπιστούν οι αντιφατικές συμπεριφορές και οι αντιφατικές ερμηνείες των συμπεριφορών αυτών, θα ανιχνευτούν το ιστορικό παρελθόν και η συλλογική μνήμη, οι εθιμι-

κοί κανόνες και τα στερεότυπα, θα καταγραφούν οι πολιτικές πράξεις και οι λαϊκές αντιδράσεις, θα αναλυθούν οι απηχήσεις. Ο αφηγητής, καθώς εκτυλίσσεται η ιστορία, μπλέκεται ολοένα και περισσότερο στο κουβάρι της. Συνεπώς στις αρχές που έχει καταθέσει στο προλογικό κεφάλαιο του βιβλίου, μετέχει στην αφήγηση κατανοώντας την με πόνο και με κόπο, διατυπώνει τις αμφιβολίες και τα ερωτήματά του, κινείται γύρω από τα πρόσωπα «με νηφαλιότητα και συμπάθεια προς όλες τις κατευθύνσεις». Προβάλλει τον χρόνο της ιστορίας στον χρόνο της αφήγησης, παραλληλίζει εποχές και πολιτικές, συγκρίνει εμπειρίες από την ιστορία με αυτές της προσωπικής του διαδρομής. Αναλύοντας την εποχή της ιστορίας επιχειρεί να συνδέσει την εποχή της με την εποχή μας, να κατανοήσει το ιστορικό παρελθόν και να βρει το μίτο για το παρόν, τη χώρα του, το γενέθλιο τόπο. Βιογραφώντας αυτοβιογραφείται –αποσπασματικά και ελλειπτικά– ορίζοντας τα σημεία που τον συνδέουν με την εποχή, με πρακτικές, με πρόσωπα, όπως π.χ. «μεταξύ των οποίων διάβασα και το όνομα του δικού μου πατέρα, αναγνώστη, του γνωστού στη πόλη γιατρού Εμμανουήλ Γαλανάκη, στελέχους της βενιζελικής παράταξης», «τόσο κρατούσε το επισκεπτήριο και επί χούντας για τους προφυλακισμένους, τους πολιτικούς τουλάχιστον κρατούμενους, όπως μπορώ να σε διαβεβαιώσω, αναγνώστη». Δομεί μια τεκμηριωμένη χρονολογική αφήγηση των γεγονότων, με συνεχείς διασταυρώσεις και επάλληλους ελέγχους στοιχείων, την οποία ανατρέπει διαρκώς με αναχρονίες, εγκιβωτισμούς, αναφορές, παραλληλισμούς και συγκρίσεις. Όπως ανατρέπει τη δομή του αυστηρού και ακριβούς ιστορικού λόγου, όπου π.χ. το επίθετο χρησιμοποιείται μόνο και όσο είναι απολύτως απαραίτητο για ακριβέστερους προσδιορισμούς, με διαφυγές σε μια γλώσσα ποιητική, όπου ο λυρισμός και η εξωτερική συνυφαίνονται με τη λογική κρίση και ένα ελεγχόμενο συναίσθημα. Ακολουθώντας σταθερά την τεχνική των μικρών ενοτήτων, οι περισσότερες από τις οποίες δεν ξεπερνούν τις δύο με τρεις σελίδες, εκφράζεται κυρίως με

ενεργητική σύνταξη και δίνει το βάρος στα υποκείμενα, δηλαδή στις σκέψεις και τις πράξεις των ηρώων. Ο λόγος είναι μικροπερίοδος, η σύνταξη κύρια και παρατακτική, όπου υποτάσσεται είναι μόνο για να δοθούν οι αναγκαίες διευκρινήσεις, αν και τις περισσότερες φορές επιλέγονται οι παρενθετικές προτάσεις τονισμένες με το μη απαραίτητο σημείο στίξης.

Μέρος τέταρτο: Γενάρης 2004-Ιούνιος 2005· μια ιστορία μετά την ιστορία, σελίδες 395-423. Στο επιλογικό κεφάλαιο η συνθήκη του μυθιστορηματικού χρονικού οδηγεί στη μεταφορά του αφηγηματικού χρόνου στο παρόν, στο χρόνο συγγραφής του βιβλίου, καθώς και στην απόλυτη ταύτιση του αφηγητή με τη συγγραφέα. Μέσα από τη συνάντηση της δεύτερης με την πραγματική ηρωίδα της απαγωγής, όπως και με πρόσωπα που συνέβαλαν, με οποιονδήποτε τρόπο, στη διαμόρφωση της συγγραφικής της άποψης, ο αφηγητής/συγγραφέας υποτάσσεται στην οπτική γωνία της συγγραφής, ελέγχεται από αυτήν και υπόκειται στους όρους της. Η θέαση και η συνεξέταση των γνωστών περιστατικών συντάσσονται με τις αρχές της συγγραφής και η ταξινόμηση των γεγονότων με τους συγγραφικούς περιορισμούς. Η αφήγηση ακολουθεί με συνέπεια τις ιδεολογικές αρχές και τις μεθόδους που έχουν κατατεθεί ήδη από τον πρόλογο και που διατρέχουν όλο το σώμα του βιβλίου, αρχές που ενέχουν φόβο και κινδύνους, παράλληλα, όμως, προϋποθέτουν τόλμη και αρετή: «φορές κινδύνεψα να ενδώσω στον φόβο και σκέφτηκα να εγκαταλείψω αυτό το εκρηκτικό πάθος-πένθος της γενέτειράς μου Κρήτης... Δεν θα μπορούσα πια να ξαναγράψω, αφού για μένα η συγγραφή είναι, κοντά στα άλλα, και μια ηθική απόφαση, μια πράξη ελευθερίας και θάρρους». Ως προς τη σύνθεση, ακολουθείται η ίδια τεχνική των μικρών ενοτήτων. Στην περίπτωση, όμως, της δύσκολης και κρίσιμης συνάντησης της συγγραφέως με την ηρωίδα η ενότητα απλώνεται σε μεγαλύτερο εύρος, πρόκειται για την πιο πολυσέλιδη ενότητα του βιβλίου, γεγονός που έχει συμβεί και σε άλλα σημεία της αφήγησης –σε ελάχιστα, πάντως, και σε μικρότερη

έκταση– όπως κατά την παρουσίαση των κύριων ανδρικών προσώπων στο πρώτο μέρος ή κατά την εξιστόρηση της δίκης και την κατάθεση του βουλευτή Πετρακογιώργη στο τρίτο μέρος.

Επίμετρο: Πηγές, δοκουμεντα και προσωπική έρευνα της συγγραφέως (Ιανουάριος 2004-τέλος Μαΐου 2005) σελίδες 427-433. Αναλυτική παρουσίαση του τεκμηριωτικού υλικού της συγγραφέως, με μορφή βιβλιογραφική, και ευχαριστίες, διατυπωμένες με πιο ελεύθερη γραφή.

[Φωτογραφία]: σελίδα χωρίς αρίθμηση. Το «Μυθιστορηματικό χρονικό» τελειώνει με μια πραγματική φωτογραφία των πρωταγωνιστών της ιστορίας από εφημερίδα της εποχής. Έξω από το κυρίως σώμα του κειμένου, δεν συνυπολογίζεται στις αριθμημένες σελίδες αλλά συνυφαίνεται με αυτό. Η φωτογραφία, με το υπόμνημα του εκδότη της και –σε παρένθεση– τα πραγματολογικά της στοιχεία από τη συγγραφέα, λειτουργεί ως τεκμήριο ιστορικότητας αλλά και εμπεριέχει την ερμηνεία του έργου, καθώς σηματοδοτεί την αρχή του τέλους, συμπλέκει το ιδιωτικό με το δημόσιο, την ανθρώπινη πορεία με την κρατική εξουσία.

* * *

Το νέο βιβλίο της Ρ. Γαλανάκη ανταποκρίνεται σε όλα τα επίπεδα στις προσδοκίες του αναγνώστη, ενώ για τους συστηματικούς αναγνώστες του έργου της αποτελεί τομή ως προς τη διαπραγμάτευση ενός δύσκολου θέματος και την επεξεργασία ενός ετερόκλιτου, αντιφατικού, αλληλοαναιρούμενου αρχειακού υλικού – γεγονός που προκάλεσε τις γνωστές αντιδράσεις και τα ποικίλα δημοσιεύματα των εφημερίδων. Ακόμη, ως προς τη σύνθεσή του, αποτελεί την εξέλιξη μιας δοκιμασμένης γραφής. Κατά την εκτίμησή μας η επιλογή και η εξέταση του θέματος, η σύνθεσή και η λογοτεχνική του απόδοση έγιναν με τόλμη και πρωτοτυπία. Είναι ένα θαυμάσιο βιβλίο γραμμένο με βαθιές καταδύσεις στα αμίλητα νερά, με πάθος, με τέχνη και με μαστοριά.

Λένα Τζεδάκη-Αποστολάκη
Φιλολόγος - Ιστορικός
Ηράκλειο Κρήτης, 19/4/2006

βιβλίο

Στο μετερίζι

**Πνευματικό Κέντρο - Αναγνωστήριο
Αγιάσου «Η Ανάπτυξη»,
Ανέσπερο φως στο μετερίζι του λαϊκού
πολιτισμού,
Κείμενα λευκώματος - Επιμέλεια έκδοσης:
Παναγιώτης Μιχ. Κουτσκουδής,
Συλλογή φωτογραφικού και αρχειακού
υλικού: Παναγιώτης Μιχ. Κουτσκουδής,
Προκόπης Μαϊστρέλλης, Παναγιώτης
Τσάγαλος,
Έκδοση Αναγνωστηρίου Αγιάσου,
Μυτιλήνη 2006, σελ. 214.**

«Εν Αγιάσω της Λέσβου συνίσταται Σωμα-
τείον υπό την επωνυμία "ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΡΙΟΝ
ΑΓΙΑΣΣΟΥ Η ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ", ου σκοπός είναι να
υποστηρίξη κάθε προοδευτικήν εκδήλωσιν
της ψυχής του Έθνους μας, ιδιαιτέρως δε τα
γράμματα και την καλλιτεχνίαν.

Προς τούτο το Αναγνωστήριον θα συντηρή
ιδιαίτεραν αίθουσαν όπου θα συχνάζουν τα
μέλη του, θα διοργανώνη διαλέξεις, θα ιδρύ-
ση κατάλληλον βιβλιοθήκην, και εν γένει θα
θέση εις εφαρμογήν παν μέτρον, το οποίον
ήθελε κρίνει συντελεστικόν προς επιτυχίαν
του σκοπού τούτου».

Αυτά έγραφε το πρώτο άρθρο, του πρώτου
κανονισμού του Σωματείου, που συντάχθηκε
το 1894 στην τουρκοκρατούμενη Αγιάσο της
Λέσβου, από μια ομάδα ολιγογράμματος αν-
θρώπων. Με την παραπάνω πράξη οι Αγια-
σώτες αυτοί, που είχαν νιώσει βαθιά την
ακατάλυτη δύναμη των γραμμάτων και της
παιδείας, μετέτρεψαν ένα ταπεινό οπλοποι-
είο (το οπλοποιείο του Ηρακλή Νταρέλλη
ήταν η πρώτη στέγη του Αναγνωστηρίου) σε
πνευματική εστία. Δημιούργησαν ένα σωμα-
τείο, το οποίο θα αντέξει στο πέρασμα του
χρόνου, θα αντισταθεί σε διάφορες δοκιμα-
σίες, θα αναπτυχθεί και θα απλωθεί, θα δώ-
σει πλούσιους πνευματικούς καρπούς, θα
καταστεί ένας φωτοδότης φάρος, σημείο
αναφοράς όχι μόνο για την Αγιάσο αλλά και
για ολόκληρη τη Λέσβο.

Από την ημέρα της ίδρυσής του έως σήμε-

ρα το Αναγνωστήριο αντιμετώπισε πλήθος
δυσκολιών και αντιξοοτήτων. Όμως ούτε η
τουρκοκρατία, ούτε οι πολεμικές αναμετρή-
σεις της περιόδου 1912-1922, ούτε η δικτα-
τορία του Μεταξά, ούτε η γερμανική κατοχή
κατόρθωσαν να κάμψουν το φρόνημα και τη
διάθεση των διοικητικών συμβουλίων και
των αναγνωστηριακών. Όλα αυτά τα χρόνια
το σωματείο προσέφερε ποικίλες υπηρεσίες
στον εθνικό, στον κοινωνικό και στον πνευ-
ματικό-καλλιτεχνικό τομέα.

Την υπερεκατοντάχρονη πολιτιστική και
εθνική πορεία του Αναγνωστηρίου, τα σπου-
δαία επιτεύγματα και την πολύπλευρη δράση
του, την προσφορά των ιδρυτών, των μελών
δωρητών και όλων των αναγνωστηριακών
που για πολλές δεκαετίες υπηρέτησαν και
υπηρετούν το σωματείο με απaráμιλλη θέρ-
μη, φιλοδοξεί να διασώσει και να διαδώσει το
βιβλίο-λευκωμα που κυκλοφόρησε πρόσφα-
τα το Πολιτιστικό Σωματείο της Αγιάσου.

Ο συγγραφέας Παναγιώτης Κουτσκουδής
και οι επιμελητές του φωτογραφικού υλικού
δούλεψαν επίπονα και συστηματικά και συ-
γκέντρωσαν, ταξινόμησαν και δημοσίευσαν
πολυτιμώτατο και δυσεύρετο αρχειακό υλικό.

Στο πρώτο μέρος παρουσιάζεται η ιστορία
του σωματείου (ίδρυση και δράση), η κτη-
ριακή του υποδομή (πρώτη στέγαση και ση-
μερινά κτήρια: βιβλιοθήκη, αίθουσα εκδηλώ-
σεων, λαογραφικό μουσείο, πινακοθήκη), οι
στόχοι και οι δραστηριότητές του (θέατρο,
μουσική, τραγούδι, χορός), οι τιμητικές δια-
κρίσεις, οι χρηματοδότες, οι δωρητές, η
προσφορά του στη λαογραφική παράδοση
(καρναβάλι, μουσική, χορός, γλωσσικό ιδίω-
μα, ενδυμασία).

Το δεύτερο μέρος είναι αφιερωμένο στο
χωριό της Αγιάσου: ιστορία, οικονομική δρα-
στηριότητα, καλλιτεχνική βιοτεχνία (ξυλο-
γλυπτική - κεραμική), φυσικό και δομημένο
περιβάλλον, αξιοθέατα.

Τα κείμενα πλαισιώνονται και συμπληρώνο-
νται με κατατοπιστικότατο φωτογραφικό
υλικό.

Το χρησιμώτατο αυτό βιβλίο διαφυλάσσει
στις σελίδες του το παρελθόν και το παρόν

Με το βιβλίο του κριτικού
και δοκιμιογράφου **Γιώργου
Αράγη** *Η μεταβατική
περίοδος της ελλαδικής
ποίησης* (εκδ. Σοκόλη, 2006)
μπορούμε να
παρακολουθήσουμε την
πορεία της διαμόρφωσης της
ποίησης μας πλάι και
παράλληλα με τη
διαμόρφωση του
νεοελληνικού κράτους. Από
τους Φαναριώτες
οδηγούμαστε σταδιακά στην
μορφοποίηση που φέρει τη
σφραγίδα της γενιάς του '80
και στη συνέχεια
ολοκληρώνει τη διαδρομή
μέσα από τους
μεταπαλαμικούς και κυρίως
τους ποιητές της γενιάς του
'20. Το βιβλίο διατηρεί στο
ακέραιο τον δοκιμιακό του
χαρακτήρα και μας
προσφέρει μια ιδιαίτερα
ενδιαφέρουσα προσέγγιση,
καθώς ορίζει με σαφήνεια τις
δύο διαφορετικές
κατευθύνσεις της
νεοελληνικής ποίησης σε
σχέση με τις δύο επίσης
διακριτές ιδεολογικές
παραμέτρους: αφενός η
«εθνική γραμμή» από τους
Φαναριώτες στη γενιά του
'80 ολοκληρώνει τον κύκλο
της με τους περισσότερους
εκπροσώπους της γενιάς του
'30 και τον Ελύτη, αφετέρου η
γενιά του '20 συναντά
λιγοστούς ποιητές της γενιάς
του '30 και κυριαρχεί στη
μεταπολεμική ποιητική
δημιουργία εξ ολοκλήρου.
Ένα ενδιαφέρον σχήμα που
αξίζει να μελετηθεί.

Να λοιπόν που η Αϊτή
έρχεται στο προσκήνιο μέσα
από ένα μυθιστόρημα που
απεικονίζει τη ζωή της
νεολαίας στο Πορτ-ο-Πρενς,
ή καλύτερα τη ζωή όπως
ειρωνικά αλλά και ποιητικά
την προσλαμβάνει ο **Dany
Laferriere: Η σάρκα του
αφέντη** (μετάφραση: **Αργυρώ
Μακάρωφ**, εκδ. Άγρα, 2006).
Η δική του Αμερική
προϋποθέτει την

πολυπλοκότητα της συλλογικής αλλά της ατομικής περιπέτειας του συγγραφέα, περιπλανόμενου από τη γενέτειρά του, το Πορτ-ο-Πρενς, στο Πετί Γκοάβ όπου έζησε τα παιδικά του χρόνια, το Μαϊάμι, τη Νέα Υόρκη, το Μοντρεάλ. Ένα κυνηγητό μέσα στο χώρο που εκπέμπει έναν ιδιότυπο ερωτισμό, καθώς και μια διαρκή κινητικότητα στα όρια του παροξυσμού. Σε κάποιες από τις ιστορίες του βιβλίου βασίζεται η ταινία του **Laurent Cantet** *Προς το Νότο*.

Ξανά στο προσκήνιο και σταθερά επίκαιρο, το βιβλίο του **Μήτσου Κασόλα** *Η άλλη Αμερική* κυκλοφορεί σε νέα έκδοση (εκδ. Καστανιώτη, 2006) και μας υπενθυμίζει τους χαλεπούς καιρούς όταν πρωτοπαρουσιάστηκε σε συνέχειες στην εφ. *Τα Νέα* το 1972 και σε αυτοτελή έκδοση το 1973. Πρόκειται για μια αφήγηση συναρπαστική, δαιμονική σχεδόν, που συμπληρώνεται στην παρούσα έκδοση από την περιπέτεια του συγγραφέα για την πραγματοποίηση του ταξιδιού στα χρόνια της χούντας αλλά και από την περιπέτεια της έκδοσης και επανέκδοσης του βιβλίου του.

Ο **Γιάννης Ευσταθιάδης** καταγράφει στα 17 σύντομα διηγήματά του μίαν ατμόσφαιρα κλειστού δωματίου, μια μορφή μεταφερόμενης μελαγχολίας, που αντλεί από την εσωτερική ζωή. Το *Δωμάτιο παντού* (εκδ. Μελάι, 2005), ωστόσο, δίνει την αίσθηση πως το κλειστό δωμάτιο το φέρουμε μέσα μας, πως κάθε κίνηση στο χώρο και στο χρόνο πραγματοποιείται μέσα στο πλαίσιο της εσωτερικής μας ακινησίας.

Πεζά και πολιτικά κείμενα (1948-2005) οι Φωνές του

ενός πνευματικού ιδρύματος που ουσιαστικά λειτούργησε και λειτουργεί ως ένα δεύτερο σχολείο μέσα στο χωριό.

Η Αγιάσος είναι ένα χωριό που τις προηγούμενες δεκαετίες χτυπήθηκε από τη μετανάστευση, εσωτερική και εξωτερική, με αποτέλεσμα ο πληθυσμός της να μειωθεί αισθητά. Γνωρίζουμε καλά ότι η αραίωση του πληθυσμού και η ηλικιακή γήρανση αποτελούν σημαντικούς παράγοντες για την ιστορική πορεία και την εξελικτική παρουσία των παραδοσιακών μορφών πολιτισμού. Σ' ένα χωριό όπου ο πληθυσμός είναι πια αισθητά λιγότερος, συρρικνώνονται και οι εθιμικές τελετουργικές μορφές του παρελθόντος, που αποκτούσαν την αξία τους και από την ευρύτερη συμμετοχή ενός πλήθους στην τέλεσή τους. Παραμελούνται ολόκληροι τομείς του αφηγηματικού λόγου, της τέχνης, γενικά η παραδοσιακή κοινότητα χάνει μαζί με τη ζωτικότητα της και το στοιχείο της παράδοσης, δηλαδή της μεταβίβασης πολιτισμικών αγαθών από γενιά σε γενιά, καθώς περιορίζονται αισθητά οι παραλήπτες αυτής της ανταποδοτικής διεργασίας. Η κοινότητα έτσι κινδυνεύει, αφού χάνει την ικανότητα συνεχών αναδημιουργιών και επαναπροσδιορισμών. Υπό τις προϋποθέσεις αυτές μπορεί να γίνει εύκολα κατανοητή η μεγάλη σημασία που έπαιξε και παίζει το Αναγνωστήριο στη διαφύλαξη της πολιτισμικής ταυτότητας των κατοίκων, της κοινής κληρονομιάς, της κοινής καταγωγής, των ηθών και εθίμων, του ιστορικού παρελθόντος, της κοινωνικής συγκρότησης και συσπείρωσης, των κοινωνικών σχέσεων, της κοινής καλλιτεχνικής δημιουργίας.

Θα πρόσθετα ότι το Αναγνωστήριο συνετέλεσε σ' αυτό που ο καθηγητής Μιχάλης Μερακλής ονομάζει «εξαγωγή ιθαγένειας», με την έννοια ότι οι πυρήνες των πολιτιστικών συλλόγων των Αγιασωτών της Αθήνας, της Μυτιλήνης αλλά και της μακρινής Αυστραλίας είχαν και έχουν στενές σχέσεις με το Αναγνωστήριο, αφού σ' αυτό γαλουχήθηκαν τα χρόνια πριν μεταναστεύσουν και εξακολουθούν να παρακολουθούν τις δραστηριότητές του.

Έλεγε ο Paul Valery ότι «αληθινή παράδοση δεν είναι να ξανακάνει κανείς εκείνο που άλλοι έχουν κάνει, αλλά να ξαναβρεί το πνεύμα που δημιούργησε τα μεγάλα έργα και θα έφτιαχνε άλλα σε άλλους καιρούς». Νομίζω ότι στις μέρες μας αυτή θα πρέπει να είναι η βασική πρόκληση κάθε πολιτιστικού σωματείου που σέβεται τη λαϊκή παράδοση και θέλει να την προστατεύσει από άνοστους φολκλορισμούς και γραφικότητες. Και όπως φαίνεται και από την παρούσα έκδοση, το Αναγνωστήριο ανταποκρίνεται στα αιτήματα των καιρών.

Παναγιώτης Στυλ. Σκορδάς

Μεσσήνη-Αθήνα

Γιώργος Μαρκόπουλος,
Ιστορικό κέντρο,

εκδ. Καστανιώτης, Αθήνα 2005.

Δεν είναι λίγοι οι ποιητές που καταφεύγουν κάποια στιγμή στον πεζό λόγο. Και δε μιλάω γι' αυτούς που επιδίδονται συστηματικά και στην πεζογραφία, στη διηγηματογραφία ακριβέστερα, αλλά για κείνους που, αναγνωρισμένοι πια στο χώρο τους, καταφεύγουν στα μικρά πεζά, όπως ο Γιώργος Μαρκόπουλος (Μεσσήνη, 1951), ένας πολύ καλός ποιητής της γενιάς του 1970, με έξι ποιητικές συλλογές στο ενεργητικό του (1968 κ.ε.), δύο συγκεντρωτικές εκδόσεις (1980, 1992) κι ένα κρατικό βραβείο ποίησης (1999: *Μη σκεπάζεις το ποτάμι*, 1998). Η επιλογή αυτή συναρτάται πιθανότατα με την ανάγκη να διασώσει ο ποιητής στο χρόνο στιγμές που τον σημάδεψαν ανεξίτηλα και τον συγκινούν ακόμα, αλλά και με τη δυσκολία ίσως ή και αδυναμία να μεταποιήσει τη δραματική αυτή ύλη σε ποίημα. Όποιος όμως κι αν είναι ο λόγος, αυτό που έχει σημασία εντέλει είναι η ίδια η δημιουργία.

Εικοσιτρία σύντομα πεζά, που δημοσιεύτηκαν σε διάστημα είκοσι περίπου χρόνων σε διάφορα έντυπα, περιοδικά και εφημερίδες, ενίοτε και σε ατομικές ή συλλογικές εκδόσεις [*Λέξη, Δέντρο, Πλανόδιον, Ελευθεροτυπία* («Βιβλιοθήκη»), *Η Αυγή, Το Βήμα* (της Κυριακής) κ.ά.], περιλαμβάνει η μικρή έκδοση του *Ιστορικού κέντρου* (σ. 92). Αν και δημοσιευμένα ήδη τα κείμενα αυτά, τώρα που είναι συγκεντρωμένα δίνουν μια άλλη αίσθηση, καθώς επιτρέπουν στον αναγνώστη να μπει στο κλίμα τους για ώρα και να τα χαρεί πληρέστερα, ενώ την ίδια στιγμή γνωρίζει τις συνθήκες μέσα στις οποίες διαμορφώθηκε ο δημιουργός.

Ο τίτλος, σε μια πρώτη ματιά, παραπέμπει σε κάτι εξωτερικό, στο αρχαιότερο μέρος της πόλης που ζούμε ή που επισκεπτόμαστε. Αλλά, αν νοούνταν μονάχα αυτό, θα μέναμε στο επιφανόμενο. Ιστορικό κέντρο είναι επίσης, όπως επισημαίνεται στο οπισθόφυλλο του βιβλίου, κι ο παρελθών χρόνος του καθενός και, ως γνωστόν, ο πιο παρελθών χρόνος μας είναι η παιδική ηλικία, όπου όλο και περισσότερο κατηγορίζουμε όσο ανεβαίνουμε στα χρόνια.

Οι χωροχρονικές συντεταγμένες του *Ιστορικού κέντρου* προσδιορίζονται με σαφήνεια. Από τη μια η Μεσσήνη των παιδικών χρόνων, κι από την άλλη η πρωτεύουσα, της εφηβείας και της ωριμότητας, στην οποία φτάνει ο ποιητής το 1965. Σε δύο μονάχα κείμενα έχουμε αντίστοιχες εξόδους από τους συγκεκριμένους χώρους: από τη Μεσσήνη

στην Καλαμάτα για λόγους υγείας κι από την Αθήνα στη Μακρόνησο για λόγους μνήμης. Ενδιαφέρον στοιχείο συνιστά το συχνό πέραςμα, εντός του ίδιου πεζογραφήματος, από τη μια εποχή στην άλλη κι από τον έναν τόπο στον άλλο.

Σε κείμενα αυτού του είδους, αυτοβιογραφικά καταπώς τα λέμε, εκείνο που πρωτίστως επανέρχεται είναι οι παιδικές μνήμες. Η πρώτη επαφή με το τσιγάρο στα εφτά μόλις χρόνια και η κατοπινή σχέση αγάπης-μίσους μαζί του· η απόκτηση του πρώτου οικογενειακού ραδιοφώνου αλλά και του δεύτερου στη συνέχεια· η δυσάρεστη εμπειρία της θάλασσας, που επίσης συνοδεύει τον αφηγητή στην κατοπινή ζωή του· ο φονιάς θεός και η δυσκολία της επανασύνδεσης, παρά την καλή πρόθεση των εμπλεκομένων· πλάνα από την παλιά Καλαμάτα, που ο αφηγητής επισκέπτεται παιδί μαζί με τη μητέρα του, για να πάει στο γιατρό: δρόμοι, πλατείες, καταστήματα, αλλά προπάντων η δίκωρη, λόγω βροχής, αναμονή κάτω από μια μαρκίζα και η πλήρης αδιαφορία των διερχομένων, η οποία πληγώνει βαθύτατα τον ψυχισμό του παιδιού, ώστε χρόνια μετά να θυμάται: «Και τότε ήταν που κύλησε ανεξήγητα από τα μάτια μου ένα δάκρυ, που αργότερα, μεγάλος πια, αλλά και έχοντας ζήσει γεγονότα και καταστάσεις έντονες κατά καιρούς μέσα στην πόλη αυτή ήδη, αργότερα λοιπόν, μεγάλος πια, κατάλαβα ότι ακόμη κι εκεί που είσαι ταγμένος να αγαπάς, ακόμη κι εκεί, είσαι στο βάθος ξένος» («Στην Καλαμάτα», σ. 47-48).

Ιδιαίτερα έντονες είναι οι μνήμες από το συνεταιρικό κουρείο του πατέρα, στο οποίο ο αφηγητής, «εκ περιτροπής μάλιστα με τα παιδιά του συνεταίρου» (σ. 49), ήταν ο μικρός του καταστήματος, όπως υποδηλώνει πιθανότατα και η φωτογραφία του εξωφύλλου («Με τη λάμπα στο χέρι»). Ένα κουρείο στο κέντρο της γενέθλιας πόλης, όπου ο μικρός άκουγε τα πάντα και ζούσε στο ρυθμό της, ενώ, κάνοντας τις μικροδουλειές του μαγαζιού, εξασφάλιζε το χαρτζιλίκι του. Αυτό που περισσότερο θυμάται ο αφηγητής είναι καταρχήν η ανάμεικτη μυρωδιά «του ταλκ, του σαπουνιού, του μπριγιόλ και της φτηνής κολόνιας» («μνήμη της όσφρησης» την αποκαλεί)· προηγήθηκε βέβαια στο σημείο αυτό, όπως επισημαίνει ο Γιάννης Κουβαράς (*Η Κυριακάτικη Αυγή*, «Αναγνώσεις», 8-1-2006), ο στίχος του Πάμπλο Νερούντα για τα κουρεία του καιρού του «Η μυρωδιά τους με κάνει να κλαίω», στίχος που ονομάτισε μια σειρά αφηγήσεων του Μένη Κουμανταρέα γύρω από ένα κουρείο (1999, βλ. και το μυθιστόρημά του *Το κουρείο*, 1979). Είναι ύστερα οι Τετάρτες που, λόγω του ότι τα καταστήματα ήταν κλειστά, ο αφηγητής μαζί με τον πατέρα του περιποιούνταν κατ' οίκον

τους αρρώστους και τους ετοιμοθάνατους, κρατώντας ο ίδιος μια λάμπα, για να φωτίζει, ενώ, όταν επέστρεφαν στο σπίτι, άκουγαν συχνά τους θρήνους από το μέρος που μόλις είχαν αφήσει. Ανάμνηση πολύ δυσάρεστη για τον αφηγητή, μια και του θυμίζει «τα πιο πικρά λεφτά του κόσμου ετούτου» με τα οποία μεγάλωσε (σ. 54).

Τα πεζά της Αθήνας πάλι κινούνται σε δρόμους, τυπογραφεία, βιβλιοπωλεία, γραφεία, γκαλερί και προπάντων κοιμητήρια και έχουν ως ήρωές τους πρόσωπα της τέχνης, κυρίως της λογοτεχνίας, που γνώρισε εν γένει ο αφηγητής, ζώντας πια στο άστυ: Αλέξης Τραϊανός, Ανδρέας Αγγελάκης, Μαντώ Αραβαντινού, Νίκος Καρούζος, Ανδρέας Εμπειρικός, Γιώργος Λίκος, Άρης Αλεξάνδρου, Χρήστος Μπράβος, Γιάννης Ρίτσος, Κώστας Βάρναλης, Στρατής Τσίρκας, Μποστ, Γιάννης Νεγρεπόντης, Τάσος Κόρφης, Μάριος Χάκκας, Δημήτρης Κακουλίδης, Γιώργος Ιωάννου, Τάσος Λειβαδίτης κ.ά. Περιστατικά φανταστικά ή πραγματικά, λόγια που ειπώθηκαν ή επινοήθηκαν, στέκια καλλιτεχνικά, όλα λίγο πολύ έχουν την αφετηρία τους στο τέλος αυτών των ανθρώπων. Μια κηδεία γίνεται η αιτία να επιστρέψει ο αφηγητής στο παρελθόν και να ξαναζήσει στιγμές που εντυπώθηκαν στη μνήμη του και μένουν να τον συνοδεύουν και να τον σημαδεύουν στην υπόλοιπη ζωή του. Δε λείπουν όμως και οι άσημοι άνθρωποι και τόποι, όπως ο εξαίρετος Κωστής Νικολάκης και το βιβλιοπωλείο του, η πλατεία Βικτωρίας, όπου οι νεαροί, κι ανάμεσά τους ο αφηγητής, κρυφοκοιτάζουν με θαυμασμό τα ποδοσφαιρικά τους ινδάλματα, φάσεις ποδοσφαίρου που εξαπατούν, εικόνες και πλάνα ανθρώπων και χώρων σε γωνιές και δρόμους της Αθήνας της χουντικής περιόδου αλλά και της κατοπινής.

Κι όλα αυτά ιστορημένα σε πρώτο πρόσωπο ενικό, σπανιότερα πληθυντικό, όταν ο αφηγητής έχει συντροφιά ή θέλει να συμπεριλάβει στην οπτική του και τον αναγνώστη. Αυτό που συνιστά την ιδιοτυπία των κειμένων όμως είναι η ευαισθησία της ματιάς του. Ξέρει ο αφηγητής, έτσι είναι κατασκευασμένος τέλος πάντων, να βλέπει αυτά που οι άλλοι προσπερνούν, να εισχωρεί στην αθέατη πλευρά των πραγμάτων, εκεί που ενοικεί η βαθύτερη ουσία του ανθρώπου. Αυτή η ευαισθησία ωθεί σε μια γραφή ποιητικής υφής, η οποία χαρακτηρίζει, στον έναν ή τον άλλο βαθμό, όλα τα κείμενα, ενώ συχνά το τέλος των κειμένων συμπίπτει με μια συγκινησιακή κορύφωση. Δεν είναι ασφαλώς τυχαίο το γεγονός ότι δύο πεζά, «Εις την οδόν των γυναικών» και «Μαμάτσειο, Καραμανδάνειο και Κοργιαλένειο», είναι ποιήματα που είχαν ήδη δημοσιευθεί. Το πρώτο, εμπειρικής κοπής («Εις την οδόν των Φιλελλήνων», *Οκτάνα*,

Χάρολντ Πίντερ (μετάφραση: **Κατερίνα Ιορδάνογλου**, εκδ. Ελληνικά γράμματα, 2006) είναι ένα βιβλίο με το οποίο ο συγγραφέας μάς οδηγεί στο δικό του κόσμο, που όμως είναι αναμφισβήτητο και ο δικός μας. Στα πεζά του κινείται στο γνώριμο κλίμα εγκλεισμού και μόνωσης που ανήκει εξίσου και στα θεατρικά του κείμενα, ενώ στα πολιτικά του κείμενα η φωνή του υψώνεται ισχυρή εναντίον κάθε μορφής ολοκληρωτισμού. Το πρόσφατο ιστορικό κείμενό του που εκφωνήθηκε κατά την απονομή του βραβείου Νόμπελ (2005) περιλαμβάνεται στον τόμο και αξίζει να διαβαστεί και να διαβάζεται ξανά και ξανά.

Ρίχνεις μια πέτρα στο νερό κι αυτή ανοίγει κύκλους επάλληλους. Κάπως έτσι το βιβλίο της **Ελισάβετ Κοτζιά** *Ιδέες και αισθητική. Μεσοπολεμικοί και μεταπολεμικοί πεζογράφοι 1930-1974* (εκδ. Πόλις, 2006) ξεκινά από την έντονη διαμάχη που ξέσπασε το 1963 ανάμεσα στους μεσοπολεμικούς και τους μεταπολεμικούς φιλελεύθερους συγγραφείς και ανοίγεται σε κύκλους και διασυνδέσεις, που φέρνουν στο προσκήνιο τους κορυφαίους συγγραφείς αλλά και τα ποικίλα ιδεολογικά και πολιτικά συμφραζόμενα που διαμόρφωσαν τη σύγχρονη θεωρητική σκέψη γύρω από ζητήματα τέχνης και πολιτισμού. Το βιβλίο της Κοτζιά, όπως είναι επόμενο, δεν ακολουθεί μια ευθύγραμμη γραμματολογική κατάταξη, αλλά προσφέρει τη δυνατότητα να κατανοήσουμε τα φαινόμενα και τις εξελίξεις πέρα από τις συμβάσεις του γραμματολόγου, μέσα από την παρουσίαση της κοινωνικής και πολιτικής

διαστρωμάτωσης και του τρόπου με τον οποίο συντελούνται οι αλλαγές μέσα από τις θέσεις και τις αντιθέσεις με στόχο πάντα τη σύνθεση.

Σάμος, Καρλόβασι, στις αρχές του 20ού αιώνα: ο χώρος που διαλέγει η **Έρη Ρίτσου** για την αφήγησή της είναι ο γενέθλιος χώρος.

Ωστόσο κατορθώνει να αναπαραστήσει τις ιστορικές περιπέτειες του τόπου επικεντρώνοντας το ενδιαφέρον της στην εξιστόρηση της τύχης μιας οικογένειας. Την ακμή και την παρακμή της ζωής στο νησί, τη μετανάστευση σε Ευρώπη, Αφρική και Αμερική και την πολλαπλότητα των εμπειριών που συνεπάγεται.

Γράμματα, ημερολόγια και άλλα τεκμήρια πιστοποιούν με τον τρόπο της ιστορικής μυθιστορίας τα γεγονότα που διαμόρφωσαν τις ζωές της οικογένειας κατά τη διάρκεια του 20ού αιώνα και τα οποία αποκαλύπτονται από τους επιγόνους, δύο νεαρές κοπέλες, που επιστρέφουν στη Σάμο αναζητώντας τις ρίζες τους: *Μυστικά και αποκαλύψεις* (εκδ. Κέδρος, 2006).

Τσάρλι Τσάπλιν, *Η αυτοβιογραφία μου* (εκδ. Επίκεντρο, Θεσσαλονίκη, 2006): ένα συναρπαστικό βιβλίο, μια εξαιρετική αφήγηση του Τσάπλιν που απεικονίζει την προσωπική ζωή του από τα παιδικά του χρόνια στις φτωχογειτονιές του Λονδίνου ως τις μεγάλες επιτυχίες του στο Χόλιγουντ.

Το βιβλίο έχει το θέλγητρο του συγγραφέα του και διαβάζεται με αμείωτο ενδιαφέρον καθώς πλάι στα προσωπικά γεγονότα ξεδιπλώνεται η ζωή και η εποχή σε τόπους και χρόνους.

ο χαρτοκόπτης

1980) και ελαφρώς ξανακοιταγμένο, προέρχεται από τη συλλογή *Η ιστορία του ξένου και της λυπημένης* (1987), ενώ το δεύτερο, ελευθερόστιχο, δημοσιεύτηκε με τον ίδιο τίτλο αλλά δίχως εισαγωγικά στο περιοδικό *Πλανόδιον* [37 (Δεκέμβριος 2004) 3-4].

Είναι αλήθεια ότι τα κείμενα του *Ιστορικού κέντρου* δεν είναι ποιήματα, ούτε καν πεζά ποιήματα, στο σύνολό τους εννοείται, γιατί ορισμένα, πέρα από τα προαναφερθέντα, είναι, όπως τα «Άνθη στο κλωνάρι» λ.χ. Αλλά δεν είναι και απλώς πεζά: κυριολεκτικά «μετεωρίζονται» *επιδέξια μεταξύ ρεαλισμού και ποίησης*, όπως παρατηρεί ο Γιάννης Παπακώστας (εφ. *Ελευθεροτυπία*, «Βιβλιοθήκη 384», 9-12-2005). Γιατί, παρόλο που αξιοποιούν στοιχεία εμφανή του πεζού λόγου (χώρος, χρόνος, πρόσωπα, μύθος, αφήγηση), την ίδια στιγμή όλα αυτά γυμνώνονται συχνά από τις προσμείξεις και τις περιπτολογίες, απαραίτητες ίσως στην πεζογραφία, έτσι που να αποκτούν τη λιτότητα των ποιητικών τρόπων. Παράλληλα, η επιλογή των περιστατικών, η οξυδέρκεια των παρατηρήσεων, η ευστοχία των επισημάνσεων, η τρυφερότητα της ματιάς, οι παραβολικές εικόνες, η συνειρμική εκτύλιξη του λόγου, η έκτακτη αταξία του υπερβατού, που επιμηκύνει συχνά τις περιόδους, όλα μαζί προσδίδουν στα κείμενα μια έντονα ποιητική διάθεση. Βρισκόμαστε προφανώς σε μια μείξη των ειδών και πάλι. Κάτι από ποίηση και πεζογραφία, από δοκίμιο κι εξομολόγηση, κάτι απ' όλα εντέλει, που φαίνεται να κατάγεται από τον πρώτο Ιωάννου (*Για ένα φιλότιμο*, 1964). Όπως και να 'ναι, πρόκειται για κείμενα καλοχτισμένα, ενδιαφέροντα, που σε εκπλήσσουν κάθε στιγμή και ανυπομονείς να γυρίσεις σελίδα, για να χαρείς την περιπέτεια της μνήμης, της σκέψης, του αισθήματος, να νιώσεις καινούργιες συγκινήσεις.

Δεν αρνούμαι, ομολογώ, μια δόση μεροληψίας στην κρίση μου. Όλα αυτά μου αρέσουν, προφανώς γιατί, σ' ένα βαθμό τουλάχιστον, ταυτίζομαι με τα βιώματα του συγγραφέα και νιώθω εξοικειωμένος με τις εικόνες του. Είμαστε άλλωστε και ετεροδημότες και συνήλικοι, αν και απλώς συν-επώνυμοι. Από την άποψη αυτή δεν έχει άδικο ο ποιητής,

όταν γράφει στον πρόλογο πως το συγκεκριμένο βιβλίο «οφείλει την έκδοσή του στην ανάγκη να πιστεύουμε ότι και μερικά, πέρα από την ποίηση, κείμενά μας παρουσιάζουν ενδεχομένως κάποιο ενδιαφέρον και για τους άλλους».

Θανάσης Ε. Μαρκόπουλος

Μια νέα σειρά

Στην προσπάθειά τους να προλάβουν και να φέρουν κοντά στο σύγχρονο αναγνώστη τους θησαυρούς της λογοτεχνικής μας παράδοσης τα «Ελληνικά Γράμματα» εγκαινίασαν μία νέα σειρά: «Νεοέλληνες Κλασικοί – Οδηγίες Χρήσης». Έμπειροι και γνωστοί λογοτέχνες αναλαμβάνουν να μας «ξεναγήσουν» στη μαγεία και στο γλωσσικό πλούτο της παράδοσής μας. Τα τρία πρώτα βιβλία αυτής της σειράς βρίσκονται ήδη στα ράφια των βιβλιοπωλείων. Πρόκειται για τρεις προδρόμους και δασκάλους της πεζογραφίας μας: Γιώργος Βιζυηνός, Εμμανουήλ Ροΐδης και Δημήτριος Βικέλας. Στον κόσμο του Βιζυηνού μάς ξεναγεί η Μάρω Δούκα, γνωστή και από άλλα κείμενά της για την αγάπη και το θαυμασμό της για τον Βιζυηνό. Ο ποιητής και πεζογράφος Δημήτρης Καλοκύρης διαβάζει τον αγαπημένο του Ροΐδη, ενώ ο Φίλιππος Δρακονταειδής συνομιλεί με τον κοσμοπολίτη Δημήτρη Βικέλα.

Η νέα αυτή προσέγγιση των κειμένων ξεπερνάει κατά πολύ τους γνωστούς προλόγους, τα σχόλια και τις δοκιμιακές ερμηνείες. Είναι μια άμεση και οικεία προσέγγιση, μία συνομιλία με τους δημιουργούς, τα κείμενα και την εποχή τους που καταργεί το χρόνο και κάνει να προβάλλει αστραφερός και σύγχρονος ο λόγος τους. Τα σκίτσα, οι γκραβούρες και οι ασπρόμαυρες φωτογραφίες που πλαισιώνουν τα κείμενα συμβάλλουν στη μεταφορά και εξοικείωση του αναγνώστη με την εποχή και το περιβάλλον που έζησαν και δημιούργησαν οι συγγραφείς. Τα τρία αυτά βιβλία αποτελούν πράγματι αναγνωστική απόλαυση για όσους ψάχνουν και διψούν για καλή λογοτεχνία.

Στεργιόπουλος Θωμάς

Βιβλία που λάβαμε Βιβλία που λάβαμε Βιβλία που λάβαμε

- **Αντρέ Κοντ-Σπονβίλ**, *Είναι ηθικός ο καπιταλισμός;* (μετάφραση: **Γιάννης Καυκιάς**, εκδ. Κέδρος), 2005.
- **Ελένη Β. Κασσελούρη-Χατζηβασιλειάδη**, *Η διήγηση της μυράλειψης του Ιησού στα Ευαγγέλια* (εκδ. Επίκεντρο, 2006).

- **Ελένη Αργέστη**, *Γένεση* (2005).
- **Gerhard Podskalsky**, *Η ελληνική θεολογία επί τουρκοκρατίας 1453-1821. Η ορθοδοξία στη σφαίρα επιρροής των δυτικών δογμάτων μετά τη μεταρρύθμιση* (μετάφραση: Πρωτοπρεσβύτερος

- Γ.Δ. Μεταλληνός**, εκδ. Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, 2005).
- **Γιάννης Ζελιαναίος**, Άννα (προμετωπίδα: Έφη Ζελιαναίου, εκδ. Εριφύλη, 2005).
- **Ελίνα Τραϊφόρου**, *Προσωπικά (Υπο)Κείμενα* (εκδ. Χαραμάδα, 2006).

Θεοφανώ

ΑΝΟΙΞΗ 2006

€ 9

ΛΑΛΗ ΜΠΕΡΗ

ο πολιτικός Ελύτης

10 χρόνια απουσίας

**ΝΙΚΟΣ
ΣΤΕΦΑΝΟΥ**

**ΚΑΤΕΡΙΝΑ
ΚΑΡΟΥΣΣΟΥ**

MARIZA ΚΩΧ

Πάσχα με τον MATIS

Θεοφανώ ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΑΝΟΙΞΗ 2006

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ * ΕΥΖΩΙΑ * ΚΟΙΝΩΝΙΑ * ΟΜΟΡΦΙΑ **τεύχος 2**

Β.ΤΣΙΤΣΑΝΗ 30 ΓΛΥΦΑΔΑ ΤΧΚ.16675 ΑΘΗΝΑ τηλ: 210 9615 501 e-mail: theofano.mag@otenet.gr

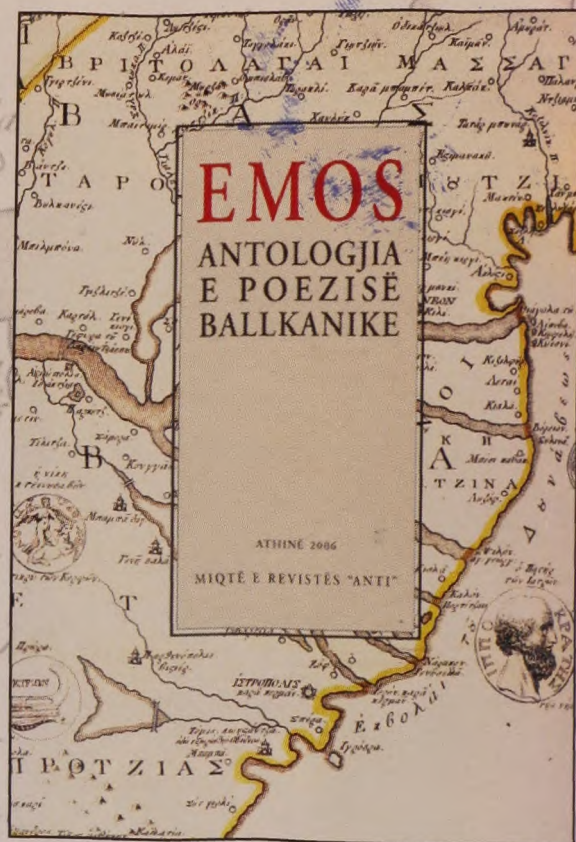
ΑΙΜΟΣ

ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ ΒΑΛΚΑΝΙΚΗΣ ΠΟΙΗΣΗΣ

Ἐνθάδε κεῖται ἓνας Τάταρος
 πὺν σκόνταψε σ' ἓναν Οὐγγρο
 πὺν σκόνταψε σ' ἓναν Σλάβο
 πὺν σκόνταψε σ' ἓναν Φράγκο
 πὺν σκόνταψε σ' ἓναν Γότθο
Ἄνατολὶκὸν
 πὺν σκόνταψε
 ἅπαντες
 ἅπαντες
 σκοντάψαν

ἀπόμεινε μόνο
 ἓνα σαμαμίθι
 ἓνα κυκλάμινο
 ἓνα ἀεράκι
 ἅπαλόσυρτο
 ἑαρινό

Ἀνοιξὴ στὸ κοιμητήρι, τοῦ Ἰλία Λάντιν (1929-2001)

Προεγγραφές - Παραγγελίες:

Τηλ.: 210-7232713, 210-7249300 fax: 210-7226107

e-mail: chparou@otenet.gr